DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

RÜBÂB-I ŞİKESTE

TÂRÎH-İ KADÎM - RÜBÂB'IN CEVÂBI

TEVFİK FİKRET

ÇAĞRI YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İkinci Baskıyı Sunarken

2005 yılında büyük Türk şairi Tevfik Fikret'in ölümünün 90. yılı münasebetiyle yayımladığımız *Rübâb-ı Şikeste*, *Halûk'un Defteri* ve *Şermin* gibi önemli eserlerinin tıpkıbasımları ile birlikte -hatasıza yakın bir şekilde- yeni yazı çevrimlerini ve sözlükçelerini siz okuyucularımıza sunmuştuk.

Daha önce müstakil kitapçık hâlinde yayımlanmış olan *Târîh-i Kadîm ve Târîh-i Kadîm'e Zeyl* isimli manzumelerini de çok önemli olduğu için *Rübâb-ı Şikeste* ile birlikte neşretmiştik. Sınırlı sayıda bastığımız *Rübâb-ı Şikeste*'nin bu baskısı iki yılda ancak tükenebildi.

Şimdi de büyük şairimizin *Rübâb-ı Şikeste*'sini, 1327 yılında basılan *Rübâb'ın Cevâbı* adlı kitapçığını da ilâve ederek yeniden sunuyoruz.

Burada eseri yeniden gözden geçiren ve *Rübâb'ın Cevâbı*'nı yayıma hazırlayan Sayın Prof. Dr. Abdullah UÇMAN'a ve sayfa düzenini yapan Sevim KURT'a teşekkürü borç biliriz.

Şaban KURT

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEVFİK FİKRET

RÜBÂB-I ŞİKESTE

Târîh-i Kadîm - Târîh-i Kadîm'e Zeyl
Rübâb'ın Cevâbı - Doksan Beşe Doğru - Revzen-i Mahlûᶜ

Hazırlayanlar:
Dr. Abdullah UÇMAN
Dr. Hasan AKAY

Gözden Geçirilmiş 3. Baskı

ÇAĞRI YAYINLARI
Divanyolu Cad. Işık Sok. No: 10
34122 Sultanahmet - İSTANBUL - TÜRKİYE
Tel: (+90-212) 516 20 80-81 Fax: (+90-212) 516 20 82
www.çağrı.com.tr - www.cagri.com.tr
e-mail: cagri@cagri.com.tr

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Çağrı Yayınları: 112
Türk Klasikleri Dizisi: 19

©: Çağrı Yayınları - Şaban KURT

Birinci Baskı: 2005
İkinci Baskı: 2007
Üçüncü Baskı: 2010

ISBN: 978-975-454-058-1
Sertifika No: 14735

Sayfa Tasarım: Sevim KURT
Baskı: Enes Ofset, İstanbul - 2010

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

Rübâb-ı Şikeste'nin Alfabetik Fihristi XI
Takdim XVII
Tevfik Fikret ve Şiirleri Üzerine XIX

Kāri'lerime 1

Sühâ ve Pervîn 5-14
Sühâ ve Pervîn 5
Zekâ 15
Balıkçılar 18
Nesrin 22
Sezâ, ... 27
Hasta Çocuk 30
Tecdîd-i İzdivâc 34
Küçük Aile 36
Kenʿan 38
Hasan'ın Gazâsı 40
Kamîs-i Yûsuf 49
Vâlide 51
Verin Zavallılara 53
Ramazan Sadakası 55
Sahâyif-i Hayâtımdan 57
Tefelsüf 59
Resim Yaparken 61
Tefekkür 62
Belki, Hayır!.. 64
Aşiyân-ı Dil 66
Kendi Kendime 68
Rûh-ı Eşʿârım 70
Derd-i Nihân 72
Vagonda 73

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bir Ayyaşın Karşısında 75
Berf-i Zerrîn 77
Bahâr-ı Mağmûm 79
En Ferahlı Günüm 81
Beyaz Yelken 83
Hâb-ı Girîzân 85
Hayâl-i Hodbîn 87
Enîn-i Gam 89
Öksüzlüğüm 91
Mehd-i Âmâlim 93
ʿUkde-i Hayât 95
Yaşadıkça 97
Gayyâ-yı Vücûd 99
Akşam 101
Ufk u Hilâl 103
Perî-i Hazân 105
Yağmur 107
Karlar 110
Mihr-i Zemherîr 112
Heykel-i Giryân 114
Fener 116
Ninni 118
Zavallı Hasta 120
Sarhoş 122
Balıkçılar (Küçük) 124
Aşk u Firâk 126
Zerrişte 129
İlelebed... 132
Baharda 134
Seninle... 136
Sen Olmasan... 138
Birlikte 140
Ömr-i Muhayyel 142

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Krizantem 144
Leyl-i Vedâ' 146
Bir Hicrân-ı Muvakkatden 148
Şekvâ-yı Firâk 150
Resmini Yaparken 152
Sükûn İçinde 154
Firâk u Telâkî 157
Dinle, Rûhum... 159
Perî-i Şi'rime 161
La Danse Serpantine 163
Bisiklet 166
Süs 168
Fırsat Yolunda 171
Tesâdüf 173
İkinci Tesâdüf 175
Son Tesâdüf 177
Bütün Bir Sergüzeşt 179
Çirkin 181
Perde-i Tesellî 183
Bu da Bir Emel 185
Ey Hâb! 187
Nâdim-i Hayât 189
Toprak 191
Ne İsterim? 193
Bir Ân-ı Huzûr 195
Yeşil Yurt 197
Bir Mersiye 199
Berîd-i Ümmîd 202
Mâi Deniz 204
Halûk İçin 206
Halûk'un Sesi 208
Halûk'un Bayramı 210
Halûk'a 212

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Yine Halûk 214
Yarın 215
Yaşamak Aşkı 217
İnanmak İhtiyâcı 219
Sabah Ezanında 221
Ramazan 223
Sabâh-ı ʿIyd 225
Şehitlik'te 227
Asker Geçerken 230
Kılıç 232
Köyün Mezarlığında 234
Teşrik-i Melâl 236
Kahkaha-i Ye's 238
Buda 240
Kutba Doğru 242
Zavallı Evet 244
Rakîbe 246
Şâirin Çubuğu 248
Büyük İkrâmiye 250
Para ve Hayât 254
Biraz Ümîd 256
Hande-i Bûm 258
Timsâl-i Cehâlet 261
Heykel-i Saʿy 263
Son Nağme 265

Halûk'un Defteri'nden 267-283
Hayât 269
Kocaman Sâʿate 271
İzler 273
Dün Gece 275
Sabah Olursa..... 278
Mâzî... Âtî 280
Cevab 282

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Hemşîrem İçin 285-291
Hemşîrem İçin 287
Sis - Rücûᶜ 293-301
Sis 295
Rücûᶜ 300
Bir Lâhza-i Te'ahhur 303-307
Bir Lâhza-i Te'ahhur 305
Millet Şarkısı 309-321
Millet Şarkısı 311
Vatan Şarkısı 314
Bir Güfte (Marş) 316
Dârülmuᶜallimîn Marşı 318
Kitâbe (Âbide-i Hürriyet) 320
Âveng-i Tesâvîr 323-340
Fuzûlî 325
Cenâb 328
Nedîm 330
Üstad Ekrem 334
Nefᶜî 336
Hâmid 339
Âveng-i Şühûr 341-351
Âveng-i Şühûr 343
Eski Şeyler 353-427
Eski Şeyler 355
Âşiyân-ı Peder 357
Geçmişte 360
Şiᶜr-i Perîşân 362
İktirâb 364
Subḥ-ı Bahârân 367
Tulûᶜa Karşı 372
Dokundun Hissime 375

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Bir Sabâh İdi... 411
Bir Tablo 409
Bir Yaz Levhası 399
Biraz Ümîd 256
Birlikte 140
Bisiklet 166
Bu da Bir Emel 185
Buda 240
Bütün Bir Sergüzeşt 179
Büyük İkrâmiye 250
Cenâb 328
Cevab 282
ᶜUkde-i Hayât 95
Çiçekler İçinde 377
Çirkin 181
Dârülmuᶜallimîn Marşı 318
Derd-i Nihân 72
Dinle, Rûhum... 159
Doksan Beşe Doğru 457
Dokundun Hissime 375
Dün Gece 275
En Ferahlı Günüm 81
Enîn-i Gam 89

Eski Şeyler 353-427
Eski Şeyler 355
Eşᶜâr-ı Muhabbetten 379
Ey Hâb! 187
Ey Kız! 394
Ey Yâr-ı Nagam-kâr 425
Fener 116
Fırsat Yolunda 171
Firâk u Telâkî 157

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Fuzûlî 325
Gayyâ-yı Vücûd 99
Geçmişte 360
Girye-i Hüsrân 419
Hâb-ı Girîzân 85
Halûk İçin 206
Halûk'a 212
Halûk'un Bayramı 210
Halûk'un Defteri'nden 267-283
Halûk'un Sesi 208
Hâmid 339
Hande-i Bûm 258
Hasan'ın Gazâsı 40
Hasta Çocuk 30
Hayâl-i Hodbîn 87
Hayâl-i Zâir 402
Hayât 269
Hemşîrem İçin 285-291
Hemşîrem İçin 287
Heykel-i Giryân 114
Heykel-i Sa'y 263
Hücre-i Şâir 387
İkinci Tesâdüf 175
İktirâb 364
İlelebed... 132
İnanmak İhtiyâcı 219
İzler 273
Kahkaha-i Ye's 238
Kamîs-i Yûsuf 49
Kāri'lerime 1
Karlar 110
Ken'an 38

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Kendi Kendime 68
Kılıç 232
Kitâbe (Âbide-i Hürriyet) 320
Kocaman Sâ'ate 271
Köyün Mezarlığında 234
Krizantem 144
Kutba Doğru 242
Küçük Aile 36
La Danse Serpantine 163
Leyl-i Vedâ' 146
Mâi Deniz 204
Mâzî... Âtî 280
Mehd-i Âmâlim 93
Mihr-i Zemherîr 112
Millet Şarkısı 309-321
Millet Şarkısı 311
Müse İçin 389
Nâdim-i Hayât 189
Nakş-ı Nâzenîn 405
Ne İsterim? 193
Nedîm 330
Nef'î 336
Nesrin 22
Neş'esiz 417
Nijad'a 392
Ninni 118
Öksüzlüğüm 91
Ömr-i Muhayyel 142
Para ve Hayât 254
Perde-i Tesellî 183
Perî-i Hazân 105
Perî-i Şi'rime 161
Rakîbe 246

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ramazan....223
Ramazan Sadakası....55
Resim Yaparken....61
Resmini Yaparken....152
Revzen-i Mahlûᶜ....461

Rübâb'ın Cevâbı, Doksan Beşe Doğru, Revzen-i Mahlûᶜ....447-462
Rübâb'ın Cevabı....449
Rûh-ı Eşᶜârım....70
Rücûᶜ....300
Sabah Ezanında....221
Sabah Olursa.....278
Sabâh-ı ᶜIyd....225
Sahâyif-i Hayâtımdan....57
Sarhoş....122
Sen Olmasan...138
Senin Yerinde...415
Seninle...136
Sevdâ-yı Şiᶜr....385
Sezâ,....27
Sis....295

Sis - Rücûᶜ....293-301
Son Nağme....265
Son Tesâdüf....177
Subh-ı Bahârân....367

Sühâ ve Pervîn....5-14
Sühâ ve Pervîn....5
Sükûn İçinde....154
Süs....168
Şâirin Çubuğu....248
Şehitlik'te....227

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Şekvâ-yı Firâk 150
Şiʿr-i Perîşân 362
Şükûfe-i Yâr 383

Târîh-i Kadîm ve Târîh-i Kadîm'e Zeyl 429-446
Târîh-i Kadîm 431
Târîh-i Kadîm'e Zeyl 443
Tecdîd-i İzdivâc 34
Tefekkür 62
Tefelsüf 59
Terennüm 381
Tesâdüf 173
Teşrik-i Melâl 236
Timsâl-i Cehâlet 261
Toprak 191
Tulûʿa Karşı 372
Ufk u Hilâl 103
Üstad Ekrem 334
Vagonda 73
Vâlide 51
Vatan Şarkısı 314
Verin Zavallılara 53
Yağmur 107
Yarın 215
Yaşadıkça 97
Yaşamak Aşkı 217
Yeşil Yurt 197
Yine Halûk 214
Zavallı Evet 244
Zavallı Hasta 120
Zekâ 15
Zerrişte 129

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TAKDİM

1978 yılından beri Türk kültür ve edebiyatıyla ilgili kaynak eserleri tıpkıbasım suretiyle neşreden yayınevimiz, 2001 yılında yeni Türk şiirinin kurucularından biri kabul edilen Tevfik Fikret'in yıllardır aranan ünlü eseri *Rübâb-ı Şikeste*'nin de tıpkıbasımını yayımlamıştı.

O tarihten bugüne gelinceye kadar gerek öğrenci, gerekse araştırmacı kesiminden gelen talepler doğrultusunda yayınevimiz şimdi de, büyük şairin 90. ölüm yıldönümü münasebetiyle, *Rübâb-ı Şikeste*'nin ikisi bir arada hem yeni, hem de eski harflerle tıpkıbasımını birlikte sunmaktadır.

Bilindiği gibi, *Rübâb-ı Şikeste*'nin daha önceki tarihlerde yeni harflerle çeşitli neşirleri yapılmıştır; ancak bizim yayımladığımız elinizdeki baskı, daha önce yapılan bütün baskıların gözden geçirilerek her türlü eksiklik ve hataların giderildiği, aslına daha uygun bir baskı özelliği taşımaktadır.

Daha önce yaptığımız tıpkıbasım esas alınarak hazırlanan elinizdeki bu yeni baskıda ana hatlarıyla şu kurallar uygulanmıştır.

— Yeni metin hazırlanırken genel olarak mûteber Osmanlı Türkçesi lügatlarının kullandığı imlâ esas alınmıştır;

— Metinde geçen bütün ayınlar (ᶜ) ve hemzeler (') aslî şekliyle gösterilmiş; ancak "eğlence" anlamına gelen "âlem" ile "tıpkısı" anlamına gelen "aynı" kelimeleri ayınsız (ᶜ) yazılmıştır;

— Kelimelerin Arapça yazılışları Türkçe imlâya göre düzenlenmiştir: Ör. seᶜâdet → saᶜâdet;

— Bazı kelimelerin aslî yazılışları vezin gereği değiştirilmiştir: Ör. hayr u şerrin → hayr u şerin;

— Özellikle mısra sonundaki kafiye ve rediflerde ses benzerliği esas alınmış; gerekli yerlerde ses değişikliği ya-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

pılmıştır: Ör. hilkatden; muhabbetden; sa'âdetden; tahrîb; ta'kîb vb.;

— Bazı kelimeler terkib içinde yer aldığı ve uzun okunması gerektiği durumlarda aslî yazılışlarıyla gösterilmiştir: Ör. güya → gûyâ; rahat → râhat; sabah → sabâh vb.;

— Esasen Arapça ve Farsça asıllı olmakla beraber asırlardır kullanıla kullanıla artık Türkçeleşmiş kabul edilen birçok kelime, veznin gerektirdiği durumlar dışında, mümkün olduğu kadar günümüz imlâsına göre yazılmıştır: Ör. aşk, ayyaş, bahar, hakikat, hayal, hayat, müteredditd, sahil vb.;

— Aslı Türkçe olup da gayın ġ harfi ile (ğ) yazılmış kelimeler de genellikle ġ ile yazılmıştır: Ör. ağaç, boğuk, doğru, soğuk vb. Gayın ġ harfi ile yazılmış Arapça ve Farsça asıllı kelimeler ise Osmanlı Türkçesi lügatlarında telâffuz edildiği ve günümüz Türkçesine geçmiş şekli ile, bazan (g), bazan da (ğ) ile yazılmıştır: Ör. âgûş, garîb, mağmum, meşgul vb.

Rübâb-ı Şikeste'nin bu baskısına, özellikle öğrencilerin yararlanabilmesi amacıyla, eserde geçen hemen bütün kelime ve tamlamaları içine alan oldukça geniş bir lügatçe de eklenmiştir.

Yeni Türk şiirinin köşe taşlarından biri kabul edilen *Rübâb-ı Şikeste*'nin, büyük şairin adına yaraşır bir itina ve titizlikle hazırlanmasında ellerinden gelen her türlü gayreti gösteren değerli hocalarımız Prof. Dr. Abdullah Uçman ile Prof. Dr. Hasan Akay'a bu münasebetle teşekkürü bir borç biliriz. Ayrıca, yeni harfli baskının sonunda yer alan lügatçeyi hazırlayan Gülcan Celayir Küçükgörmen'e de teşekkür eder, eserin sayfa düzeni ile düzeltmelerini yapan Sevim Kurt'u ve son kontrolleri yapan Neslihan Kurt'u da, böyle zor bir neşri gerçekleştirirken gösterdikleri özveriden dolayı kutlamak isteriz.

Yayınevimiz, ölümünün 90. yılında büyük şairi rahmet ve minnetle anarken *Rübâb-ı Şikeste*'nin arkasından *Halûk'un Defteri* ile *Şermin*'i de yayımlamaktan büyük bir kıvanç duyacaktır.

Şaban KURT

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEVFİK FİKRET VE ŞİİRLERİ ÜZERİNE

Asıl adı Mehmed Tevfik olan Tevfik Fikret, 24 Aralık 1867 tarihinde İstanbul'da Aksaray'da dünyaya gelir. Babası Hâriciye Kalemi'nde memurluk ve Anadolu'da çeşitli vilâyetlerde mutasarrıflık yapan aslen Çankırılı Hüseyin Efendi, annesi ise Sakız adası Rumlarından ihtidâ etmiş Hüsrev Bey'in kızı Hatice Refia Hanım'dır.

İlk öğrenimine Aksaray'da Mahmudiye Valide Rüşdiyesi'nde başlayan Tevfik Fikret, bir süre sonra okuduğu okulun 93 Harbi (1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı) felâketi ardından Rumeli'den İstanbul'a göç eden muhacirlere tahsis edilmesi üzerine, Mekteb-i Sultânî'ye (Galatasaray Lisesi) gönderilir. Batı kültürüyle olan ilişkisi bakımından memleketteki diğer okullardan farklı bir yeri olan bu okulun, onun, özellikle kişiliğinin gelişmesinde büyük bir rolü olacaktır. 1879 yılında, dayısı ve kızıyla hacca giden annesi bir kolera salgını sonucu Hicaz'da vefat edince, Tevfik Fikret'in gençlik yılları büyükannesinin şefkat ve himayesi altında geçer. Öğrencilik yıllarında disiplini, çalışkanlığı, azmi, otoriter kişiliği ve diğer bazı yete-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

nekleriyle hocalarının dikkatini çekerken, bir yandan da okul arkadaşlarının ilgi ve sevgisini kazanır. Galatasaray'da, devrin tanınmış edebî şahsiyetlerinden Muallim Feyzi, Muallim Nâci ve Recâizâde Ekrem değişik sınıflarda hocaları olur. Edebiyata ve özellikle şiire karşı yeteneği bu yıllarda ortaya çıkan Tevfik Fikret'in, hocalarının da teşvikiyle yazdığı ilk şiirleri tamamen divan şiiri tarzındadır. Bu yıllara ait ilk şiirlerinde Mehmed Tevfik, Nazmi, Esad Necib, Mehmed Fikret gibi değişik isimler de kullanan Tevfik Fikret'in ilk şiirleri hocası Muallim Feyzi Efendi vasıtasıyla *Tercümân-ı Hakikat* gazetesinde yayımlanır (1884-1885).

1888 yılında Galatasaray Sultanîsi'nden birincilikle mezun olduktan sonra, aynı yıl önce Bâbıâli Hâriciye Odası'nda çalışmaya başlar, fakat buradaki iş mizacına pek uymadığı için kısa bir süre sonra bu memuriyetten ayrılarak Sadâret Mektubî Kalemi'ne girer; ancak verilen maaşı az bularak buradan da ayrılır ve tekrar eski memuriyetine geri döner (1889). Memuriyet hayatı 1892 yılına kadar devam eden Fikret, aynı zamanda, Gedikpaşa'daki Ticaret Mektebi'nde Fransızca ve güzel yazı (hüsn-i hat) dersleri de vermektedir. 1890 yılında, dayısı Mustafa Bey'in kızı Nâzıma Hanım'la evlenir.

1891 yılında, İsmail Safâ'nın çıkarmakta olduğu *Mirsad* dergisinin açtığı "Tevhid" ve "Sitâyiş-i Hazret-i Padişâhî" konulu şiir yarışmalarında, onun yazdığı şiirler birinci seçilir. 1894'te, ar-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

kadaşları Hüseyin Kâzım (Kadri) ve Ali Ekrem'le (Bolayır) birlikte *Ma'lûmât* dergisini çıkarmaya başlar; burada Abdülhak Hâmid ve Recâizâde Ekrem etkisi altında kaleme aldığı şiirlerle birlikte Charles Foster ve François Coppée'den yaptığı tercümeleri yayımlar. Aynı yıl, Mekteb-i Sultanî'de açılan Türkçe muallimliği imtihanını kazanarak bu okula hoca olur; ancak hükümetin bütçe dengesi dolayısıyla memur maaşlarında belli oranda bir kesintiye gitmesi üzerine, buradan da istifa eder. Bir süre sonra, bu sefer kısa bir ara ile ömrünün sonuna kadar sürdüreceği Robert Kolej'de Türkçe hocalığına başlar. Haziran 1895'te, Halûk adını verdiği oğlu dünyaya gelir.

1896 yılı başlarında, edebiyatta yenilikler yapmaya hevesli gençleri bir araya getirip yeni bir edebî topluluk oluşturmayı arzu eden Recâizâde Ekrem, önce Mekteb-i Sultanî'den öğrencisi Ahmed İhsan'ı, çıkarmakta olduğu fennî muhtevalı *Servet* dergisini *Servet-i Fünûn* adıyla edebî bir dergi hâline getirmeye, daha sonra yine aynı okuldan öğrencisi Tevfik Fikret'i de bu derginin başına geçmeye ikna eder. *Servet-i Fünûn* böylece, kısa zamanda, Tevfik Fikret'in yönetimi altında Şubat 1896 tarihli 256. sayısından itibaren edebiyatta ve özellikle şiirde yenilikler gerçekleştirmek isteyen gençlerin bir araya toplandığı bir edebiyat mahfili hüviyeti kazanır. Topluluğa katılanlardan Cenab Şahabeddin, Halid Ziya, Mehmed Rauf, Hüseyin Cahid, Hüseyin Suad, H. Nâzım (Ahmed Reşid), A. Nâdir (Ali Ekrem), Ahmed Suayb, İbra-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

him Cehdî (Süleyman Nazif), Süleyman Nesib, Fâik Âlî ve İsmail Safâ'nın yanı sıra önceki nesilden Sami Paşazâde Sezai ile Recâizâde Ekrem ve Abdülhak Hâmid de gerek düşünceleri, gerekse eserleriyle Servet-i Fünuncuları desteklemekten geri durmaz.

Türk edebiyatı tarihinde birinci ve ikinci Tanzimat neslinden sonra edebiyatta batılı anlamda asıl yenilikleri gerçekleştiren Edebiyat-ı Cedîde yada Servet-i Fünun topluluğunun bütün faaliyeti büyük ölçüde Tevfik Fikret'in yönetimindeki bu dergi etrafında gerçekleştirilmiştir. Topluluğun teşekkülünden bir süre sonra Tevfik Fikret'in babasının görevle Hama'ya (Irak) bir nevi sürgüne gönderilmesi, 1898 yılında İsmail Safâ'nın evinde yaptıkları bir arkadaş toplantısından dolayı birkaç gün tutuklanması, aşırı derecede hassas olan mizacını büsbütün tedirgin etmeye kâfi gelir.

1900 yılında, İngiltere'nin, Güney Afrika'da küçük bir devlet olan Boerler'i Transval savaşında mağlûp etmesi üzerine, bu galibiyeti tebrik etmek ve bu şekilde memlekette hüküm süren istibdat idaresine karşı İngiltere'nin baskı yapmasını sağlamak amacıyla hazırlanıp İngiliz sefâretine sunulan bir bildirinin altında onun imzasının da bulunması dolayısıyla bir süre Mâbeyn'de sorgulanır. Fikret, tedirginliğini büsbütün arttıran bu olayların arkasından bir süre toplumdan uzaklaşarak sadece şiirle uğraşmaya başlar. Aynı yıl, ilk şiirleri dışında, büyük ölçüde Servet-i Fünun yıllarında yazdığı şiirlerini bir araya getirdiği *Rübâb-ı Şikeste*'yi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

yayımlar (1900). Eserin, büyük ilgi görmesi ve mevcudunun iki ay gibi kısa bir süre içinde tükenmesi üzerine aynı yıl ikinci baskısı yapılır. Ancak bütün bunlar, onun huzursuzluğunu gidermeye kâfi gelmez.

Aynı günlerde, topluluk mensubu arkadaşlarından Ali Ekrem'in, başta Cenab Şahabeddin olmak üzere hemen hemen bütün Servet-i Fünun şairlerini ağır bir dille eleştirdiği "Şiirimiz" adlı makalesini bazı tasarruflarda bulunarak *Servet-i Fünûn*'da yayımlaması üzerine, bu davranışı büyük bir tepkiyle karşılanır. Yakın arkadaşı Tevfik Fikret'in bu hareketine çok kızan Ali Ekrem, yazısının tamamını, edebî zevk ve görüşleriyle Servet-i Fünuncuların tam karşısında yer alan Baba Tahir'in *Musavver Ma'lûmat* dergisinde yayımlatınca, topluluk mensupları arasında ilk dağılma belirtileri kendini gösterir. Sırayla H. Nâzım, Sami Paşazâde Sezai ve Menemenlizâde Tahir Ali Ekrem'i destekleyerek *Servet-i Fünûn*'dan ayrılırlar. Bir süre sonra idarî bir mesele dolayısıyla Ahmed İhsan'la aralarının açılması üzerine, 1901 yılında Tevfik Fikret de dergiyi tamamen terkeder. Tevfik Fikret'in ayrılmasından sonra *Servet-i Fünûn* bir süre Hüseyin Cahid'in yönetimi altında çıkar, ancak onun Fransız İhtilâli ile ilgili, Fransızca'dan çevirdiği "Edebiyat ve Hukuk" adlı bir yazısı yüzünden dergi aynı günlerde hükümet tarafından süresiz olarak kapatılır. Servet-i Fünun topluluğu bu şekilde fiilen dağıldıktan sonra birkaç teşebbüse rağmen bir daha toparlanamaz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Başta Tevfik Fikret olmak üzere, zaman zaman istibdat idaresi altında bunaldıklarını dile getiren Servet-i Fünuncular, 1898 yılında Yeni Zelanda'ya giderek orada huzur ve mutluluk içinde daha rahat bir şekilde yaşama hayaline kapılırlar. Ancak iş ciddiyete binince bu hayallerini gerçekleştiremeyeceklerini anlayıp bu teşebbüsten vazgeçerler. Bunun yerine, aynı düşünceyle, bu sefer yakın arkadaşları Hüseyin Kâzım'ın (Kadri) Manisa civarındaki Sarıçam köyündeki çiftliğine gitmek isterlerse de, bu tasavvurlarını da gerçekleştiremezler. Fikret'in "Bir Mersiye" ve "Yeşil Yurt" adlı şiirleri, doğrudan doğruya, hayalini kurduğu, ama bir türlü gerçekleştiremediği bu İstanbul'dan kaçma düşüncesiyle ilgilidir.

Tevfik Fikret 1905 yılında kısa aralıklarla arka arkaya babası ile kız kardeşini kaybeder. Herhangi bir sebep yokken babasının Anadolu'ya sürgün edilmesi ve Antep'te ölmesi, Servet-i Fünun topluluğu mensuplarından Ahmed Hikmet'in (Müftüoğlu) kardeşi Refik Bey'le talihsiz bir evlilik yapan kız kardeşinin acıklı ölümü, Tevfik Fikret'in ıstırap ve acılarının daha da artmasına yol açar. Aynı yıl, babasından kalan ve içinde doğup büyüdüğü Aksaray'daki konağı satarak Rumelihisarı'nda Robert Kolej yakınlarında, planlarını kendisinin çizdiği ve Âşiyan adını verdiği evi inşa ettirir. Bu tarihten sonra burada bir nevi inzivaya çekilir. Daha sonra, 23 Ağustos 1908'de *Tanin*'de yayımlanan bir yazısında heyecanlı bir dille anlattığı gibi, Robert Kolej'de edindiği yeni çevre Tev-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

fik Fikret'e, bir nevi maddî ve manevî sığınak olur. Fikret, özellikle Âşiyan'a çekildikten sonra, gerek memlekette mevcut istibdat rejimine, gerekse içinde yaşadığı çevreye karşı giderek artan bir tonda kin ve nefret duymaya başlar. Uzaktan da olsa memlekette yaşanan siyasî ve sosyal hadiseleri takip ettiği bu günlerde, 1902 tarihini taşımasına rağmen II. Meşrutiyet'in ilânına kadar elden ele dolaşan "Sis", "Sabah Olursa" (1905), "Mâzî-Âtî" (1906) ile Sultan II. Abdülhamid'e bombalı bir suikast hazırlayan ve 26 kişinin ölümüne, 50'den fazla insanın yaralanmasına sebep olan Ermeni komitacıları alkışladığı "Bir Lâhza-i Teahhur" (1906) gibi siyasî ve sosyal yergi tonu ağır basan bazı manzumeler yazar.

24 Temmuz 1908'de II. Meşrutiyet'in ilânı üzerine inzivadan çıkan ve bu olaydan büyük bir sevinç duyan Tevfik Fikret, Türk milleti için büyük bir önem taşıyan meşrutiyet dolayısıyla "Millet Şarkısı" adlı manzumeyi kaleme alır. Daha önce dargın olduğu bir kısım arkadaşlarıyla tekrar barışır ve yeni bir fikir hamlesine girişir. Bu amaçla eski arkadaşları Hüseyin Cahid ve Hüseyin Kâzım'la birlikte, adını kendisinin koyduğu *Tanin* gazetesini yayımlamaya başlar. Kısa zamanda devlet yönetimini ele geçiren İttihad ve Terakki Cemiyeti Tevfik Fikret'i Maarif Nâzırı yapmak ister, fakat o böyle bir teklifi kabul etmez; bunun yerine kendisini seven bir kısım öğrencilerinin arzu ve ısrarı ile Mekteb-i Sultânî'ye müdür olur. Okul için, İstiklâl Caddesi'ndeki bugünkü mevcut binayı inşa ettirir,

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Başta Tevfik Fikret olmak üzere, zaman zaman istibdat idaresi altında bunaldıklarını dile getiren Servet-i Fünuncular, 1898 yılında Yeni Zelanda'ya giderek orada huzur ve mutluluk içinde daha rahat bir şekilde yaşama hayaline kapılırlar. Ancak iş ciddiyete binince bu hayallerini gerçekleştiremeyeceklerini anlayıp bu teşebbüsten vazgeçerler. Bunun yerine, aynı düşünceyle, bu sefer yakın arkadaşları Hüseyin Kâzım'ın (Kadri) Manisa civarındaki Sarıçam köyündeki çiftliğine gitmek isterlerse de, bu tasavvurlarını da gerçekleştiremezler. Fikret'in "Bir Mersiye" ve "Yeşil Yurt" adlı şiirleri, doğrudan doğruya, hayalini kurduğu, ama bir türlü gerçekleştiremediği bu İstanbul'dan kaçma düşüncesiyle ilgilidir.

Tevfik Fikret 1905 yılında kısa aralıklarla arka arkaya babası ile kız kardeşini kaybeder. Herhangi bir sebep yokken babasının Anadolu'ya sürgün edilmesi ve Antep'te ölmesi, Servet-i Fünun topluluğu mensuplarından Ahmed Hikmet'in (Müftüoğlu) kardeşi Refik Bey'le talihsiz bir evlilik yapan kız kardeşinin acıklı ölümü, Tevfik Fikret'in ıstırap ve acılarının daha da artmasına yol açar. Aynı yıl, babasından kalan ve içinde doğup büyüdüğü Aksaray'daki konağı satarak Rumelihisarı'nda Robert Kolej yakınlarında, planlarını kendisinin çizdiği ve Âşiyan adını verdiği evi inşa ettirir. Bu tarihten sonra burada bir nevi inzivaya çekilir. Daha sonra, 23 Ağustos 1908'de *Tanin*'de yayımlanan bir yazısında heyecanlı bir dille anlattığı gibi, Robert Kolej'de edindiği yeni çevre Tev-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

fik Fikret'e, bir nevi maddî ve manevî sığınak olur. Fikret, özellikle Âşiyan'a çekildikten sonra, gerek memlekette mevcut istibdat rejimine, gerekse içinde yaşadığı çevreye karşı giderek artan bir tonda kin ve nefret duymaya başlar. Uzaktan da olsa memlekette yaşanan siyasî ve sosyal hadiseleri takip ettiği bu günlerde, 1902 tarihini taşımasına rağmen II. Meşrutiyet'in ilânına kadar elden ele dolaşan "Sis", "Sabah Olursa" (1905), "Mâzî-Âtî" (1906) ile Sultan II. Abdülhamid'e bombalı bir suikast hazırlayan ve 26 kişinin ölümüne, 50'den fazla insanın yaralanmasına sebep olan Ermeni komitacıları alkışladığı "Bir Lâhza-i Teahhur" (1906) gibi siyasî ve sosyal yergi tonu ağır basan bazı manzumeler yazar.

24 Temmuz 1908'de II. Meşrutiyet'in ilânı üzerine inzivadan çıkan ve bu olaydan büyük bir sevinç duyan Tevfik Fikret, Türk milleti için büyük bir önem taşıyan meşrutiyet dolayısıyla "Millet Şarkısı" adlı manzumeyi kaleme alır. Daha önce dargın olduğu bir kısım arkadaşlarıyla tekrar barışır ve yeni bir fikir hamlesine girişir. Bu amaçla eski arkadaşları Hüseyin Cahid ve Hüseyin Kâzım'la birlikte, adını kendisinin koyduğu *Tanin* gazetesini yayımlamaya başlar. Kısa zamanda devlet yönetimini ele geçiren İttihad ve Terakki Cemiyeti Tevfik Fikret'i Maarif Nâzırı yapmak ister, fakat o böyle bir teklifi kabul etmez; bunun yerine kendisini seven bir kısım öğrencilerinin arzu ve ısrarı ile Mekteb-i Sultânî'ye müdür olur. Okul için, İstiklâl Caddesi'ndeki bugünkü mevcut binayı inşa ettirir,

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

okulda modern eğitim ve terbiye sistemi için doğrudan doğruya disipline dayalı yeni bir düzen kurar. Yapmış olduğu yenilikler, menfaatleri zedelenen bazı kişiler tarafından aleyhinde bazı dedikoduların çıkmasına yol açınca müdürlükten istifa eder, ancak Maarif Nâzırı Abdurrahman Şeref'in ısrarlı ricası üzerine bir süre daha görevine devam eder. Fakat 31 Mart Vak'ası'ndan sonra ortaya çıkan bazı olaylar ve yeni Maarif Nâzırı Emrullah Efendi'nin kendisine karşı bazı hareketleri üzerine bu sefer kesin olarak okul müdürlüğünden ayrılır ve tekrar Robert Kolej'deki hocalığa geri döner. Bu münasebetle Hüseyin Cahid'e hitaben yazdığı ve *Tanin* gazetesinde de yayımlanan bir mektubunda, "Bugün sa'y ü irfânım tebdîl-i tâbiiyet etti" ifadesini kullanması, ayrıca genel anlamda din karşısında olumsuz bir tavır takınması, devrin muhafazakâr çevrelerince zamanla aleyhinde bir kampanyanın başlamasına yol açar.

Tanin'in, Fikret'in ayrılmasından kısa bir süre sonra İttihad ve Terakki Cemiyeti'nin yarı resmî yayın organı haline gelmesi üzerine, 1910 yılında gazete ile bütün ilişkisini keser. Aynı yıl Dârülfünun ve Dârülmuallimîn'deki görevlerini de bırakır. 1908'de büyük ümitlerle açılan Meclis-i Mebusân'ın birtakım şahsî ihtiraslar uğruna ideallerine ihanet eden İttihad ve Terakkî yönetimi tarafından 1912 yılında kapatılması üzerine, "Doksan Beşe Doğru" ve doğrudan doğruya İttihadçılar aleyhine "Hân-ı Yağma" gibi ağır ifadelerle dolu manzumeleri kaleme alır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

1911'de, mühendislik tahsili yapmak üzere 1909 yılında İskoçya'ya gönderdiği oğlu Halûk için yazdığı şiirleri *Halûk'un Defteri* adıyla bir kitap halinde yayımlar. Bu kitaptaki şiirler, onun oğlu Halûk'un şahsında idealize ettiği yeni nesilden beklediklerinin de bir ifadesidir. Buna göre, Halûk Avrupa'da (İskoçya) öğrenim görecek, öğrendiklerini daha sonra ülkesine getirecek ve vatanın ilerleyip kalkınmasında rol oynayacaktır. Aynı yıl, aleyhinde bir kampanya yürüten bazı çevrelere karşı kendisini müdafaa eden Servet-i Fünuncu bir kısım eski arkadaşlarıyla Fecr-i Âtî topluluğu mensuplarına hitaben *Rübâb'ın Cevabı*'nı yayımlar (1911). Hece vezni ve sade bir dille doğrudan doğruya çocuklar için yazılan bir kısım manzumelerden meydana gelen *Şermin* (1914) ise, Fikret'in öteden beri özlemini duyduğu "yeni insan" tipiyle yakından ilgilidir. Şair burada, Türk gençliği için, iradeli ve bütün gücünü pratik şeylerde kullanan Amerikalı insanı örnek olarak göstermektedir.

Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na katılmasına şiddetle karşı çıkan Tevfik Fikret, "Cihâd-ı mukaddes" ilân edilerek girilen bu savaş dolayısıyla, mizahî bir üslûpla "Fetâvâ-yı Şerîfeden Sonra Sancak-ı Şerîf Huzurunda" adlı manzumesini kaleme alır.

II. Meşrutiyet devrinin İttihad-ı İslâm ideolojisini benimsemiş şairlerinden Mehmed Âkif, 1914 yılında yayımlanan *Süleymaniye Kürsüsünde* adlı eserinde, edebiyat çevrelerinde 1905 tarihinden beri elden ele dolaşan "Tarih-i Kadîm"

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

manzumesi dolayısıyla, Tevfik Fikret'i tahkir edici bazı sözlerle birlikte onun için "Zangoç" ifadesini kullanması üzerine, Fikret kendisinin dinsizliğini ve genel anlamda da bütün semavî dinlerin tamamen karşısında olduğunu açıkça ilân ettiği "Târih-i Kadîm'e Zeyl"i yazar.

Aynı günlerde, uzun süredir şeker hastası olduğu anlaşılan Tevfik Fikret, zamanında teşhis ve tedavi edilmediği, ayrıca herhangi bir ilaç kullanmadığı için, 1915 yılı başlarında âniden yatağa düşer. Yapılan bütün müdahalelere rağmen kurtarılamayarak 18-19 Ağustos gecesi hayata gözlerini yumar. Cenazesi önce aile mezarlığının bulunduğu Eyüp Sultan'a gömülür, ancak vasiyeti dolayısıyla daha sonra mezarı, 1961 yılında İstanbul Belediyesi tarafından Edebiyat-ı Cedîde Müzesi haline getirilen Âşiyan'ın bahçesine nakledilir.

Şiirle ve resimle uğraşmaya çok küçük yaşlarda başlayan Tevfik Fikret'in ilk şiir denemeleri, geleneğin bir nevi devamı mahiyetinde divan şiiri tarzındadır. Gençlik yıllarında, eski şiir anlayışını sürdürmeye çalışan hocaları Muallim Nâci ve Muallim Feyzi'den etkilenmiş, bu etki daha sonra Recâizâde Ekrem ve Abdülhak Hâmid'in şiirlerini tanıdıktan sonra onların tarafına doğru yön değiştirmiştir. Onun, daha çok *Mirsad, Ma'lûmat, Maarif* ve *Mekteb* dergilerinde yayımlanan bu döneme ait şiirlerinde şekil veya muhteva ile ilgili herhangi bir yenilik söz konusu değildir. Daha ziyade romantik aşk ve tabiat konularını işlediği bu döneme

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ait şiirlerinden bir kısmını daha sonra *Rübâb-ı Şikeste*'nin "Eski Şeyler" bölümüne de almıştır.

Bu devreyi takiben taklitten uzaklaşıp bir süre sonra şair olarak asıl şahsiyetini bulma yolunda bazı denemelere girişen Tevfik Fikret, bu sırada tesadüfen bir antolojide okuduğu ve hayatı boyunca örnek alacağı Charles Baudelaire, Sully Prudhomme ve özellikle François Coppée'yi tanıdıktan sonra, şiirde asıl çizgisini belirlemiş olur. 1896'da *Servet-i Fünûn*'un başına geçtikten sonra, topluluğun dağılışına kadar geçen dört beş yıl içinde, daha çok "sanat için sanat" anlayışı doğrultusunda, ferdiyeti ön plana çıkaran şiirler yazar. Bu tarihe kadar hayata ve insanlara iyimser bir gözle bakan, Allah'a inanan, hattâ dinî vecibeleri yerine getiren, "Tevhid" ve "Sabah Ezanında" gibi dinî şiirler yazan Fikret, daha sonra, biraz da devrin karamsar havası dolayısıyla mizacında meydana gelen birtakım değişikliklerle giderek kötümser olmaya, hayattan ve çevresinden şikâyet etmeye; dine karşı kayıtsız, hattâ düşmanca bir tavır takınmaya başlar. Özellikle aile hayatındaki mutsuzluk zamanla bütün hayatını karartır. Onun hayata bakışındaki bu köklü değişiklik, bazı edebiyat tarihçileri tarafından kısmen irsiyet, kısmen çekmekte olduğu şeker hastalığından kaynaklanan ıztırap ve aynı zamanda istibdat rejimine karşı duyduğu kin ve nefretle açıklanmaya çalışılmıştır.

Tevfik Fikret, 1896-1900 yılları arasında *Servet-i Fünûn*'da yayımladığı şiirlerinin büyük bir kısmını *Rübâb-ı Şikeste*'de bir araya getirmiş-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

tir. Onun eserlerinden ve kişiliğinden hareket ederek Tevfik Fikret hakkında en dikkate değer eseri hazırlayan Mehmet Kaplan tarafından bu kitaptaki şiirler işlediği konular bakımından: 1) Kendi ben'ini ve kendi duyuş tarzını anlattığı şiirler (Sahâyif-i Hayâtımdan, Sühâ ve Pervin, Tefelsüf, Resim Yaparken); 2) Sanatla ilgili şiirler (Heykel-i Giryân, Ey Yâr-ı Nagamkâr, La Danse Serpantine); 3) Kötümserlik duygusunun hakim olduğu şiirler (Ukde-i Hayat, Gayyâ-yı Vücûd); 4) Hayal şiirleri (Âşiyân-ı Dil, Ne İsterim, Bir Ân-ı Huzur, Ömr-i Muhayyel, Yeşil Yurt); 5) Aşk şiirleri (Sen Olmasan, Şekvâ-yı Firâk, Fırsat Yolunda, Tesâdüf, İkinci Tesâdüf, Son Tesâdüf); 6) Tabiat şiirleri (Bir Yaz Levhası, Beyaz Yelken, Sezâ, Berf-i Zerrîn, Yağmur, Perî-i Hazân); 7) Oğlu Halûk için yazdığı şiirler (Halûk'un Sesi, Yaşamak Aşkı, Halûk'un Bayramı); 8) Portreler (Fuzûlî, Cenab, Nedim, Üstad Ekrem, Nef'î, Hâmid); 9) Merhamet ve şefkat şiirleri (Hasta Çocuk, Ramazan Sadakası, Verin Zavallılara, Balıkçılar); 10) Vatanî ve dinî konulu şiirler (Ken'an, Hasan'ın Gazâsı, Asker Geçerken, Kılıç, Sabah Ezanında, Ramazan, Sabâh-ı Iyd, Şehidlikte) olmak üzere belli başlı 8-10 hakim tema etrafında toplanmıştır.

Şiir yazmaya aşk temini işleyerek başlayan Tevfik Fikret'in Servet-i Fünun dönemine kadar yazdığı şiirlerin büyük bir kısmında aşk temi daima ön plândadır. Bir kısmını *Rübâb-ı Şikeste*'nin "Eski Şeyler" bölümüne de aldığı bu şiirlerin en güzeli, aşkla musikinin birleştiği "Ey Yâr-ı Na-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

gamkâr" başlıklı şiirdir. Bu şiirde sevgilinin aşk duygusuna tercüman olan musiki, şairde sevgilisi ile beraber ulvî bir mekânda ebediyete kadar yaşama arzusu uyandırmaktadır. Servet-i Fünun döneminde ise aşk duygusunu konu alan şiirlerde büyük bir değişiklik görülür. Giderek hayata kötümser bir gözle bakan, geleceğe ait hiçbir ümit taşımayan Fikret, evlilik hayatında da pek mutlu olamaz; bu yüzden karısı için yazdığı bir iki şiirde, beraber yaşamanın verdiği sadakat duygusu dışında başka bir şey söylemez. Karısına bağlılığı, kendisine bir çocuk vermesinden dolayıdır, fakat bu bağlılık ruhunu ezmekte, sırf çocuğu için bu evliliği sürdürdüğünü açıkça dile getirmektedir. Bu arada Fikret, kısa süreli gizli bir aşk yaşamış, bu münasebetle gerçekten yaşanmış olan duygularını da "Tesâdüf", "İkinci Tesâdüf" ve "Son Tesâdüf" başlıklı şiirlerinde anlatmıştır.

Fikret'in hayal konulu şiirleriyle tabiatı konu edindiği şiirleri arasında bir ilişki kurmak mümkündür. Çünkü onun hayal konulu şiirlerinde genellikle içinde mutlu olacağı bir mekân veya bir tabiat manzarası çizilmektedir. Fikret'in hayal konulu şiirleri arasında en dikkati çeken "Ömr-i Muhayyel" adlı şiiridir. İçinde yaşadığı toplumdan ve çevreden hoşnut olmayan şairin burada, özlemini çektiği ve hayalini kurduğu saadet ülkesini tasvir ettiği görülür. Bundan başka, "Ne İstérim", "Yeşil Yurt" ve "Bir Ân-ı Huzur" gibi daha birçok şiirinde özlediği hayat ile içinde yaşamak istediği dekoru çizmiştir. Onun "Mâi Deniz", "Bir Levha

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

İçin", "Berf-i Zerrîn", "Krizantem" ve "Perî-i Hazan" gibi doğrudan doğruya tabiatı tasvir ettiği şiirlerinde, büyük ölçüde *parnasyenler*in etkisi altında, daha çok göze hitap eden tablolar yaptığı görülür. Bir kısmı tablo altına yazılmış olan bu şiirlerde onun, işin içine mutlaka kendi duygularını da katmak suretiyle tabloyu renklendirdiği de dikkatimizi çeker.

Onun bu döneme ait "Verin Zavallılara", "Ramazan Sadakası", "Hasta Çocuk", "Balıkçılar" ve "Sarhoş" gibi manzumelerinde fakirlere ve kimsesizlere acımak gibi bazı insanî temaları işlediği de görülür. 1895'ten sonra hayat karşısında giderek kötümser bir tavır almaya başlayan Fikret'in bu psikolojiyle yazdığı en dikkate değer eseri "Gayyâ-yı Vücûd"dur. Burada hayatı böceklerle, solucanlarla, yılanlarla dolu bir bataklığa benzeten şair, insanı da, bu bataklıktan kurtulmak istedikçe tıpkı bir girdap gibi kendisine doğru çeken bu hayatı yaşamak zorunda kalan zavallı, bedbaht bir varlık olarak görür. "Perde-i Tesellî" adlı manzumesinde de bu temayı işleyen şair, burada dünyayı göremediği için kör bir dilenciye hayranlık duyar.

Rübâb-ı Şikeste'nin "Âveng-i Tesâvir" bölümünde, etkisinde kaldığı Baudelaire'in "Les Phares" adlı şiirinde yaptığı gibi, Fikret'in de, sevdiği bazı şairlerin maddî ve mânevî portrelerini çizdiği görülür. Bu bölümde yer alan şiirler "Fuzûlî", "Cenab", "Nedim", "Üstad Ekrem" , "Nef'î" ve "Hâmid"dir. Fikret, kitabın "Eski Şeyler" bölü-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

münde yer alan "Musset İçin" başlıklı şiirinde, sevdiği bu romantik şairi yüceltirken yine aynı bölümde yer alan "Nijad'a" başlıklı manzumesinde, Recâizâde Ekrem'in genç yaşta ölen oğlunu tasvir eder. *Rübâb-ı Şikeste*'nin baş tarafında yer alan "Zekâ" başlıklı şiirinde ise, adını zikretmeden, biraz alaycı bir ifadeyle Rıza Tevfik'i; "Timsâl-i Cehâlet"te ise açıkça alay ederek Ahmet Midhat Efendi'yi anlatır.

Fikret, *Rübâb-ı Şikeste*'nin "Âveng-i Şühûr" başlıklı bölümünde Mart ayından başlayarak Şubat'a kadar bütün ayları tabiî manzarasında ve kendisinde uyandırdığı çağrışımlar açısından tasvir etmiş ve bunları her ayın muhtevasına uygun düşecek tablolarla süsleyerek *Servet-i Fünûn*'da yayımlamıştır. Bu şiirlerde F. Coppée'nin "Les Mois" (Aylar) şiirini örnek almış, fakat ondan farklı olarak ay tasvirlerini alegorik tablolar hâlinde canlandırmıştır. Meselâ Mart ayını hırçın bir kadına benzetirken, Nisan'ı çiçekli bir dala konmuş kanatlı bir fulya, Mayıs'ı saf ve şuh bir köylü kız, Haziran'ı altın başaklı tarlasının kenarında mutlu bir köylü gibi görmüştür.

Talihsiz bir evlilik yapan ve genç yaşta ölen kızkardeşi için de iki şiir yazan Fikret, burada kardeş sevgisinin en yüce duygulardan biri olduğunu vurgulamaktadır. 1897 Türk-Yunan Savaşı dolayısıyla devrin başka şairleri gibi vatanî şiirler yazan Tevfik Fikret'in bu tarzdaki şiirlerinin sayısı fazla değildir. Yine F. Coppée ve Sully Prudhomme etkisi görülen bu şiirlerin en tanınmışları "Asker

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Geçerken", "Ken'an", "Hasan'ın Gazâsı" ve "Kılıç" adlarını taşıyanlardır. Onun dinî muhtevalı şiirlerin arasında en çok bilineni, gençlik dönemine ait olan "Sabah Ezanında" şiiridir. Burada da yine bir tablo hissi uyandıran şair, daha çok ezan sesinin tabiattaki yansıması üzerinde durur. Fikret bu şiirinde gerek kelime, gerekse mısra tekrarları ile belli bir âhenk de sağlamıştır.

Tevfik Fikret gerek otoriter mizacı ve davranışlarıyla, gerekse sanat anlayışı bakımından, Servet-i Fünun topluluğuna mensup yakın arkadaşlarıyla birlikte, çağdaşı durumundaki başka şair ve yazarları da etkilemiştir. Bu devreye ait şiirlerinde daha çok Fransız *parnas* şairi François Coppée'nin etkileri görülen Tevfik Fikret, duyuş tarzı itibariyle romantik, ancak örnek aldığı *parnasyenler* gibi şekil mükemmeliyetine aşırı derecede önem vermektedir. Bir kısmında kendi sanat anlayışını ve hayat karşısındaki tavrını da ifade eden "Resim Yaparken", "La Danse Serpantine", "Balıkçılar", "Heykel-i Giryân", "Gayyâ-yı Vücûd", "Ömr-i Muhayyel", "Ey Yâr-ı Nagamkâr", "Sühâ ve Pervin" ve "Mâi Deniz" adlı şiirleri, onun bu döneme ait akla ilk gelen en dikkate değer eserleridir.

1900 yılından itibaren daha çok siyasî ve sosyal muhtevalı manzumeler yazan Tevfik Fikret, "Târih-i Kadîm" dışında, bunları *Rübâb-ı Şikeste*'nin 1908'den sonra yapılan baskısına da dahil etmiştir. Onun bu dönemde yazdığı şiirler arasında üzerinde en çok durulan eseri ise "Sis"tir. İstibdadın bütün ağırlığıyla hissedildiği 1902 yılının

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

bir Şubat günü Boğaz'a sis çöker ve akşama kadar da kalkmaz. Uzun zamandır evi gözetim altında bulunan Fikret, şiirinde Boğaz'daki maddî sis ile yaşanan hayattaki boğucu havayı birleştirir. Şair burada, oldukça samimi bir şekilde, nefret ettiği II. Abdülhamid devri İstanbul'una lânetler yağdırırken bir yandan da toplumun bütün ahlâkî zaaflarını teker teker büyük bir maharetle ortaya koyar. Fikret, 1908'den sonra yazdığı "Rücû" adlı şiirinde ise "Sis"te söylediklerinin bir kısmından vazgeçer görünür; orduyu ve vatanın seçkin evlâtlarını bir nevi kurtarıcı olarak yüceltir.

Yaşadığımız hayatın daimî bir değişmeden başka bir şey olmadığını dile getirdiği "Mâzî-Âtî"; istibdat rejiminden sonra İttihadçılarla başlayan hürriyet havasının kısa bir süre sonra zorbalığa dönüştüğü; kanun, hürriyet, adalet gibi kavramların ayaklar altına alındığı II. Meşrutiyet döneminin ağır bir hicvi niteliğindeki "Hân-ı Yağma" manzumesi ile "Tarih-i Kadîm", bu dönemin en dikkate değer örnekleridir. Daha sonraları Fikret taraftarlarınca taassuba karşı müspet ilim ve müspet düşüncenin müdafaası gibi takdim edilmeye çalışılan "Tarih-i Kadîm" manzumesinde tarihi, baştan başa kanlı sahnelerden ve savaşlardan ibaret gören Tevfik Fikret, burada açıkça, genel anlamda dine ve Tanrı'ya karşı isyankâr bir tavır sergilemiştir. Gelenekten, içinde yaşadığı toplumun değer hükümlerinden bütünüyle uzaklaşan Fikret, mâziyi korkunç tablolardan ibaret görmüş, kahramanlığı da küçümsemiştir. Mutlak anlamda bir ba-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

rış ve adaletin hakim olduğu bir dünyayı özleyen Fikret, kul ile Tanrı'yı ayıran bir dini de kabul etmez. Hattâ Allah'ın bile kendisine yaklaşılmaz olduğunu ve yeryüzünden kendisine doğru yükselen feryatların ve şikâyetlerin cevapsız kaldığını söyleyecek kadar ileri gider. "Târih-i Kadîm'e Zeyl"de ise, dinî inançları tamamen reddetmiş; tarih ve din düşmanlığını açıkça ifade ederek kendisinin *panteizm* diye adlandırılabilecek bir nevi "tabiat dini"ne inandığını açıklama ihtiyacı duymuştur.

Fikret'in hayatında, mizacının değişmesinde ve hayata bağlanmasında oğlu Halûk'un büyük bir rolü olur. 1895 yılında dünyaya gelen Halûk, kötümser bir mizaca sahip olan Fikret'i bir süre de olsa değiştirir ve özellikle II. Meşrutiyet'ten sonra yazacağı şiirlerinde görülen geleceğe ümitle bakma fikrini kazandırır. Fikret, oğlu için müstakil bir kitap halinde yayımladığı *Halûk'un Defteri*'nden önce *Rübâb-ı Şikeste*'de Halûk için beş şiire yer vermiştir. Çocuk sevgisi, ıztırap ve merhamet duygularının ön plânda yer aldığı "Halûk'un Bayramı" adlı şiirinde ise, bayram dolayısıyla yeni elbiselerini giymiş, sevinç ve mutluluk içindeki oğlu Halûk'la sefalet içinde, zavallı, fakir bir çocuğu mukayese eder ve oğluna üstündeki elbiseleri çıkarıp bu fakir çocuğa vermesini söyler.

Fikret, oğlu Halûk'u tahsil için İskoçya'ya gönderdikten sonra onun için yazdığı manzumelerin bir kısmını *Halûk'un Defteri*'nde bir araya getirir. Kendi içinde "Halûk'un Defteri", "Hayata

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Karşı Beşer" ve "Hitâbeler" başlıklı üç bölümden meydana gelen kitapta, daha çok gençliğe yol gösterme fikri hakimdir. Oğlu Halûk'u, memlekette inkılâp yapacak gençliğin sembolü olarak gören Fikret, burada memleketin geleceği üzerinde de düşünür. Halûk, gittiği ülkede ilim ve fen tahsil edecek, öğrendiklerini daha sonra memleketine getirecektir. İdealleri gerçekleştirmek her zaman kolay olmaz, ama doğru bildiği yoldan ayrılmayan mutlaka amacına ulaşacaktır. Kitaptaki en çok tartışılan şiirlerden biri olan "Halûk'un Âmentüsü"nde ise, dinî inançlar değil, tamamen dünyevî inançlar yer almaktadır. Burada idealize edilen, akıl ve bilgiye, terakkiye, hakkın kuvvete üstün geleceğine, insanlar arasında kardeşlik ve dünya birliği idealine inanan yeni bir insan tipidir.

Hayatının son yıllarında hece vezni ve sade Türkçe ile çocuklar için yazmış olduğu şiirlerden meydana gelen *Şermin* ise, onun doğrudan doğruya özlemini çektiği "yeni insan tipi" ile yakından ilgilidir. Bu kitaptaki şiirler, *Halûk'un Defteri*'ndeki şiirlerinden farklı olarak, yeni Türkiye için Amerikan terbiyesine göre yetiştirmeyi arzuladığı, pratik hayatta başarılı olabilecek insan tipinin idealize edilmesinden ibaret görünmektedir. Özlediği yeni insan tipinin yeni bir eğitim metoduyla yetiştirilebileceğini düşünen Fikret, arkadaşı Sâtı Bey'le birlikte Yeni Mektep adıyla bir okul kurmak istemiş, ancak bunu gerçekleştiremeyince burada uygulamayı tasarladığı bazı fikirlerini Mekteb-i Sultanî müdürlüğü sırasında uygulamıştır.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Tevfik Fikret edebiyat tarihlerinde genellikle bir Servet-i Fünun şairi olarak ele alınıp değerlendirilmekle beraber, o, edebiyat çevrelerine ilk adımlarını attığı tarihten itibaren edebî yazılarıyla da dikkati çekmiştir. 1891 yılından başlayarak sırayla *Mirsad, Ma'lûmat* ve *Maarif* dergilerinde yayımlanan bu tür yazılarını *Tarîk* gazetesinde "Hafta-i Edebî" başlıkla yazıları, daha sonra *Servet-i Fünûn*'da da "Musâhabe-i Edebiyye"leri takip etmiştir. *Servet-i Fünûn*'daki yazılarında onun değişik edebî konularla beraber daha çok şiir dili, vezinler, nazîrecilik, edebiyatımızda nesir meselesi ve roman okuyucusu gibi genellikle gündemde olan konuları ele aldığı görülür.

Diğer Servet-i Fünuncularla beraber Tevfik Fikret'in o günkü Türk şiirinde gerçekleştirmiş olduğu değişiklik ve yeniliklerden biri de, vezin, kafiye ve âhengi ihmal etmeden *enjambement*'lar yoluyla şiiri nesre yaklaştırmasıdır. Vezin ve kafiye ile birlikte mısralarda *asonans* (ünlü tekrarı) ve *aliterasyon*'lar (ünsüz tekrarı), zaman zaman bir kısım kelimelerin veya mısraların tekrarı ile şiirde müzikaliteyi sağlamayı başarmış ve Servet-i Fünun şiirini teknik itibariyle batı şiiri seviyesine yaklaştırmıştır.

Tevfik Fikret'in *Rübâb-ı Şikeste* (1900, 4. b. 1911) dışındaki diğer eserleri, müstakil olarak da yayımlanan *Târih-i Kadîm (1905), Halûk'un Defteri* (1911), *Rübâb'ın Cevabı* (1911) ve *Şermin*'den (1914) ibarettir. 1928'den sonra yeni harflerle de çeşitli baskıları yapılan *Rübâb-ı Şikes-*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

te'nin, şairin kitaplarına dahil etmediği diğer şiirleriyle birlikte *Tevfik Fikret'in Bütün Şiirleri* (haz. Âsım Bezirci, İstanbul 1984) ve *Tevfik Fikret-Bütün Şiirleri* (haz. İsmail Parlatır-Nurullah Çetin, Ankara 2001) adıyla iki ayrı baskısı yapılmıştır. Tevfik Fikret'in çeşitli dergilerde kalan dil ve edebiyatla ilgili makaleleri de daha sonra derlenerek *Tevfik Fikret-Dil ve Edebiyat Yazıları* (haz. İsmail Parlatır, Ankara 1987) adıyla bir kitap hâlinde yayımlanmıştır. Tevfik Fikret'in halen İstanbul Belediyesi Arşivi'nde bulunun evrakının bir kısmı da *Mektuplarla Tevfik Fikret ve Çevresi* (haz. M. Fatih Andı, Yılmaz Taşçıoğlu, Hüseyin Yorulmaz, İstanbul 1999) ve *Kartpostallarla Tevfik Fikret ve Çevresi* (haz. M. Fatih Andı, Yılmaz Taşçıoğlu, Hüseyin Yorulmaz, İstanbul 1999) adlarıyla iki kitap hâlinde neşredilmiştir.

Konuyla İlgili Başlıca Kaynaklar: Muallim (Tevfik Fikret için nüsha-i mahsûsa), İstanbul 1917; Köprülüzâde Mehmed Fuad, *Tevfik Fikret ve Ahlâkı,* İstanbul 1918; *Düşünce* (Tevfik Fikret için nüsha-i mahsûsa), İstanbul 1918; Ahmed Naim, *Tevfik Fikret'e Dâir,* İstanbul 1918; Ruşen Eşref (Ünaydın), *Tevfik Fikret-Hayatına Dair Hâtıralar*, İstanbul 1919; İsmail Hikmet (Ertaylan), *Türk Edebiyatı Tarihi,* C. III, Bakü 1925, s. 713-797; Salih Nigâr Keramet, *Tevfik Fikret'in Hayat ve Eseri,* İstanbul 1926; Ahmet Hamdi Tanpınar, *Tevfik Fikret-Hayatı, Şahsiyeti, Şiirleri ve Eserlerinden Seçme Parçalar,* İstanbul 1937; Sabiha Zekeriya Sertel, *Tevfik Fikret-Mehmed Âkif Kavgası,*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

İstanbul 1940; Eşref Edip, *İnkılâp Karşısında Âkif-Fikret, Gençlik,* İstanbul 1940; Eşref Edip, *Tevfik Fikret'i Beş Cepheden Kırk Muharririn Tenkidi,* İstanbul 1943; Salih Nigâr Keramet, *İnkılâp Şairi Tevfik Fikret'in İzleri,* İstanbul 1943; Rıza Tevfik Bölükbaşı, *Tevfik Fikret-Hayatı, Sanatı, Şahsiyeti,* İstanbul 1945; Kenan Akyüz, *Tevfik Fikret,* Ankara 1947; Yaşar Nabi, *Tevfik Fikret-Hayatı, Sanatı, Şiirleri,* İstanbul 1954; Hilmi Yücebaş, *Bütün Cepheleriyle Tevfik Fikret-Hayatı, Hâtıraları, Şiirleri,* İstanbul 1959; İsmail Hikmet Ertaylan, *Tevfik Fikret-Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri,* İstanbul 1963; İsmail Hikmet Ertaylan, *Tevfik Fikret Mirsad'da,* İstanbul 1965; İsmail Hikmet Ertaylan, *Tevfik Fikret Ma'lûmat'ta,* İstanbul 1965; Mehmet Kaplan, *Şiir Tahlilleri,* 4.b., İstanbul 1969, s. 92-100, 158-163; M. Kaya Bilgegil, *Tevfik Fikret'in İlk Şiirleri,* Erzurum 1970; Mehmet Kaplan, *Tevfik Fikret-Devir, Şahsiyet, Eser,* İstanbul 1971; Hikmet Tanyu, *Tevfik Fikret ve Din,* İstanbul 1972; Orhan Okay, "Tevfik Fikret ve Şiir Sanatı", "Tarih-i Kadîm Münakaşaları Dışında Tevfik Fikret ve Mehmed Âkif", *Sanat ve Edebiyat Yazıları,* İstanbul 1990, s.136-158; Abdullah Uçman, *Edebiyat-ı Cedîde'ye Dair Ali Ekrem'den Rıza Tevfik'e Bir Mektup,* İstanbul 1997; Mehmed Rauf, *Edebî Hâtıralar* (haz. Mehmet Törenek), İstanbul 1997, Hasan Akay, *Tanzimat Sonrası Türk Edebiyatında Yeni Fikirler,* İstanbul 1998, s. 57-85; Hasan Akay, *Yeni Türk Şiirinin Kurucularından Tevfik Fikret,* İstanbul 1998; İsmail Parlatır,

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Tevfik Fikret", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi,* C. VIII, İstanbul 1998, s. 330-338; Abdullah Uçman, "Tevfik Fikret", *Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi,* C. II, İstanbul 1999, s. 618-622; *Mehmed Rauf'un Anıları* (haz. Rahim Tarım), İstanbul 2001; Serol Teber, *Tevfik Fikret'in Melânkolik Dünyası-Âşiyan'daki Kâhin,* İstanbul 2002; Zeynep Kerman, "Servet-i Fünun Edebiyatı", *Türkler,* C. XV, Ankara 2002, s. 204-211; Nuri Sağlam, "Servet-i Fünûn'a Kadar Tevfik Fikret ve Bilinmeyen Şiirleri", *İ.Ü. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi,* sayı 30, İstanbul 2003, s. 403-444; İsmail Parlatır, *Tevfik Fikret,* Ankara 2004.

Prof. Dr. Abdullah UÇMAN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kimseden ümmîd-i feyz etmem, dilenmem perr ü bâl:
Kendi cevvim, kendi eflâkimde kendim tâ'irim.
İnhinâ tavk-ı esâretden girândır boynuma;
Fikri hür, irfânı hür, vicdânı hür bir şâirim.

Tevfik Fikret

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

RÜBÂB-I ŞİKESTE

YENİ TAB'I
ÜÇÜNCÜ BİN

Rübâb-ı Şikeste — Halûk'un Defteri'nden — Hemşîrem İçin — Sis — Bir Lâhza-i Te'ahhur — Millet Şarkısı — Âveng-i Tesâvîr — Âveng-i Şühûr — Eski Şeyler

Nâşiri: Tanin İdare Memuru Hasan Tahsin

İstanbul Tanin Matbaası
1327
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

RÜBÂB-I ŞİKESTE
1324 — 1312

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KĀRİ'LERİME:

Size, ey bilmediğim, görmediğim kāri'ler,
Size ithâf ile neşreyliyorum bunları ben,
Size ithâf ile; zira, ne için ketmedeyim,
O sizin görmediğim, bilmediğim gözleriniz
Safha-i şi'rime ibzâl-i nigâh eylerken
Belki bir noktada birden durarak, velvelesiz
Gösterişsiz iki üç katrecik îsâr eyler...
Ben bu ümmîd ile teşyî'-i hayât etmedeyim.

İki üç katre-i şefkat... Bu tesellî yetişir;
Şu cedel-gâh-ı mukassîde bütün hüsrânla,

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bütün âlâm u fecâyi'le geçen günlerimin
İki üç katredir ancak silecek mâtemini.
Siz ki en doğru gören bir nazar-ı vicdanla
Tâ uzaktan bana bakmaktasınız, müstağnî
Tuhfe-i mahmidetimden... Ne samîmiyettir
O bakış çehre-i eş'ârıma sâkin sâkin!

Hepsi bunlar, bu yazılmış, unutulmuş şeyler
O samîmiyyete meczûb olarak toplanıyor;
Kim bilir, belki içinden biri âlâmınızın,
— Evet, âlâmınızın; çünkü elemden hâlî
Yaşayan yok... Buna bî-çâre beşer katlanıyor! —
Belki bir ma'kes-i nâçîzi olur; en 'âlî
Yaşayanlar bile hissetmede en müstahkar
Yaşayanlar gibidir... Aynı çamurdan bu yığın!

-19 Teşrîn-i Evvel 1315-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SÜHÂ VE PERVÎN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SÜHÂ VE PERVÎN

"Hayâl-Hakîkat"

"Bulutlu bir semâ-yı nisan altında, sâkin ve muʿattar bir çam ormanı... Geniş, uzun bir yol ki döne döne, gûyâ araya araya mâî, durgun bir denizin leb-i reyyân-ı bî-pâyânını buluyor... Korunun biraz kuytu, biraz karanlık her noktası ya bir fikr-i mütecessise melce'-i tefekkür, ya iki rûh-ı mütehassire mevʿid-i telâkî... Herkes, her taraf, her şey sâkit... Kadın erkek baʿzan bir iki, birkaç vücut ağır ağır yoldan geçerek ağaçlıkta kayboluyor... Sühâ ile Pervîn, yola en yakın bir gölgelikte, birbirinin âgûş-ı iştiyâkında.."

SÜHÂ

"Müstağrak, esîrî bir tabîʿat... Açık sarı, uzun, târümâr saçlarının dağılıp örttüğü beyaz alnında dâimî bir çîn-i infiʿâl ile ağlar gibi bakan mâî gözlerini dalların arasından karlı bir şâhika gibi görünen bulut parçasına dikmiş... Devam ile:"

— Uzak değil, şu küçük zirve-i sefîde kadar;
Şu parlayan tepecik yok mu?.. Âh, bir sarsar,
ʿAnîf-i sadme-i gûlânesiyle bir kuvvet,
Dururken öyle, habersizce, sanki bî-hareket
Alıp götürse bizi...

PERVÎN

"Esmer ve nermîn câzibe-i hüsnüyle meyyâl-i huzûz bir vücûd... Parlak, mütebessim, enzâr-ı tehekkümünü âşıkının solgun çehresine serperek:"

— Şâirâne hulyânız;

Fakat niçin? Bu maʿîşet fenâ mı?..

SÜHÂ

— Hoş; yalnız
Bütün bu toprağa mensûb olanların hâli!
Ben isterim ki garâmım açınca şehbâli
Nihâyet olmasın artık fezâ-yı nüzhetime;
Ben isterim ki, semâvî olan muhabbetime
Semâ kadar açık olsun hudûd-ı zevk ü emel;
Sizin şu elleriniz kıymetinde bir çift el;
"Parmaklarının ucunu tutup öper."
Bu eller işte... Bu nâzik, bu pembe elleriniz
Hayâl ü rûhuma açsın derin, nihâyetsiz
Bir âsumân-ı müzehheb, bir âsumân-ı huzûz.
"Sokularak"
Vücûdunuzdan uçan nûr içinde ben mahfûz,
Bütün şu ʿâleme gülmek... Şeb-i taʿayyüşde,
Şeb-i siyâh-ı taʿayyüşde muztarib...

PERVÎN

"Mütegâfil"

— Müjde!
Bulutlar ayrılıyor... Ooof, neydi kaç gündür
Güneş görünmedi hiç.

SÜHÂ

"Dudaklarında nezâketli bir tebessüm resmetmeğe çalışarak:"

— Emr edin, çıkar, görünür!

"Sonra ciddî"

Ne söylüyordum? Evet, pîş-i nâzınızda sizin
Şu hây u hûy-ı hayâtı, baʿîd bir denizin
Telâtumundaki mübhem sürûda benzeterek,
Onunla şöyle uzaktan, güzelce eğlenmek...
Bu en büyük emelimdir;

"Daha ziyade takarrüble"

Bu en büyük emelim
Bugün siz olmasanız bir hayâl olur, güzelim!

PERVÎN

"Sühâ'nın titreyen ellerini caʿlî bir şefkatle sıkar."

— Çocuk!..

SÜHÂ

— Çocuk muyum?
"Mes'ûd ve meshûr"
Âh işte güldünüz; gülünüz!
Bugün hayâtımı tecdîd eden tenezzülünüz
İlelebed beni tıflâne şâd-kâm edecek
Bir iltifât-ı kaderdir...

PERVÎN

— Çocuksunuz gerçek!...
"Karşılarında son şu'â'-ı şems ile tenevvüre başlayan sehabeleri işaret eder."
Bakın, şu pembe bulutlarda bir edâ-yı visâl:
"Yeter çocukluğa rağbet!" diyor; hevâ-yı visâl
Sıcak deniz gibi etrafımızda çalkanıyor;
İçim tabî'atı gördükçe böyle kıskanıyor...
Niçin sevişmiyoruz?

SÜHÂ

"Müte'accib ve müteheyyic"
— Biz sevişmiyorsak eğer
Kalır gözümde sevişmek ilelebed münker!
Sevişmemekse bu, sevmekten ihtirâz edelim;

O çünkü pek hatar-engîz, o çünkü pek mü'lim
Bir ihtisâs olacak; ben tahammül eyleyemem.

"Tevakkuftan sonra"

Fakat niçin bu şikâyet, bu gizli gizli sitem?
Sevişmemek... Bana îzah edin şu nükteyi siz;
Sevişmemek... Müteneffir mi yani?

PERVÎN

—Yok, hissiz;
Biraz harâreti eksik bahâr-ı aşkımızın.
Bizim muhabbetimiz bir çocuk ki hep dalgın;
Değil mi?

"Gözlerini kırparak, bütün kadınlığıyla:"

Hep müteennî... Biraz ʿacûl olsa!

SÜHÂ

"Nazarıyla gökte küçük bir bulutun âheste cevelânını taʿkîb eder."

— Şu nazlı tıfl-ı semâvî kadar melûl olsa...
Melâli çehre-i eşyâya pek yaraştırırım.
Menâzırımda hazîn bir hayâl araştırırım.
Denir ki hüzn ile rûhumda bir ḳarâbet var;

"Mütefelsif"

Pek âşikâre, bu bir hastalık; fakat ne zarar!
Hayâtı bence te'essürdür eyleyen isbât,
Ta'ayyün eyleyemez nevm içinde reng-i hayât.

"Birden tahavvülle"

Fakat, bilir misiniz? Ben hakîkaten mübrim
Bir ihtiyâc-ı teessürle dâimâ severim;
Emellerimde soluk bir hazân tezehhür eder.
Ne isterim meselâ: Bî-hudûd bir meşcer,
Fakat ağaçları hep ser-şikeste, hep 'uryân;
İçinde bir derecik, bir şelâle-i giryân;
Yosunlarında, uçan kuşlarında, her şeyde
Takattur etmeli, âvâre, mest ü lerzende
Bir ibtikâ-yı hazânîsi aşk-ı sehhârın...

"Mağlûb-ı hayâl... Yavaş yavaş kendinden uzaklaşan ma'şûkasına doğru tehâlükle:"

Sizinle ben o mükedder, o solgun eşcârın
Adım adım uzanan ra'şe-i zılâlinde
Birer hayâlet-i pûşîde-çehre hâlinde
Gezip dolaşmalıyız; nâgehân bu esnâda
Güneş gurûb ederek tâ uzakta, tenhâda
Fısıldaşan iki serv-i siyâha son leme'ât
Sükûn içinde verirken bir ısfırâr-ı memât,

Yavaş yavaş azalan tâb-ı talʿatıyla kamer
Çıkıp görünmeli bir hasta kız kadar muğber.
Semâ dalar o zaman bir perîli rü'yâya,
Serer zemîne ağaçlar sadefli bir sâye;
Ufukta nâ'ir ü nâ'im sitâreler görünür,
Leb-i tabîʿate bir bûse-i hafî sürünür;
Vücûda öyle rehâvet gelir ki yerde bile
Yürür kıyâs olunur bir kanat temâsiyle.
Bu sâye-zâr-ı serâ'irde böyle yapyalnız
Yürür, yürür, yürüyorken habersiz ayrılırız.

PERVÎN

"İpek örtüsünün saçaklarıyla meşgul parmaklarını çıtlatarak:"

— O ayrılış da niçin sanki... Cebr eden varʿmı?

"Bir dalın üzerinde bir çift kumru gösterir."

Bakın şu kuşlara ayrılmak istiyorlar mı?
Bütün cihan kavuşurken...

"Bundan sonra Pervîn hep Sühâ'yı bırakarak yoldan geçenlerle iştigâl eder; bakanlara güler; birçokları karşısında dolaşmağa başlarlar; Pervîn onlarla eğlenir."

SÜHÂ

— Evet, biz ayrılırız;
Ve hep cihandan uzak, ayrı, bir zaman kalırız.
Bu iftirâkı, bunun telhî-i lezîzini siz
Tahayyül etmeğe bilmem ki muktedir misiniz?

"Tarif eder:"

Uzakta birbirimizden, uzakta her şeyden,
Uzakta benliğimizden de... Âh, rûhun ben
Bu inceliklerinin karşısında gaşyolurum;
Bu incelikleri teşrîh eder, neler bulurum.
Sizin de böyledir elbet hayâl-i sevdânız,
Değil mi, sevgili?

PERVÎN

"Soğuk"

— Pek şâirâne hulyânız!

SÜHÂ

"Samîmî bir i'tiraf ile"

— Evet, hakîkatı hulyâya hep fedâ ederim,
Zaman olur ki vücûdumdan ayrılır, giderim...
Bu hastalık beni bir tıfl iken tutup ezdi,
Zaman olurdu ki fikrim tahammül etmezdi.

Fakat ne olsa budur en safâlı eğlencem;
Geçer bütün bütün esrâr önünde bâzı gecem...
Deminki levhayı siz şimdi bir hayâl ediniz:
Bütün o vahşet-i giryân içinde biz, ikimiz
Uzaklaşıp gidiyorken, yosunlu bir kabrin
Başında birleşerek, — Âh o kabr, o kabr-i hazîn;
Benim bekâret-i rûhumdur onda nâ'im olan! —
O nâ'im-i ebedînin sükûn-ı hâbından
Bir ihtizâr-ı nihânî duyar, teheyyüc eder,
Ve ağlarız... Bu coşan girye-i huzûr-âver,
Benim için işte budur aşka en güzel timsâl,
Gözümde bundan ibâretdir işte aşk u visâl!
Sizin de öyledir elbet hayâl-i sevdânız,
Değil mi, rûhum?

PERVÎN

"Erkek kadın, şevk-engîz terennümleriyle yaklaşan birkaç yabancıya meclûb u muhteris gülümser; sonra Sühâ'ya dönerek, dâimâ bârid ve mütehekkim:"

— Evet, şâirâne hulyânız;
Fakat ne çâre ki ben şimdi şi're muğberrim...

GELENLER

"Mest ü münhemik... Bir âgûş-ı telâkî gibi açılıp halkalanarak Pervîn'e:"

— Güzel çocuk, bize gelmez misin?

PERVÎN

"İsti'câl eder... Ve câmid bir kütle-i tahayyür hâlinde bakakalan Sühâ'yı bîgâne bir nazarı altında ezerek koşar."

— Şitâb ederim!

ZEKÂ

Zekâ tefelsüfe mâ'ildi... Muttasıl düşünür.
Okur, okur, ve o hatmettiği resâ'ilden
Birer hulâsa-i hikmet yapardı; sonra gelen
Gelen geçen ne kadar âşinâsı varsa tutup
Mütâla'âtını söyler: Filân nasıl düşünür,
Nasıl yazar, nasıl icmâl ü ictihâd eyler,
Bütün bu şeyleri tekrâr ederdi... Gâh unutup
Gurûr-ı hikmeti, şâirlenirdi; ben ekser
Onun bu hâlini tercîh eder de beklerdim

Ki bir neşîde sünûh eylesin hayâlinden.
O gün o şi'rini elbet gelir okurdu bana:

"Bu şi'ri fikrime kimdir bilir misin mülhim?
"Hakîkat... Âh hakîkat! Onun zılâlinden
"Vücûda gelmişe benzer hayât, rûh, zekâ.
"Ne der güzelliği ta'rîf ederken Eflâtun:
"Güzel hakîkatın enmûzec-i letâfetidir...
"Bu söz bu işte hakîkatlerin hakîkatidir.
"Hakîkat, âh hakîkat; onunladır meşhûn
"Bütün şu 'âlem-i câmid; o bir nefes gibidir
"Ki her vücûd-ı cemâdîye bir hayât verir;
"O bence rûh-ı şü'ûn-âferîn-i hilkatdir.
"Oku, önündeki manzûme bir hakîkatdir;
"Hayâle benzetiyorsun, ya anlamazsın ki...
"Bu bir hakîkat-i mü'lim, hakîkat-i mübkî!
"Şi'r demem, ne için yazdığım neşîdelere?
"Ya şi'ri bir tutuyorlar hayâl-i bâtıl ile;
"Benim hakîkata hasr ettiğim büyük esere
"Geçende — şi'r! — diyorlardı birtakım cehele..."

Yolunda bir de harâretli nutk edip îrâd
"Şi'r değil!" diye bühtân ederdi ber-mu'tâd
Hayâl ü his ile mâlî güzîde bir gazele...

Evet, bu dâr-ı hakāyıkda her eser mutlak
Şikâr-ı nâhun-ı tenkîd olur; zekânın da
Günün birinde bütün sânihâtı yoklanacak,
Ve hep o felsefe hulyâları miyânında
Hayâtının kalacaktır yegâne mâ-hasali
Hayâl ü his ile mâlî güzîde bir gazeli!..

BALIKÇILAR

— Bugün açız yine evlâtlarım, diyordu peder,
Bugün açız yine; lâkin yarın, ümîd ederim,
Sular biraz daha sâkinleşir... Ne çâre, kader!

— Hayır, sular ne kadar coşkun olsa ben giderim,
Diyordu oğlu, yarın sen biraz ninemle otur;
Zavallıcık yine kaç gündür işte hasta...

— Olur;
Biraz da sen çalış oğlum, biraz da sen çabala;

Ninen, baban, iki miskin, biz artık ölmeliyiz...

Çocuk düşündü, şikâyetli bir nazarla: — Ya biz,
Ya ben nasıl yaşarım siz ölürseniz?..

Hâlâ
Dışarda gürleyerek kükremiş bir ordu gibi
Döğerdi sâhili binlerce dalgalar, ʿasabî.

— Yarın sen ağları gün doğmadan hazırlarsın;
Sakın yedek biraz ip, mantar almadan gitme...
Açınca yelkeni, hiç bakma, oynasın varsın;
Kayık çocuk gibidir: Oynuyor mu kayd etme,
Dokunma keyfine; yalnız tetik bulun, zîrâ
Deniz kadın gibidir: Hiç inanmak olmaz ha!

Deniz dışarda uzun sayhalarla bir hırçın
Kadın gürültüsü neşreyliyordu ortalığa.

— Yarın küçük gidecek yalnız, öyle mi, balığa?
— O gitmek istedi; "Sen evde kal!" diyor...
— Ya sakın
O gelmeden ben ölürsem?..
Kadın bu son sözle

Düşündü kaldı; balıkçıyla oğlu yan gözle
Soluk dudaklarının ihtizâz-ı hâsirine
Bakıp sükût ediyorladı; başlarında uçan
Kazayı anlatıyorlardı böyle birbirine.
Dışarda fırtına gittikçe pür-gazab, coşan
Bir ihtilâc ile etrafa raşeler vererek
Uğulduyordu...
— Yarın yavrucak nasıl gidecek?

Şafak sökerken o, yalnız, bir eski tekneciğin
Düğümlü, ekli, çürük ipleriyle uğraşarak
İlerliyordu; deniz aynı şiddetiyle şırak-
Şırak döğüp eziyor köhne teknenin şişkin
Siyah kaburgasını... Âh açlık, âh ümîd!
Kenarda, bir taşın üstünde bir hayâl-i sefîd
Eliyle engini gûyâ işâret eyleyerek
Diyordu: "Haydi, nasîbin o dalgalarda, yürü!"
Yürür zavallı kırık teknecik, yürür; "Yürümek,
"Nasîbin işte bu!.. Hâlâ gözün kenarda... Yürü!"
Yürür, fakat suların böyle kahr-ı hiddetine
Nasıl tahammül eder eski, hasta bir tekne?..
Deniz ufukta, kadın evde muhtazır... Ölüyor:
Kenarda üç gecelik bâr-ı intizâriyle,

Bütün felâketinin darbe-i hasâriyle,
Tehî, kazâ-zede bir tekne karşısında peder
Uzakta bir yeri yumrukla gösterip gülüyor;
Yüzünde giryeli, muzlim, boğuk şikâyetler...

NESRİN

— Şimdi ben doğrusu evvelki çocukluklardan
Nâdimim; gönlümü israf ü tebâh ettiğimi
Bin merâretle bugün anlıyorum; bir vicdan
Bana ihsâs ediyor işte bitip gittiğimi.
Ben ki bitmez sanıyordum bu hayâtın şevki...

— Etme, Nesrin, bana zehr etme şu bir dem zevki!

Kız bu son âşıkının kaç gecedir en coşkun
Bir muhabbetle alevler saçan âgûşunda

Hep bu şekvâ-yı nedâmetle, muʿazzeb, solgun,
İnlemiş; sonra — Bunun neşve-i bî-hûşunda
Bir tesellî bulurum belki... — Hayâliyle bütün
Cism-i bî-tâbını bezl etmiş idi:

— Bak her gün,
Her zaman ben seninim, hep sana münkādım ben.
Lâkin artık yetişir: Aşk, o benim menfûrum,
O benim zehr-i hayâtım... Bana hep sevmekten
Bahsederler; bunu artık çekemem, maʿzûrum!

Diye hem aşkını ithâm ederek, hem nevmîd
Bir verem hastası hâlinde müselsel ve medîd
İştikâlarla berâber yine ondan ebedî
Bir şifâ bekleyerek, kaç gecedir pür-nefret
Bir telezzüz, acı bir zevk ile eğlenmişti.
Şimdi artık bu maʿîşette büyük bir zillet,
Bir sefâlet görüyor; ağlayabilmek... Heyhât!
Çoktan olmuş ona bîgâne bu matʿûn-ı hayât.

— Ağlasam, âh azıcık ağlayabilsem, ömrüm
Bütün âlâm ile, ekdâr ile geçsin, aramam.
Ağlasam, belki biraz yağsa o rahmet, görürüm
Şu bulutlarla sönen günde açık bir akşam.

Fakat efsûs!..
Evet, efsûs ki bî-çâre, senin
Ebediyyen kalacak böyle mülevves bedenin
Ebediyyen kalacak böyle mülevves rûhun.

— Ağlamak... Hiç o sa'âdet bana kısmet mi olur?
Ben ki bâzîçesiyim her emel-i mekrûhun,
Bana ölmek yaraşır, başka sa'âdet mi olur?..
Âh ben, ben ki henüz gonca iken solmuş gül
Gibiyim, böyle mülevves, baṇa ölmek bile zül!

*

Tâ çocuklukta penâh ettiği âgûş-ı vefâ
— Doymadan germî-i nûşînine bî-çâre sabî —
Ebediyyen soğuyup, en acı, en rûh-gezâ
Bir ma'îşet onu vely etti... Bu bir hayye gibi
Çocuğun mâil-i 'ulviyyet olan tıynetini
Sanki tesmîm ederek, cevher-i sâfiyyetini
Bir kömür hâline koymuş, ona artık yaşamak
Bir felâket gibi olmuştu; reh-i âmâli
Bu soğuk terbiyenin karları altında uzak,
Pek uzak, hem bütün âsâr-ı şerefden hâlî
Bir beyâbâna açılmakta idi; belki yarın
Bir güzel göz, iki dikkatli nazar, bir dalgın

Vaz'-ı giryân-ı garîbâne kızın bâkir ü tâm
Ne kadar duygusu kaldıysa tutup mahvedecek;
Sonra bî-çâre kadın — dul, beceriksiz, bed-nâm, —
Bir çürük meyve kadar hâr u mülevves, bitecek...

İşte Nesrin daha bir gonca-i nev-hande iken
Geçti makhûr-ı kazâ, hep bu dikenliklerden.

Şimdi artık yaşamaktan bile nefret duyuyor;
Şimdi artık bütün âmâlini tahlîl etsen
Bir yutum zehr olacak; bir acı vahşet duyuyor
En safâ bulduğu, en sevdiği âlemlerden...

*

Bir sabah, evde, bütün bir şeb-i tâkat-şikenin
Ta'b-ı nekbeti altında ezilmiş, gam-gîn,
Otururken, kapıdan örtülü dilber bir kız
Korkarak girdi:

— Hanım, ben hamarat bir çocuğum;
Nineciğim öldü, babam yok; bana bir vicdansız
Para teklîf ediyor... Ben size kurbân olurum,
Beni reddetmeyiniz, saklayınız... Hizmetten
Hiç yorulmam... Beni tahlîs ediniz zilletten...
Oof hâin!..

Bu teheyyüc, bu temennî, bu sıcak
Yaşlar altında vakûrâne yanan vech-i güzîn
Kadının rûhuna bir ʿaks-i tesellî saçarak
Gözlerinden iki yaş düştü... O akşam Nesrin
Yeni bir âşıkı reddeyledi; bir leyl-i huzûr
Çekti mâzîsine bir sütre-i nisyân, pür-nûr.

SEZÂ

Garîbdir, ne zaman geçse pîş-i çeşmimden
Ufukta bir mütemevvic bulut, ya bir yelken,
Sezâ gelir o geniş cebhesiyle hâtırıma.
Sezâ... O neş'eli, rikkatli bir tabî'atdi;
Bakarsınız mütelevvin, bakarsınız ciddî.
Demin getirdi küçük bir vesîle hâtırıma
Sezâcığın yine bir ser-güzeşt-i ağrebini.
O bir sabah bularak bir çamın dibinde beni:

— Benimle şimdi gelirsen, demişti, zannederim
Pek istifadeli bir gün geçirmeyiz ammâ
Epeyce eğleniriz...
— Pek güzel, Sezâ, giderim.
Evet, bugünkü gibi hâtırımdadır hâlâ:
Yeşil dikenler içinden, yosunlu bir yardan
Şukūt eder gibi indik kenâr-ı deryâya.
Yağardı sâhili tezyîn eden ağaçlardan
Sadefli kumlara titrek, rakîk bir sâye.
Bu gölgelikti Sezâ'nın sedîr-i müntehabı
Hayâlini buradan mezcederdi dalgalara.
Uzakta, Heybeli'nin ṭâ ucunda, martı gibi
Küşâde-bâl-i tenezzühdü bir beyaz kotra.
Güneş, tulûʿa henüz başlamış kadar mahmûr,
Pamuk bulutların üstünde eyliyordu huzûr;
Bu yanda çamları örten buhâr-ı berrâkın
Kebûd-ı girye-nümûdunda bir yığın zerrât
Bir iltimaʿ ile titredi; şimdi âfâkın
Sükûn-ı pür-darabânında muhtefîydi hayât.
Uzak yakın bütün eşyâ, bütün bu sâhiller
Güler gibiydi, fakat bir hazîn tebessümle;
Olurdu raʿşe-nümâ reng-i infiʿâl-i seher
Sadefli kumları bûs eyleyen köpükte bile.

Sükûn-ı manzaradan sanki hisse-yâb olarak
Sezâ epeyce zaman kaldı öyle müstağrak;
Yüzünde ‘aksi nümâyândı bir mülâhazanın.
Dedim:
— Bugün yine dalgınlığın pek üstünde.
— Hayır, şu gördüğümüz kotracık bizim adanın
Biraz hizâsını geçsin, biraz bükülsün de...
Cevâb-ı nâkısı rîzân olup dehânından
Sükûta vardı yine. Kotra döndü, geçti; Sezâ
Elinde bir çalı, söz çıkmıyor lisânından,
Önünde kumları çizmekle oynuyor hâlâ.
— O kotra geçti Sezâ...
— Hangi kotra?
Ben, hayrân,
Refîkımın yüzüne öyle kalmışım nigerân.
O gün gurûba kadar, sonra her zaman, her gün
Bu kotra bahsini açtık, gülüştük, eğlendik;
“O hangi kotra, canım?” derdik. Âh evet, daha dün
Bu bahsi tâzelemiş, tatlı tatlı gülmüş idik...

Bugün zavallı Sezâ sâkin-i cinân artık;
O kotra bahsi bir efsâne, bir yalan artık!

HASTA ÇOCUK

— Bugün biraz daha râhattı, çok şükür...
— Elbet;
Geçer, bu korkulacak şey değil,
— Fakat nevbet
Zavallı yavrucağın hâlini harâb ediyor:
Vücûdu âteş içinde, dalıp dalıp gidiyor.
İlâçların da mı te'sîri kalmamış acabâ?
Sekiz gün oldu...
— Merak etmeyin hanım, hummâ...

— Hayır, Hudâ'ya emânet, neden merak edeyim?
Fakat kuzum, ne kadar olsa ben de vâlideyim!
Sekiz gün oldu, harâret devam edip duruyor.
Bakın, nabızları bî-çârenin nasıl vuruyor;
Sarardı, korkuyor insan bakınca ellerine,
— Üzülmeyin siz efendim, gelir çabuk yerine;
Çocuktur o...
— Gece pek çok sayıklıyor.
— Ne zarar!
— İlâç verir misiniz?
— İstemez...
Kadın ağlar.

Zavallı anne şu bir tek hediyye-i ömrün
Sa'âdetiyle garîk-i sürûr iken daha dün,
Bugün başında nigeh-bân-ı pür-teessürdür,
Mezar gibi oda samt ü sükûn ile pürdür.
Nedir iniltisi hâriçte bâd-ı sermânın?
Bükâsı hastaya 'âid midir şu bârânın?
Teessürât-ı beşerden gelir mi dehre melâl?
"Zihî tasavvur-ı bâtıl, zihî hayâl-i muhâl!"

*

—Ninem...

—Ne var güzelim?
— Kaldırın şu perdeleri;
Kefen midir nedir onlar?..
— Yine sudâ-ı seri
Yatakta hastayı çıldırtıyor, sayıklatıyor;
Kadın bu sözleri duydukça ağlayıp yatıyor.
Zavallı annecik ümmîd ü bîm içinde tebâh;
Önünde gözlerinin bir yığın türâb-ı siyâh;
Görür o toprağa üftâde nûr-ı dîdesini,
Mezâr iniltisidir zanneder boğuk sesini.
Kılar yetîmi için Hâlık'ından istimdâd,
Yetîmeler gibi eyler için için feryâd.
Bu dul kadın bir o mahsûl-i ömr için yaşıyor;
Onun kemâline ʿâid ümîdler taşıyor.

— Ninem!..
— Nedir meleğim?
— Ağlıyor çocuklar, bak...
Bırak, bırak beni arsız çocuk!.. Ninem, toprak!

— Sayıklıyor yine, yârabbî, sen esirge bizi;
Bağışla yavrumu, onsuz bırakma lânemizi!

Zavallı anne soluk bir likā-yı şefkatdir;
Bugün sekiz gün, o mehcûr-i hâb u râhatdır
Yegâne şevk-ı fuâdı yatakta bî-dermân,
Onun ümmîd-i halâsıyla rûhu pür-halecân.
Tutup hayâlini âgûş-ı iktirâbında,
Gezer bütün gece etrâf-ı câme-hâbında.
Bu kim bilir ne kadar böyle ber-devâm olacak,
O yaşlı gözlerine uykular harâm olacak;
Çocuk açılmayacak belki uykusundan hiç...

— Sakın, hanım, bu fenâ hissi etmeyin tervîc;
Bakın, havâ ne güzel açtı, incilâ buldu;
Deminki velvele, şiddet sükûn-pezîr oldu.
Bulur çocuk da şifâlar, olursunuz mesrûr;
Hudâ büyüktür, eder mâtemi mübeddel-i sûr...

Çocuk. O şimdi kavî bir civân; fakat mâder,
Zavallı, üstüne hâlâ çocuk gibi titrer.

TECDÎD-İ İZDİVÂC

Evlendiler, seviştiler ammâ muvakkaten;
Sevdâ sukūta başladı beş hafta geçmeden.
Evlendiler, niçin?.. Bunu bir kız nasıl bilir?
Evlenmesiyle mâderi olmuştu müftehir;
Zevcin de verdi neş'e düğün akrabâsına,
Lâkin dokundu kendi hayâl ü hevâsına.
Tahdîd idi, onun nazarında, hayâtını
Bir şahsa hasrediş emel ü irtibâtını...
Evlendiler, seviştiler ammâ muvakkaten;
Sevdâ sukūta başladı beş hafta geçmeden.

Endîşeden gönülleri hâlî değildi hiç;
Olmuştu bir şitâ bu gönüllerde mündemic.
Bîgâne bir kadınla bir erkekti hânede;
Dargın bir ihtirâm idi cârî miyânede;
Ba'zan ısındırırsa da nevvâre-i heves
— Benzer mi aşk-ı hâlise bir şevk-i muktebes? —
Olmazdı müntefî o bürûdet bütün bütün;
Gittikçe yâda gelmemeğe başladı düğün.
Bir şeb getirdi hâtime bezm-i muhabbete,
Çıktı sabâhı tıfl-ı muhabbet seyâhate...

Birkaç zaman da öyle güzâr etti günleri;
Dönmüştü bir mezâra evin gerçi her yeri,
Bir yolcunun kudûmu idi orda muntazar:
"Gün doğmadan meşîme-i şebden neler doğar!.."
Kaç hafta geçti bilmiyorum, bir seher yine
Gösterdi zevce oğlunu hiddetli zevcine:
"Bak, yavrumuz!.." O dem kadının doldu gözleri,
Zevcin de hande-rîz-i gurûr oldu gözleri;
Pîşinde ettiler beşiğin gark-ı ibtihâc,
Bir bûse-i medîd ile tecdîd-i izdivâc.

KÜÇÜK ÂİLE

Son gonca-i sevdâsını dökmüştü nihâlân,
Son katre-i gevherle bezenmişti çemenler...
Ya'nî bu çocuk doğduğu gün, pembe vü 'uryân,
Kış en acı bir fakr ile gelmişti berâber;
Olmuştu küçük âilenin kalbi mükedder.

Ev bir yeni mihmâna tahammül edemezdi,
Bir fazla tabak sofrayı bir dağ gibi ezdi.

— Lâkin bu teessür ne için, ey eb-i müşfik?
Yavrun sana bir hiss-i übüvvet de mi vermez;
Olmaz mı şu dilber, şu yumuk dest-i muᶜazzez
Tezyîd-i mesâᶜîne bugün bir yeni sâ'ik?

Şefkatli peder hiss-i übüvvetle çalıştı,
Bir şevk ile, bir şevk u harâretle çalıştı...

Son gonca-i sevdâsını dökmüştü nihâlân,
Son katre-i gevherle bezenmişti çemenler...
Lâkin bu sefer kış, o soğuk zâ'ir-i sekrân
Bulmuştu küçük âileyi şâd, mübeşşer,
Bir sofrada, birkaç da misâfirle berâber.

KEN'AN

On beş sene evvel şu küçük hânede, sessiz,
Bir köylü kadın, bir de onun yavrucağıyla
Merkebciği sâkindi... Çocuk, sıska ve âciz,
Lerzân harekâtıyla, mukavves bacağıyla
Akrânına eğlence olur, hırpalanırdı;
Halkın nazarından kaçınırdı, utanırdı.

Ken'an... Bu soluk çehre, bu u'cûbe-i fıtrat,
Şeklindeki noksân ile dûnunda cihânın,

Kalbindeki cevherle fakat, cevher-i gayret,
Hep kendini tezyîf ile memnûn cühelânın
Fevkında idi; sanki bulup cismini şansız
İnsanlığı toplanmış idi rûhuna yalnız.

Ken'an büyüdü, hayli de gürbüzledi; lâkin
Hâlâ ona ma'tûf idi evvelki nazarlar.
Bî-çâre gezer tek başına sâkit ü sâkin,
En müşkili, kızlar da görürlerdi muhakkar.
Hep şerm ü hakāret dolaşırdı üzerinde,
Bir gonca açılmazdı zemîn-i güzerinde.

Harp oldu, bütün köydeki şübbân-ı hamiyyet
Serhadde şitâb eyledi... Ken'an da berâber;
Bir gün pusuda bir avuç erbâb-ı celâdet
Bir fırka harâb eyledi... Ken'an da berâber.
Ken'an köyüne yâreli dönmüş geliyordu,
Pîşinde bir âvâze-i şân yükseliyordu!

HASAN'IN GAZÂSI

Uzakta şöyle beş on köhne dam, beş on bacadan
İbâret, eski fakat şâirâne, âsûde,
Yeşil bir ormana hem-sâye bir küçük belde...

Ağaçların arasından ufuk sararmakta;
Küşâde-sîne bulutlarla süslenen gökten
Leb-i vedâ'ı nehârın zemîne bûse-fiken.

Sağında bir kuru hendek, solunda bir çalılık,
Şu ince yol — ki açılmış geniş adımlarla —
Bir âsiyâba olur müntehî sapınca sola...

Bu yol bugün daha bir sâ'at önce mahşerdi:
Büyük küçük ne kadar halkı varsa köyceğizin
— Başında bir iki pîr-i 'amâme-dâr ü güzîn —

Tahaşşüd eyledi teşyî' için gönüllüleri,
O kahraman, o gazanfer yürekli efrâdı;
Bu muhterem vatanın ber-güzîde evlâdı

Güşâde bir 'alemin al temevvücâtında
Bir ibtisâm-ı zafer, şanlı bir seher görerek,
— Kiminde bir yatağan, ba'zısında bir değnek, —

Hudûda, harbe, o meydân-ı kâr u zâra kadar
Yorulmadan gidecekler, yorulmadan... Hattâ
Yorulmadan edecekler cinâna istî'lâ.

"Cinâna, cennet ü dîdâra bî-melâl ü ta'ab
"Kavuşmak... Âh, bu her gün nasîb olur şey mi?
"Gazâ gazâ, bize Hakk'ın ne mutlu bir keremi!

"Evet, yiğitler, evet... Siz fedâ-yı nefs ediniz;
"Vatan yolunda fedâ-yı hayât eden ölmez...
"Kadınlar, ağlamayın, cenge her giden ölmez!.."

Diyordu vak'u salâbetle muhterem bir pîr;

Bu hutbe sanki bir âvâze-i semâviydi,
Bütün yürekleri müstağrak-ı sükûn etdi.

Sükûn içinde vedâ' ettiler çocuklarına
O sâl-dîde pederler, rahîm vâlideler;
Döküldü bir iki mahfî sirişk-i hasret-eser;

Ve bir ketîbe-i raksân sûr u neş'e gibi
Gönüllüler yola doğruldu, hande-kâr-ı ümîd;
Alınlarında fürûzân eşi'a-i hurşîd.

*

Hasan, o kaç gecedir tarlasında kalmıştı;
Bugün gelip de haberdâr olunca işlerden:
"Bütün gönüllü yazılmış bizimkiler, bir ben

"Köyün yabancısı, bir ben uzak o devletden!
"Niçin? Benim nerem eksik? Çolak mı, hasta mıyım?
"Soyumda hepsi şehîd: İşte amcam, işte dayım.

"Ne sandılar beni, bir torba ot kadar cansız!
"Köyün çocukları hep cenge gitsin oynaşarak,
"Kadın mıdır ki Hasan evde bekleyip yatacak?..."

Demiş, ve kimseye sezdirmeden, dağarcığını
Omuzlayıp yola düşmüştü, pür-neşât-ı merâm...
Zemîne toz gibi rîzândı rûh-ı esmer-i şâm.

*

Hasan genişleterek muttasıl adımlarını,
Dönüp dönüp bakıyor arkasında bî-hareket
Uzaklaşan köye; nâgâh bir leb-i hasret

Gülümsüyor; o zaman bir soğuk, hayâlî el
Tutup çevirmek için sanki zorluyor başını.
Hasan, zavallı, silerken yeniyle gözyaşını.

Birer birer geçiyor pîş-i iştiyâkından
Güzel nişanlısı, kardeşleriyle vâlidesi;
Değirmenin ona "Dön, dön!.." diyor yavaşça sesi.

Hayır, o dönmeyecek; bak şu karşı dağlardan
Esen hava ne kadar şanlı müjdeler veriyor;
Hayâli pîşine bir levha-i zafer seriyor:

Köy arkadaşları, hep ellerinde martiniler,
Atılmış on kişi yüzlerce düşmanın peyine
Sürüp, kırıp gidiyor... Sanki bir avuç iğne

Hasancığın deliyor ince ince her yanını;
"Niçin? Diyordu, niçin? Ben çolak mı, hasta mıyım?"
Bu infi'âl onu koşturdu öyle birkaç adım.

Namaz-gâhın önünden geçerken irkilerek
Durup hemân iki rek'at namaz edâ etti;
Kapandı secdeye, sûzişli bir duâ etti.

Yüzünde şimdi bir ümîd-i münbasıt gülüyor;
Omuzda torbacığı, sağ elinde bir değnek
Hasan Çavuş gidiyor cenge türkü söyleyerek!

*

Kızıl şeritlere müstağrak, işte on gündür
Hasan tüfek taşıyor; her adımda: Bir.. iki.. üç...
Bu bir terâne ki dilden düşürmek artık güç!

Silah oyunları zaten köyünde bildiği şey;
Nizâm-perver, ità'atli, ten-dürüst, çevik,
Kanında var yiğidin belli işte askerlik.

*

Hasan bu on günü pek neş'esiz geçirmişti;

O istiyordu ki serhadde vâsıl olduğu gün
Emelli gözleri bir cenk, bir duman görsün.

Silâh omuzda, gezer dağda gâh bir başına,
Bütün tetikliği üstünde, hasm önünde gibi;
— Görünse çeşmine bir düşmen, âh yârabbî!..

Bu arzu onu meşgûf-ı hasret ettikçe
Görürdü tozlu, müşevveş, ʿacîb rü'yâlar;
İçinde rengi bozuk, bî-hutût sîmâlar.

Nihayet işte ʿadüvv, işte harb... Dağlarda
Süyûl-i âteş ü hûn dalga dalga çalkanıyor;
Barut dumanları altında her taraf mosmor.

"Şu karşı sırtı da tutmak nasîb olursa bugün,
"Yarın şehirdeyiz artık, diyordu zâbitler;
"Fakat hücûma dayanmaz, yoruldu pek asker..."

O gün Hasan bölüğün tâ önünde on sâʿat
Bilâ-tevakkuf avuçlarla kurşun atmıştı;
Nedir gazâ?.. Bunu görmüş, bu zevki tatmıştı.

Sabah olup da hücûm emri, müjde-i zaferi
Bütün taburlara ismâʿ edince, her yandan
Hurûşa başladı bir nehr-i âteşîn-cereyân.

Hasan ilerde giden bir bölük fedâyînin
Önünde sâ'il idi; gözlerinde hûn-âlûd
Bir iltimâ-ı beşâşetle eyliyordu su'ûd.

Yiğitlerin çoğu, şiddetle düşmenin tepeden
Zemîne döktüğü nîrân içinde, hande-künân,
Şehîd olup düşüyor; cümlesinde şevk-i cinân

Bir inhimâk-i şehâdetle ân-be-ân meşhûd.
'Adüvv bu savleti gördükçe sanki imrenerek
Bütün kuvâ-yı hayâtiyle istiyor yürümek;

Fakat bizimkilerin satvet-i muhâcemesi
Bırakmıyor ki atılsın o bir adım ileri...
Duyuldu bizde nihâyet zafer terâneleri!

Hasan'dı bayrağı rekz eyleyen o gün tepeye;
Zavallı, tabyaya birlikte yaklaşırlarken
Şehîd olan çavuşun dest-i ra'şe-nâkinden

Bu şanlı râyeti kapmış, düşürmemişti yere;
Fakat ne çâre ki bir kurşunuyla hasm-ı zebûn
Düşürdü hâke o şîr-i gazâyı, garka-i hûn.

Hasan bu hâle inanmazdı: Bir cılız kurşun
Demir vücûdunu sersin hazîz-i ihmâle!
Bakıp bakıp yarasından akan dem-i âle

Gülümsüyordu soğuk bir sükûn-ı vahşetle.
Önünde şimdi bütün heybetiyle bir ordu
Parıldıyor, bir uğultuyla ortalık memlû:

Koğan, kaçan, boğuşan, öldüren, ölen, ezilen...
Mehîb-i mahşer-i heycâ!.. Zavallı yâreli, sen
Bu harbi seyredecek miydin öyle hâricden?..

Zavallı yâreli, harbin safâlı vaktinde,
Tenezzül eyledi bir sedyenin iʿânetine
Demin huşûʿ-ı mezelletle pây-ı savletine

Mesîr olan tepeden ordugâha inmek için
Hazîn nazarları etrâfa şekve-rîz-i fütûr,
Fakat bugünkü gazâsıyla müftehir, mağrûr!

*

Uzakta köy üç ay evvelki vazʿ-ı sâfıyla
Gunûde ormanın âgûş-ı lerze-dârında;
Biraz soluk çalılıklar yolun kenârında,

Hava biraz daha râkid, semâ biraz daha boş,
Dumanlar ortada güçlükle eyliyor pervâz;
Hülâsa yaz, Hasan'ın pek ziyâde sevdiği yaz.

O şimdi yarasının ʿaks-i tâb-dârı gibi
Gurûba karşı geniş sînesinde berk-efşân
Madalyanın lemeʿâtıyla sanki dalgalanan

Nigâh-ı şevk-i tufûlânesiyle, müstağrak,
Köyün likā-yı hamûşunda bir peyâm arıyor;
Bir âşinâyî-i dîrîne, bir selâm arıyor.

Ve bir madalyalı gāzî mehâbetiyle vakûr,
Ağır ağır yürüyor... Nâgehân tevakkufla
Fezâya fırlatıyor bir nigâh-ı pür-şuʿle.

Bu şanlı ʿavdeti gûyâ selâmlıyor öteden:
Değirmenin açılan kollarında bir şefkat,
Ağaçların eğilen dallarında bir hürmet!..

KAMÎS-İ YÛSUF

Vaktâ ki kāfile Mısır'dan ayrıldı, sanki rüzgâr ol gömleğin kokusunu aldı ve derhal Ken'an iline götürdü ki hemân ol vakt Ya'kûb aleyhisselâm "Yûsuf'un kokusu geliyor, âh bana 'ateh getürdi dimeseydiniz!" diyû buyurdu.

-Kısas-ı Enbiyâ, Cilt I-

Kavurmuş âteş-i seyyâl-i girye dîdesini;
Döküp zaman zaman ecfân-ı hûn-çegânından

Uzak ufuklara bir iştiyâk-ı pür-halecân,
Okur neşîde-i derd-i herem-resîdesini.
Çölün samût u mukassî leyâl-i târında
Esen riyâh ona enfâs-ı kudsiyân gibidir,
Meşâm-ı rûhuna bir nükhet-i samîme verir:
Sanır ki Yûsuf'u gelmiş, gezer civârında.

— Onun şemîmi, onun, Yûsuf'un harâreti bu!
Şu hâl-i zaʿfımı taʿyîb edersiniz sizler,
Ve dersiniz ki: "Muhakkak, ʿateh getirdi peder!"
Fakat emîn olunuz, Rabbimin inâyeti bu,
Yakında Yûsuf'u görmek benim nasîbimdir...

O yanda kāfile-i müjde-âver-i ihvân
Kamîs-i Yûsuf'u hâmil, mübeşşir ü şâdân,
Yürür şitâb ile; her gün biraz yakın getirir
O tâze nükhet-i cân-bahşı pîr-i mehcûra.
Günün birinde — ki bir tûde ebr-i nâmiye-bâr
Verip havâli'-i Kenʿan'a incilâ-yı bahâr
Dökerdi rahmet ü behcet o hâk-i meftûra, —
Erişti kāfile-i müjde-âver-i ihvân.
Sürünce gömleği Yaʿkûb ʿuyûn-ı bî-ferine
Önünde geldi bütün arz u âsumân yerine;
Bütün tabîʿat o dem kıldı secde-i şükrân!

VÂLİDE

Şikeste-reng-i sefâlet, mükedder ü mağmûm,
Yüzünde gölgesi meşhûd çektiği mihenin;
Yegâne zînet-i âgûşu bir güzel ma'sûm,
Soluk dudakları la'net-güzâr-ı tâli'-i şûm...
Dokundu gönlüme hâli şu hasta vâlidenin!

Harâb cismi 'azâb-ı marazla bî-dermân,
Garîb gönlü yanık âteş-i zarûretle;
Fakat bulur yine rûhuyla iştigâle zamân:

Olunca tıfl-ı melek-çehre leb-küşâ-yı figân
Kapar dehânını gül-bûse-i muhabbetle.

Çocuk o vazʿ-ı yetîmânesiyle bir dürr-i nâb,
Kadın o hâl-i harâbiyle bir şikeste-sadef;
Çocuk da, mâder-i müşfik de gark-ı eşk ü türâb;
Eder bu levha en âvâre kalbi rikkat-yâb,
Verir bu manzara en kaydsız mizâca esef.

Zavallı, bağrına bastıkça tıfl-ı ʿuryânı
Bakan gurûruna zanneylemez ki sâiledir;
Gözünde yavrusunun nazra-i perîşânı,
Lisân-ı hâli olup tercümân-ı vicdânı
Diyor ki: "Vâlidelik en safâlı gâiledir!"

VERİN ZAVALLILARA!

— Balıkesir musâbîni için —

Harâb-ı zelzele bir köy: Şu yanda bir çatının
Çürük direkleri dehşetle fırlamış; öteden
Çamur yığıntısı şeklinde bir zemin katının
Yıkık temelleri manzûr; uzakta bir mesken
Zemîne doğru eğilmiş, hemân sukūt edecek;
Önünde bir kadın... Oof, artık istemem görmek!

Bu levha kalbimi tahrîk içinse, kâfîdir;
Tasavvur eyleyemem bir yürek, velev münkir

Velev haşîn ü mülevves, ki böyle bir hâli
Görüp de sızlamasın!.. Şimdi siz bu timsâli,
Bu levh-i mâtemi her türlü dehşetiyle alın,
Şu muhterem vatanın bir kenâr-ı bâridine;
Bütün o manzara-i cân-şikâfı bir de kalın
Ridâ-yı berf ile örtün ki titresin de yine
— İçinde saklayarak sûziş-i felâketini —
Yabancı gözlere göstermesin sefâletini...
Nasıl tahammül eder sonra karşısında bunun,
Bunun, bu sahne-i pür-ye's-i girye-meşhûnun
Biraz hamiyyet ü rikkatle sızlayan dil-i pâk?..

Derin, iniltili çarpıntılarla sîne-i hâk
Teessürâtını söyler bu levh-i âlâma;
Sizin kalbiniz elbet acır, değil mi? Verin,
Verin şu dullara, yoksul kalan şu eytâma,
Verin enînine gâyet şu bir yığın beşerin!

RAMAZAN SADAKASI

-Köprü'de-

Soğuk, soğuk... Acı bir nevha-i teşekkîsi
Yolunda kalb-i hayâtın, gelir enîn-i riyâh;
Soğuk, soğuk... Denizin lerzedâr-ı girye sesi
Eder yüreklere târî bir ihtizâz-ı cenâh
Delik paçavralar altında bir küçük seyyâh...

"Efendiler, ne olur? Ben fakîrim işte..." Sükût;
"Efendiler, acıyın..." Pür-vakār u bî-ârâm
Efendiler geçiyor; yavrucak soluk, mebhût,

Nazarlarında hazîn bir edâ-yı istirhâm,
Çolak eliyle verir her geçen hayâle selâm.

"Efendiler, Ramazan'dır... Mübârek akşamdır..."
Zavallı tıfl-ı sefâlet, zavallı ömr-i tebâh!
"Efendiler, acıyın, ben garîbim işte..." Hayır,
Akın akın geçen erbâb-ı i'tizâz ü refâh
Eder bu kirli, bu yırtık sadâdan istikrâh.

Soğuk, soğuk... 'Asabî darbelerle bir yağmur
Ufukta parçalanan bir sehâbe hiddetle
Gelip likā-yı zelîl-i hayâtı kamçılıyor.
Soğuk, soğuk... Bu tahammül-gezâ bürûdetle
Çocuk harap olacak; âh, ey sa'âde 'e,

O süslü haclelerin sîne-i mu'attarına
Koşanlar, işte bir insan ki inliyor nefesi;
Bakın şu sıska, şu çıplak, şu eğri kollarına;
Bu artık işleyemez; hisse-i mesâ'îsi
Sizindir işte, verin, susturun bu hasta sesi!

SAHÂYİF-İ HAYÂTIMDAN

Bunu şi'rim de söylüyor belki:
Ben hakîkatden ihtirâz ederim;
Âsümân füshat-i kebûduyla,
Deniz emvâc-ı pür-sürûduyla,
Gece esrâr-ı bî-hudûduyla
Beni terhîb eder; o füshatden
Sıkılır sanki rûh-ı pür-hazerim;
Sanki her dalga bir lisanla bana
Haykırır nâ-şinîde bir ma'nâ,
Sanki leylin zılâl-i hâmûşu

Canlanır pîş-i irtiʿâbımda...
Ne mükedder mizâc-ı ahvel ki
En mülevven dem-i şebâbımda
Görerek boş hayât-ı pür-cûşu
Beni gâfil yaşattı hilkatden,
Tuttu âvâre her saʿâdetden.

Şu hazîn fıtrat-ı garîbemle
Ben o seyyâha benzerim ki mehîb
Çölde şemsin şuʿâʿ-ı sûzânı
Yakarak gözlerinde elvânı,
Görmez artık selâmet imkânı;
O zaman her yanında bir boşluk
Duyarak, bir edâ-yı mâtemle
— Dest-i lerzânı pîş-i çeşminde —

Oturup nîm-mürde vü zinde
Bir tecellîye muntazır, düşünür;
Bu tecellî, ki mevt-i hâildir,
Ona bir şiʿr içinde sarhoşluk
Vererek, neşve-i ümmîd ile pür
Bir cihân gösterir ki muğfildir...
Âh ey gaflet, ey serâb-ı nasîb,
Seni mümkün mü etmemek taʿkîb!

TEFELSÜF

Evet, nasıl veriyorsam bu nazma şimdi emek,
Şu cümlelerde, şu nesc-i rakîk-i sanʿatda
Nasıl bu cehdimi kābilse anlamak, görmek,
Nasîb-i ömrüm olan nekbet ü saʿâdet de
Gelir vücûda bütün kedd-i ihtiyârımla.

İçimden eğlenirim baʿzı iğbirârımla:
Benim yapan bu hayât-ı melûl u mesʿûdu;
Benim veren o ruhâm-ı hakîre keyfimce
Şu vazʿ-ı dilberi, yahut bu şekl-i merdûdu;
Benim elimde benim benliğim de bâzîçe...

RESİM YAPARKEN

Fırçam kadîd bir ağacın hasta bir dalı,
Destimde müştekî heyecanlarla titriyor;
Gûyâ çiçek diye
Bir hâk-ı sebze döktüğü kanlarla titriyor.

On gündür işte uğraşıyor fikr ü sanʿatım
Bir mevc-i hisse vermek için şekl-i irtisâm;
Seyr eylerim bu levhayı artık ʿale'd-devâm,
Verdim emek diye.

Seyr eylerim ve ʿaczine kāil bu sanʿatın,
Takdîse inhimâk ederim sunʿ-ı kudreti;
Lâkin zaman olur
Pek ruhsuz bulur da beğenmem tabîʿati.

Mutlak o gün beğenmek için hasta, münfaʿil,
Bir başka çehre, giryeli bir çehre isterim...
Bundandır işte şiʿr olacak yerde sözlerim
Baʿzan figân olur!

TEFEKKÜR

Zaman olur ki düşünmekten ihtirâz ederim;
Müfekkirem o zaman bir nihâle benzer ki
Alîl ü raʿşe-nümâ şâh-sâr-ı bî-berki
Şikest olur küçücük darbesiyle bir kanadın;
O gün, fasîh u muʿakkad, bütün neşîdelerim
Harâb-ı girye birer levha-i teessürdür.

Bu gözyaşıyla silinmiş nukûş-ı hasretden
Bakıp çıkarmağa sa'yeylerim de bir ma'nâ,
Şu gafletimden edip sonra kendim istihyâ
Derim: "Zavallı! Hayâl-i muhâle aldandın;
"Çıkar mı reng-i hakîkat 'ukûs-ı hayretden?"
Bu söz bakılsa bir enmûzec-i tefekkürdür...

Hayır, i'âneti yoktur tefekkürün bunda,
Bütün şi'irlerimin rûhu bir tekeddürdür
Ki dem-be-dem duyarım kalb-i nâle-meşhûnda.

BELKİ, HAYIR!..

Mütelevvin değil fakat me'yûs;
Ben bugün aşk-ı bî-mecâlimle,
Şu sönük iştiyâk-ı bâlimle,
Ya'ni hissen değil hayâlimle
Sana 'arz-ı muhabbet eyliyorum;
Bil ki cebr-i tabî'at eyliyorum
Bu kadarcık da bir sa'âdetdir;
İşte fırsat, şu yapma sevdâdan
Müstefîd ol, ki bir ganîmetdir...

Bir zaman sonra kalb-i şeydâdan
Çıkacaksın bütün bütün, efsûs!
Müstefîd ol şu berk ü bârımdan,
Bulacaksın yarın bahârımdan
Bir bulut, belki... Bir şükûfe, hayır!

Öyle bir ânı kıl tasavvur ki
Yüreğim pür-lehîb-i mihnetle,
Donarak serdî-i muhabbetle,
Acı bir nefha-i bürûdetle
Bozulan âşiyânı andıracak.
O zaman, hâr u münkesir, ancak
Birer efsâne-i şebâne gibi
Söylerim hâtırât-ı sevdâmı;
Şimdi bir nağme, bir terâne gibi
Dinle şi'r-i muhabbet-ârâmı...
Gelecek bir dem-i teneffür ki
İncinip tavr-ı infi'âlimden,
Duyacaksın leb-i melâlimden
Bir figân, belki... Bir terâne, hayır!

ÂŞİYÂN-I DİL

Bir iʿtinâ-yı aşk ile, bir zevk-i şi῾r ile
Yaptımdı kendi kendime bir lâne-i huzûr;
Ezhâr-ı hâtırât ile, pür-şemme-i visâl,
Âmâl-i zindegî, o müzehheb tuyûr-ı nûr,
Etmişti hep o lânede teşkîl-i âile.

Baʿzan sürûd-ı bûse kadar tatlı bir sadâ,
Bir şâ῾irâne zemzeme-i sâf-ı selsebîl,
Tekrîr ederdi semʿ-i hâyâlimde bî-mesîl
Bir ʿaks-i cân-rübâ;

Ba'zan zılâl içinde, sükût-ı şebâneden
Sâkit bir ıttırâd-ı teneffüs, ki dem-be-dem
İhsâs eder gönüllere birer ra'şe-i 'adem,
Zâhirdi lâneden.

Ben 'âşık-ı sükûnu idim âşiyânımın,
Ekser bu hâl-i samtına eylerdim intizâr;
Bir gün o kuşlar uçtu, o ezhârı eyledi
Bir dest-i nâzenîndeki yelpâze târümâr...
Artık sükûnu yok dil-i sevdâ-nişânımın!

KENDİ KENDİME:

Bir buçuk, işte bir buçuk sâ'at
Bir küçük, ruhsuz neşîde için;
Bu kadar sa'y, i'tinâ, zahmet
Topu bir kıt'a, ya kasîde için.

Âh ey pîş-i istifâdemden
Bî-tevakkuf uzaklaşan mevecât,
Ey mübârek dakîkalar, sizi ben
Böyle gayb eylemekteyim, heyhât!

Bilirim: Bir nefeste, bir demde
Koca bir kâinât-ı zinde doğar;
Canlanır bir hayat, bir hilkat.

Öyle zî-rûh var ki ʿâlemde
Bir buçuk sâʿat içinde doğar,
Yaşar, itmâm-ı ömr eder... ʿİbret!

RÛH-I EŞʿÂRIM

Tekâsüf eyleyerek bir sehâbe hâlinde
Teneffüs-i ezhâr,
Durur semâ-yı hayâlât olan zılâlinde
Bir âşiyân-ı bahâr;

Bir âşiyân-ı bekâret ki bekler eshârın
Nigâh-ı bîdârı,
Başında neş'eli bir ninni söyler enhârın
Sürûd-ı ser-şârı.

Nümûde her gûşesinden ʿukûs-ı gûn-â-gûn,
Zılâl-i rengârenk;
Hevâ-yı râyiha-dârında lerze-bahş-ı derûn
Remîde bir âhenk.

Bu câme-hâb-ı rebîʿîde bir ten-i şîrîn
Ten-i hayât-ârâ
Bürehne-sîne vü sâʿid, bürehne-sâk u serîn,
Bürehne ser-tâ-pâ,

Verir nişâne benim rûh-ı sâf-ı şiʿrimden
Ki neşve-dâr-ı şebâb,
Sevâd-ı leyle-i elfâz içinde lemʿa-fiken
Nümûne-i mehtâb.

DERD-İ NİHÂN

Hazân, hazân... Yine sen, ey remîde fasl-ı hüzâ!
Şu kırdığın mütehassis, nahîf dallardan
Şu döktüğün müteverrim, zavallı yapraklar,
— Zavallı ʿacz-i hayât! —
Bilir misin nasıl izhâr-ı derd eder, ağlar?...

Bugün nasılsa gam-âlûd sislerinle cibâl,
Yarın da cism-i tabîʿat kefenlenip kardan
Ölür bütün şu menâzır, donar şu ırmaklar,
Donar; fakat heyhât,
İçin için yine hepsinde bir melâl ağlar!...

VAGONDA

Tenhâ, bulunduğum vagonun bir kenârına
Yığmıştı bâr-ı cismini bir haste-i garâm;
Solgun, çökük yanaklarının ısfırârına
ʿÂit lebinde şüpheli, dalgın bir ibtisâm.

Tarz-ı telebbüsündeki reng-i garîb ile
Belliydi şiʿre, sanʿata meyl-i tabîʿatı;
Etrâfa atmıyordu fakat bir nazar bile,
Sönmüş demek bütün heves-i şiʿr ü sanʿatı.

Bir lerziş-i ʿalîl ile meyyâl-i intıfâ
Enzârı ağlıyordu bakıp kendi kendine;
Bilmem niçin, yakıştırıyordum hazân-nümâ
Bir çîn-i infiʿâli cebîn-i bülendine!

Hâricde neşve-i ezelîsiyle nev-bahâr
Serperken âşiyânlara güller, ümîdler
Bir örtü dizlerinde, bu maʿlûl-i derd-i yâr
Hâr u şikeste müntakıl-i hufre-i heder...

Donmuş bütün harâreti cism-i zaʿîfinin,
Dökmüş olanca berk-i ümîd-i şebâbını;
Solgun bakışlarıyla, semâ-yı kesîfinin
Teşyîʿ eder gibiydi, uzak bir sehâbını.

BİR AYYAŞIN KARŞISINDA

"Bırak, diyorsunuz, elbet cezasıdır, çekecek;
"Cezâsı mest-i müdâmın humâr-ı zilletdir!.."
Evet, bırakmalıyız, belki bir sa'âdetdir
Ki biz cezâ diyoruz, gâfilâne, bilmeyerek.

Onun şu hâli, şu hâl-i sefîl ü pâmâli
Cezâ da olsa, olur karşısında kahkaha-zen;
Ayılmıyor ki utansın cezâ-yı fi'linden...
Onun o günc-i mezellet serîr-i âmâli.

Bakın gözündeki bî-rengî-i temâşâya,
Nasıl görür bu nazar kâinâtı?.. Bir boşluk;
O sisli hâtıra uğrar mı ev, ʿıyâl, çocuk?

Cezâyı işte bu bî-çârelerdir, âh duyan;
Kaçıp sümûm-ı sefâlet onun civârından
Gelir bu âile-i bî-günâhı ifnâya!

BERF-İ ZERRÎN

Beyaz berfi sevâd-ı leyâle mezc ediniz:
Bu reng-i serd ile manzûr olurdu vech-i semâ;
Kadîd ağaçların altında bir nihâyetsiz
Gariplik duyulur, bir şikâf-ı dîde-nümâ
Saçardı girye-i âteş kenâr-ı âfâka.

O jeng-i hüzne bürünmüş duran likā-yı hazân
Sükûn içinde merâret-nümûn-ı hasret iken,
Serin serin eserek bir nesîm-i pür-halecân
— Kopup gelir gibi en muztarib gönüllerden —
Getirdi bir acı lerziş gusûn u evrâka;

Sukūta başladı birden bütün o yapraklar:
Yağardı pîş-i nigâhımda bir müzehheb kar.

BAHÂR-I MAĞMÛM

Bahâr olsun, bahâr olsun da gönlüm
Biraz def'-i melâl etsin, diyordum;
Cihân tağyîr-i hâl etsin, diyordum...
Bahâr oldu bütün feyziyle, gördüm:
Cihân pür-hande, cennetten nişândır,
Benim gönlüm fakat vakf-ı hazândır.

Bütün rengiyle, âhengiyle gülşen
Garîk-i neş'e, lâkin bence mağmûm;
Tabî'at 'arz eder karşımda meş'ûm,

Soğuk bir levha, bir tasvîr-i medfen.
Evet, mest-i hayât ammâ şu enhâr,
Benim gönlüm değil bundan haberdâr.

Ağaçlıklarla süslenmiş ufuktan
Gelir bir nefha-i serd ü siyeh-renk;
Semâ çeşmimde bir peygûle-i teng
Döner nezzâre pür-lerziş ufuktan.
Hazîn bir telhî-i nekbet hevâda;
Nedir bilmem, ne vardır mâverâda!..

Uzaktan bir sadâ, bir lahn-i giryân,
Bükâ-yı tıfla benzer bir boğuk ses
Edip kaʿr-ı simâh-ı cânı maʿkes
Ne bülbül farkeder gûşum, ne elhân;
Gelen sesler bütün şekvâ-eserdir
Çiçekler hep açılmış yârelerdir.

Boğarken rûhumu zulmetle sermâ
Bu leyl artık nehâr olsun, diyordum;
Bahâr olsun, bahâr olsun, diyordum;
Bahâr olmaz bugün bundan mutarrâ...
Niçin eksilmiyor hâlâ melâlim,
Niçin şâd olmuyor gönlüm, hayâlim?..

EN FERAHLI GÜNÜM

Güneşli sath-ı sükûn-perverinde bir havzın
Uçan hevâm-ı heveskârı andırır fikrim;
Budur sebeb ki en âsûde nevha-i şi'rim
Verir sadâsını bir gizli mevc-i pervâzım.

Nasıl kolayca perîşân olursa ebr-i hevâm
Hafif darbe-i bâliyle bir nesîm-i terin,
Yeter hayâlimi tahdîşe ba'zı en nârin
Bir ihtizâz, ufacık bir teheyyüc-i ilhâm.

O gün sahîfe-i şi'rim kalır tehî, 'uryân,
Bu en ferahlı günümdür: Ne söylerim, ne yazar;
Ne ihtimâl-i ta'arruz, ne havf-ı istihkār...
Evet, geçer o günüm pür-sükûn-ı itmi'nân

Yarınki şi'rime ihzâr için biraz halecân.

BEYAZ YELKEN

Bak şu zevrakçe-i dil-ârâmın
Cünbüş-i iltifat-perverine;
Refref-i bâd-bân-ı pür-ferine
Pek muvâfık sükûnu akşamın.
Ooh, ey neş'e, sen kanatlansan,
Bu kadar belki dilber olmazsın!

Yaslanıp şöyle dûş-ı emvâca
— Sanki meczûb u mest ü müstağrak,
Bir serâb-ı kebûde aldanarak, —

Gidiyor şâirâne, tenhâca;
Âh bilsem, götürdüğü halecân
Hangi sevdalı kalbe ʿâiddir!

Bu şetâretle işte Marmara'nın,
Bir perî-i küşâde-şehperidir;
Şûh pervâne-i müzehheridir
Pâk ü nevvâr olan şu manzaranın.
Gece mersâ-yı nâz olur mutlak
Ona âgûş-ı aşkı bir adanın...

Bir vakitler gönül ederdi hayâl,
Süt beyaz bir deniz, beyaz kayalar,
Mâi, lâkin hemân beyaza çalar
Bir semâ, sonra bir beyaz sandal.
Biz o sandalda yâr-ı cânımla
Dolaşırdık beyaz seherlerde.

Şimdi yâd ettirir o hulyâmı
Ne zaman geçse pîş-i çeşmimden
Böyle sâf u sefîd bir yelken.
Bana tasvîr eder o sevdâmı
Bir beyaz kuş ki nevha-perverdir.
Bir beyaz leyi-i mâh-perverde.

HÂB-I GİRÎZÂN

Şeb-i nîlî-i nîsan, pür-tarâvet,
Açıp karşımda bir âgûş-ı mükrim
Okur bî-intihâ eş'âr-ı da'vet:
"Gel ey bî-çâre fânî, gel, zılâlim
"Firâş-ı sâfıdır dildâr-ı hâbın,
"Sükûnet-gâhıdır her ıztırâbın.

"Uyur nağmemle efvâc-ı hayâlât;
"Uyur dağlar, sular, eşcâr ü ezhâr;
"Uyur gehvâre-i sînemde bizzat

"Uyur sevdâ, o hırçın tıfl-ı bîdâr;
"Uyur fikr-i beşer, tıfl-ı muʿazzeb,
"Uyur hattâ şu pehnâ-yi mükevkeb..."

Evet, her şey uyur, ey leyl-i mesʿûd;
Fakat ben bir ziyâ-yı raʿşedârın
Enîs-i hüznü, bî-ârâm u bî-sûd,
Müebbed beklerim bir subh-ı târın
Tulûʿ-ı nahsini ümmîd içinde...
İçim bir medfen-i âmâl-i zinde!

Uyurken böyle mahfûf-ı zılâlin,
Bütün ʿâlem uyurken böyle hâmûş,
Benim tayr-ı huzûrum bir melâlin
Gezer dest-i sitem-kârında medhûş;
Ve şekvâlarla hâl-i şîvenimden
Firâr eyler şikâf-ı revzenimden.

HAYÂL-İ HODBÎN

Edâlı bir kelebek pîş-i iğbirârımda
Uçar uçar, mütenevvir, zarîf, mest-i şebâb;
Çocukluğumdaki âvâre hırs u şevk ile ben
Peyinde cism-i girânımla eylerim pür-tâb
Konar, yakınlaşırım; şimdi tutmak üzre iken
Kaçıp gider; bakarım, dest-i raʿşe-dârımda
Durur kanatlarının bir gubâr-ı zerrîni...

Geçen zamanlarımın ey hayâl-i hodbîni,
Şu ihtizâra yakın hâl-i inkisârımda

Garîk-ı neş'e, melâlimle eğlenirsin sen,
Açıp nigâhıma dilber, safâlı bir mehtâb
Bütün gurûr-ı mesârınla pîş-i ye'simden
Güler, geçer, bırakırsın bir iştiyâk-ı harâb,
Bir iştiyâk-ı muhrib dil-i nizârımda!

ENÎN-İ GAM

ʿAnîf darbe-i kahrıyla bâd-ı bî-insâf
Birer birer düşürür dallarından evrâkı,
Tulûʿ eden güneşin her nigâh-ı işrâkı
Eder zavallıların mâtemiyle istihfâf.

Nişîb-i hüznü ezer, inletir firâz-ı mesârr!
Şu hasta sâilenin pîş-i iktirâbından
Gülüp geçen şu müzehher kadınların insan
Revişlerinde sezer bir şemîm-i istihkār.

Benim de ağlayarak yazdığım bu şi'r-i siyâh
Lebinde kārie'min handelerle titreyecek;
Neler, ne giryeler ölmüştür öyle titreyerek
Dudaklarında neşât u sa'âdetin, eyvâh!

Niçin bu reng-i tehâlüf likā-yı hilkatde?
Niçin benim kederim başkasında zevk olsun?
Yazık değil mi, niçin bir tanîn-i şevk olsun
Benim enîn-i gamım bir leb-i meserretde?..

ÖKSÜZLÜĞÜM

Ufukta, işte şu pehnâ-yı lâciverdîde
Ağır ağır yürüyor bir hayâl-i hûn-âlûd;
Lebinde lerze-i şekvâ, gözünde bir memdûd
Nigâh-ı rencîde.

Hayâtımın bu hayâletle bir taʿalluku var:
İlerledikçe o, kalbimde artıyor halecân;
İlerledikçe o, rûhum gidip izinde arar
Medîd bir hicrân.

Nedir, bu hangi perestîdenin sefâletidir;
Nedir, bu hangi ümîdin sükūtudur, mecrûh?
Ninem, ninem... Bu hazân-dîde zıll-i ber-zede-rûh
Onun hayâletidir!

Onun hayâletidir, bir muhît-i cûşânın
Siyah köpükleri üstünde çırpınıp yatıyor;
Siyah köpükleri üstünde bahr-i nisyânın
Müebbeden batıyor...

Ve ben uzakta, şu me'vâ-yı istirâhatde
Onun ufûlünü seyreyliyor da ölmüyorum;
Çocuklarımla, çocukluklarımla mesrûrum
Bugün bu sâ'atde!

MEHD-İ ÂMÂLİM

Dedim, o lahd açılırken harîm-i kalbim içinde,
Dedim ki: İşte son ümmîdimin mezâr-ı siyâhı!
Bu son ümîd-i sa'âdet — ki eylemişti teverrüm, —
Yüzünde berk-i hazânın o ısfırâr-ı siyâhı,
Dudaklarında şikâyetle titreyen o tebessüm,
Gömüldü kaldı müebbed samîm-i kalbim içinde.

Bugün birer mütehassir, veremli çehre-i muğber
Soğukluğunda içimden doğup ufûl eden âmâl

Bütün o lahd-i siyâhın zılâl-i girye-verinde
Gelir vücûda, parıldar, söner... Bu lem'a-i pâmâl
Leyâl-i muzlimenin vahdet-i sükûn-eserinde
Günûde makberelerden çıkan parıltıya benzer.

ʿUKDE-İ HAYÂT

Lerziş-nümûn olur görürüm şuʿle-i bekā
Bir künc-i muzliminde sehâb-ı hayâtımın;
Âciz reh-güzârımı göstermeden bana
Âvâre iltimâʿı şihâb-ı hayâtımın.

Şiʿrimle gâh zâhir olur hoşça bir sadâ
Târ-ı şikestesinde rübâb-ı hayâtımın
Baʿzan o târ-ı şiʿri kırar nâhun-ı kazâ
Artık sahâyifinde kitâb-ı hayâtımın

Bir nükte-i sürûra tesâdüf muhâl olur...
Sür'atle geçti subh-ı şebâbı hayâtımın,
Hiç geçmiyor fakat şu hazîn leyle-i siyâh;

Binlerce 'ankebût-ı siyeh-mest ü kec-nigâh
Pîrâmeninde pây-ı şitâb-ı hayâtımın
Gûyâ ki 'ukde-sâz-ı kelâl ü melâl olur!

YAŞADIKÇA

Evet, bu dağları aştıkça böyle tırmanarak,
Evet, bu dalgaların sath-ı bî-karârında
Şikeste, güm-şüde, âvâre, hâr ü müstağrak,
Yuvarlanıp zedelendikçe... İsterim koşmak!

Önümde bir gece, bir gavr-ı lâciverd-i zalâm
Derinleşir beni pûyân görüp kenârında;
Derinleşir ve güler... Ben ʿalîl-i bî-ârâm,
Uçan bu gölgeyi teshîre eylerim ikdâm.

O zıll-i mübhem-i sâir, o mevceler, o cibâl
Birer misâl-i emeldir ki reh-güzârında
Görür bülend ü mutarrâ, edersin isti'câl;
Bütün ta'ab, yine kābil değil fakat ihmâl;

Sever hayâtı beşer tâ ser-i mezârında!

GAYYÂ-YI VÜCÛD

Ba'zı, kırlarda gezerken görülür nefretle:
Bir çukur yerde birikmiş mütekeddir bir su,
Solucanlarla, sülüklerle, yılanlarla dolu.

Adacıklar gibi sathında yüzen ebr-i hevâm,
Sazların zıll-i kesîfinde o bî-had, bî-nâm
Kaynaşan mahşer-i müntin, acı bir haşyetle

Titretir kalbi, fakat kurtulamaz gözleriniz
Nazar etmekten o mir'ât-ı sem-âlûde yine,
Sizi bir câzibe almış gibidir pençesine.

Rûhunuzdan ne kadar gelse nidâ-yı nefret
Oradan ayrılamaz dikkatiniz bir müddet,
Oradan dönmeye kuvvet bulamaz gözleriniz...

İşte gayyâ-yı vücûd, işte o zulmet, o batak;
Beşerin işte, pür-ümmîd ü heves, kıvranarak
Kaʿr-ı târında şinâh ettiği girdâb-ı ufûl!

Rûh-ı sâfı şeb-i aʿmâkına ettikçe nüzûl
Çırpınır gayz u teneffürle; fakat bî-ârâm
Edecektir bu nüzûlünde ebedlerle devâm.

AKŞAM

Sâkin bir akşamın tütuk-ı erguvânını
Yırtarken ihtirâz ile dest-i siyâh-ı şeb,
Dûşunda bir günün yükü, bir zıll-i pür-ta'ab
Sevk eyliyor ufuklara pây-i girânını.

Tâ nokta-i gurûba yakın mâî bir sehâb
Ateşli gamzelerle süzer âşiyânları;
Gûyâ bütün kucaklamak ister cihânları
Yorgun kanatlarıyla uzaktan bir âsiyâb.

Nâlende bir kaval sesi etrâfı inletir;
Nâlende bir sürûd ile bâd-ı garîb-i şâm
Estikçe, gölde titreşir emvâc-ı pür-garâm...

Akşam, hayâtımın şu sükûnetli hâlidir:
Nâlende bir sürûd ile bir yâd-ı pür-hazen
Ba'zan olur buhayre-i kalbimde mevc-zen.

UFK U HİLÂL

Akşam bütün fürûg-ı şükûhiyle bir cihân,
Bir âlem-i hayât u ziyâ ufka toplanır;
Üstünde âsümân
Bir mâî tül yığıntısı hâlinde sallanır.

Nâzik bir ihtizâz-ı hevâ: Şimdi kâinât
Titrer, kalır dumanların altında müstetir;
Vâdî hayâl eder gibidir nevm içinde bir
Yek-rengî-i hayât.

Leylin emer emer leb-i sâfında toplanan
Nûşâbe-i sükûnu leb-i teşne-i türâb;
Bir kuş, uzakta muhteriz, âvâre, dil-harâb

Bir kuş eder figân.

Aʿmâk-ı târ-ı leyle birer kimsesiz çocuk
Vazʿ-ı mükedderiyle bakar hep sitâreler;
Öksüz kalan ufuk

Süslense bir hilâl ile, mesʿûd olur... Güler.

PERÎ-İ HAZÂN

Hâbîde-i nâz iken yosundan
Bir bister-i nerm içinde mestûr,
Bir balta sesiyle uykusundan
Bîdâr olarak latîf ü mahmûr
Dinler etrâfı pür-tefekkür:

Her yanında sükût, bir boğuk ses
Ağlar gibi tâ uzakta yalnız.
Oldukça bu savta rûhu ma'kes
Ağlar o da giryesiz, figânsız;
Eyler yüzü ân-be-ân tagayyür.

Vechindeki zehr-i iğbirârı
Masseyleyerek olur nümâyân
Her şeyde ʿalîl bir teessür;

Düştükçe nigâh-ı jâle-dârı
Yerlerde, nizâr u zerd ü ʿuryân,
Bir hüsn-i melûl eder tezehhür.

YAĞMUR

Küçük, muttarid, muhteriz darbeler
Kafeslerde, camlarda pür-ihtizâz
Olur dem-be-dem nevha-ger, nağme-sâz
Kafeslerde, camlarda pür-ihtizâz
Küçük, muttarid, muhteriz darbeler...

Sokaklarda seyl-âbeler ağlaşır,
Ufuk yaklaşır, yaklaşır, yaklaşır;

Bulutlar karardıkça zerrâta bir
Ağır, muhtazır dalgalanmak gelir;

Bürür bir soğuk gölge etrâfı hep,
Nümâyân olur gündüzün nısf-ı şeb.

Söner şimdi, manzûr olurken demin
Heyûlası karşımda bir ʿâlemin.

Açılmaz ne bir yüz, ne bir pencere;
Bakıldıkça vahşet çöker yerlere.

Geçer boş sokaktan, hayâlet gibi,
Şitâbân u pûşîde-ser bir sabî.

O dem leyl-i yâdımda, solgun, tebâh,
Sürür bir kadın bir ridâ-yı siyâh.

Saçaklarda kuşlar —hazîndir bu pek!—
Susarlar, uzaktan ulur bir köpek.

Öter gûş-ı rûhumda boş bir enîn,
Boğuk bir tezâd-ı sükûn u tanîn:

Küçük, pür-heves, gevherîn katreler
Sokaklarda, damlarda pür-ihtizâz

Olur muttasıl nevha-ger, nağme-sâz;
Sokaklarda, damlarda pür-ihtizâz

Küçük, pür-heves, gevherîn katreler...

KARLAR

Bir ıztırâb-ı serd ile titrer mükevvenât
Altında karların;
Bir dûd-ı müncemid gibi âfâk-ı bî-hayât
Pîşinde canlanır mütehâşî nazarların.

Çıplak ağaçlarıyla, beyaz damlarıyla gâh
— Mahsûl-i vâhime —
Bir bî-hudûd mahşer-i emvât olur; nigâh
Teşrîhlerle dem-be-dem eyler müsâdeme...

Ba'zan 'akûr bir denizin sath-ı zâhiri
Donmuş da, bî-mecâl
Gûyâ ağır ağır inerek, hep mezâhiri
Altında bağteten ezecek zanneder hayâl...

Ba'zan da âsümân yere âmâde-i sükūt
Bir safhadır, hazîn;
Manzûr olan o safhada, bî-reng ü bî-hutût,
Timsâl-i hadşe-âveridir mevt-i hâilin...

Lâkin sorun şu penceresinden bakanlara
Kâh-i tahayyülün,
Onlarca aynıdır bu bürûdetli manzara
Bir sîne-i semende gülen bir beyaz gülün.

MİHR-İ ZEMHERÎR

Semâ bir buzlu cam hâlinde bârid bir kesâfetle
Tutar pîrûze-i nevvârını bir ân için mestûr;
Bu bir ân-ı tesettür bürka'-ı berf ü bürûdetle,
Budur şekli bütün bir mevsimin, pür-lerziş ü rencûr.

Geçip sâ'ât-i jeng-âlûd-ı şeb, memdûd u nâ-mahsûr,
Kenâr-ı tûde-i âteşde hep ârâm u sohbetle,
Olurken nâgehân ahker-nümâ bir fecr-i dûr-â-dûr
Söner, püf! Sanki üfler bir dudak 'unf u huşûnetle.

Güneş baʿzan yakar fevka's-semâ bir şemʿa-i beyzâ
Ervâh-ı zerrâta;
Zemînden yükselir bir lerziş-i mebhût u bî-maʿnâ
Semâvâta.

HEYKEL-İ GİRYÂN

Bu bir mermerdi: Câmid bir beşâşet vech-i sâfında
Gülümser; sonra siz nasb-ı nigâh ettikçe dikkatle,
Bütün evvelki ʿaks-i hande-i şevkın hilâfında
Samîmî bir merâret gösterir, ağlardı rikkatle.

Düşen her demʿa-i mevhûme ecfân-ı sefîdinden
İnerken, pür-harâret, ʿârız-ı sengîni titrerdi,
Güzâr eylerdi bir sis cebhe-i sevdâ-bedîdinden;
Bu mermer sanki bir zî-rûh idi, zî-rûh-ı muğberdi.

— Nedir sanʿat ki taşlar canlanır sihr-i temâsiyle;
Nasıl berk-ı dehâetdir ki lemh-i inʿikasiyle
Hayât-engîz olur bir kütle-i câmidde?.. Hayretler!

— Nedir aşkın ki, ey mahkûk olan rûhumda timsâli,
— Nedir aşkın ki baʿzan en donuk, en mürde, en hâlî
Dem-i ye'simde levh-i fikrimi lebrîz-i şiʿr eyler?..

FENER

Uzakta bir mütereddid ziyâ-yı bî-maʿnâ
Yolun lika-yı ratîbinde, muhteriz, dolaşır;
Uzar, kopar, kırılır; bir küçük nefesle hevâ
Eder zavallıya bin şekl-i muztarib iksâ.

Bakarsınız: Mütefekkir, medîd, girye-nümâ;
Bu şimdi bir nazar-ı âşıkānedir ki taşır
Cenâh-ı sâkini üstünde bir şeb-i hulyâ...
Bakarsınız: Mütehâlik, münevver ü şeydâ;

Bu şimdi neş'eli bir gamzedir, behîc-i emel...
Fener o ruhların ʿaynıdır ki, gark-ı hayâl,
Yaşar ümîd ile şeb-zindedâr-ı şevk u kesel.

Benim hayâlime en çok şu hâlidir dokunan:
Zavallı, dâhil olurken sabâha pür-âmâl
Söner le'âlî-i bârân içinde girye-künân!

NİNNİ

Muhteriz bir ziyâ basık tavanın
Hüzn-i mebhût-ı pür-gubârında
Titreyip söndü; şimdi boş odanın
Nîm-muzlim kalan cidârında

İnce bir gölge irtiʿâş ediyor.
Bu karanlıkta bir vücûd-ı nahîf
Eğilip kalkıyor, telâş ediyor;
Onu bir nefha eyliyor tahvîf.

Nâgehân bir sadâ-yı eşk-âlûd,
Bu yetîmin enîn-i gam-gîni,
Gezdi cevf-i zalâmı inleyerek;

"Anneciğim!.." ʿAksedip hazîn, memdûd
Yattı öksüz bu ʿaksi dinleyerek:
Ona söylendi sanki bir ninni.

ZAVALLI HASTA

Birinde zehr-i hakîkat, birinde şehd-i hayâl;
Mine'l-ezel iki peymâne-i mukadderden
Zavallı hastacık eyler tecerru'-ı âmâl,
Yaşar ümîd-i ifâkatle hep firifte-bâl.

Vücûd-ı ra'şe-verinden kopup düşen zerrât
Verir peyâm-ı hazîn bir dem-i mukarrerden;
O muttasıl yine mahrûr-ı iştiyâk-ı hayât,
Eder lebinde şikâyet acıklı bir "heyhât!"

Zavallı hasta, firâş-ı zelîl-i rıhletde
Umar şifâ-yı bekā bir cihân-ı dîgerden;
Gezer nazarları âfâk-ı bî-nihâyetde
Sükûn arar gibi âgûş-ı sermediyyetde,

Hayât alır gibi eshâr-ı hande-perverden.

SARHOŞ

Bir siyeh-neş'e mest-i lâ-ya'kıl
Gidiyor çarpa çarpa kendisini;
Dinlemek, anlamak değil kābil
Bir hırıltıyla inleyen sesini.

Titriyor dest-i nekbetinde hayât
Bir mülevves paçavra hâlinde;
Saklı yüzlerce müfteris hevesât
Alnının çîn-i infi'âlinde.

Gülme bî-çârenin sefâletine;
Kimbilir belki bir tabî'atdır
Ona yetmiş yıl önceden mevrûs;

Kimbilir belki — muztarib, me'yûs —
Onu mahkûm eden şu zilletine
Seni mes'ûd eden muhabbetdir!

BALIKÇILAR

Açık tesâdüm-i emvâc-ı kahra sîneleri,
Birer kayıktan ʿibâret bütün hazîneleri,
Birer kayık ve tükenmez bir ihtiyâc-ı sebât;
Şu kır bıyıklı, yanık yüzlü sâʿiyân-ı hayât
— Ki titrer ağlarının her telinde zehr-i memât, —
Niçin, sorun, bu takāzâ-yı ömre katlanıyorlar;
Nasıl, ne hisle şu girdâb-ı gamda çalkanıyorlar?..

Hayır, su'âle mahal yok; sunûf-ı hâr-ı beşer
Bütün o soytarının ʿaynıdır ki, pâ-ber-ser,

Tuhaflık etmek için yerde elleriyle gezer;
Tuhaflık etmek için, güldürüp kazanmak için!
Zavallı soytarı, uğraş hayâta kanmak için...
Bu böyle işte, için ağlıyor, fakat güleceksin;
Ya sen hayâtını satmış değil misin?.. Öleceksin!

AŞK U FİRÂK

Yosunlu bir derenin sath-ı mevce-dârında
Söğütlerin ʿasabî ihtirâz-ı giryânı;
Pamuk bulutların âgûş-ı bî-karârında
Henüz doğan güneşin ihmirâr-ı ʿuryânı.

Birer ümîd-i mücennah letâfetiyle uçan
Terâne-kâr iki nermîn kebûter-i mağrûr;
Terennümât-ı demâdemleriyle — pür-galeyân —
Sükûn-ı meşceri târâc eden gürûh-ı tuyûr...

Bütün bu neşve-i perrânı, rûh-ı nevvârı,
Bütün bu hüsn-i rebîʿîsi bir güzel seherin
Eder ihâta yeşil bir sedîr-i ezhârı;

Yatar o lânede, bir çift şûh u nâzende..
Tahattur eylediğim lâhza aşk-ı sehhârı,
Bu levha zâhir olur işte pîş-i çeşmimde.

*

Evet, bu levhayı seyreylerim hayâlimde
Hayât-ı aşka ʿalelʿâde bir misâl olarak;
Fakat hakîkat-ı aşkın samîm-i bâlimde
Nasıl tecessüm eder, ey penâh-ı ömrüm, bak:

Lepiska saçları dûşunda ham-be-ham dağınık,
Dudaklarında seng-i hâr u sâf bir bûsen,
Gözünde, sanki senin gözlerin, o baygınlık...
Hulâsa öyle melek bir çocuk ki ʿaynen, sen!

Fakat bu üç senelik tıfl-ı neş'e-perverde
Zaman zaman o teessür nedir, bilinmez ki,
Nedir o çîn-i hazîn gâh o cebhe-i terde?

Firâk... Belki o, lâkin düşünme encâmı,
Çıkar şu vehm-i saʿâdet-güzârı fikrinden;
Yeter, yeter bize aşkın hayâl-i hod-gâmı!

ZERRİŞTE

"Yaz, aşkına dâir" dediniz... İşte: Çocukken
Gâyet afacan bir kedi sevdim ki elimden
Bir lâhza bırakmazdım; uyurken kucağımda
Rûhumdaki şefkat
Hep üstüne titrer; gece ba'zan yatağımda
Birlikte uyurduk. Bırakıp mektebe gitsem
Dil-tengî-i hasret

Mutlak beni dikkatsiz eder, "Hey, koca sersem!"
Tevbîhî tokatlarla gürülderdi başımda.
Ben âşık-ı şeydâ,

Her kahra tahammülle severdim... O yaşımda
Sevmekteki te'sîr ü tesellîyi bilirdim,
Herkes gibi; hattâ

Ba'zan da sebepsizce olurdum müteellim...
Zerrişte, bu ismiydi onun, sanki haberdâr
Mahfî kederimden,

Yaltaklanır, atlar, sürünür, okşatır, okşar;
Tatyîbime elbette o gün çâre bulurdu;
Lâkin üzerimden

Bir kerre o hüzn oldu mu zâil, kurulurdu:
"Sâyemde bu neş'en!" demek ister gibi mağrûr;
Mağrûr u muhakkir,

Başlardı vefâsızlığa; ben âciz ü meshûr,
Her türlü huzûzâtına, her keyfine tâbi';
Ba'zan mütehayyir,

Ba'zan mütehakkim; yine âciz, yine kāni';
En şüpheli bir meylini görsem inanırdım,
Bî-çâreliğimden;

Hep tırmalanır, tırmalanır, tırmalanırdım!..
"Yaz, aşkına dâir" dediniz... İşte misâli:
Sevdiklerimin ben

Hepsinde bu tırnakları, hepsinde bu hâli,
Hepsinde bu hırçın kedi sîmâsını gördüm...
Bir ömr-i cahîmin bütün ezvâkını sürdüm!

İLELEBED...

İlelebed... Bu tahayyül verirdi neş'e bana;
İlelebed onu sevmek, ilelebed, mü'lim
Fakat hayât-fezâ
Bir ibtilâ ile sevmekti en güzel emelim.

Tasavvur-ı ebediyyet hayât ü sevdâda,
Bu bir hayâl idi, lâkin hayâl-i dilberdi;
Evet, bu rü'yâda
Cinânı görmeğe benzerdi, rûh-perverdi!.

Yazık! Şu neş'emi tesmîm ederdi hiss-i firâk,
Düşerdi rûhuma her ayrılışta bir ahker;
Evet, bu his, bu merâk
Verirdi aşkıma bir hadşe-i melâl-âver.

Güler görür de o çeşm-i siyâhı ağlardım,
Cihanda bir bu iken rûhumun temennâsı;
Evet, ben anlardım:
O tatlı giryelerin ayrılıktı ma'nâsı.

Geçip tehâşî-i firkatle hep leyâl-i visâl
Sabah olurdu sükûn bulmadan tahassürler;
Evet, geçerdi leyâl,
Büyürdü beslenip ümmîd ile teessürler!

İlelebed... İki rûh-ı mu'âşıkın bu ümîd,
Bu va'd-i muğfil-i sevdâ penâh-ı kalbiydi;
Fakat, ne fikr-i ba'îd:
Hayât-ı zâil içinde, muhabbet-i ebedî!...

BAHARDA

— François Coppée'den muktebes —

Pür-sâye hıyâbân-ı hafâ-perver içinde
Hem-pâ vü hem-âvâze vü hem-nazre vü hem-ser,
Perrân ü münevver,
Sayd eyleyelim gel
Ben kafiyeler, sen de müzehheb kelebekler.

Kırlarda, o tenhâyî-i hüzn-âver içinde
Titrer gibidir hilkatin elhân-ı sürûru;
Terk et de gurûru,
Gel dinleyelim gel
Ben zemzeme-i şi'ri, sen âheng-i tuyûru.

Âmâlimizin hâdim-i bî-minneti eşyâ,
Yollar gibi her yer bize bir tuhfe-i sevdâ;
Mahsûd u mübeccel,
Gel toplayalım gel
Ben mısra'-ı ber-ceste, sen ezhâr-ı mutarrâ.

Pür-zemzeme bir cevf-i ziyâ-dâr ile meşhûn,
Geçsin ebedî günlerimiz fâhir ü gülgûn...
Sen şi'r-i mücessem,
Ben şâ'ir-i mülhem;
Sen hüsn ü füsûn, ben sana günden güne meftûn!

SENİNLE...

Seninle gel, bu hıyâbân-ı vahdet-ârâmın
İlelebed koşalım sebzî-i zalâmında;
Seninle gel, bu mu'attar harîm-i ilhâmın
İlelebed kalalım zıll-i ihtişâmında.

Bu yol, bu sîne-i vahşetde gizlenen reh-i nûr
Açıldı böyle ne hoş pîş-i intihâbımıza;
Seninle gel, bu tenezzühde, pür-hayât u huzûr,
Bugün de dönmeyelim lâne-i harâbımıza.

Fakat niçin bu güzel yol sonunda bir uçurum?
Yazık değil mi, bütün sâha-i emel böyle!
Bu yol, bu râh-ı saʿâdet de — âh korkuyorum! —
Müebbeden çıkacak bir harâbe-i kesele...

Evet, niçin bu güzel yol sonunda bir uçurum!

SEN OLMASAN...

Sen olmasan... Seni bir lâhza görmesem yahut,
Bilir misin ne olur?
Semâ, güneş ebediyyen kapansa, belki vücut
Bu leyl-i serd ile bir çâre-i teennüs arar,
Ve bulur;
Fakat o zulmete mümkün müdür alıştırmak
Bütün güneşle, semâlarla beslenen rûhu,
Bu rûh-ı mecrûhu?..

Sen olmasan... Seni bulmak hayâli olsa muhâl,
Yaşar mıyım dersin?
Söner ufûlüne bir lâhza kāil olsa hayâl;
Soğur, donar, kırılır senden ayrılınca nazar;
Ne hazin
Gelir hayât o zaman hem vücûda, hem rûha,
Yaşar mıyız seni kaybetsek âh ben, kalbim,
Bu kalb-i muztaribim?...

Sen olmasan... Bu samîmî bir i'tirâf işte:
Sen olmasan yaşamam:
Seninle râbıtamız hoş bir i'tilâf işte;
Fakat bu râbıta hâlî mi rûhu ezmekten?..
Akşam
Gurûba karşı düşündüm sükûn içinde bunu:
Fenâ değil sevişip ağlamak, fakat heyhât,
Bükâya değse hayât!..

BİRLİKTE

Birlikte açılmış iki zambak gibi hem-ser,
Birlikte geçirdik bütün eyyâm-ı şebâbı;
Birlikte, ne yaptıksa şu insanlığa benzer,
Birlikte, ne gördükse mukassî ve münevver...

Bir hâtıra yoktur o güzel günlere şâhid,
Bir hâtıra yoktur ki bugün mevc-i sehâbı
ʿArz eylemesin rûhuma her ân mütebâʿid
Bir lemha ki yalnız sana, yalnız sana ʿâid.

Birlikte olursak yine bir parça gülümser
Ömrün, şu geçen ömrümün ikbâl-i harâbı;
Tezkîr ile mâzîyi, —gel ey hem-dem-i dilber!—
Birlikte okurduk, yine birlikte; berâber
Hatm eyleyelim, gel, şu gam-âlûde kitâbı!

ÖMR-İ MUHAYYEL

Bir ömr-i muhayyel... Hani gülbünler içinde
Bir kuşçağızın ömr-i bahârîsi kadar hoş;
Bir ömr-i muhayyel... Hani göllerde, yeşil, boş
Göllerde, o sâfiyyet-i vecd-âver içinde
Bir dalgacığın ömrü kadar zâil ü muğfel
Bir ömr-i muhayyel!

Yalnız ikimiz, bir de o: Maʿbûde-i şiʿrim;
Yalnız ikimiz, bir de onun zıll-i cenâhı;
Hâkîlere bahş eyleyerek hâk-i siyâhı
Dûşunda beyaz bir bulutun göklere ʿâzim.

Her sahn-ı hakîkatden uzak, herkese mechûl;
Bir safvet-i ma'sûmenin âgûş-ı terinde,
Bir leyle-i aşkın müteennî seherinde
Yalnız ikimiz sayd-ı hayâlât ile meşgûl.

Savtındaki eş'âr-ı pür-âheng ile mâlî;
Şi'rimdeki elhân-ı muhabbetle nagam-sâz,
Âh istiyorum, göklere âmâde-i pervâz
Bir lâne-i âvârede bir ömr-i hayâlî...

Bir ömr-i hayâlî... Hani gülbünler içinde
Bir kuşçağızın ömr-i bahârîsi kadar hoş;
Bir ömr-i hayâlî... Hani göllerde, yeşil, boş
Göllerde, o sâfiyyet-i vecd-âver içinde
Bir dalgacığın ömrü kadar zâil ü hâlî
Bir ömr-i hayâlî!

KRİZANTEM

Şafak-âlûde bir hadîka gibi
Nazra-gâhımda ibtisâm eyler
Sarı, fes rengi, penbe, sincâbî
Bir kucak, bir yığın şükûfe-i ter.

Krizantem, bu hande-i sâfa
Münkalib girye-i yetîm-i hazân...
Nâf-ı zerrîni serper etrâfa
Acı bir nefha, bir şemîm-i hazân.

Krizantem, bu nâmı pek severim,
Önce duydum onun lisânından;
Bana mûnis bugün o hâtıradır.

Hep onun yâdigârıdır kederim;
Açılır sonbahar olunca ʿayân,
Krizantem içimde bir yaradır!

LEYL-İ VEDÂ[c]

Ooh, gel... Rûh-ı tabî[c]at gibi mahmûr u hamûş,
Bu vefâsız gecenin koynunda
Kalalım bir ebedî sâniye dalgın, bî-hûş...
Kimbilir, belki de son leyle-i sevdâmızdır;
Bunda her lâhza biraz ömr-i sa[c]âdet sayılır!

Ooh, bak dalgaların cezbe-i sâfiyyetine;
Sanki bir hamle-i sevdâya açık bir sîne.

O kadar râkid ü sâkit, o kadar müstağrak,
O kadar uykuda her şey ki hemen korkulacak.

Ooh, gel gel, bu hafâ-gâha berâber gidelim;
Orda sensiz geçecek günleri tazmîn edelim.

Bir siyâh kuş gibi âmâde-i pervâz ü firâr
Bu vefâsız gecenin koynunda
Edelim gel, ebedî kalmak için bir ısrâr...
Kimbilir, belki de son lâhza-i sevdâmızdır;
Hoş geçen her dem-i sevdâ ebediyyet sayılır!

BİR HİCRÂN-I MUVAKKATDEN SONRA

Sâkin, soruyordun bana: "Giryân ne demektir?"
"Giryân... Onu geç, anlamadım ben de!" diyordum;
İnkâr ediyordum.

Dalgın, soruyordum sana; "Hicrân ne demektir?"
"Hicrân..Onu hiç bilmiyorum işte!" diyordun;
Israr ediyordun.

İnkâr ile, ibhâm ile ma'nâ-yı hayâtı.
Sevdâmızı bir vâha-i gaflette yaşattık,
Bâzîçe-i âmâl ederek hep sademâtı
Bir mehd-i serâbîde çocuklar gibi yattık...

Yattık, uyuduk, sevdik, inandık, oyalandık;
Ufkun o derin sîne-i sâfındaki lerziş
Her gün bizi şefkatle kucaklardı; karanlık
Bir zâ'ir-i mechûl idi... Hep nûr u nevâziş!

Çâk etti, biz etbâk-ı tahayyülde uçarken,
Bir sadme-i bâliyle hakîkat bu zılâli;
Öğretti hayât en acı bir ders ile birden
En giryeli hicrânı... Bütün hüzn-i leyâli!

Artık soramam ben sana: "Giryân ne demektir?"
"Giryân... Onu geç, anlatamam ben." diyemezsin;
Israr edemezsin;

Artık soramazsın bana: "Hicrân ne demektir?"
"Hicrân mı, evet; âh onu inkâr edebilsem,
"Bilmem!" diyebilsem!..

ŞEKVÂ-YI FİRÂK

Belki yalnız biraz sükûn bulurum,
Belki yalnızken iştiyâkınıza
Alışır, öylelikle kurtulurum;
Diye katlandım iftirâkınıza.

Şimdi sizden uzak, hayâlimde
Sönüyor zerre zerre tâb-ı hayât;
Müteressib muhît-i bâlimde
Sanki yüz yıllık ıztırâb-ı hayât.

Daha bir leyle-i firâkın bu
Tuhfe-i iştiyâkıdır, düşünün;
Ayrılık bir azap imiş doğru!
Ben de tattım o zehri işte bugün.

Nısf-ı leyl işte.. Pür-emel nazarım
Daha tasvîrinizde müstağrak;
Karşıdan lâl ü muntazır bakarım
O hazîn ber-güzâra, ağlayarak.

Gâh bir nefha, bir nüvîd-i visâl
Almak ümmîd-i bî-karârıyla
Dönerim: Penceremde bir leb-i lâl
Bana vaz'-ı pür-iğbirârıyla

Bahs eder tâ uzakta bir yerden;
Bu uzak lâne-i şebânede siz
Şimdi hâbîde-i sükûnet iken
Burda, âlâm içinde, ben ve deniz

İki bî-çâre haste-i firkat,
İki bî-çâre işte inliyoruz...
Seni bilmem, zavallı dalga, fakat
Yaşamam bir dakîka ben onsuz!

RESMİNİ YAPARKEN

Bilsen niçin o noktada kalmıştı ellerim
Bir lerziş-i ʿanîf ile mevkûf ü bî-tüvân;
Bilsen niçin o noktada levh-i musavverim
Bir mevce-i sevâd ile örtüldü nâgehân.

Bozdum niçin o resmi, o timsâl-i hüsnünün
Sildim niçin bilir misin, eşkâl-i sâfını?..
Gönlüm bu zulme kāil olur muydu hiç, düşün,
Fikrim nasıl görürdü revâ inkisâfını?

Mümkün değildi menʿi fakat ıztırâbımın;
Fırçam dudaklarında ölen bir tebessümü
Tesbît ederken onda zevâl-i şebâbımın
Birden göründü en acı reng-i teellümü...

Karşında iʿtirâf edeyim işte: En denî
Bir inhimâk-i ömr ile hâr u muʿazzebim;
Her gün biraz bu ʿâleme rabt eyliyor beni
Her gün biraz ölen bu hayât-ı müzebzebim!

SÜKÛN İÇİNDE

Sükûn içinde... Şu bir hafta çarpınan, bağıran
Gırîv-i mûhiş-i emvâc ağır ağır sönerek
Vücûd-ı leyli uyuşturdu bir huzûr-ı girân.
Denizde solgun, ezik bir bakıyye-i halecân;

Havâ ağır; yorulan bir emel rehâveti var
Bütün hayât-ı ʿanâsırda; son yağan karlar
Çamurlu kaldırımın taşlarında pek seyrek
Geçen adımları sezdirmiyor; derin, muztar

Bir ihtizâz ile ba'zan, bu dinlenen gecenin
Rükûd-ı nâimini dişliyor enîn-i kilâb;
Ve sisli camlarımın arkasında ben, bî-hâb

Yarın şu bir gecelik iftirâka ağlayacak
Neşîde-i elemin ninnisiyle sallanarak
Sabâhı bekliyorum.. Gelmiyor fakat hâin!

Sükûn içinde... Fakat muztarib, emînim ki
Tabî'atın da büyük bir melâli var bu gece;
Onun da hüznü samîmî, derin, hafî, ince;

Onun da mâtemi bir dul kadın ki en mübkî
Fecî'alarla geçen bir hayâtı nakl eyler
Şakaklarında vakitsiz beyazlanan teller.
Onun da gözleri yaşsız değil; şu dallardan

Sızıp düşen katarâtın sükūt-ı nâlânı
Bükâ-yı hasretidir... Ey nedîme-i heyecân,
Sen ağla; ben de bütün sûzişimle girye-feşân,

Kapımda beklerim; elbet gelir, sorar: —Bu ne?— Ya,
Bu böyle işte, senin hasretin... Bu zehri bana
Firâkın ağlatıyor, besliyor bu hicrânı
Siz olmayınca sönük, boş kalan, ölen bu yuva!

FİRÂK U TELÂKÎ

Her yıl bu medîd bûselerle
Tekrâr olunan vedâ'-ı sâkin
— Kalbimde büyüttüğüm kederle —
Bir rûz-ı siyâhı tev'em eyler
Bir leyl-i sefîd-i mâtemîye.
Aldanma, ben ağlamam desem de:
Karşımda hayâl-i rûh-enîsin,
Kirpiklerimin ucunda girye!
Lâkin soğudukça leyl-i hasret
Kalbimde donar bu menba'-ı ter;

Artık ebedî defîn-i vahdet,
Bir türbeyi andıran köşemde
Benzer duruşum, ʿabûs u muğber,
Bir muʿtekif ʿadem-i refîka...
Yalnız dem-i ʿavdetinde, hayrân,
Senden seni sorduğum, ve mûnis
Nazranla içimde sanki taştan
Bir küʿie duran hayâta bir his,
Bir neş'e yarattığın dakîka,
Yalnız o zaman bu lahd-i gamdan
Bir şevk ile sıyrılıp çıkarken
Hissettiğim ihtilâc-ı kalbi
Hisseyleyemez o şiddetiyle
Bır muʿtekif-i harîse Rabbi
Bahş eylese ʿarşı cennetiyle!

DİNLE, RÛHUM...

İnce, nâzik, nahîf, belki de şûh
Bir güzellik... Terennümâtında
Öyle bir şemme-i sitem var ki,
O kadar bî-kesâne ağlar ki,
Bu sadâ-yı şegaf, bu nefha-i rûh,
Bir ezâ var denir hayâtında...

Dinle, rûhum, bu rûh-ı giryânı!

Şimdi bir mevc-i bûsiş-i nagamât
Süzülüp sîne-i rakîkinden,
Sarıyor leblerinde pür-şu'le
Bir figân-ı garâmı şefkatle;
Yine bir muztarib enîn-i hayât
Duyulur en küçük şehîkından...

Dinle, rûhum, bu rûh-ı nâlânı!

Tâze bir aşk-ı muhtazır sesinin
Mevecâtında keşf-i râz ediyor;
Savt-ı billûru, cûy-ı pür-safvet,
Setr-i hicrâna bulmuyor kudret;
İşte her zerresinde sînesinin
Aşk-ı nevmîdi ihtizâz ediyor...
Dinle, rûhum, bu rûh-ı 'uryânı!

PERÎ-İ ŞİʿRİME:

Baʿzan sesinde öyle derin bir inilti var,
Bir hadşe var ki rûhumu karşında titretir;
Hind'in zehirli goncelerinden nümûnedir
Baʿzan yanaklarındaki muhrik parıltılar.

Birlikte öyle tatlı zamanlar geçer ki rûh
İster seninle bir ebedî zevk-i imtizâc;
Baʿzan fakat, — nedir bu felâketli ihtiyâc,
Bilmem! — Eder hayâlime hep zulmetin sünûh.

Günler geçer ki paslı bulutlarla kasvetin
Bir âhenîn siper gibi örter semâmızı;
Ben ağlarım bu sıkletin altında, bir sızı
Tâ kalbimin içinde çukurlar açar, derin...

En ber-güzîde şi'ri fakat böyle bir zaman
İlhâm edersin; işte mükâfât-ı mihnetin!
Mısr'ın o şehriyârına benzer ki tıynetin,
Öldürmedikçe, vaslını etmezdi râyegân.

LA DANSE SERPANTİNE

Mahmûr u müzehher, mütelevvin, mütenevvir,
Bir fecr-i bahârî gibi zulmetler içinden
Reyyân-ı tebessüm doğuyor; şimdi mu'ayyen
Bir şekl-i sehâbîde melekler gibi tâir,
Derken mütegayyir,
Bin hey'ete birden giriyor; berk-ı hırâmı
Hatf eyliyor enzâr-ı hevesdâr-ı garâmı

San'at sarı, mor, pembe, yeşil, kırmızı, mâî
Elvân-ı ziyâiyyeye bir kudret-i cevlân

Bahş eyleyerek; hepsi perîler gibi mahfî
Mahfî ve sükûnetli adımlarla şitâbân,

Etrâfını birden sarıyorlar; o, semâî
Bir tûde-i ezhâr-ı muhayyel gibi lerzân,
Lerzân ü perîşan dönüyor... Bir şeb-i sâfı
Tenvîr ediyor sanki bir âvîze-i raksân.

Ba'zan sönecekmiş, bitecekmiş gibi nâ-çâr,
Meyyâl-i tefekkür, müteredded, süzülürken
Bir darbe-i şehbâl ile bir hamlede, birden
Tecdîd-i hayât eyleyerek, aşk-ı füsûn-kâr
Şeklinde bedîdâr,
Bin şi'r ile tehzîz ediyor kalb ü hayâli
Her cilve-i nâzendesi, her cünbüş-i bâli.

Ba'zan kocaman bir kelebektir ki müzehheb
Pervâz-ı hamûşânesi birlikte sürükler
Enzâr-ı temâşânızı; ba'zan da mutarrâ
Bir zambağa benzer ki değildir mutasavver

Bir mislini görmek şu tabî'atde, mükevkeb
Tîrâje-nümâ... Hem bu güzellikle berâber
Yapraklarının lerziş-i mestinde hüveydâ
Bir çehre-i pür-va'd-i emel, çehre-i dilber.

Ey sihr-i nazar-perver-i sanʿat, mütenevvir
Bir fecr-i bahârî gibi zulmetler içinden
Doğdun, yine zulmetlere döndün; ebediyyen
Fikrimde seher-hîz olacaktır sana dâir
Bir leyl-i serâir;
Bir leyl-i serâir ki bütün şûh u mülevven
Güllerle, güneşlerle, emellerle müzeyyen!..

BİSİKLET

Uçar, uçar gibi kumlar, çemenler üstünde,
Geçen şu tâze kadın bir nümûne-i hevesât;
Ayaklarında kanatlarla sanki aşk u hayât
Uçar, uçar gibi kumlar, çemenler üstünde.

Meşâm-ı rûha emel lezzetinde neşr ediyor
Ten-i rakîki bahârın esîr-i nükhetini;
Şitâbı, titreterek sîne-i tarâvetini
Pırıl pırıl uçuyor, muttasıl uçup gidiyor.

Uçup uçup gidiyor; sonra pür-gurûr u garâm
Zemîne resm ile bir nazlı hatt-ı istifhâm:
"Güzel değil mi şu hâlim, bakın!" diyor... Parlak,

Güzel, evet bu revişler, güzel bu câzibeler,
Güzel; fakat bu tehâlük nedir, değilse eğer
Hayâtı birkaç adım fazla koşturup yormak?..

SÜS

Ey nahl-i müzehheb! Ki çıkar berk ü berinden
Bir sâf u mu'anber
Zehr-âbe-i nûşîn;
Ey nehr-i mutalsam! Ki uçar mevcelerinden
En rûh-firîb, en güzel, en şûh u münevver
Bir bûsiş-i nefrîn.

Ey nağme-i rengîni rübâb-ı hevesâtın,
Ey nağme-i sûzân,
Ey nağme-i mühlik!

Ey şîr-i teri sîne-i pür-zahm-ı hayâtın!
Ey câm-ı murassaᶜ-leb-i gaflet! Ki nümâyân
Kaᶜrında mehâlik.

Ey şuᶜle-i berkıyye! ʿUkûsunla gülümser
— Mehtâba mümâsil —
Her tûde-i zulmet.
Ey bürkaᶜ-ı zîbâ! Görünür pâk ü müzehher
Zîr-i ham u tâbında en âlûde vü sâfil
Sîmâ-yı hakîkat.

Ey gâze-i sehhâr-ı herem-pûş! Güzelsin,
Lâkin mütegayyir...
Bir kız gibi, heyhât!
Ey mevc-i safâ! Rûha kef-efşân-ı emelsin;
Gösterdiğin ahlâm-ı şegaf muğfil ü müskir,
Ey nevm-i huzûzât!

Bir hüsn-i mükemmel gibi herkes sana âşık,
Herkes sana meczûb,
Herkes sana müştâk;

Ey tıfl-ı hayâlî! Yed-i lehvinde kadınlık
Bin şekle girer, hırpalanır, âciz ü mağlûb,
Gûyâ bir oyuncak.

Kuşlarla, çiçeklerle, ipeklerle yaşarsın;
Elvân ü revâyih
Kût-ı hevesindir.
Mûnis, açılan her leb ü âgûşa koşarsın;
Baksan, o dudaklardaki âvâz-ı medâyih
Hep kendi sesindir.

Eyler seni îmâ bana, ey murg-i hevâ-hâh,
Bir lemha-i bî-gâh
ʿUmkunda leyâlin...
Binlerce nazar hep seni taʿkîb ile gümrâh;
Binlerce sükūtun oluyor bâʿisi, eyvâh,
Bir darbe-i bâlin!

FIRSAT YOLUNDA

İpek etekleri tarzında bir güzel kadının:
"Beni taʿkîb et ey şikeste-hayât!"
diyerek.....

C. Ş.*

Müzehher bir etek taʿkîb ederdim: Geçtiğim yerler
Şakāyıklarla, zanbaklarla, sünbüllerle süslenmiş
Birer gülşendi; her şey, her çiçek, bir nâzenîn cûşiş
Verir, her nefha mest eylerdi sevdâmı;
Bütün sâfiyyet-i meşcer
Öpüp, mesʿûd, o dâmân-ı dil-ârâmı
Benim okşardı hulyâmı.

---

* Cenab Şahabeddin.

Çocuklardan çocuk, ben pür-tehâlük bir meserretle
Koşardım hep o pîşimden koşan reftâra müstağrak;
Olurdu pâymâlim gâh bir gül, gâh bir zanbak...
Giderken böyle, ʿuryân bir çocuk nâgâh
Nasıl bilmem, ne cür'etle
Elimden tuttu; baktım: Bir küçük gümrâh.

Çocuk dargın tebessümlerle ayrılmıştı pîşimden;
O dem bir serdî-i muhrik bütün ezhârı soldurdu.
Çiçeklerden uçan reng-i ʿadem enzârı soldurdu!
Gözüm kaybetti dâmân-ı dil-ârâmı...
O hırçın tıfl-ı ʿuryân-ten
Alıp kaçmıştı rûhumdan da sevdâmı,
Bütün ümmîd ü hulyâmı!

TESÂDÜF

Niçin o çehreyi görmekle titredim birden,
O dîdelerde niçin gizli bir nigâh aradım?
Değil garâm-ı heves-perverâne mu'tâdım,
Niçin o gözlere dikkatle baktım öyle iken?..

Niçin? Niçin?.. Bu "Niçin?"lerle şimdi pür-halecân
Dilimde titreşiyor en sitemli nâlişler;
Kabahatim ona bakmaktı, muhteriz, muğber,
Dudaklarında sönerken bir ibtisâm-ı nihân.

Bu yüz hayâlime –gittikçe– hiç yabancı değil;
Fakat, yazık, o vücûd-ı hayâl-perverde
Tesâdüfüm ne hazîn oldu öyle bir yerde!

Sen ey sefâlet-i meş'ûme, ey şeb-i hâil,
Soğuk soğuk bakıyorsun; o nazra-i şûmun
Nasıl sükūtuna kāil şu hüsn-i maʿsûmun?

İKİNCİ TESÂDÜF

Bugün o çehrede boş bir nazarla dinlendim;
Didişmeden geliyordum gam-ı hayâtımla;
Dedim ki sonra: "Şu müz'iç teessürâtımla
"Önünde ağlayıversem... Ve olmasam nâdim!"

O sanki fikrimi bilmiş de ihtirâz ediyor
Gibiydi; gözleri yerlerde, bakmadan geçti.
Güneş ufukta bu hâk-i sefîle bir ebedî
Vedâ' eder gibi rikkatle ihtizâz ediyor,

Semâ bulutlanıyorken, onun civârımdan
Güzârı böyle soğuk bir yabancı tavriyle
Bütün karârımı kâfî göründü ta'dîle...

Dedim ki: "İşte hakîkat bu, hep kusûru yalan;
"Değil garâm-ı heves-perverâne mu'tâdım,
Bu dîdelerde fakat bir nigâh-ı aşk aradım!"

SON TESÂDÜF

Acıklı oldu bu pek... Bir garîb hâhişle
O gün tenezzühe çıktım; semâ bulutlu idi;
İçimde bilmediğim bir neşât-ı mûhişle
Tevâfuk etti kırın hâl-i girye-perverdi.

Yürürdüm öyle, çemen tâze, ortalık tenhâ;
Uzak yakın bütün eşyâda bir sükûn-ı melûl;
Likā-yı hüzn-i tabî'at pür-ihtizâz-ı bükâ...
Güzeldi doğrusu: Nisan içinde bir eylûl.

Önümde birden ufuk sanki inşikāk etti:
Refîkı bir sarışın gence ittikâ ederek
O geçti: Süslü, şetâretli, nazlı, şûh, melek!

Evet, o geçti, o hem bakmadan geçip gitti;
Güneş de, şimdi açılmış ufukta hande-nümâ,
Eder gibiydi uzaktan benimle istihzâ...

BÜTÜN BİR SERGÜZEŞT

Hazîn bir ʿukde meşkûkiyyet-i neş'et hayâtında:
Karanlık bir sabâvet, bir şebâb-ı hâsir ü merdûd;
Bütün bir ömr-i mezbûhâne kahr u minnet altında;
Bütün bir sergüzeşt-i münkesir, bir ömr-i zehr-âlûd...

O meshûf-i meserret günlerin yâd-ı melâliyle
Bugün ayrılmıyor mînâ-yı lebrîz-i saʿâdetden;
Geçer her ân-ı zevki başka bir zevkin hayâliyle;
Bu hoş bir intikām almak demektir ömr-i zilletden.

O yeldâ-yı sefâlet şimdi bir subh-ı tesellî-bâr;
Ne parlak handeler makdûr ise bir subh-ı âmâle
Birikmiş, bağlamış pîrâmen-i bahtında bir hâle.

Fakat; bilmem niçin, mâzîde müthiş bir taʿannüd var:
Bu sîmâ-yı neşâtın, işte aksâ-yı refâhında,
Bütün bir sergüzeşt-i inkisâr ağlar nigâhında.

ÇİRKİN

Buruşuk hatları şişkin yüzünün
Açılır şüpheli bir safvetle;
Gülüyor zannolunurken öyle,
Bir muhakkir bakışından gözünün

Ducret-i rûhu bütün fark olunur.
Başka hiçbir sebeb-i zilleti yok:
O da herkes gibi, lâkin menfûr;
Âh çirkinlik!.. Evet, râhatı yok;

Ne zaman baksa bu süfliyyetine
Gerilir inleyerek a'sâbı,
Çalkanır kalb-i teessür-yâbı

En felâketli tasavvurlarla.
Tükürür gayz u tehevvürlerle
Hilkatin çehre-i sâfiyyetine!

PERDE-İ TESELLÎ

İşte seksen yaşında bir sâil,
Yaşamış kâinâtı görmeyerek.
Yaşamış, mevte olmamış kāil;
Yaşamak ayrı, görmek ayrı demek.

Mütehaşşid mezâhir-i zulemât:
Göz açıldıkça rûh perdelenir.
Acı bir levha şüphe yok ki hayât,
Görmemek en büyük tesellîdir.

Âh, ey pîr-i ser-sefîd-i hazîn,
Seni görmekle işte âmâcım
Yine birçok teessürâta... Sevin

Sen o zulmet-fezâ tecellîye;
İşte bak, ben de, ben de muhtâcım
Öyle bir perde-i tesellîye!

BU DA BİR EMEL

İsterim bir nigâh-ı giryân ki
Uçsun, âvâre, çeşm-i hasretden;
Öyle bir hande-i perîşân ki
Mütevahhiş leb-i meserretden;

İsterim bir lisân ki takrîri
Şi'r-i nâzik-terinde üstâdın
Girye-engîz olan o te'sîri
Hâiz olsun da, kalb-i nâ-şâdın

Bir edâ-yı bedîʿ-i rikkatle
Söylesin en acıklı hislerini;
İsterim gamlı bir şetâretle

Bir soluk çehre, bir sönük tâliʿ;
Bir de cânân ki hüsn-i enverini
Edeyim seyre doymadan zâyiʿ!

EY HÂB!

Nesîm-i rehâvet-nisârınla, ey hâb,
Dolaş kâse-i pür-tanîn-i serimde;
Uyuşsun rahîk-ı sükûnunla a'sâb,
O müz'iç yılanlar ki zîr ü berimde

Dolaştıkça pür-zehr ü pür-pîç ü pür-tâb
Acır birtakım yâreler her yerimde...
Görünsün biraz 'aks-i mahmûrun, ey hâb,
Şu hep ağlamaktan şişen gözlerimde.

Yığılsın dimağımda leyl-i zılâlin;
Yayılsın sükûnetle mevc-i hayâlin
O girdâb-ı cûşâna, ey hâb-ı mahmûr...

Doğar kimbilir belki bir tatlı rü'yâ,
Olur kimbilir belki sihrinle peydâ
O girdâb-ı âteşte bir menba'-ı nûr!

NÂDİM-İ HAYÂT

Makhûr-ı nedâmet, nazarım yerlere maʿtûf,
Pîrâmen-i ʿazmimde hayâlât-ı siyeh-per;
Maʿnâlı tebessümlere maʿrûz u mükedder,
Maʿnâlı suâlât ile her hatvede mevkûf;
Âvâre, dolaşmaktayım ebʿâd-ı hayâtı.

Yıllarca taharrî der-i mesdûd-ı necâtı,
Yıllarca metâʿible mesâ'ible dövüşmek,
Gezmek bu dikenlikte girân-bâr-ı sefâlet,
Mesmûm, acı bir zehr ile mesmûm... Nihâyet
Bir gül koparıp koklamadan toprağa düşmek!

Ben böyle mi sandım seni, ey ömr-i gam-âlûd?
Bir telhî-i nefretle gönül, nâdim-i bî-sûd,
Takdîs ediyor sâye-i kahrında memâtı!

TOPRAK

Tûde-ber-tûde mahşer-i esrâr,
Ona biz "cirm-i bî-haber" diyoruz;
Kütle-i pür-kesâfet-i edvâr
Ona biz "mavtın-ı beşer" diyoruz.

Bırakıp şi're isti'âreleri
Şunu ismiyle yâd edin: Toprak!
Beşerin menşe-i hayât-eseri;
Bu da bir şi'r-i muzlim ü muğlak.

Seni isminle sâde yâd etmek
Bana ye's-i fenâ verir... Gerçek
Besleyen var mı sende hiss-i bekā?

Bence timsâl-i esfeliyyetsin,
Kara toprak, muzîk-ı zilletsin;
Benden efsûs bî-nihâye sana!

NE İSTERİM?

Mâi bir göl, yanında bir meşcer;
Meşcerin sîne-i sükûnunda
Müntesir iltimâ'-ı sâf-ı kamer;
Sonra birçok menâzır-ı hoş-ter,
Hilkatin subh-ı pür-füsûnunda
Hâke revnak veren güzellikler:
O perîlerle koklaşan ezhâr,
O çemenlerde oynaşan ervâh,
O mülevven sürûd-ı şûh-ı bahâr
O mu'attar müşâfehât-ı riyâh...

Bunların ortasında bir lâne,
Bî-hazer bir hayât-ı murgâne.
Mütecerrid bütün ʿalâyıkdan;
Mütebâʿid bütün hakāyıkdan;
Öyle bî-gâye, bî-seher, bî-hâb,
Dâimâ aynı iltizâz-ı şebâb;
Hep o âsûde-rûh sâʿatler,
O ser-âzâde mahremiyyetler;
Hepsinin zirvesinde bir küme dûd,
Sonra bitmez bir âsümân-ı kebûd...

BİR ÂN-I HUZÛR

Seyr eyliyorum çeşm-i hayâlimle uzaktan
Bir külbe-i mes'ûd;
Üstündeki fersûde, herem-dîde ocaktan
Yükselmede bir ince duman, mâil ü memdûd.

Sâfî, lekesiz karların altında cevânib
Mahfûf-ı sükûnet;
Bir köy bu sükûnetle ezilmiş gibi gâib,
Her yer bu sükûnetle hem-ârâmiş-i cennet...

Ben sürmedeyim şimdi hayâlimle bu köyde
Bir köylü hayâtı;
Karşımda ocaktan süzülen dûd-ı sefîde
Kalbolmada hep leyl-i hayâtın zulemâtı.

YEŞİL YURT

Bahâra benzetilir bir yeşil sa'âdetdir
Gülümseyen ovanın vech-i pür-gubârında;
Köyün, uyur gibi, müstağrak-ı sükûnetdir
Bütün hayâtı ufak bir çayın kenârında.

Uzak yakın bütün âfâka neşr eder safvet
Tabî'atın o samîmî tevekkül-i sâfı;
Şu yanda bir meşe — dalgın, vakûr, pür-şefkat —
Kucaklıyor gibidir kollarıyla etrâfı.

Bu köyde her gece birkaç dakîka meks ederim,
Olup hayâlime peyrev seyâhat eylerken
Dühûr-ı muzlimenin sîne-i melâlinde;

Ve bir dakîkacık olsun sükût edip kederim,
Yavaş yavaş duyarım, bir inilti hâlinde,
Kaval sadâları târ-ı ʿalîl-i şi'rimden.

BİR MERSİYE

Hepsi, en bî-vefâ emellerden
En samîmî tahayyülâta kadar,
Hepsi kalbimde şimdi bir medfen,
Bir penâh-ı sükûn u hasret arar.

Hep o maʿşûkalar türâb oldu;
Gençliğin ravza-i hayâlinden
Pür-heves toplamıştım onları ben;
O gülistân bütün serâb oldu.

Hepsinin câ-nişîn-i hicrânı
Şimdi bir tûde zulmet-i makber;
Âh olaydı yaşatmak imkânı
Geçen ikbâl-i ömrü... Yok, muğber,

Ben o rü'yâ-yı şevka muğberim;
İstemem, gülmesin o çehre bana,
Müteverrim, likā-yı istihzâ,
Onu gördükçe artıyor kederim.

Onda bir şîve-i tahakküm var:
"Sen, diyor, sen benim esîrimsin;
"Yaşıyorsun benimle, benden umar
"Nefha-i inbisâtı her nefesin..."

Her nefes, böyle her nefes duyarım
Bu muhakkir sadâyı mâzîden...
Var hayâtımda bir tasarruf eden,
Var ki ben pençesinde muztarrım

Hani âgûş-ı itimâdımda
Üç gün evvel gülen ümmîd-i latîf?
O da mahvoldu; şimdi yâdımda
Kalan efsürde bir sehâb-ı kesîf.

İşte en sonra sen de eksildin,
Sen de gittin; senin de arkandan
Ağladım, ağladım; fakat insan
Ağlamaktan da korkuyor... Miskin!

Âh sen, sen ki zîr-i bâlinde
Bir yeşil köy hayâtı saklardın;
Şi'rimin nuhbe-i meâlinde
Sen, bütün safvetinle sen vardın.

Ne ser-âzâde ömr-i sâfîydi
Geçecek gölgesinde çamlarının;
Sende kalmıştı münfa'il, kırgın,
Muztarib gönlümün son ümîdi.

Sen de gittin; senin de arkandan
Ağladım, ağladım, harâb oldum...
Ne olurdu günûde-i nisyân,
Geçebilseydi bî-emel, bir ân,
Diyebilseydim: "Ooh, kurtuldum!"

BERÎD-İ ÜMÎD

Gel ey berîd-i perestîde, bir sürûdunla
Bugün melâl ü neşâtım takarrür eyleyecek;
Takarrür eyleyecek refref-i vürûdunla
Ümîd-i mes'adetim, ye's-i mâtemim, bî-şek...

Bu ıztırâb-ı tereddüdle mahvolurdum ben
Hayâlin olmasa hâkim hayât-ı hulyâma;
Tahayyülünle sükûn bulduğum zaman, bilsen,
Ne müjdelerle gelirsin harîm-i rü'yâma.

Dudaklarında yeşil, tâze, nazlı bir yaprak,
Gelir sükûnla, konarsın yavaşça pencereme;
Dudaklarımla o berk-i ümîdi ben kaparak
Samîm-i rûhuma saklar, derim ki: "İncinme!"

Bu böyle kaç gece, kaç defadır tekerrür eder;
Dudaklarında gelen müjdeler, o yapraklar
Samîm-i rûhuma bast etti bir hadîka-i ter;
Bu lâne şimdi yeşil, tâze bir emel saklar...

Gel ey berîd-i perestîde, bir nigâhınla
Bugün melâl ü neşâtım takarrür eyleyecek;
Takarrür eyleyecek refref-i cenâhınla
Ümîd-i mes'adetim, ye's-i mâtemim, bî-şek!

MÂİ DENİZ

Sâf u râkid... Hani akşamki tagayyür, heyecân?
Bir çocuk rûhu kadar pür-nisyân,
Bir çocuk rûhu kadar şimdi münevver, lekesiz,
Uyuyor mâî deniz.

Ben bütün bir gecelik cûşiş-i ahzânımla,
O hayâlât-ı perîşânımla
Müteşekkî, lâ'im,
Karşıdan safvet-i mahmûrunu seyr etmedeyim...

Yok, bulandırmasın âlûde-i zulmet bu nazar
Rûh-ı maʿsûmunu, ey mâî deniz;
Âh, lâkin ne zarar;
Ben bu gözlerle mükedder, âciz,
Sana baktıkça tesellî bulurum, aldanırım;
Mâi bir göz elem-i kalbime ağlar sanırım...

HALÛK İÇİN

Şafak, bulut, gece, mehtâb, jâle, gonce-i ter,
Siyah saçların altında bir likā-yı seher
Bahâr-ı aşka medâr-ı tarâvet olsa bile...

Ümîd, neş'e, muhabbet, visâl, ʿayş u tarab,
— Ki en hakîri olur ihtizâz-ı rûha sebeb, —
Hayâta rûh-nisâr-ı saʿâdet olsa bile...

Doğan bedâyi'a bir şâirin hayâlinden
Bu şeylerin biri mümkün müdür nazîr olmak?
Çocuk, çocuk... Şu mücessem şetâret-i mutlak
Tutup koşar o hayâlin de şâhbâlinden!

HALÛK'UN SESİ

Terennüm eyliyor sesin,
Ne söylüyor bilir misin?
Diyor ki: "İşte leyl olur, tulûʿ olur, nehâr olur;
"Şitâ geçer, bahâr olur;
"Zemîn şükûfe-zâr olur;
"Çiçeklerin tarâvetiyle pür-tarâvet-i şebâb;
"Gezer, koşar, uçar, güler... Güler bütün zevi'l-hayât;
"Güler bütün terâneler,
"Güler hep âşiyâneler;

"Bu kar, bu kış, bu serdî-i havâ ki titretir seni,
"Şu incimâd-ı âteşîn ki yaktı rûh-ı gülşeni,
"Şu berf-pâreler ki doğrusu üşütmüyor seni...
"Evet, şu berf-dâneler,
"Neşâtıma bahâneler,
"Tef-i hayât-bahş-ı âfitâba karşı bî-sebât,
"Erir, akar; onunla reşha-yâb-ı feyz olur türâb;
"O feyz ile bahâr olur,
"Zemîn şükûfe-zâr olur."

Melek çocuk, baban senin seninle bahtiyâr olur;
Terennüm eyliyor sesin,
Ne rûhsun bilir misin!

HALÛK'UN BAYRAMI

Baban diyor ki: "Meserret çocukların, yalnız
Çocukların payıdır! Ey güzel çocuk, dinle;
Fakat sevincinle
Neler düşündürüyorsun, bilir misin?.. Babasız,
Ümitsiz, ne kadar yavrucakların şimdi
Sıyâh-ı mâteme benzer terâne-i ʿıydi!

Çıkar o süsleri artık, sevindiğin yetişir;
Çıkar, biraz da şu öksüz giyinsin, eğlensin;
Biraz güzellensin

Şu rûy-ı zerd-i sefâlet... Evet, meserretdir
Çocukların payı; lâkin senin sevincinle
Sevinmiyor şu yetîm, ağlıyor... Halûk, dinle!

HALÛK'A:

"Nedir bu taş?" diye sordun o tombul ellerinin
Uzattığı hazef-i pür-gubârı göstererek;
Berâber anlayalım gel, o taş ne olsa gerek?..

Evet, melek çocuğum, ben o seng-pâre ile,
Tahattur eyliyorum işte, yirmi yıl akdem
Ölen kanaryama yaptımdı hücre-i mâtem.

Kitâbesiydi şu hatlar o lahd-ı maʿsûmun;
Çocuk, fakat yine senden epeyce yaşlı idim;
Kuşum ölünce, "Bunun bir mezârı olsa!" dedim...

Husûle geldi bu tıflâne, şâirâne emel:
Açıp şu pencerenin karşısında bir küçücük
Mezâr, o naʿş-ı garîbi kefenledik, gömdük.

Bahâr idi; ona kuşlar okurdu mersiyeler,
Ederdi hâkini her şeb sehâbeler sîr-âb,
Yakardı şemʿa-i türbet başında bir şeb-tâb...

Hikâye eyliyorum iʿtidâl-i demle bugün,
Fakat bu vakʿaya çok ağladımdı vaktiyle;
Zavallı kuşcağızım, hâtırımda şimdi bile!

"Bu taş nedir?" diye sordun o tombul ellerinin
Uzattığı hazef-i pür-gubârı göstererek;
Berâber anlayalım gel, o taş ne olsa gerek?..

Kırıldı işte bugün bir rakîk kâse gibi
O taşla mahfaza-i hâtırât-ı maʿsûmem,
Döküldü hep reşehât-ı hayât-ı maʿsûmem...

O taş meğer olacakmış bu şiʿrimin sebebi!

YİNE HALÛK

Siyâh bir gece... Altımda bir kırık tekne,
Başımda bir müteezzî hayât-ı melʿûne;
Verip küreklere hâlâ olanca kuvvetimi
Yetişmek istiyorum bir kenâr-ı me'mûne.

Niçin, niçin?... Buna birçok sebep düşündüm ben:
Hayır, ne meskenetimden, ne ʿacz ü ye'simden;
Bütün bu derdimin esbâbı sende toplanıyor,
Sen, âh ey sarışın tıfl-ı nâtüvân, hep sen!

YARIN

"Çalış, çalış ki yarın belki istirâhat için
Bir istifâde edersin bugünkü sa'yinden..."
Bir istifâde... Yarın... Belki... Ben bu elfâzın
Tazammun ettiği va'd-i ba'îde aldanarak
Bugünkü zevkimi bir muhtemel sa'âdet için
Tutup harâb edecek; sonra bir çocukcağızın
Eliyle kırdığı kıymetli bir oyuncağına
Tahassür etmesi tarzında girye-bâr olacak
Kadar bebek değilim; nüsha-i hayâtın ben
Bugün önümde açılmış duran şu yaprağına

Bugünkü ömrümü kaydetmek isterim; ferdâ
O bir cenîn ki bugünden tevellüd eyleyemez.
Nasıl şu hâlimi âtîye eylerim ki fedâ
Geçen şü'ûn-ı hayâtım teceddüd eyleyemez?..

O gün derince düşünmüş, fenâ yorulmuştum,
Ve: "Böyle boş yere koşturmadansa efkârı
"Bütün hakāyıkı pâmâl edip 'atâletime
"Biraz da râhata baksam!.." demiş, bu safsatadan
Başım döner gibi olmuştu, sanki sarhoştum;
Sıcak da ayrıca te'sîr edip rehâvetime
Bulunduğum yere bî-tâb düşmek üzre idim
Ki cevf-i gûşuma, pür-neş'e, başka bir odadan
Gelip döküldü Halûk'un sadâ-yı bîdârı...
— Hayır, melek çocuğum, hep yalandı söylediğim,
Benim olanca huzûrum, sürûrum işte fedâ
Çocukça, nazlı, küçük bir dakîka şevkın için;
Büyür gözümde seninle hakîkat-i ferdâ:
Bugün çalışmalıyım ben yarınki zevkin için.

YAŞAMAK AŞKI

Sâf u maʿsûm; sanki bir zanbak;
O kadar sâf idim ki fikrimden
Geçebilseydi bir gün aldanmak,
Yaşamaz, mahvolur giderdim ben.

O zamanlar bu en kolay şeydi:
Tıpkı bir zanbağın memâtı gibi
Soluvermek; fakat bugün, şimdi
Şu soğuk toprağın hayâtı gibi

Solmayan bir hayâta müftekırım;
"Hâr u muğfil, fakat hayât olsun!"
Diyorum; şimdi hâtırım, fikrim
Hep şu müz'iç ümîd elinde zebûn.

Yaşamak... Başka ihtiyâcım yok;
Yaşamak, hem çocukça aldanarak,
Öyle yıllarca, dâimâ, birçok,
Zâr u ma'lûl ü muhtazır yaşamak...

Büyüyor cism-i nev-hayâtıyla
Sarışın, tatlı bir çocukçağızın;
Yaşamak aşkı bende her emele
Olacak melce'-i yegâne yarın.

İNANMAK İHTİYÂCI

Bütün boşluk: Zemîn boş, âsümân boş, kalb ü vicdan boş;
Tutunmak isterim, bir nokta yok pîş-i hasârımda.
Bütün boşluk: Döner bir hîçî-i mûhiş civârımda;
Döner beynim berâber; ihtiyârım, sanki bir sarhoş,
Düşer, lagzîde-pâ, her sâha-i ümmîde bir kerre...
Bu yalnızlık, bu bir gurbet ki benzer gurbet-i kabre;
İnanmak... İşte bir âgûş-ı rûhânî o gurbette.

Karanlık: Her taraf, her şey karanlık, bir hazîn yeldâ!
Karanlık: Fehm ü dâniş, ʿakl ü istihrâc hep muzlim;

Bütün rûhumda müz'iç bir cemâdiyyet olur nâim,
Kesâfetden 'ibâret bir tecellî 'arz eder eşyâ,
Hakîkat zâhir olmaz dîde-i idrâke bir zerre...
Bu vehm-âlûd bir zulmet ki benzer zulmet-i kabre;
İnanmak... İşte bir şeh-râh-ı nûrânî o zulmetde.

SABAH EZANINDA

Allâhü Ekber... Allâhü Ekber...
Bir samt-ı ʿulvî: Gûyâ tabîʿat
Hâmûş hâmûş eyler ibâdet.

Allâhü Ekber... Allâhü Ekber...
Bir samt-ı nâlân: Gûyâ ʿavâlim
Pinhân ü peydâ, nevvâr u muzlim;
Etmekte zikr-i hallâkı dâim.

Allâhü Ekber... Allâhü Ekber...
Bir samt-ı ʿulvî: Kalb-i tabîʿat,
Bir samt-ı nâlân: Rûh-i ʿavâlim,
Etmekte zikr-i hallâkı dâim,
Etmekte raʿşân raʿşân ibâdet.

RAMAZAN

Tâ çocuklukta, mâh-ı gufrânın
Şöyle bir levha-i mutahherde
Bana manzûr olurdu timsâli:

İçi samt u sükûn ile mâlî
Ulu bir maʿbed-i münevverde
Nazar-ı iltifâtı Mevlâ'nın

Münʿatıf sâye-gâh-ı minberde
Bir vücûd-ı nahîf ü bî-tâba,
Ki darâʿatle ser-be-hâk-i sücûd;

Leb-i hâmûşu lerze-nâk-i dürûd;
Öyle, bîgâne râhat u hâba,
Bir ümîd-i cinânla perverde;

Muttasıl zikreder, ibâdet eder;
Bin huşû' u hulûs u hürmetle
Her sücûdunda çeşm-i hak-bîni

Sıyırıp perde perde zulmetini
Sermedî bir safâ-yı rü'yetle
Seyr-i firdevs-i mahremiyyet eder.

Gâh pür-cezbe-i temâşâdır,
O zaman sanki 'arş-ı Yezdân'ı
Görür enzâr-ı girye-bâriyle,

Gösterir dest-i sübha-dâriyle,
Gösterir bir likā-yı handânı:
Bu gülen 'ıyd-i neşve-bahşâdır.

SABÂH-I 'IYD

Ufukta işte zıyâ saçlı bir yığın dilber
Ser-i müzehher-i tıflâne kaynaşır, mesrûr;
O nazlı saçlara gül-bûseler nisâr eyler
Bulutların arasından şüküfte bir leb-i nûr.

Güneş uyur daha âgûş-ı fecr-i evvelde;
Büyük küçük bütün evlerde halk hep bîdâr.
Bir ihtilâc-ı meserretle şimdi hep belde
Eder çocuk gibi şûrîde neş'eler izhâr...

Davul bu neş'elerin mahmil-i mutantanıdır;
Libâs-ı nevle bezenmiş kavâfil-i sıbyân
Akın akın dökülür hep reh-i şetâretine.

Sabâh-ı ʿıyd, o mübârek ferişte-i handân
Çıkıp şafaktan uçarken harîm-i ismetine
Fem-i tabîʿate bir kand-i ibtisâm uzatır.

ŞEHİDLİK'TE

Döküldü son katarât-ı semîne-i rahmet;
Güneş gurûb ediyor pembe, mâî, leylâkî
Zılâl içinde, güzel bir kadın vakārıyla;
Ufukta parçalanan, yırtılan bulutlardan
Zemîne serpiliyor bir esîr-i sâfiyyet;
Önümde Göksu, yeşil sath-ı bî-karârıyla,
Beyaz köpük dökerek nazlı nazlı dalgalanan
Denizde bir leb-i şefkat, bir incizâb arıyor...
Şu anda belli ki her yer sükûn u hâb arıyor.

Sükûn u hâb: Ezelî ihtiyâc-ı fâniyyet!
Nüvişte cebhe-i hüznünde bir "hüvelbâkî",
Bu ihtiyâc-ı fenânın şu taş nişânesidir;
Şu serviler mütehâşî birer talâkatle
Okur geçenlere ʿâid menâkıb-ı ʿibret;
Şu sâde makbere beş ʿasrın âşiyânesidir.
Bu âşiyânede ben şimdi, bâr-ı haşyetle
Şikeste, etmedeyim gölgelerden istimdâd:
Geçer, geçer nazarımdan kavâfil-i ecdâd.

Civâr-uyur gibi; esrâr içinde ʿaksediyor
Küçük, ʿacûl iki üç lemʿa karşı sâhilden;
Güneş kemîn-i ufûlünde parlayıp sönerek
Fezâda gösteriyor handeler, tezehhürler;
Kebûd-ı bahri beyaz tekneler yarıp gidiyor;
Sükût içinde kalan kâinâta bir titrek
Ezan sadâsı bütün saffetiyle vecd-âver;
Ağır ağır ser-i eşcârı örtüyor zülemât,
Bulutlarıyla semâ şimdi bir ridâ-yı memât.

İnerken arza bu mûhiş ridâ, likā-yı kamer
Vakûr ağaçların üstünden oldu gamze-fiken;

Birer cenâha mümâsil duran o fıstıklar
Olup tezâhüm-i envâra câ-be-câ hâil,
Kuruldu karşıma bir tâk-ı şu'le-dâr-ı zafer.
Demin hayâlimi tevhîş eden karanlıklar
Bu levhanın leme'âtıyla münkesir, zâ'il...
Kamer bulutların altından eyledikçe zuhûr
Yazardı safha-i emvâca bir kasîde-i nûr.

ASKER GEÇERKEN

Nakkāre önde, bir müteharrik cebel gibi
Geçmekte zî-vakar u tarab mevkib-i zafer;
Sancak, o reng-i âl ile fecr-i ezel gibi
Fark-ı mehâbetinde saçar mevce mevce fer.

Herkes, büyük küçük, birikir reh-güzârına
Bir incizâb-ı rûh ile, pür- şevk u ihtirâm;
Gözler dalar güzâriş-i satvet-medârına,
Îsâr eder kudûmuna her nazra bir selâm.

Durmaz yürür ketîbe-i rahşân-ı mefharet;
Her lâhza bir nümâyiş-i handân-ı mefharet
Yüzlerde, süngülerde, kılıçlarda berk urur.

Kalmaz günûde geçtiği yerlerde hiss-i şân;
Ba'zan durur selâmına bir kışla, nâgehân
Bir seyf-i âmirâne parıldar: — Selâm dur!

KILIÇ

Çekiç altında muhakkar ezilir günlerce,
Bir çelik parçası bir tîg-ı mehîb olmak için;
Sonra yatmakla geçer ömrü niyâmında bütün;
Ne hazîn işkence!

O çelik parçası bir gün bir ehemmiyet alır;
Koca bir kavmin olur hâris-i istiklâli;
Koca bir memleketin ırzı, hayâtı, malı
Ona vâbeste kalır.

O zaman, ey ebedî hâmî-i şân-ı akvâm,
O zaman sen yed-i kahhâr-ı hamiyyetde ʿayân
Olarak ehl-i teʿaddîye verirsin hüsrân;
O zaman en nâ-kâm

Kalbe şevkınla gelir neş'eli bir hiss-i felâh;
Sana baktıkça fahûrâne parıldar gözler,
Sana ey seyf-i mücellâ, sana ey berk-ı zafer,
Sana ey şanlı silâh!

KÖYÜN MEZARLIĞINDA

Bütün mezarlığa sinmişti bir tarâvet-i lâl;
İşittim inledi, — ben gözlerimle dinlerken
Sükûn-ı mevki'i, âzâde fikr-i hikmetten; —
İçimde şüpheli bir sesle nâgehân şu su'âl:

"Nedir hakîkati, ey sırr-ı ekber-i mescûd,
"O yanda koskoca bir kâinât-ı hiss ü şühûd
"Kalıp, ümîd-be-leb, katre-cûy-ı ihsânın

"Zelîl, titreşiyorken der-i celâlinde
"Bu seng-zâra yeşil bir sehâbe hâlinde
"Yağar yağar mütemâdî esîr-i gufrânın?.."

Cevap alır gibi oldum, içimde aynı sadâ
Tekerrür etti: "Yarın sen de bir avuç toprak
"Kesâfetiyle gelirsin bu sâye-gâha, bırak
Esîr-i feyzini döksün ilelebed Mevlâ!"

TEŞRÎK-İ MELÂL

Rûhum çocuk gibiydi ser-âzâde, bî-haber;
Kasrî beşâşetinde likā-yı tabî'atın,
Bir menba'-ı latîf-i tesellî bulup güler,
Her yanda 'aks-i şevkını dinlerdi, mutma'in.

Bir gün bu tıfl-ı bî-haberin kalb-i sâfına
Bir nokta-i siyâh-ı elem düştü bağteten;
Baktım o cebhe-i seherin inkisâfına
Bir levha seyr eder gibi lâ-kayd u hande-zen.

Lâkin o devre geçti; bugün her saʿâdetin
Ben mâtem-i sükūtunu tutmaktayım, figân!
Hattâ senin saʿâdetinin, sevgilim, inan,

Hattâ senin saʿâdetinin, anlıyor musun?
Âh, ey medârı bende melâl ü meserretin,
Ettin mi zahm-ı kalbimi hiss, ağlıyor musun?..

KAHKAHA-İ YE'S

Bâd-ı nâlân-ı hazân giryeli ıslıklarla
Ötüyor çarpınarak camlara hırçın hırçın;
O takāzâ-yı hurûşânla, o çığlıklarla
Dalgalar bir canavar sanki kudurmuş, çılgın...

Başka ses yok, bütün ebʿâd-ı sükûn-perver-i leyl
Hep onun ʿaks-i hurûşuyla garîk-ı vâveyl;

Hep karanlık... Bu telâtum-geh-i bârân u zalâm
Ediyor kalbe karanlık, acı şeyler ilhâm:

Sanki dünyâ batacak, sanki kıyâmet... Heyhât,
Böyle hep korkulu rüyâ doludur hâb-ı hayât!

Sonra bir mevc-i tebessüm, ufacık bir leme'ân
Ettirir leyle-i rûhumda seherler galeyân...

Çarpın, ey bâd-ı hazân camlara, hırçın hırçın,
Bir hakāretli sükût işte hep ıslıklarına;
Kudur ey lücce-i zulmet, mütehevvir, çılgın,
Gülerim kahkaha-i ye's ile çığlıklarına!

BUDA*

Büyük hakîkate bir vecd-i pür-tehâlükle
Koşardı, gözleri ufkun hafâ-yı sâfında,
Koşar giderdi hep âdetlerin hilâfında;
Bütün sunûf onu itham ederdi, körlükle.

Bu kör, zalâm-ı dehâ-perverinde bir gârın
Büyük hakîkati yıllarca iktinâh ederek,
Onunla yüzyüze yıllarca iştibâh ederek,
Sonunda gördü nedir sırrı hep bu esrârın.

---

* Buddha.

Bütün şükûk o zaman karşısında devrildi,
ʿUyûn-ı gayzı kamaştırdı hep o körlükle;
Koşan sadâsına en mutma'in tehâlükle
Sayıklıyor diye tezyîf eden esâfildi!

KUTBA DOĞRU

Önünde bir mütebâ'id semâ-yı berf-âlûd,
Peyinde bir medeniyyet ki mu'teriz ü hasûd;
Yürü: Sükût-ı 'adem, dur: Safîr-i istihzâ...
Bütün bu kahra mukābil nedir olan mev'ûd?

Cihân-ı fende büyük bir şeref, büyük bir şân;
Evet, yarın diyecekler ki: "Duydunuz mu, filân
"Firâz-ı kutba su'ûd eylemiş; bu isti'lâ
"Nasîbi olmadı 'âlemde kimsenin el'ân..."

— Ne boş tamaʿ! Bu tehâlük revâ mı şöhret için?
— Gelir mi ʿâleme insan ya sâde râhat için,
Aranmadan bulunur mu defîne-i âmâl?...

"Şu köhne hikmete bak!" dersiniz; fakat insâf,
Bu köhne hikmeti Nansen edeydi istihfâf
Fram bugün ne olurdu?.. Bir ihtimâl-i muhâl.

ZAVALLI "EVET"

Evet muhatabımın fikri pek musarrahdı:
"O muğlakāt-ı hayâliyyeden ne anlaşılır?
"Meâli yok, yine âsâr-ı ber-güzîde adı;
"Şu hâl-i cehline erbâb-ı fikretin şaşılır!

"Nedir bu sizdeki aşk-ı teceddüd ü îcâd?
"Ne gördünüz gazeliyyâtdan, kasâyidden?.."
Diyor, ve koskoca bir defter-i neşâyidden
Nümûneler okuyup eyliyordu istişhâd.

Benim o dem geliyordu sımâh-ı dikkatime
Safâlı ʿaksi gibi gizli bir müşâʿarenin
Hazîn terâne-i billûru bir küçük derenin.

Bununla hükm edin isterseniz garâbetime:
O boş lakırdıları dinledim de bir müddet,
Sonunda boynumu büktüm, dedim ki: "Öyle, evet!"

RAKÎBE

Birinde hüsn-i tabîʿî şafak-nisâr-ı gurûr,
Bedîa-zâr-ı tecellîsi nûr-ı îcâdın;
Lâtîf-i lükneti bir tıfl-ı hande-muʿtâdın
Verir lisânına pek tatlı bir edâ-yı vakûr.

Birinde eski bir âlüfte hâlidir manzûr,
Durur sevâd-ı cebîninde köhne bir yâdın;
Fasîh-i gılzatı bir suhre-kâr-ı üstâdın
Olur dehân-ı kadîdinde nükte-zâr-ı zuhûr.

Güzel çocuk, o güzel bir demet takıp koluna,
Bilâ-udûl ü tevakkuf devâm eder yoluna;
Edeble münʿatıf enzârı dâimâ yukarı...

Düşer mi hiç ona hem-pâ oluş bu fertûte,
Nasıl rekâbet eder gölge nûr-ı lâhûte?
Nedir merâmı, ne ister o tâzeden bu karı?...

ŞÂİRİN ÇUBUĞU

-Kahkaha-i Şi'riyye-

Buram buram çubuğundan kopan dumanlarla
Döker dudaklarının ihtizâz-ı handânı
Zemîn-i san'ata bir ince nükte bârânı...

Buram buram çubuğundan coşan dumanlarla
Bu nükteler ezelî irtibâtı hâizdir,
Bu nükteler o dumanlar sayılsa câizdir!

Bakın nasıl tütüyor: Bir 'amûd-ı mevce-nümûd
Ağır ağır çıkıyor cevv-i bî-tenâhîye,
Temâs edip gülüyor bir ümmîd-i vâhîye.

Bulutların leb-i sâfında belki zevk-âlûd
Bir ibtisâm arıyor, belki bir melâl arıyor;
Hayır, nüzûl edecek zirve-i hayâl arıyor.

Bakın nasıl tütüyor: Şimdi bir şetâretle
Bulutların uçarak sîne-i safâsından
Geçer gider kamerin pîş-i iʿtilâsından...

Zavallı şâir-i hülyâ-girifte, hayretle
Onun peyinde gezer fikri hep sehâbeleri;
Sükūt-ı fikrini hâkîdir en güzel eseri.

Buram buram çubuğundan çıkan dumanlardan
Hayâli meşk-i suʿûd eyler, inbisât ederek;
Muhâl olur, o kadar yükselir ki, fark etmek.

Buram buram çubuğundan uçan dumanlardan
Doğar fehâvî-i eşʿârı, irticâlîdir;
Gören sanır ki sünûhâtı hep maʿâlîdir!..

BÜYÜK İKRÂMİYE

Kazanmış bir gazete muharriri lisânından:

Şimdi artık hayâtı anlıyorum...
Eskiden her bakışta gözlerime
Âteşîn bir karartı ʿakseyler:
"İşte, derdim, bu; işte ömr-i beşer
"Sen bu zulmetde böyle çarpınarak
"Biteceksin, zavallı cism-i zelîl!
"Sen bu zulmetde böyle müstağrak,
"Aynı bir torba, bir yığın toprak;
"Öyle toprak ki aç, susuz, cansız..."

Ooh! Bak şimdi pâyânsız
Bir meserretle, işte mesrûrum!
Şimdi peymâne-i sa'âdetimin
Neş'esinden biraz emân bularak,
Çehre-i kâinâta, servetimin
Mübtesim gözleriyle baktıkça,
Gülüyor pîş-i inşirâhımda
Sarışın bir cihân-ı hubb u neşât.
Sarışın... Âh, şimdi her şeyde
Bu sıcak levn-i muhteşem zâhir;
Bir müzehheb perî hikâyesidir
Duyduğum her sadâ-yı nâzende.
Sarışın... Tıpkı leyl-i hulyânın
Beni mesrûr eden sitâreleri;
Sarışın tıpkı fecr-i nîsânın
Mütenevvir sehâib-i güheri;
Sarışın her çiçek bu cennette.
Sanki bir dest-i pür-mahârette
Ufalanmış yığınla nûr u zeheb,
Sonra etrâfa püskürülmüş hep.
Ooh! Bak şimdi anlıyor gibiyim
Kâinâtın lüzûm-ı hilkatini,
Gecenin, gündüzün hakîkatini.

Neydi evvelki hâl-i münkesirim?
Yarı aç bir hayât-ı pür-halecân;
Gündüzün dâimâ harâb-ı taʿab,
Gece bir meyyitâne hâb-ı taʿab
Ki bulur ıztırâb ile pâyân...
Buna katlanmışım, bakın, o zaman!
Şimdi hattâ inanmıyor fikrim,
O kadar kahr olur mu hiç insan?..

Âh! Birden şu inkılâb-ı nasîb
Bana sevdirdi kâinâtı bütün;
Hani evvelki ben, o merd-i garîb?
Bulabilsem o serserîyi bugün
Bir avuç altın eyleyip ihsân:
"Haydi git, derdim, elverir hüsrân!"

Sâhib-i mâlikâne-i servet;
Kaʿr-ı peygûle-i şükûhumda,
Ben emînim ki şimdi herkesten
— Hep o evvelki fakra mahsûben —
Gelecek bir hediyye-i hürmet.

Para... Ey şems-pâre-i âmâl,
Ey güzel maʿden... Ooh, ey lebrîz

Kîse-i şuʿle-reng-i fecr-âmîz,
Gülüyor gül yüzünde istikbâl!
Ne büyük bir delîl-i kudretsin,
Rehber-i tâliʿ-i saʿâdetsin,
Câzib-i ibtisâm-ı şöhretsin,
En müşaʿşaʿ tezâd-ı ʿibretsin!
Sana iʿlân-ı gayz eder de yine
Beşeriyyet koşar, gelir sesine.
Ey muʿazzez melîke-i hevesât,
Zîr-i pâ-yı şehâmetinde hayât;
Şükr ü minnet birer şeref-hâhın,
Ser-fürûlar nisâr-ı şeh-râhın!
Açılır eyleyince sen ibrâm
En kavî, en güzîde bâb-ı merâm.
Kapılan pençe-i teʿaddîne
Ağlasın kendi zaʿf u zilletine...

Para, derler ki, ʿakla reh-zendir;
Bence hiç şüphe yok ki sendendir,
Ey güzel cevher-i füsûn-perver,
Rûhu ecsâda bağlayan teller;

Varsa hattâ beşerde bir vicdân,
Ya gümüştendir o ya altından!

PARA VE HAYAT

"Bu çok güzel, bakınız; çok güzel bu, çok zengin..."
Ve, bir bebek gibi, sırtında süslü bir pelerin
Ağır ağır dönüyor karşınızda; siz bakıyor,
Beğendinizse güzel, yoksa hiç sıkılmayarak
"Hayır, fenâ!" diye reddeyliyorsunuz. Bir hak;
Bu hak sizin kesenizden parıl parıl akıyor!

Parıl, parıl... Bize her hakkı bahşeden bu denî
Bu müfteris, bu mülevves parıltı!.. İşte ganî,

Fakîr, ona herkes, onun şeâmetle
Tasadduk ettiği ikbâle müftekır, müştâk.
Zavallı kız, seni karşımda döndüren de o bak;
O, hep o, hep o mülevves, o müfteris kütle!

BİRAZ ÜMÎD

Biraz hayât u harâret şu cism-i sengîne,
Biraz çiçek şu hazîn kabr-i vahşet-âgîne;
İçim saʿâdete aslâ inanmak istemiyor,
Biraz elem şu donuk rûh u kalbi teshîne!

Hayât için çekilen her ʿazâbı dûr-â-dûr
Bir ihtisâs-ı merâretle verdi nefse fütûr;
Durur soğuk iki naʿş-ı remîde hâlinde
Fezâ-yı târ-ı hayâlimde şimdi kahr u sürûr...

Biraz bu leyle-i sermâye şu'le-i hurşîd,
Biraz bu sâgar-ı metrûke neşve-i tecdîd;
Muhîtimin beni yek-pâre seng-i hâre gibi
Sıkıp erittiği demler... Biraz mecâl-i ümîd!

HANDE-İ BÛM

Mütehâlik, samût bir mahşer...
Nâzil olmuş edîm-i arza kamer;
Toplanıp seyr için bütün kişver,
Ediyorlar büyük küçük, mebhût,
Karşıdan ihtirâz içinde sükût.
Gündüzün böyle zulmet-i yeldâ,
Sonra toprakta mâh-ı ʿarş-ârâ,
Bütün ezhâna bir kesel veriyor;
Hepsi parmaklarıyla gösteriyor

Bu yatan kütle-i münevvereyi,
Kumlar üstünde mevc uran dereyi,
Ki onun hûn-ı şu'le-perveridir;
Soruyorlar: "Kimin bu iş, bu sihir?
"Hangi sehhâr-ı mu'cizin bu füsûn?
"Hangi Hârût olup 'acîbe-nümûn
"Eylemiş kubbe-i semâyı nigûn,
"Bedri pâ-yı türâba indirmiş?.."
Nâgehân bir tarrâka-i mûhiş
Sarsıyor hep kulûb-ı huzzârı;
Kamerin safha-i ziyâ-bârı
Bir mukassî dumanla örtülüyor.
Tâ uzaklarda bir sadâ gülüyor;
Bir sadâ, bir sadâ ki ra'd-efşân,
Veriyor hâke lerziş-i heyecân;
Bunu dehşetle eyliyor ta'kîb
Bir hurûş-ı hamûş-ı dîv-i jiyân...
Sonra her yanda bir sükûn-ı mehîb;
O dumanlar, o cûybâr-ı lehîb,
Hepsi bir ân içinde mahvoluyor;
O zaman sanki ortalık soluyor.
Bu teneffüsle parlayan gözler
Bakıyorlar ki, yok yerinde kamer.

Şimdi kumlarda bir yığın haşerât,
Nice bin engerek, çıyan, ʿakreb,
— Hepsi meşbûʿ-ı zehr-i kahr u gazab, —
Ediyor cüst-ü-cû gıdâ-yı hayât...

Bu hayâlât içinde ben meşgûl,
Sanki cidden o hârikāt-ı ʿukûl
Geliyormuş bütün vücûda gibi
Titriyordum, ki bağteten ʿasabî
Bir gülüş, bir medîd sayha-i şûm
Baş ucumdan zemîne ʿaksetti;
Sonra bir bûm-ı bed-likā, meş'ûm
Çırpınışlarla yükselip gitti...

TİMSÂL-İ CEHÂLET

Merkûz idi leylin nazar-ı hadşe-nisârı
Âfâk-ı şühûda;
Olmuştu bütün lemʿaların maʿkes-i târı
Emvâc-ı gunûde.

Bir samt-ı siyeh-reng ile meşbûʿ-ı hayâlât,
Dağlar dereler sanki birer mahfil-i emvât,
Yalnız koca bir fem,
Bir dağ gibi âdem
Dikmiş nazar-ı gayzını, bî-havf ü mübâlât,
Eylerdi o boş ʿâleme îrâd-ı makālât...

Kükrer, bağırır; dağlara çarpar da sadâsı
Bî-fâide, eylerdi bütün kendine ʿavdet;
Ablak yüzünün lihye-i câdûb-nümâsı
Enzâr-ı temâşâya verip sıklet ü vahşet,

Titrerdi civârındaki, pîşindeki eşyâ
Nutkundan uçan zehr-i bürûdetle; o hâlâ
Pür-cür'et ü nahvet
Eylerdi hitâbet;
Eşʿâr u fünûn hep o dudaklarda müheyyâ
Çirk-âb-ı taʿarruzdan ederlerdi tehâşâ...

İnsanlığı muhtâc idi şâyân-ı tefekkür
Binlerce güvâha;
Atmıştı bu manzar beni hem-reng-i teneffür
Bir havf-ı siyâha!

HEYKEL-İ SAʿY

Şevâhikden kopan bir hande-i şârıkla zulmetler
Perîşân bir bulut hâlinde titrerken bevâdîde,
Derin gurrende ʿaks-i savletiyle raʿd-ı hevl-âver
Kımıldar bir siyâh ejder gibi âgûş-ı vâdîde.

Bütün âfâkı istîʿâb eden boşlukta nâliş-zen
Hayâletler gezer, hep birbirinden hâr u müsteskal;
Bu mûhiş, müfteris hengâme-i zulmetde bir heykel
Bakar lâ-kayd u ʿulvî, bir sütûn-ı âhen üstünden.

Sükûn, ey raʿd ü berk, ey sarsar-ı hırs u emel, ey şân!
Bütün ebnâ-yı hilkat en mutantan bir mezelletle
Bulurken her küçük nefhanda bir mâtem veya bir sûr,

Şu ʿulvî sâʿî-i bî-hâb u râhat işte gayz-efşân
Durur karşında — her şeyden uzak, her neş'eden mehcûr —
Eğilmek bilmeyen bir cebhe-i mağrûr-ı sanʿatla!

SON NAĞME

Nev-emel bir çocuk ʿinâdıyle
Şu atılmış, kırık rübâbımdan
Bir sürûd istedin... Pekî, dinle:
Dinle târ-ı şikeste-i rûhu,
Dinle şekvâ-yı rûh-ı mecrûhu;
Fakat incinme iktirâbımdan.

Darabân-ı sükûtu bir derenin
Cevf-i pür-nâliş-i hazânında
Ne hazîn ʿaksederse meşcerenin,

Aynı rikkatle, hâsir ü mebhût,
Duyulur şimdi bir enîn-i sükūt
Şi'rimin lerziş-i beyânında.

Nerde evvelki şevk-ı bîdârım,
Nerde evvelki nağme-i hevesât?
Şimdi bir mürde hâb-ı efkârım...
Söyle, ey tıfl-ı pür-emel, gerçek
Sanıyor muydun ihtizâz edecek
Ölü bir telde bir sürûd-ı hayât?

HALÛK'UN DEFTERİ'NDEN

HAYÂT

Bugün hayatı, müselsel bir ihtiyâc-ı siyâh,
Bugün sa'âdeti, gâfil bir iştiyâk-ı tebâh,
Bugün teneffüsü yorgun, kadîd bir sürü "Âh!"
Olan bu cem'iyyet;
Bugün zehirlerinin ka'r-ı neş'esinde yüzen,
Bugün doğan çocuğundan terâne beklerken
Figân duyan beşeriyyet, bu nuhbe-i hilkat,

Nedir bilir misin, oğlum?.. Önünde hârelenen
Şu mâî safhaya bak; şimdi ansızın seni ben

Tutup da fırlatıversem onun derinliğine,
Düşün biraz ne olur?.. Korku bilmesen de, yine
Tahammül eyleyemez, çırpınırsın, ağlarsın;
Zavallı kollarının hükmü yok ki kurtarsın!
O mâî şey seni yuttukça, haykırır, bağırır,
Fakat halâs olamazsın; omuzlarından ağır,
Haşin, demir iki el muttasıl itip zedeler;
Ve çâre yok ineceksin... Bu işte ömr-i beşer.

Hayır, bu zehrime sen vâris olma, evlâdım;
Yarın, ümîd ediyorlar ki, bir genişçe adım,
Bir atlayış, — ne diyorlardı pek de anlamadım, —
Hayâtı kurtaracak;
Beşer, bu şimdi mu'azzeb sürüklenen meflûc
Adım adım edecek zirve-i halâsa 'urûc...
İnan, Halûk, ezelî bir şifâdır aldanmak!

-7 Haziran 1317-

KOCAMAN SÂ'ATE:

Her sâniye bir hatve-i raksiyyene pâmâl
Ulu bir sâha-i âmâl;
Cebhende uyur izleri pür-hâtıra, yorgun,
Hiç beklemeyen, hep yürüyen pây-ı şüûnun.

Eyler iki engüşt-i dürüştün bize îmâ
Âtîde, o gayyâ-yı serâirde müheyyâ
Girdâb-ı tebâhîye düşen seyl-i revânı,
Bütün a'mâr-ı cihânı.

İnler, çıkıyormuş gibi aʿmâk-ı zemînden,
Her sâʿati bir ḫarhara-i muhtazırânen;
Vâkıf mı için saydığın ekdâr-ı hayâta?

Her çınlayışın bir acı, bir sadme-i meş'ûm;
Yalnız biri, son darbe tesellî, o da maʿdûm:
Bin mâteme bir sûr, o da peyveste memâta.

-30 Şubat 1317-

İZLER

-Hürriyet Yolunda-

Yürürdüm biraz güç, biraz bî-huzûr
Dikenlik, çetin, taşlı bir sâhadan;
Önüm bir yokuş, hep çakıl, hep diken;
Yürürdüm fakat ben mu'annid, sabûr.

Bu yol böyle sâ'iddi bir minbere;
Cevânib mehâbetli bir makbere,
Fezâsında al bir güneş mübtesimdi...

Mübeşşer adımlarla ettim mürûr
Demin muztarib geçtiğim sâhadan;
Yolum aynı şey: Hep çakıl, hep diken;
Yürürdüm fakat ben mübeşşer, vakûr.

Geçerdim basıp birtakım izlere;
Eğildim, biraz dikkat ettim yere:
O izler benim, hep benim izlerimdi.

-21 Şubat 1317-

DÜN GECE

Sâhil zalâm içinde; donuk bir parıltı var
Yalnız şu birkaç evde; birazdan siner, batar
Onlar da, hep karanlık olur. Bir kalın nikāb
Örter birer birer
Gündüz hayâtının bütün evsâhını... Beşer
Bilmem ki hangi seyyiesinden edip hicâb,
Zulmetle perdeler o likā-yı siyâhını...

Sen, ey semâya ma'kes-i reyyân olan deniz,
Kanlarla, lâşelerle bulanmaz miyâhını

Gönder, şu paslı çehreyi silsin, biraz temiz
Bir yüzle belki bir iki gün süslenip hayât,
İğrenmez âdemoğlunu gördükçe kâinât.
Gönder, şu dalgalar yıkasın şeyn-i hilkati...
Lâkin hayır, senin ne umûrun? Bu hizmeti
Senden ne hakla bekliyorum?... Sen, güzel deniz,
Hissiz, vazîfesiz,
Her günkü inşirâhına dal; çırpın, oyna, ak;
Sâfî köpüklerin, o ipek saçların, bırak,
Sarsın hayâl ü rûhu; sarılsın, kucaklasın
Hulyâ-yı aşk u sanʿatı zümrüt kanatların!

***

Baʿzan bu muhteşem geceler, sen derin derin
Başlarsın ihtizâzına bir erganun gibi;
Birden cevânibi
İntâk edip sadâ, duyulur gizli bir enîn.

Sâhil günûde kütle-i deycûr, ufuk ʿabûs;
Gök pür-sehâb u zıll, ona sen mehbit-i ʿukûs...

Gergin kanatlarıyla mu'azzam birer 'ukāb.
Tecsîm eden bulutlar o mevvâc ü pür-şitâb
Sathında parça parça yüzer, titreşir, söner;
Gönlüm sanır: Emelleri... 'Ulvî, küşâde-per,
Mağrûr, 'azîm emelleri kalb-i hamiyyetin
Pîşinde intihâr ediyor zulm ü zilletin!

-Kayalar, 12 Haziran 1324-

SABAH OLURSA.....

Bu memlekette de bir gün sabah olursa, Halûk,
Eğer bu memleketin sislenen şu nâsiye-i
Mukadderâtı kavî bir elin kavî, muhyî
Bir ihtizâz-ı temâsıyle silkinip şu donuk,
Şu paslı çehre-i millet biraz gülerse... — O gün
Ben ölmemiş bile olsam, hayâta pek ölgün
Bir irtibâtım olur şüphesiz; — o gün benden
Ümîdi kes, beni kötürüm ve boş muhîtimde
Merâretimle unut; çünkü leng ü pejmürde
Nazarlarım seni mâzîye çekmek ister; sen

Bütün hüviyyet ü ʿuzviyyetinle âtîsin:
Terennüm eyliyor el'ân kulaklarımda sesin!

Evet, sabâh olacaktır, sabâh olur, geceler
Tulûʿ-ı haşre kadar sürmez; ʿâkıbet bu semâ,
Bu mâî gök size bir gün acır; melûl olma.
Hayâta neş'e güneştir, melâl içinde beşer
Çürür bizim gibi... Siz, ey fezâ-yı ferdânın
Küçük güneşleri, artık birer birer uyanın!
Ufukların ebedî iştiyâkı var nûra.
Tenevvür... ʿAsrımızın işte rûh-ı âmâli;
Silin bulutları, silkin zılâl-i ehvâli,
Ziyâ içinde koşun bir halâs-ı meşkûra.
Ümîdimiz bu: Ölürsek de biz, yaşar mutlak
Vatan sizinle şu zindan karanlığından uzak!

-8 Eylül 1321-

MÂZÎ... ÂTÎ

Mâzî... O şimdi gölge iken şimdi zî-hayât
Bir cism olan; o şimdi ölen, şimdi canlanan
Mevcûd; evet, o dalga, o girdâb-ı hâtırât
İnsan için nedir?.. Evet, insan ki doğmadan
Ölmekle uğraşır, ve bu takdîre katlanır,
Mâzîde bir ta'ayyünü hâiz midir?.. Hayır.

Ölmek hayâtı tâzelemektir: Biz ölmesek
Efkâr ölür; hayât-ı beşer şahs-ı fikretin
Bir cümle-i tekâmülü... Her fikir müşterek

Bir sadmedir, onunla kımıldar bu hey'etin
Zerrât-ı bî-nihâyesi, zerrât-ı nâimi;
Kevnin, hulâsa, fikr-i beşerdir münazzımi.

Mâzîde kābil olsa taʿayyün, bekā, sübût,
Âtî nasıl hayâl edilir?.. Bir zekâ-şiken
Durgunluk ihtinâk-ı melûlüyle pür-sükût,
Ancak tenebbüt eyleyen, ancak pinekleyen,
Mensûh u münhasif, mütenahnih, ʿateh-likā
Bir varlık... İşte çehre-i mâzî-i zî-bekā

Mâzî, o bir muʿallim, o bir pîr, o bir peder,
Hâlin tutup sinirli elinden, ağır, sabûr,
Âtîye doğru yedmeli... Âtî, o pür-seher
Bir ufk-ı muhtecib ki füyûzâta mehd-i nûr,
Efkâr için sipihr-i teʿâlî bilinmeli;
Âtî çıkınca ortaya mâzî silinmeli!

-18 Kânun-ı Evvel 1322-

CEVAB

-Cenab'ın bir mektubuna-

"Bâri oldun mu, bâri sen mes'ûd?"
Diye sordun, nazarlarında, "Hayır,
Olamazsın!" diyen fütûr-âlûd
Bir tebessümle... Bence lâyıktır
Olamazsak ne sen ne ben mes'ûd!

Ne diyordun bak: Âdem evlâdı
Canlı bir cîfe, bir yürür pıhtı.
Salya, yahut yalan kusan bir ağız;
Bir ta'azzuv ki kan, irin yalnız.

Kocaman bir karın, küçük bir baş:
Az düşün, çok ye, dâimâ uğraş!

Kalbi ümmîd ü hırsa çâh-ı şü'ûn;
Hırsı, ümmîdi at, mazîka-i hûn.

Beyni bir muztarib cihâz-ı ʿasab;
Onu kaldır, kalan çürük bir kab.

Bir sinir pençesinde her meyli;
Her gülüş bir teşennüc-i ʿadalî.

Zillet, üstünde bir cilâ-yı gurûr;
Dâimâ aç bir ihtiyâc-ı ʿakûr;

Dâimâ kirli, kirlenen bir el;
Dâimâ alçak, alçalan bir emel;

Dâimâ zorlayan, kıran, deviren,
Mahveden... Sonra mahvolan bir ten.

Böyle bir zehre karşı sen: "Mesʿûd
Olabildim." desen de hulyâdır;
Olamazsın; o pek zılâl-âlûd
Bir tevehhüm ki ayn-ı rü'yâdır...
Olamaz anlayan, gören mesʿûd!

-7 Kânûn-ı Sânî 1321-

HEMŞÎREM İÇİN

HEMŞÎREM İÇİN

-Nineme:-

Biz çocuktuk, seni defn eylediler
Bî-vefâ kumlara bî-kayd eller.
O zamandan beri, müştâk u zebûn,
Ne zaman kıbleye dönsem dil-hûn,
Seni bir mahfede pûyân görürüm;
Sonra kumlarda perîşân görürüm.
Bir diken belki delîl-i kabrin,
Develer belki ziyâretçilerin;
Kim bilir, belki de, pâmâl-i gubâr,
Ne diken var, ne ziyâret, ne mezâr;

Ne de sen... Bense bugün derdimle
Seni inletmeğe geldim, dinle.
Dinle her nerde isen, her ne isen:
Toz, bulut, ruh, melek, taş, ya diken;
Bunların hepsi giryân edecek
Bir cinâyet ki bu... Cinâyet, gerçek!
Bir cinâyet ki kavânîn, edyân
Koymamış ismini; lâkin vicdân,
O büyük hâkim, o kānûn-ı mübîn
Veriyor hükmünü: Laʿnet, nefrîn!

*

Bu laʿnetiyle fakat muztarib mi vicdânın?
Sorun fazîleti tahkîr eden esâfilden,
Sorun tabîʿatı terzîl eden erâzilden;
Bu laʿnetiyle, evet, muztarib mi vicdânın?
Sorun şu ismeti tesmîm eden o kātilden.

Zavallı kardeşim! İnsan tasavvur ettikçe
Sonunda toprak olan sergüzeşt-i mü'limini,
Şu onsekiz senelik dehşet-i mezâhiminî,
Tahammül etmiyor... Artık bu böyle gittikçe
İçim zehirlenecek yâd edip mekârimini.

Koşardı pîş-i mehâsinde dâimâ hevesin,
Küçüklüğünde henüz mâil-i fezâ'ildin,
ʿUlüvv-i kalbe ʿulüvv-i hayâle nâ'ildin...
En ibtidâ bana telkîn-i şiʿr eden sensin;
Çocukluğunla berâber zarîf ve ʿâkildin.

Zarîf ve ʿâkil idin, düşmesen bu âileye,
Kalırdı belki kadınlıkta bir büyük yâdın,
Yaşardı belki onun gölgesinde ahfâdın.
Sen inmedin, seni indirdiler o mezbeleye;
Sen ölmedin, seni öldürdüler, zavallı kadın!

*

Öldürdüler... Bu hem de bugün, şimdi olmadı;
Çoktan gömüldü hüsn-i şebâbın, zarâfetin,
Kalbin, kadınlığın, şerefin, istirâhatin.
Bir ân didiklemekten o hâin yorulmadı,
Bittin çamurlu tırnağı altında gılzetin!

Tırnak, çamur, tokat... Bu senin kısmetin değil
Ey ʿismet-i mübâreke, ey hüsn-i zî-hicâb,

Ey hande-i tulûʿ-i hayâ, bikr-i gül-nikāb...
Tırnak, çamur, tokat... Sonu bir ömr-i mübtehil
Tırnak, çamur, tokat... Sonu mahv-ı ebed... Türâb!

Elbet değil nasîbi mezellet kadınlığın,
Elbet değil melekliğin ümmîdi zulm ü şer,
Elbet sefîl olursa kadın, alçalır beşer;
Lâkin bugün hep onlara ʿâid yığın yığın
Endîşeler, kederler, eziyyetler, iğneler!

Bî-çâre kardeşim, ezilip bittin, öyle mi?
En sonra ezdiler seni, öldürdüler seni.
Ben yıkmak istedim yapılırken bu medfeni,
Lâkin hatâ bırakmadı: Muzlim, cehennemî
Bir kuvvetin elinde müzehher fakat denî

Bir kabr olan muhîtine gördüm nüzûlünü;
Cebrî, sürüklenir gibi indin adım adım!
Arkanda ben bu hâle, bilirler, çok ağladım.
Kaldındı bir ufukta ki hattâ ufûlünü
Islak nazarlarımla uzaktan selâmladım.

Bilmem ki şimdi hangi tecellîne ağlasak:
Bir tâze mahvolup gidivermek, bu bir keder;

Mahvolmanın sebepleri hep ayrı darbeler;
Lâkin bu tâzenin ebedî aşka müstahak
Bir kalp iken ezilmesi... Mahvolmadan beter!

Ba'zan felâketin de olurmuş hayırlısı:
Kurtuldun işte lâhzada bin kerre ölmeden.
Öldürdüler fakat... Beni yalnız bu titreten;
Ölmek değil, bu öldürülüş en kahırlısı;
Çektiklerinle muztaribim en ziyâde ben!

Nâmınla, ey vücûdunu tezlîl eden sefîl,
Kaldır taşından olsun o jeng-i hacâleti;
Gölgen karartacak bu cebîn-i şehâdeti...
Ey karha-i hayâtı olan mel'anet, çekil,
Toprakta bâri inlemesin rûh-ı ismeti!

Siz toplanın başında bu na'ş-ı mükerremin,
Siz, ey kadınlığın ebedî iştikâları,
Ey za'f u zilletin mütevahhiş bükâları;
Siz toplanın, ve ağlaşalım... Siz, bu mâtemin
En doğru, en yakın, en asîl âşinâları!

-17 Teşrîn-i Evvel 1318-

SİS — RÜCÛ

SİS

-18 Şubat, 1317-

Sarmış yine âfâkını bir dûd-ı mu'annid,
Bir zulmet-i beyzâ ki pey-â-pey mütezâyid,
Tazyîkının altında silinmiş gibi eşbâh;
Bir tozlu kesâfetden 'ibâret bütün elvâh;
Bir tozlu ve heybetli kesâfet ki nazarlar,
Dikkatle nüfûz eyleyemez gavrine, korkar!

Lâkin sana lâyık bu derin sütre-i muzlim,
Lâyık bu tesettür sana, ey sahn-ı mezâlim!
Ey sahn-ı mezâlim... Evet, ey sahne-i garrâ,
Ey sahne-i zî-şaʿşaʿa-i hâile-pîrâ!
Ey şaʿşaʿanın, kevkebenin mehdi, mezârı;
Şarkın ezelî hâkime-i câzibe-dârı;
Ey kanlı muhabbetleri bî-lerziş-i nefret
Perverde eden sîne-i meshûf-i sefâhat;
Ey Marmara'nın mâî der-âgûşu içinde
Ölmüş gibi dalgın uyuyan tûde-i zinde;
Ey köhne Bizans, ey koca fertût-i musahhir,
Ey bin kocadan arta kalan bîve-i bâkir;
Hüsnünde henüz tâzeliğin sihri hüveydâ,
Hâlâ titirer üstüne enzâr-ı temâşâ.
Hâricden, uzaktan açılan gözlere süzgün,
Çeşmân-ı kebûdunla ne mûnis görünürsün!
Mûnis, fakat en kirli kadınlar gibi mûnis;
Üstünde coşan giryelerin hepsine bî-his.
Te'sîs olunurken daha bir dest-i hıyânet
Bünyânına katmış gibi zehr-âbe-i laʿnet!
Hep levs-i riyâ dalgalanır zerrelerinde,
Bir zerre-i safvet bulamazsın içerinde.
Hep levs-i riyâ, levs-i hased, levs-i teneffuʿ

Yalnız bu... ve yalnız bunun ümmîd-i tereffu‘
Milyonla barındırdığın ecsâd arasından
Kaç nâsiye vardır çıkacak pâk ü dırahşân?

Örtün, evet, ey hâile... Örtün, evet ey, şehr;
Örtün, ve müebbed uyu, ey fâcire-i dehr!...

Ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar;
Kātil kuleler, kal‘alı zindanlı saraylar;
Ey dahme-i mersûs-ı havâtır, ulu ma‘bed;
Ey gırra sütunlar ki birer dîv-i mukayyed,
Mâzîleri âtîlere nakl etmeğe me’mûr;
Ey dişleri düşmüş, sırıtan kāfile-i sûr;
Ey kubbeler, ey şanlı mebânî-i münâcât;
Ey doğruluğun mahmil-i ezkârı minârât;
Ey sakfı çökük medreseler, mahkemecikler;
Ey servilerin zıll-i siyâhında birer yer
Te’min edebilmiş nice bin sâ’il-i sâbir:
“Geçmişlere rahmet!” diyen elvâh-ı mekābir;
Ey türbeler, ey her biri pür-velvele bir yâd
Îkāz ederek sâmit ü sâkin yatan ecdâd;
Ey ma‘reke-i tıyn u gubâr eski sokaklar;
Ey her açılan rahnesi bir vak‘a sayıklar

Vîrâneler, ey mekmen-i pür-hâb-ı eşirrâ;
Ey kapkara damlarla birer mâtem-i ber-pâ
Temsîl eden âsûde ve fersûde mesâkin;
Ey her biri bir leyleğe, bir çaylağa mavtın
Gam-dîde ocaklar ki merâretle somurtmuş,
Yıllarca zamandan beri tütmek ne... unutmuş;
Ey mi'delerin zehr-i takāzâsı önünde
Her zilleti bel' eyleyen efvâh-ı kadîde;
Ey fazl-ı tabî'atle en âmâde vü mün'im
Bir fıtrata makrûn iken aç, 'âtıl u 'âkim,
Her ni'meti, her fazlı, hep esbâb-ı rehâyı
Gökten dilenen züll-i tevekkül ki... mürâyî!
Ey savt-ı kilâb, ey şeref-i nutk ile mümtâz
İnsanda şu nankörlüğe tel'în eden âvâz;
Ey girye-i bî-fâide, ey hande-i zehrîn,
Ey nâtıka-i 'acz ü elem, nazra-i nefrîn;
Ey cevf-i esâtîre düşen hâtıra: Nâmûs;
Ey kıble-i ikbâle çıkan yol: Reh-i pâ-bûs;
Ey havf-i müsellâh, ki hasârâtına râci'
Öksüz, dul ağızlardaki her şekve-i tâli';
Ey şahsa masûniyyet ü hürriyyete makrûn
Bir hakk-ı teneffüs veren efsâne-i kānûn;
Ey va'd-i muhâl, ey ebedî kizb-i muhakkak,

Ey mahkemelerden mütemâdî sürülen hak;
Ey savlet-i evhâm ile bî-tâb-ı tahassüs
Vicdanlara temdîd edilen gûş-ı tecessüs;
Ey bîm-i tecessüsle kilitlenmiş ağızlar;
Ey gayret-i millîye ki mebgûz u muhakkar;
Ey seyf ü kalem, ey iki mahkûm-ı siyâsî;
Ey behre-i fazl u edeb, ey çehre-i mensî;
Ey bâr-ı hazerle iki kat gezmeğe me'lûf
Eşrâf u tevâbiʿ, koca bir ʿunsûr-ı maʿrûf;
Ey re's-i fürûberde, ki ak pak, fakat iğrenç;
Ey tâze kadın, ey onu taʿkîbe koşan genç;
Ey mâder-i hicrân-zede, ey hem-ser-i muğber;
Ey kimsesiz, âvâre çocuklar... Hele sizler,
Hele sizler...

Örtün, evet, ey hâile... Örtün, evet, ey şehr;
Örtün, ve müebbed uyu, ey fâcire-i dehr!...

RÜCÛ‘

Hayır, hayır, sana râci‘ değil bu tel‘înât,
Bütün bu levm ü teellüm, bu ibtikâ-yı hayât
Hayât-ı milleti ta‘zîb eden, muhakkar eden,
Çamurlayan ne kadar levs varsa hep birden
Kucaklamış, taşımış bir muhîte ‘âiddi;
O mel‘anet gecesinden uzaktayız şimdi.
Karıştı leyl-i musîbet, leyâl-i nisyâna,
Açıldı gözlerimiz bir sabâh-ı rahşâna.
Sen ey muhît-i teceddüd, o leyl-i menhûsun
Seninle nisbeti yok; sen şereflisin, ulusun.
Ne sis yüzünde, ne zül; bil‘akis safâ vü vakār;
Doğan güneş gibi sâfî bir infilâkın var.
Ufukların bütün enzârı sende, pür-hayret;
Bugün senin medeniyyet, müsâlemet, safvet,
Adalet isteyen âvâz-ı hak-nümûnunla
Bugün senin harekâtın veya sükûnunla
Takarrur eyleyecektir huzûr-ı istikbâl;
Senin selâmet-i fikrin demek selâmet-i hâl!
Güzel düşün, iyi hisset, yanılma, aldanma;
Ne varsa doğrudadır, doğruluk şaşar sanma.
Koş ittihâda, te‘âlîye, sa‘ye, ikbâle;
Fakat unutma ki yol intizâm-ı meşyetle
Yakınlaşır, kısalır... Doğru at adımlarını;
Düşün: Bugünkü adımlar hazırlıyor yarını!

Ve siz, ey ordumuzun anlı şanlı efrâdı,
Siz ey güzel vatanın ber-güzîde evlâdı,
Siz ey küşâde alınlar, güzîde vicdanlar,
Siz ey yürekli, ve arslan yürekli insanlar!
İçimde şimdi ne hisler, nasıl temennîler,
Ne neş'eler coşuyor, bilseniz; ne vecd-âver
Terâneler coşuyor... Bunların hakîr ü güzîn,
Meâli, şi'ri, sünûhâtı, rûhu, lâfzı sizin;
Sizin, ne varsa sizin, hepsi hepsi hepsi sizin!

-11 Temmuz 1324-

BİR LÂHZA-İ TE'AHHUR

BİR LÂHZA-İ TE'AHHUR

-5 Temmuz 1322-

Bir darbe... Bir duman... Ve bütün bir gürûh-ı sûr,
Bir maʿşer-i vazîʿ-i temâşâ, haşîn, ʿakûr
Tırnaklarıyla bir yed-i kahrın, didik didik,
Yükseldi gavr-ı cevve bacak, kelle, kan, kemik...

Ey darbe-i mübeccele, ey dûd-ı müntakim,
Kimsin? Nesin?.. Bu savlete sâik, sebeb ne? Kim?

Arkanda bin nigâh-ı tecessüs, ve sen nihân,
Bir dest-i gaybı andırıyorsun, rehâ-feşân.
Mâlik sesin o sûret-i raʿdîn-i gayza ki
Her yerde hiss-i hakk u halâsın muharriki.
Sadmenle pây-ı kâhiri titrer tagallübün,
En gırra tâc-ı haşmeti sarsar takarrübün.
Silkip ʿukûd-i ribka-i aʿsârı, en çetin
Bir uykudan uyandırır akvâmı dehşetin.
Ey şanlı avcı, dâmını bîhûde kurmadın!
Attın... Fakat yazık ki, yazıklar ki vurmadın!

Dursaydı bir dakîkacağız devr-i bî-sükûn,
Yahut o durmasaydı, o iklîl-i ser-nigûn,
Kanlarla bir cinâyete pek benzeyen bu iş
Bir hayr olurdu, misli asırlarca geçmemiş.
Lâkin tesâdüf... Âh o kavîler münâdimi,
Âcizlerin, zavallıların hasm-ı dâimi.
Birden yetişti mahve bu tedbîr-i hârikı;
Söndürdü bir nefeste bu ümmîd-i bârikı;
Nakşetti bir tehekküm için baht-ı bî-şuʿûr
Târîh-i zulme bir yeni dîbâce-i gurûr.

Kurtuldu; hakkıdır, alacak şimdi intikām;
Lâkin unutmasın şunu târîh-i sifle-kâm:
Bir kavmi çiğnemekle bugün eğlenen...
Bir lâhza-i te'ahhura medyûn bu keyfini!

MİLLET ŞARKISI

MİLLET ŞARKISI

Çiğnendi, yeter, varlığımız cehl ile kahre;
Doğrandı mübârek vatanın bağrı sebepsiz.
Birlikte bugün bulmalıyız derdine çâre;
Can kardeşi, kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz.

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak yaşa; ey sevgili millet, yaşa... Var ol!

Gel kardeşim, annen sana muhtâc; ona koşmak...
Koşmak ona, kurtarmak o bî-bahtı vazîfen.
Karşında göğüs bağır açık, ölgün, yatıyor bak;
Onsuz yaşamaktansa berâber ölüş ehven!

Her ân o güzel sîneyi hançerliyor eller;
İmdâdına koşmazsak eğer mahvı mukarrer.

Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa,
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır;
Göz yumma güneşten, ne kadar nûru kararsa
Sönmez ebedî, her gecenin gündüzü vardır.

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak yaşa; ey sevgili millet, yaşa... Var ol!

Vaktiyle baban kimseye minnet mi ederdi?
Yok, kalmadı hâşâ sana zillet pederinden.
Dünyâda şereftir yaşatan milleti, ferdi;
Silkin, şu mezellet tozu uçsun üzerinden.

İnsanlığı pâmâl eden alçaklığı yık, ez;
Billâh yaşamak yerde sürüklenmeye değmez.

Haksızlığın envâ'ını gördük... Bu mu kānûn?
En gamlı sefâletlere düştük... Bu mu devlet?
Devletse de, kānûnsa da, artık yeter olsun;
Artık yeter olsun bu denî zulm ü cehâlet...

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak yaşa; ey sevgili millet, yaşa... Var ol!

-Kayalar: 25 Haziran 1324-

VATAN ŞARKISI

Biz fedâyî milletiz, merd oğlu merd Osmanlıyız;
Burc-ı istibdâdı yıktık, kahramânız, şanlıyız;
Bir vatan, bir hak tanır ahrârız; arslan canlıyız.
Canla, şanla, ey vatan, te'bîdine peymânlıyız...

Can da sen, şan da sen, hepsi sensin, yaşa;
Ey vatan, ey mübârek vatan, bin yaşa!

Toprağın cevher, suyun kevser, bahârın bî-hazân;
İşte dünyâ: Bir eşin, bir benzerin yoktur inan.
Müşfik evlâdın bulur koynunda her gün, her zamân
Başka şefkat, başka nimet, başka kuvvet, başka cân...

Can da sen, şan da sen, hepsi sensin, yaşa;
Ey vatan, ey mübârek vatan, bin yaşa!

BİR GÜFTE

-Dârülfünûn Marşı için-

Yükselmeli... Artık yetişir zillet ü zulmet;
Parlatmalı her nâsiye bir neyyir-i fikret;
Cehl ölmeli, zulm ölmeli, hak bulmalı kuvvet;
Hakkın yüzü güldükçe gülümser beşeriyyet...

Gafletlere, zilletlere, zulmetlere la'net;
Sen doğ bize, sen doğ bize, ey fecr-i hakîkat!

Ey fecr-i hakîkat, sana azdır bu tahassür;
Âtî kılar ancak leme'âtınla tenevvür.
Gülsün beşeriyyet, şu cehennemleri söndür,
Herkes ebedî neş'eli, herkes ebedî hür...

Şirretlere, zulmetlere, zilletlere la'net;
Sen doğ bize, sen doğ bize, ey fecr-i uhuvvet!

DÂRÜLMUᶜALLİMÎN MARŞI

Fikr ordusuyuz, meşᶜal-i irfânla mücehhez;
Âyât-ı hakîkat okunur râyetimizde.
Ye'sin ebedî hasmıyız, ümmîd-i muᶜazzez
Rehberlik eder meşyet-i zî-fikretimizde...

Cehlin, gecenin hâdimiyiz, hâdim-i ilmiz;
Fikr ordusu, feyz ordusu, nûr ordusuyuz biz.

Meşhûn-ı seher gözlerimiz vakf-ı temâşâ:
Manzûrumuz âfâk-ı tekemmül ki pür-envâr;
Müşfik vatan, ey sîne-i feyyâz u mutarrâ,
Bir gün seni elbet görürüz maşrik-ı efkâr...

Fikr ordusu, cehd ordusu, ʿazm ordusuyuz biz;
Cehlin, gecenin hâdimiyiz; hâdim-i ʿilmiz.

-Hisar: 21 Temmuz 1326-

KİTÂBE

-Âbide-i Hürriyet için istenilmişti-

Eğil hürmetle zâ'ir, pîş-i taʿzîzinde heybetler,
Celâdetler kuşanmış yükselen tâk-ı hamiyyetdir!

Eğil zâ'ir, bu yer mihrâb-ı hürriyyet, bu ʿâlî yer
Mukaddes kıble-i ikbâl-i istiklâl-i milletdir!

Vatan bir lâne-i idbâra dönmüş, titrer ağlarken
Koşanlar, kurtaranlar şüphesiz şâyân-ı minnetdir.

Evet, şâyân-ı minnetdir, evet, şâyân-ı hürmettir
Bu gâzîler ki en sâtı‘ birer sîmâ-yı necdettir.

Bugün hürriyyetin, milliyyetin, nâmûs u ümmîdin
Masûn kaldıysa bil, zâ'ir, rehâ-kârın bu hey'ettir.

Bu hey'et şanlı bir timsâlidir hürriyyetin, takdîs!
Yaşar her ferd için, takdîs-i hürriyyet ibâdettir.

-Beyoğlu: 15 Kânûn-ı Evvel 1325-

ÂVENG-İ TESÂVÎR

FUZÛLÎ

Gözünde şu'le-nümâ mihr-i âteşîn-i Irâk,
Bakışlarında hüveydâ hazîn bir istiğrâk,
Dehâya nâsiye-i sâfı merkez-i işrâk,
Soluk dudakları pür-lerziş-i sürûd-i firâk...
Eserlerinde bu sevdâlı çehredir zâhir,
Bu çehre bence Fuzûlî'ye pek münâsibdir.

Bu çehre çehre-i gam, çehre-i muhabbetdir;
Muhabbetin ona te'sîri pür-garâbetdir:
Sever, ve sevdiği hep dert, hep musîbetdir;

Safâsı, neş'esi yoktur, bütün küdûretdir.
Fezâ-yı rûhuna bir ebr-i girye târîdir,
Gülümsüyorsa emîn ol ki ıztırârîdir!

Zaman zaman kapılır gamlı bir tesellâya,
Dalıp gider nazar-ı kalbi leyl-i sevdâya;
Dökerse hâkine bir serv-i nâzenîn sâye,
Olur bu rûhu için bir neşât-ı bî-gâye.
Bütün emelleri gönlünden eylemiş ibʿâd,
"Ne verseler aña şâkir, ne kılsalar aña şâd!*

Lisân-ı hasreti lâkin şikâyet-efşândır;
Düşünce firkate, ʿâlem gözünde zindândır;
Cihâna geldiğine ân-be-ân peşîmândır.
Refîka-i seferi bir perî-i giryândır;
Onun peyinde gezer dâimâ harâbeleri,
Onun gözüyle hep ağlar görür sehâbeleri.

Yüzünde, şimdi bakarsın, ümîdler görünür,
Nedir ümîdi? O bundan da bî-haber görünür;

"İşim kara gece tâ subh nâle vü feryâd;
"Ne verseler aña şâkir, ne kılsalar aña şâd!" (Fuzûlî)

Hayâta karşı nigâhında bir keder görünür,
Hayâtı aşkını temdîd için sever görünür...
Ne varsa aşkı içindir, onunladır bîdâr;
Birer lâtîfesidir aşkının hazânla bahâr.

Esîri olduğu hüsn-i hayâl-perverde
Çeker mehâsine pîşinde bir donuk perde;
Bütün bedâyi'-i hilkat görünse bir yerde,
Döner kalır yine çeşmi o hüsn-i esmerde...
O hüsn-i esmere meftûnluğu ezeldendir,
Onun gamıyla Fuzûlî hayâta düşmendir.

-25 Mart 1313-

CENÂB

Halecanlarla geçen bir günün akşamında;
Mâ'î bir gölgeliğin sîne-i ârâmında,
Gecenin bir ebedî ân-ı semen-fâmında
Pür-sükûn, zemzeme-i hilkati gûş ettinse...

Varsa şairliğe rûhunla nüfuzun, hünerin,
Dolaşıp neş'e-i san'atla gülen dîdelerin
Çehre-i girye-nikābında hayât-ı beşerin
Bir müşerrih gibi teşrîh-i nukûş ettinse...

Bir şey anlarsın, evet, belki bu sîmâdan sen,
Bir şey anlarsın onun şîve-i takrîrinden;
Yazamam yoksa Cenab'ın sana mâhiyyetini.

Şöyle temsîl edeyim: Bir yeni ufk-ı meşhûd,
Bir semâ-pâre-i nev-dîde ki her çeşm-i şühûd
Göremez, görse de idrâk edemez füshatini.

-10 Mayıs 1313-

NEDÎM

Nedîm'i her ne zaman eylesem tasavvur ben
Geçer şu hey'et-i rindâne pîş-i çeşmimden:

Çiçekle nîm bozulmuş rakîk bir sîmâ,
Rakîk u hande-be-leb bir dehân-ı istihzâ;

Dehâsı — şîveli, âhû bakışlı bir dilber, —
Olur o çehreye bûsişleriyle hüsn-âver.

Bütün safîha-i vechinde neş'e-perver, şûh,

Hemân uçar gibi âvâre bir beşâşet-i rûh.
Ten-i semîni, cebîn-i bülend ü handânı
Safâ-yı hilkatinin pek ferahlı bürhânı.

Zekî nazarlarının hande-i kebûdiyle
Tenevvür eyleyen ecfânı sanki pür-şu'le.

Sever güzelleri hep aşk-ı lâübâlîsi;
Tarab, yegâne pesendîde-i hayâlîsi.

Eder kıyâfeti âzâde bir mizâc ikrâr:
Kemer güsiste, perâkende gûşe-i destâr.

Zavallı, 'âleme pek şâikâne aldanıyor;
Hayâtı bitmeyecek bir dem-i şegaf sanıyor.

Bütün heves, heves ü ibtilâ, garâm ü emel;
Zamânının yed-i lehvinde münkalib, muğfel.

Nasıl kırıp çıkacak? Meşrebince bir halka;
Kapılmamak ne kadar güç o seyl-i ezvâka!

Bugün bu kasr-ı müferrah, yarın o bâğ-ı safâ;
Mesîreler, o kadar hoş bahâneler... Meselâ

Açın şu perdeyi: Bir bezm-gâh-ı nûş-â-nûş
Münâdimîn-i tarab ser-be-ser şetâret-pûş.

Kenâr-ı bahre kurulmuş cesîm bir eyvân;
Önünde rûh-fezâ bir hadîka-i reyyân;

Güler ʿukûs-i terennümle sakf-ı zer-kârı;
Kulûba neş'e döker selsebîl-i devvârı;

Gezer tuyûr-ı emel sâye-gâh-ı târında,
Çerâğlar dolaşır sahn-ı lâle-zârında.

Sükûnlu bir gecenin ufk-ı nâiminde kamer
Bu neşve-zâr-ı behiştîye ʿarz-ı hasret eder;

Ağaçların arasından nigâh-ı reşk-eseri
Koşup öper mütebessim, küşâde sîneleri.

Bu yanda hâle-nümâ telli pullu bir cevelân,
O bir perî-i tarabdır ki raks içinde nihân;

Öter şu yanda nagam-perverânın en güzeli,
Dudaklarında Nedîm'in o günkü bir gazeli.

Güler, şakır, bağırır, ağlar, âh ü vâh eyler
Hurûş-ı vecd ile hep defler, ʿûdlar, neyler.

Rahîkler sunulur cevherîn kadehlerle,
Ümîdler verilir ʿişve-i mükerrerle.

Süzük nazarlara mestâne dîdeler meftûn,
Bir ibtisâmı hemân karşılar bir âh-ı derûn.

Döner bu ʿâlemin üstünde pür-şemîm-i hayâl,
Havâssa raʿşe veren bir nesîm-i hâr-i visâl.

Piyâle, lâle, sebû, nükte, hande hep karışık;
Bulur önünde heves mahfil-i ümîdi açık.

Tesâdüm eyleyerek mevce mevce hissiyât,
Bu cûşişin boğulur ortasında fikr-i hayât!

Nedîm, o bir yeni dem-sâza hem-dem-i hurrem,
Çekip visâdeyi, kılmış külâh-ı gûşeyi ham,

Kırık dökük dem urur mahremâne sevdâdan;
Meyân-ı bezme de bir harf-i şûh atar aradan.

Zarîf bir sözü, bir nev-şüküfte mazmûnu
Yerinden oynatır eyvân-ı hande-meşhûnu...

Nedîm'in işte likā-yı hayât-ı fânîsi;
Nedîm, o şiʿrimizin çehre-i civânîsi!

-1 Temmuz 1313-

ÜSTAD EKREM

Bülend-i nâsıye sîmâ-yı zî-vakār-ı dehâ;
Güzîde heykel-i rûhu'l-edeb ki sadrında
Vurur şafak-zede bir kalb-i sermedî heyecân.

Lisân-ı kalbi okur bir neşîde-i giryân
Ki en ferahlı, en âsûde mevc-i satrında
Derin derin düşünür, bir melâl-i müstesnâ.

Bütün gumûm-i beşer dûş-i ihtisâsında;
Hayâtı bir mütefekkir hazân sabâhı gibi
Rakîk sislerin altında pür-sükûn, bî-hâb.

Hazân sabâhı kadar mest-i girye bir mehtâb
Şeb-i hayâlini okşar, perî cenâhı gibi,
Bir ihtizâz-ı münevverle her temâsında...

Sever tefekkürü, dem-sâz-ı bî-hemâli odur
Leyâl-i târ-ı melâlinde, lâl ü müstağrak;
Onunla tayyeder âşûb-gâh-ı nâsûtu,

Onunla sâir olur huld-zâr-ı lâhûtu,
Odur hayâtını telzîz eden biraz ancak;
Nedîm-i rûhu odur, mahrem-i hayâli odur.

Bir ihtişâm-ı nezâhet leb-i hitâbında
Tekellümâtına bir nükhet-i necîbe verir;
Bu nutk-ı pâk ile eyler ʿukûlü isticvâb.

Yaşar gıdâ-yı kemâliyle bir cihân-ı şebâb;
Kemâl-i sıytini te'yîd içinse kâfîdir
Şebâba verdiği ders-i edeb kitâbında.

-7 Kânûn-ı Sânî 1314-

NEFʿÎ

Bir yağız çehre; çatılmış iki hançer kaşlar;
Yine hançer gibi keskin iki maʿnâlı nazar...

Yâd-ı ʿulvîsi hayâlimde bu sîmâyı taşır,
Bence Nefʿî'ye bu sîmâ-yı mehâbet yaraşır.

Tabʿ-ı sahbâ gibi cûş-âver-i mînâ-yı makāl,
Fikri ʿankā gibi bâlâ-rev-i etbâk-ı hayâl.

Açılır gonce-i ilhâmı leb-i hârında,
Berk urur şuʿle-i endîşesi enzârında.

Âteşîn cerbeze bir nâtıka-âsâ gözler
Cezbe-i rûh-i şegaf-dârını takrîr eyler.

Görünür, safha-i emvâca düşen lemʿa gibi,
Alnının çîn-i bülendinde o rûh-ı ʿasabî.

Başkadır feyz-i hüner kilk-i füsûn-sâzında,
Canlanır, vecde gelir söz leb-i iʿcâzında.

Duyulur kaʿr-ı beyânında sadâ-yı âhen,
Darb-ı şeşperle çıkan kaʿkaʿa miğferlerden

ʿAks-i âvâze-i heycâ gibi eyler izhâr
Bir derîn gulgule nazmında hurûş-i efkâr.

Sanki bir maʿreke, bir maʿreke-i cûş-â-cûş:
Sıyt-i velvâl-i vegā, velvele-i çeng-i cüyûş.

Ser-be-ser raʿd-i heyâhâ-yi velehzâ-yi sufûf,
Sû-be-sû berk-i çek-â-çâk-i şerer-nâk-i süyûf.

Hamle-i saf-şiken-i cân-fiken-i pîl-i demân,
Savlet-i gürz-i girân, darbet-i şemşîr ü sinân.

Kûs ü nakkāre hem-âheng-i gırîv-i hecemât,
Köpürür her kûşeden demdeme-i dîv-i memât.

Naʿralar muşta-zen-i tabl-i sımâh-ı gerdûn;
Sadmeler, zelzeleler hadşe-res-i kalb-i menûn.

Atılır her yana bin rahş-i savâ'ik-peyrev,
Gerd-i haşyetle dolar künbed-i vârûne-i cev...

Ooh, ey mu'ciz-edâ şâir-i şâyeste-gurûr,
İnliyor nây-ı beyânında nevâ-yı mansûr.

Anlamazlar o tehevvür, o şikâyât niçin
Dahl edenler sana feryâd-ı mübâhâtın için,

Sığmamış sadr-ı pelengânene kalb-i şîrin,
Yetmemiş kudretine şöhret-i 'âlem-gîrin.

Öyle bir nehr-i mu'azzam gibi cûş etmişsin;
Fakat eyvâh, çorak yerde akıp gitmişsin!

Sana bir başka zemîn, başka zamân lâzımdı;
Sana bir 'âlem-i lâhût-nişân lâzımdı.

-11 Kânûn-ı Sânî 1314-

HÂMİD

Açık bir cebhe, mûnis bir nazar, bir fıtrat-ı mahrem...

Fezâ-yı bî-tenâhîsiyle, ebhâr ü cibâliyle,
Fürûg-i şûh-i eshâriyle, zulemâ-yı leyâliyle,
Bütün volkanlarıyle, berk u raʿd-i pür-celâliyle,
Şüûn-i reng-reng-i inşirâh u infiʿâliyle
O fıtrat pür-garâib bir tecellî-gâh, bir ʿâlem.
Tabîʿatdan büyük bir ʿâlem-i külliyyet-i ezdâd:

Uçar bâl-i hayâl açmış hakîkatler semâsında;
Okur eş'âr-ı 'ulvî bir leb-i sâkit hevâsında;
Durur bir mübhemiyyet en celî tal'at-likāsında
Gezer tayf-ı mekābir, rûhlar zıll-i ridâsında;
Geçer hengâmeler, mes'ûd u muzlim, şâtır u nâ-şâd.

Mu'allâ bir derinlik şi'r-i Ḥâmid, şi'r-i vecd-âver...

Dehâ, ey neyyir-i esrârı füshat-zâr-ı ilhâmın,
Senin pîşânî-i Hâmid midir evreng-i ârâmın?..
Güler, ey dâhî-i a'zam, serin fevkında ecrâmın;
Olur meşhûd-i fikrim yâda geldikçe büyük nâmın:
Derin bir cevv-i lâhûtî, geniş bir darbe-i şeh-per.

-22 Haziran 1315-

ÂVENG-İ ŞÜHÛR

ÂVENG-i ŞÜHÛR

- 1 -

Câmid nazarlarıyla, soğuk çehresiyle kış
Ayrılmak istiyor, fakat ayrılmıyor gibi;
Örter, açar, bakar, yine örter sehâibi...
Birçok sürer bu reng-i tereddüd, bu nazlanış.

Kuşlar, zavallı yavrucağızlar bu cilveden
Sersemlenir, tahassun ederler saçaklara;

Her lâhza bir tahavvül-i bâridle manzara
Bir lâhza önce aldanarak inkişâf eden

Ezhâra dehşet-âver olur; şimdi mübtesim
Bir nazra, şimdi giryeli bir çehre-i melâl;
Bir ân-ı ferd içinde meserret ü infi'âl.

Çirkin değil, fakat acı bir yüz ki mürtesim
En nazlı hatlarında huşûnet 'alâimi...
Hırçın, sinirli bir kadının hâl-i dâimi.

- 2 -

Çiçekli bir dala konmuş kanatlı bir hulyâ...
Kalem, bahârı bu tasvîr-i sâde-nakşiyle
Hulâsa eylemek ister; ve nâgehân peydâ
Vüreykalardaki şermende bir tehâşiyle
Eder bu cür'et-i âvâresinden istihyâ.

Hakîkaten o ne hengâme-i teceddüddür
Ki dallarıyla, semâsıyla, kuşlarıyla bütün
Şu köhne toprağı tervîh eder; kışın daha dün
Elinde hırpalanırken, bakarsınız ki bugün
Bir inbisât-ı müzehherle hep tabî'at pür.

Sular akar, kuzular oynaşır; safâsından
Hayât raks ediyor zannedersiniz; eshâr
Olur tele'lü'-i bârân içinde hande-feşân...
Bu ibtisâm ile gûyâ, şüküfte-rûh-ı bahâr,
Lebinde bir sarı nîlüferin doğar nîsan.

- 3 -

Mayıs bir köylü kızdır; sâf u dilber, şûh u sevdâ-kâr;
Çiçekler, kuşlar etrâfında fevc-â-fevc ü reng-â-reng:
Çiçekler handesinden serpilen elvân-ı revnak-dâr,
Tuyûr, âvâz-ı şevkinden uçan ervâh-ı zî-âheng.

Münevver nergis-i çeşmânı handân-ı tarâvetdir,
Mu'attar sünbül-i giysûsu tâlân-ı şetâretdir,
Müzehher sîne-i 'uryânı lerzân-ı muhabbetdir...
Mayıs bir köylü kız, bir şûh-ı fettân-ı tabî'atdir.

Mayıs bir köylü kızdır, sâf u dilber, şûh u bî-ârâm;
Doğup, gül-çîn olurken jâleler subh-ı bahârîden.
Söner bî-çâre, en parlak dem-i şevkinde bir akşam,
Ekinler en müzehheb ra'şe-i aşkıyla titrerken.

- 4 -

Altın başaklı tarlasının bir kenârını
Tezyîn eden ağaçların altında, bî-haber,
Dalmış tahayyüle;

Mes'ûd köylü! Nâsiye-i pür-gubârını
Okşar bir incilâ ki, behîmî ve hande-ver,
Benzer tevekküle.

Gel; sevgilim, seninle bu muzlim hazîreden
Bir lâhzacık firâr edelim... Bak, teferrüce
Şâyeste her taraf.

"Mes'ûd köylüler!" diye olsun terâne-zen
Geldikçe karşımızda ekinler temevvüce
Pür-neş'e, pür-şegaf.

- 5 -

Mâi yeldirmesinin yenlerine
Silerek alnını, yorgun argın,
Gezinir tarlada bir köylü kadın.

Hûşe-çîn olmağa çıkmış, belli;
Semt-i re'sinde güneş pür-feverân
Ediyor neşr-i şu'â'-ı nîrân.

Eğilip doğrularak fâsılasız
Topluyor kūt-ı maʿîşet yerden,
Toprağın verdiği niʿmetlerden.

Gâh bir nazra-i şefkatle bakar
Zevcinin gayret-i gûlânesine,
Kızının neş'e-i tıflânesine.

Bu saʿâdet ona kâfî görünür:
Bir kavî âile, bol bir mahsûl;
Başka şey fikrini etmez meşgûl.

O küçük âiledir besleyecek
Âlemi bir sene inʿâmıyle,
Tuhfe-i kemter-i ikdâmıyle...

Bence timsâli budur temmuzun:
Mâi yeldirmeli bir köylü kadın
Çalışır tarlada, yorgun argın.

- 6 -

Sünbülî bir havâ ki mest-i rükûd;
Duruyorken muhît ü nâ-mahdûd,

Acı bir hisle sanki raʿşelenir.

Hasta bir nağme, bî-mecâl-i suʿûd,
Dökülür katre katre, eşk-âlûd;
Bu sönen
Nefes-i vâpesîn-i mevsimdir...

Bu soluk nağme der ki: "Ey bî-sûd
"Ömr-i nâlende, geçti fasl-ı sürûd;
"Sen kudûm-i bahârı beklerken
"Yaz vedâʿ-ı hayât edip gidiyor,
"Seni dest-i hazâna terk ediyor!"

- 7 -

Ne zaman zerd ü muhtazır eylül
Etse giryân bulutlarıyle hulûl
Ağlatır yâdımı bu şiʿr-i melûl,
Ben bu teşbîh-i zârı pek severim:

"Bir kızın hîn-i irtihâlinde
"Dolaşan handeyi cemâlinde
"Andırır hâlet-i zevâlinde...
"Âh, ben sonbaharı pek severim!"

- 8 -

Soluk yapraklı bir nahl-i hazânın
Perîşân zıll-i hasret-perverinde
Oturmuş; belli bir hiss-i nihânın
Bütün ekdârı vech-i dilberinde;
Arar bir şi'r-i giryân defterinde.

Muvâfık mevki'in hüznüyle hâli:
Biraz solgun, biraz mahmûr-ı sevdâ;
Düşen yaprakların râz-ı melâli
Nümâyân cebhe-i sâfında gûyâ;
Nümâyân cebhe-i sâfında hulyâ.

- 9 -

Döner âvâre-ser tehzîz-i bâd-ı pür-tehevvürle,
Müşâbihdir birer pervâne-i sekrâna yapraklar;
Kırık dallar, bozulmuş âşiyânlar hep tahayyürle
Hazânın pençe-i kahrında vakf-ı iğbirâr, ağlar.

Kışın câmid nigâh-ı lerze-bahşâsıyle rencîde,
Arar bî-çâre kuşlar bir melâz-ı nev-bahârîyi;
Uzanmış, hasta, 'uryân, bister-i sengîn-i hâkîde,
Arar cism-i tabî'at bir şifâ, bir feyz, bir muhyî!

- 10 -

Her yer beyâz: Lifâfe-i emvâtı andırır
Yek-pâre bir beyazlığın altında naʿş-ı hâk;
Yek-pâre bir beyazlığın altında raʿşe-nâk,
Her şey hitâm-ı hâile-i berfe muntazır.

Gûyâ bu intizârın o reng-i sükûnudur...
Birkaç — nazîr-i tayf-ı ʿadem — zâg-ı bed-nigâh
Teşkîl eder bu sahnede bir tûde-i siyâh;
Bunlar kışın nümûne-i râz-ı derûnudur!

- 11 -

Yine kar... Bir sükûn-ı câmidle
Yine her yer melûl ü mevt-âlûd;
Bir donuk perde, bir nikāb-ı ʿanûd
Saklıyor çehre-i semâvâtı
Beşerin çeşm-i ibtihâlinden;
Beşerin nazra-i münâcâtı
Titriyor bir hirâs-ı bâridle
O donuk perdenin zılâlinden.

İşte ʿuryân u zâr ü müstağrak
İki timsâli fakr-ı meş'ûmun...

— Her yanından şu levh-i mağmûmun
Akıyor dalga dalga reng-i memât! —
İki âciz kadîd-i lerzende,
İki mat'ûn-ı şekve-kâr-ı hayât,
Çatlamış elleriyle yoklayarak
Arıyorlar hayâtı mezbelede.

- 12 -

Mevsim vedâ' eder gibidir, zâr ü bî-mecâl;
Son lerziş-i cenâhı döker hâk-i nâime
Karlar, ümîdler;
Seylâbelerle şerhalanır sîne-i cibâl,
Her şerha bir bahâr-ı hayât ihtivâ eder.

Her mevsimin sükûtu olur başka mevsime
Bir menba'-ı nemâ...
Baktıkça ben zuhûr u sükût-ı mevâsime,
Ey tâli'-i beşer,
Bilmem niçin teellüm eder, ağlarım sana!..

ESKİ ŞEYLER
1304-1312

ESKİ ŞEYLER

Solgun benizli, boynu bükük, tozlu bir demet;
Üstünde belki on senenin jeng-i hüznü var...
Bir kimsesiz çocuk gibi, muhtâc-ı merhamet,
Karşımda titriyor: "Beni mahvetme, bağla, sar,
"Bir hufre-i sükûnuna at leyl-i kalbinin;
"Ben mâzî-i şebâbının eşʿârıyım senin!.."

Bî-çâre eski hâtıralar, mahveder miyim
Ben mahve muktedir bile olsam bugün sizi?
Lâkin zaman zaman, o heyûlâ-yı müntakim
Mâzîye kalbedip geçecek büsbütün sizi;
Ben arkanızdan ağlarım ancak, ve pür-keder
Nazm eylerim zevâlime ağlar neşîdeler.

-12 Teşrîn-i Evvel 1315-

ÂŞİYÂN-I PEDER

Yine dün geçtim, âh bin hasret,
Âşiyân-ı peder civârından...
Kaldı cismim önünde bî-hareket,
Çöktü kalb-i hazîne bir zulmet;
O ne hüzn-i mehîb-i mahviyyet:
Bir safâ-âşiyân-ı pür-fer ü tâb
Olmuş ârâm-zâr-ı bûm u gurâb.
Benziyor hâb-gâh-ı emvâta
Hâli sakf-ı giyâh-bestesinin;
Âhıdır, yükselir semâvâta

O sükût ân-ı hoş-güzeştesinin.
Dışı hem-reng-i igbirârımdır,
İçi hem-hâl-i kalb-i zârımdır;
Bunda her kûşe bir mezârımdır!
Bu tarab-gâh... Yok, bu cây-ı sükût
Ki durur pür-mehâbet ü mebhût,
Ki perîler çıkar gubârından,
Ki hayâlât iner cidârından,
Ki uçan neş'eler civârından
Hâk olur karşısında ʿârından;
Rikkat-âver nümûne-i nâsût!
Sanki pîşimde bir yığın tâbût
Lerze-bahş-ı dil ü hayâlimdir,
Mûcib-i şiddet-i melâlimdir,
Mütecessim meâl-i hâlimdir...
Ediyor her dıraht-ı ʿuryânı
Şiddet-i rûzgârdan feryâd;
Bir nihâl-i şikeste-agsânı
Bana ettirdi hâl ü şânını yâd...
Geçme fikrimden, ey ümîd-i visâl,
Nûrdan inkisâr eder bu zılâl;
Ben zılâlimle kalmak istiyorum,

İnfi'âlimle kalmak istiyorum,
Bu melâlimle kalmak istiyorum;
Pek muvâfık bugün bu hâl bana,
Ben bu hâlimle kalmak istiyorum!

GEÇMİŞTE

Mâzîye ʿatf edip nazar-ı infiʿâlimi
Görmekteyim zalâm-ı hazân içre hâlimi.
Mâzî dem-i bahârıdır eyyâm-ı ömrümün,
Sermâye-i safâsı odur câm-ı ömrümün.
Mâzîde kaldı hep o münevver safâlarım,
Bîhûde şimdi onları yâd eyler ağlarım.
Yâdınla çeşm-i hasreti yumdukça gâh gâh,
Ey ân-ı hoş-güzeşte, gülümser dururs un, âh!

Bilmez misin ki âşıkıyım ben hayâlinin?
Kābil midir iʿâdesi, bilmem, visâlinin...

Bî-çâre ben, bugün yine vakf-ı teessürüm:
Mâzîye doğru uçtu nigâh-ı tahassürüm;
Görmekteyim o gülşeni kim gark-âb ü tâb
Bir gonca-i sefîdi onun hande-i şebâb.
Geçmiştedir ne varsa tarabdan, sürûrdan;
Mâzî, o bir cihân idi hep reng ü nûrdan.
Eylerdi her nazarda tecellî saʿâdetim,
Gül-reng idi ne görse ʿuyûn-i meserretim.
Eyvâh! Şimdi her neye baksam siyah-reng:
Pîçîde nazra-gâh-ı melâlimde bir niheng...
Her dem sabâh olan o güzel günlerin bu leyl
Akşamıdır ki eylemez artık sabâha meyl!

ŞİʿR-İ PERÎŞÂN

Hayâtın her zaman bî-zâr-ı hâl-i ıttırâdından,
Vücûdun dâimâ muztar kuyûd-ı bî-ʿidâdından;
Silinmiş çehre-i maksûd çeşm-i iʿtimâdından;
Geçer mâzî gibi hasretle istikbâl yâdından;
Kılar subh u mesâ feryâd-ı şâm ü bâm-dâdından;
Keder bir lâhza ayrılmaz dil-i sevdâ-nihâdından;
Bulur ancak safâ gönlünde aşkın izdiyâdından,
Güzel bir çehrenin, ya bir hazîn şiʿrin müfâdından,
Coşarken bir dem evvel nâliş-i hicrân-fuâdından

Bakarsın, müştekî ân-ı visâlin imtidâdından;
Leyâl-i şübhenin âciz de imhâ-yı sevâdından
Diler mihr-i hakîkat şuʿle-rîz olsun midâdından;
Tecessüm eylemiş ʿaczin emelle ittihâdından,
Zuhûr etmiş, hayır, şûrîde bir kalbin remâdından...

Şu tasvîr ettiğim hilkat benim mantûk-ı hâlimdir;
Bu bir şiʿr-i perîşândır ki maʿnâsı meâlimdir.

İKTİRÂB

Girdâblar açar önüme bir derîn serâb,
Rûhum sehâbelerden alır şemme-i türâb,
Tahrîş eder sımâhımı bin nevha-i gurâb
Benzer ʿazâb-ı kabre nihânî bir ıztırâb;
Gönlüm harâb, cism-i nizârım kadar harâb...
Müthiş, memâtdan bile müthiş bu iktirâb!

Bâd-ı semûmu yaktı nihâl-i sebâtımı,
Rîk-i revânı boğdu ümîd-i necâtımı;
Deşt-i cahîme benzetirim kâinâtımı,

Hep garka-i belâ görürüm ben hayâtımı;
Girdâblar açar önüme bir derîn serâb...
Müthiş, memâtdan bile müthiş bu iktirâb!

Tevhîş edip hayâlimi bir leyl-i gam-nisâr,
Hasretle eylerim seher-i mevte intizâr;
Muzlim ziyâlarıyle, derim, kılsam istitâr!
Çeşmim sitârelerde arar zulmet-i mezâr,
Rûhum sehâbelerden alır şemme-i türâb...
Müthiş, memâtdan bile müthiş bu iktirâb!

Gâhî uyup hevâ-yı dil-i bî-karârıma
Çıksam da şöyle kırlara, baksam civârıma:
Hep serviler vurur nazar-ı iğbirârıma,
Taşlar soğuk soğuk dikilir reh-güzârıma,
Tahrîş eder sımâhımı bin nevha-i gurâb...
Müthiş, memâtdan bile müthiş bu iktirâb!

Sendin biraz tesellî-i vicdânıma sebeb,
Ey nûr-ı dîde, sen de keder-nâksin bu şeb;
Kimden, nasıl, saʿâdetimi eyleyim taleb:
Hâil enîn-i kalbe ciğer-gâh bir taʿab
Yeksân ʿazâb-ı kabre nihânî bir ıztırâb...
Müthiş, memâtdan bile müthiş bu iktirâb!

Tab'ımda bir kelâl ki benzer şebâbete,
Rûhumda bir melâl ki benzer muhabbete,
Karşımda bir cemâl ki benzer hayâlete,
Fikrimde bir hayâl ki benzer hakîkate
Gönlüm harâb, cism-i nizârım kadar harâb...
Müthiş, memâtdan bile müthiş bu iktirâb!

SUBH-I BAHÂRÂN

Havâ latîf, deniz râkid, âsümân mahmûr;
Temevvüc etmede yer yer zılâl-i tenhâyî;
Nişîmen-i çemen üstünde vakf-ı hüzn ü sürûr,
Seherde seyre koyuldum semâyı, sahrâyı...

Bir âfitâb-ruhun bürkaᶜ-ı cemâli gibi
Hafif bir sise hep kâinât müstağrak;
O zî-nikāb-ı cemâlin fürûg-ı ᶜâli gibi
Nigeh-fürûz idi envâr-ı lâle-reng-i şafak.

Sabah vakti dem-i rikkat-i tabîʿatdir;
Sükût hâkim-i mutlakdır ol zaman dehre;
Sabah vakti, o bir ân-ı zî-letâfetdir,
Latîfdir neye baksan: Semâya, bir nehre,

Uçan tuyûra, açan dil-rübâ şükûfelere,
— Şükûfeler ki birer hande-i müzehherdir, —
Sehâba, şebneme, hattâ o katre-i gühere...
Latîfdir neye baksan, latîf ü muğberdir.

Bu iğbirâr-ı latîfin sirâyetiyle gönül
Neler tahattur eder neşve-bahş u girye-fezâ;
Sükût-ı mevkıʿi taʿdîl edince bir bülbül
Terânesiyle yüreklerde cûş eder sevdâ.

Sabâ geçer, ona hep ser-fürû kılar eşcâr,
Sabâ ki okşamadan geçmez âşiyâneleri;
Nevâzişiyle tarâvetlenir benât-ı bahâr,
Bahâr kızlarıdır döndüren cinâna yeri.

Evet, bu hâki, bu leyl-i siyâhı tenvîre
Şükûfeler, o muʿanber nücûm kâfildir;
Gelir mi safvet-i ʿulviyyesiyle tasvîre
Bu subh-ı tâze ki pür-feyz ü bî-muʿâdildir?..

Bu subh-ı tâze, şu nev-bâve zehre-i dilber,
Şu yavru kuş, bu nihâl-i zarîf-i nev-peydâ,
Bütün bu manzara ol meh-likāyı ʿarz eyler
Zalâm içinde, zalâm ü sükût içinde bana.

Onun firâkı olurken içinde zehr-efşân,
Nasıl görür gözüm âsâr-ı fecri şevk-âlûd?
Bu renklerde onun rengidir bakılsa ʿayân,
Bu renklerde onun rengidir fakat nâ-bûd!

Şu bir sitâre ki ufkun yegâne zînetidir,
Garîb-i hüzn ü sükûnetle çarpıyor nazara.
Geçen leyâl-i safânın o çeşm-i hasretidir
Ki dûrdan nazar etmekte ʿâlem-i sehere...

Ne var tahassüre şâyân fakat şu ʿâlemde?
Benim bugün onu takdîre iktidârım yok.
Hezâr gonca solar her nefeste, her demde;
Benim de soldu gülüm, goncam... Âh, derdim çok!

O her nefeste solan gonca her nefeste açar;
Fakat benim gülüm açmaz, o bir garîb çiçek...
Gelir bahâr, yine hâke reng ü rûh saçar;
Fakat benim gülüm artık bahâr görmeyecek!

"Benim gülüm" dediğim bir melekti, bir dilber
Çocuktu kim nazar-ı mübheminde bulmuştum
Ne varsa bir dil-i mahzûn için neşât-âver;
Onun ifâza-i şevkıyle şâir olmuştum.

Onun safâ-yı visâliyle şâir olmuşken,
Nasıl firâkını tasvîre iktidârım olur?
Şu âteşîn katarât-ı dümûğ hepsinden
Fasîh tercüme-i hüzn ü inkisârım olur.

Evet, bu şi'r-i ter ol meh-likāya 'âiddir;
Hayır, bu zulmetin ol meh-likāya nisbeti yok.
Lisân-ı hâlime bak, sözlerim zevâiddir;
Sirişk-i 'âlemi seyret ki hadd ü gâyeti yok.

Bu hadd ü gâyeti mefkûd olan sirişk ile ben
Hazân bulutlarının bir misâliyim, ahkar;
Zemîn-i mâteme yağdırdığım şu rahmetten
Fakat ne sûdum olur, ağlamak ne hâsıl eder?..

Nasıl sabâh idi, yâ Rab, subh-ı muğberdi,
Ki uçtu rûhu o meh-pârenin semâvâta;
Vücûd-ı nâzı, ki safvetde rûha benzerdi.
Bıraktı bizleri cansız, karıştı emvâta.

Karıştı hâke, ben artık ne söylesem bî-sûd,
Letâif-i seherîden latîf olan o vücûd;
O gitti, ben kalabilsem de neyleyim mes'ûd?
Verir mi fâide hicrâna, âh, âh ü sürûd!..

TULÛ'A KARŞI

Ey şems-i münîr, kim zuhûrun
Tenvîr ile çehre-i hayâtı
Pür-hande kılar şu kâinâtı;
Oldukça likā-yı pür-gurûrun
Ka'rında nihân şeb-i huzûrun
Mâtemlere gark olur tabî'at.
Gâh alsa da incilâ kamerden
Gündüzlere dönse tâb ü ferden,
Hâlî olamaz yine kederden,

Parlak göremem şebi seherden:
Efkârımı söndürür o zulmet!
Bir kerre batıp da mihr-i tâbân
Kaldıkça o şu'le şu'le elvân
Yekpâre karaltıdan 'ibaret;
Gûyâ çekilir önümden eflâk,
Makberlerden nişân verir hâk...
Lâkin yine, ey melîke-i rûz,
Dîdârın olunca tal'at-efrûz
Âfâka sirâyet-i cemâlin
Ekdârını mahveder zılâlin;
Kaplar o dem arzı âsümânı
Bir velvele-i hayât-ı fânî...
Fânî bile olsa, mevte nisbet
Elbette hayât bir sa'âdet;
Her subh-ı safâsı kâinâtın
Bir cilve-i şevkidir hayâtın:
Kuşlar ötüşür, uçar melekler,
Çağlar dereler, açar çiçekler;
Canlanmak için bütün şu 'âlem
Senden demek iltifât bekler;
Ey şems, ey kevkeb-i mu'azzam,
Sen dîde-i rûşen-i bekāsın;

Feyz-i nazarın kılar, müsellem,
İhyâ bu harâbe-zârı her dem;
Bir menbaʿ-ı şuʿle-i safâsın,
Eyler şevkin cihânı hurrem...
Ezhârına ʿakseder de nûrun
Bir kabri de güldürür sürûrun.

DOKUNDUN HİSSİME...

Dokundun hissime, ey şeb, yine hâl-i hazîninle,
Harâb ettin beni ʿulviyyet-i sevdâ-güzîninle.

Sen, ey ebr-i münevver, incilâ-bahşâ-yı vicdânsın;
Münevver sâz-ı cân, zulmet-güdâz-ı kalb-i vîrânsın.

Sen, ey necm-i müzehher, pertev-efrûz-ı hayâlimsin;
Enîs-i vahdetimsin, hissedâr-ı infiʿâlimsin.

Sen, ey mâh, ey muʿallâ menbaʿ-ı ʿulviyyet-i sevdâ,
Kılarsın kalb-i meftûrumda şevk-i iʿtilâ peydâ.

Nazar müstağrakındır, ey muhît-i kibriyâ-vüs'at,
Kalır pîşinde fikr-i bî-karârım garka-i hayret.

Şikâyet senden, ey murg-i hevâdâr ü figân-perver,
Ki feryâd-ı hazînin dilde îkāz-ı melâl eyler.

Nedir nâlende ol te'sîr kim rûha mugālibdir,
Sükût-i mahzen-i mevki' kadar ârâmı sâlibdir?

Arar cism-i za'îfin sû-be-sû bîtâb-ı enzârım;
Bu şeb bilsem seni tanzîr için mi böyle bîdârım?

Eder ta'kîb fikrim bâlini her yanda, her yerde,
Fezâ-yı nûr-perverde, zalâm-ı sebz-i meşcerde;

Fakat, Allah için kes nevha-i feryâd-bahşânı,
Bırak sâkin hayâlâtımla ben hâtır-perîşânı!..

ÇİÇEKLER İÇİNDE

Şi'ri semâya benzetir, eylerdim ihtirâz:
Pervâza kābiliyeti yoktu hayâlimin;
Aşkın getirdi rûhuma bir tatlı ihtizâz,
Duydum o dem taharrükünü şâh-bâlimin.

Olmaktayım o şevk ile artık terâne-sâz,
Âhengi, şi'ri andırıyor her makālimin;
Eyler hazîn gönüllere tevdî'-i râz-ı nâz,
Bir nâzenîn belâgatı var infi'âlimin.

Sensin hulâsa mülhem-i feyzim cihanda, sen;
Hep nefha-i lâtîfe-i aşkındır eyleyen
Sâhil-resîde mevc-i perîşân şi'rimi.

Bir ibtisâmın oldu müeddî sünûhuna;
Uysun karargâhı, dedim, tab'-ı şûhuna;
Mezceyledim çiçeklere 'unvân-ı şi'rimi.

EŞʿÂR-I MUHABBETTEN

Hayâta rağbet edersem senin yüzündendir,
Bu dâm-gâha senin saçlarınla merbûtum;
Felekte nûr görürsem senin gözündendir,
Muhabbetinle bu zindân-ı gamda mazbûtum.

Bekā-yı aşkını gâhî teemmül eyler de
Derim: "Fenâ bulamaz, kâinât bâkîdir!"
Seninle katlanırım ben bu çâresiz derde,
Derim o şevk ile hattâ: "Hayât bâkîdir."

Bakıp cemâline bir dem yumunca gözlerimi
Şihâblar uçuşur manzar-ı siyâhımda;
Yakar fürûg-ı nigâhın zalâm-ı ahterimi,
Yüzün güneşler açar pîş-i intibâhımda.

Maʿîşetin o tekāzâ-yı cân-güdâzından
Kaçar, emîn olurum âşiyân-ı ismetine;
Buhâr-ı neş'eye gark olmak ihtirâzından
Melâl yükselemez âsümân-ı ismetine.

Elin elimde, saçın târümâr sînemde,
Gözüm gözünde, lebim laʿl-i gül-feşânında...
Kılar bu hâl ile ömrüm karâr sînemde,
Gelir tezelzüle rûhum ser-i benânında!

TERENNÜM

Çocuktun sen, o hâlin bir zaman çıkmaz hayâlimden;
Melektin, çırpınır yâdımda her dem ʿaks-i pervâzın.
Ne demler geçti, bak, hâlâ o tıfl-ı dil-sitânsın sen;
Geçen sûr-ı safânın ʿaksidir gûşumda âvâzın...

Çocuktun, bir melektin sen;
Sen, ey maʿşûka-i Fikret;
Bulur el'ân
Dil-i nâlân
Gül-i hüsnünde bir nükhet
Sabâvetden, o cennetten!

Sabâvetden, o cennetten beri çeşm-âşinâyız biz;
Ezelden belki rûhum âşık-ı rûh-ı lâtîfindir.
Ne anlardım muhabbetten, vefâdan âh ben sensiz?
Olurdum, kim bilir, hattâ bekā-yı rûhu da münkir...

Çocuksun sen, meleksin sen;
Sen, ey maʿşûka-i Fikret;
Bulur el'ân
Dil-i nâlân
Gül-i hüsnünde bir nükhet
Sabâvetden, o cennetten!

ŞÜKÛFE-İ YÂR

Bir gonca durur kadîd ü muğber
Bir defter-i sânihât içinde;
Binlerce emel, heves berâber

Reng-i siyeh-i memât içinde;
Sessiz sessiz geçer hayâtı
Bir velvele-i nikāt içinde.

Anlar mı ʿaceb o türrehâtı
Coştukça sahâyif-i eserden?..
Aşkın bana hoştur iltifâtı

Bir goncede böyle sâf ü rûşen.
Mümkün mü tagayyür-i meâlin?
Solsan da güzelsin, ey çiçek, sen!

Yoktur ki atılmak ihtimâlin:
Hâlâ üzerindedir nigâhı
Yârin, o ferişte-i hayâlin.

Açtıkça şu defter-i siyâhı
Bir yüz görürüm ki muhtecibdir,
Hep sensin onun zuhûr-gâhı.

Ba'zan o zılâle münkalibdir,
Lâkin onu sen edersin ihtâr;
Her dem bu sebeple müncezibdir

Rûhum sana, ey şükûfe-i yâr!

SEVDÂ-YI ŞİʿR

Hazîn, fakat ne güzel bir sadâ şu dinleyiniz...
Benim bu şeb yine ʿulvî bir infiʿâlim var;
Güzel, fakat ne hazîn pür-sükûn olan şu deniz...
Benim bu şeb yine pek rikkat-i hayâlim var;
Benim bu şeb yine şâirliğim, o hâlim var.

Nazar-rübâ mı desem dîde-i siyâhından,
Aman ne tatlı bakış var, şu necm-i ezherde!
Sürûd-ı bülbül-i âvâre kaʿr-ı meşcerde,
Kopup gelir sanırım rûh-ı gam-penâhından;
Kopup gelir sanırım rûhu sîne-gâhından.

Melek, senin de bu feryâd-ı rûha var meylin,
Değil mi kalb-i şefîkın senin de mülhemdir...
Bir îtilâfı demektir sabâh ile leylin:
Hayâtı şi'r ile mezceylemek ne âlemdir!
Hayât-ı şi'r ile revnak bulur, müsellemdir.

Kılar bu kubbede peydâ medîd bir tınnet
'Ukûsü velvele-i bî-nihâye-i şi'rin;
Gönül 'avâlim-i lâhût-pâye-i şi'rin
Tasavvur eyleyemez hâricinde 'ulviyyet,
Tasavvur eyleyemez hâricinde bir cennet!

HÜCRE-İ ŞÂİR

Birkaç risâle, bir iki tasvîr-i yâdigâr;
Minderde, yerde bir yığın evrâk-ı târümâr.

Solmuş, çiçek demetleri, pejmürde handeler;
Binlerce hâtırât ki magmûm u neşve-dâr.

Hulyâlar, iştiyâk u emeller, garâmlar;
Cânâneler ki cümlesi ârâyiş-i mezâr.

Her yanda bir nigâh ki tâ rûha mün'atıf,
Her yanda bir dehân ki eder rûhlar nisâr.

Şâir bütün bu şeylere ʿatf-ı hayâl ile
Eyler vürûd-ı refref-i ilhâma intizâr;

Nâgâh bir kitâb arasından kılar zuhûr
Mâzî, o yâr-ı gümşüde, âlûde-i gubâr.

Pür-lerze-i tehâlük, eder ʿarz-ı şevk ona;
Tabʿında bir neşât-ı garîb eyler ibtidâr.

Hep şiʿr olur ne gelse o dem kalb ü fikrine;
Gördükçe yâr-ı cânını pîşinde âşikâr,

Kuşlar gibi terâneye başlar; bu nağmede
Memzûcdur sürûd-ı hazân, nefha-i bahâr.

Şâir nişîmeninde bulur her safâsını,
Şâir nişîmeninde eder seyr-i huld-zâr.

Bir lânedir ki hücresi âfâkı muhtevî,
Tevlîd eder o lânede eşʿâr-ı dil-şikâr

Bir kalb-i âteşîn ile bir fikr-i bî-karâr.

MÜSE* İÇİN

Şâir... Ne büyük rûh, ne ʿâlî
Kalb-i müteessir ki demâdem
Eyler darabânında tecellî
Ahzân-ı tarab, neş'e-i mâtem.

Şâir... Ne mübârek, ne ilâhî
Vicdân, ne derin fikr-i münevver;
Bir nâsiye kim nâmütenâhî,
Bir çehre ki pür-hande vü muğber.

(*) Musset.

Ey çehre-i sâmit. Gülüyorken
Cebhende nigâh-ı ebediyyet,
Bekler şu donuk dîdelerinden
Çeşmim yine bir nazra-i ülfet.

Heyhât! Sen ey nûr-ı semâvî,
Sâfillere mekşûf olamazsın;
Ey nazra-i mahmûr-ı semâvî,
Zulmetlere maʿtûf olamazsın.

Bâri bırak etsin beni ibkâ,
Ey şâir-i meshûr, kitâbın;
Bir nağme-i giryende-i sevdâ
Her neş'eli, her nazlı hitâbın.

Şiʿrinde perîler gibi mahfî
Bin câzibe-i şiʿr-i tabîʿat;
Ey âşık-ı nâzende-muhabbet,
Hissinle teessür bana kâfî.

Kâfî düşünürsem o leyâli
Kim âlihe-i şiʿr ile hem-ser
Eylersiniz eflâke teʿâlî;
Sâyen gibi rûhum da berâber

Yükselmeyi ister, fakat efsûs!
ʿAnkā ile bir serçe ne mümkin
Bir sâhada olsun mütekārin;
Nâgeh düşerim toprağa me'yûs.

Kaplar dil-i bî-tâbımı hayret
Pervâzını ettikçe temâşâ...
Karşında senin –âh ne zillet!–
Şâir mi denir bizlere?.. Hâşâ!

NİJAD'A:

"Bir nüsha verdi kim bana hallâk-ı fazl u cûd
"Nâtık ʿulüvv-i hikmeti bî-hasr u bî-hudûd

Tefekkür, sahife: 47

Ey cebhe-i dehâya vuran şuʿle-i seher,
Ey matlaʿ-i edebde doğan kevkeb-i zekâ,
Şiʿrimle ʿarz-ı hayrete geldim bugün sana;
Fahr eylerim seninle büyürse bu şiʿr-i ter.

Tıflâne sohbetindeki ciddiyyet-i edâ,
Çeşminde rûha nâfiz olan şuʿle-i nazar,

Geldikçe pîş-i fikrime artık hayâ eder,
Artık çocuk demem sana, ey zübde-i dehâ!

Benzer derinliğin senin aʿmâk-ı fikrete,
Fikrim düşer önünde zamanlarca hayrete;
Mümkün değil beyânı kemâl-i meâlinin...

Sen bir büyük bedîʿasın, ey şiʿr-i nev-hayât;
Halk eylemiş vücûdunu hallâk-ı kâinât
Gûyâ tabîʿatınca eb-i zî-kemâlinin.

EY KIZ!

Feyz-i bahârdır deheninden uçan ziyâ:
Bekler çiçek açılmak için ibtisâmını;
Bekler hübûb için o seher-hîz olan sabâ
Bir hırâmını.

Hüsnün bütün havâssını tagyîr eder gibi:
Nûrunla hande hande olur çehre-i melâl,
Pîşinde lem'a lem'a durur bir seher gibi
Zulmet-i leyâl.

Bir ihtirâmdır bu semâvî cemâline,
Pîrâmeninde zelzeleler pür-sükûn olur;
Çarparsa âsümân nazar-ı infi'âline
Ser-nigûn olur!

Vaz'-ı meâl-perverin eş'ârdan güzel;
Şâir değil, fakat ne kadar şâirânesin!
Sâfiyyet-i muhabbete ezhârdan güzel
Bir nişânesin.

Envâr-ı ismetinle tecellî kılınca sen,
Enzâr-ı aşk önünde olur mâil-i sücûd;
Bulmuş kadar lâtîfsin, ey gonce-pîrehen,
Rûhdan vücûd.

Rahmet biter, bulut dağılır, mihr-i nev-bahâr
Âfâka lem'a-rîz oluyorken hazîn hazîn,
Eyler çiçeklerin biri bir hande âşikâr:
Sen o handesin.

Lâkin bakılsa en hıred-âşûb zînetin
Kızlıktır, ol hicâb ki hüsnün safâsıdır;
Kızlık hayâl içinde güzel bir hakîkatin
İncilâsıdır.

Kızlık, o çehre kim, üzülür bir nigâhdan,
Sevdâ, çiçek, şebâb... O ilâhî bedî'alar,
İnmiş cihâna cümlesi bir hacle-gâhdan
Bir dem-i seher.

BİR LEVHA İÇİN

Sâhil yeşil, eşcâr yeşil... Sanki tabîʿat
Vermek dilemiş mevkiʿe şâyân-ı perestiş
Bir reng-i behiştî,

Göl sâhilin ʿaksiyle nümâyiş-geh-i cennet;
Sârî bu yeşil gölgeliğe bir mütevahhiş
Âheng-i behiştî.

Bir levh-i muhabbet bu ki fevkında hayâlin:
Maʿşûka o bir gonca-i nev-hande-i zîbâ,
Âşık ona hem-hâl;

Cünbüş-geh-i sâfiyyeti âmâl-i visâlin:
Zevrakçe, o bir neş'eli gehvâre-i sevdâ,
Bir lâne-i cevvâl.

Sevdâ... Bu ne hâletdir, ilâhî, ne safâdır?..
Bir nazra-i hayrân ile bir çehre-i sâkin
Karşımda dururken,

Dersem ne var: Eşcâr bile mest-i havâdır.
Bir hisse alırlar şu iki rûh-ı rakîkın
Şevk u şegafından.

BİR YAZ LEVHASI

Öğleyin bir cahîm olur ʿâlem,
Yere bir âteşîn ziyâ saçılır;
Cevher-i cânla tartılır şebnem,
Bir bulut geçse bin dehân açılır.

Güneşin şuʿle-i nigâhıyla
Erir elvânı sanki eşyânın;
Karışır toprağın siyâhıyla
Reng-i sîmîni sath-ı deryânın.

Kurumuştur ne varsa tâze, yeşil,
Hele bî-âb u tâbdır dereler;
Olur âfâka dem-be-dem nâzil
Zerre hâlinde bir yığın ahker.

Geçirir kâinât baygınlık,
Sanki mest-i hamîm-i nîrândır.
Öteden bir yılan çalar ıslık;
Mürg-ı elhân hamûş u sekrândır.

Bak şu levh-i güzîne: gark-ı sükûn
Bir denizle dumanlı bir de semâ;
Bir de sâhil, ki dilber-i mahzûn,
Sürünür zeyl-i nâzına deryâ...

Bir tutam ot yeyip de gitmek için
Belli, gezmiş nice beyâbânlar;
Def'-i zehr-i harâret etmek için
Suya dalmış zavallı hayvanlar...

*

Yine bir gün, beş altı yıl evvel,
Ediyordum güzer bu mevki'den;

Yine mihr-i pür-âteş-i temmûz
Olarak muttasıl şerâre-fiken,

Yakıyordu şu'â'ı ortalığı;
Ne çayır vardı yanmadık ne çemen.

Yoktu rüzgâr, o gün havada bile
Kalmamıştı mecâl-i fekk-i dehen.

Pek bunaldım, biraz teneffüs için
Sâhili etmek istedim mesken.

Nâgehân oldu karşıdan peydâ
Bir sürü çâr-pây-ı kûh-beden

Suya doğru kemâl-i heybetle
Koşuyorlardı, hep küşâde-resen.

Geldiler işte on adım öteme,
Geçtiğim yol geniş değil zâten;

Bakınırdım hazerle dört yanıma,
Aranırdım yakında bir me'men;

Bulmayınca ne çâre, bastonumu
Siper aldım geçip giderlerken...

Bir taş üstünde bir çocuk durmuş,
Oluyordu bu hâle kahkaha-zen;

Beş yaşında ya var ya yoktu, meğer
Çobanıymış geçenlerin bu gülen.

Bir çocukcağza bir sürü öküzün
Şaşakaldım bu inkıyâdına ben!

HAYÂL-İ ZÂİR

Gurûb edip de güneş bir veremli tâze gibi
Çökünce mağribe reng-i memât olan zulmet,
Çıkar yakındaki bir külbeden cenâze gibi
Perîde reng-i tahassür, melûl, bî-tâkat;
— Bakılsa hüsnüne subh-i şebâbdan terdir,
Bakılsa vechine hem-reng-i şâm-ı esmerdir; —
Yürür dikenler içinden hayâl-i zî-vahşet...

Kılar ümîdi kadar ince bir yolu ta'kîb,
Tarîk-ı ömrü gibi müntehî o yol 'ademe;

ʿAlîl bir çamın altında bir mezâr-ı garîb,
Ki müntehâ-yı ʿazîmet o şeb-rev-i eleme,
Mezâr-ı yâr, bu bir kabza hâk-i muğberdir;
Hazân-resîde çemen sanki sütre-i zerdir
Mezâr-ı yâre bu bir kabza hâk-i muhtereme...

Gören zavallıyı kabrin başında, zanneyler
Ki naʿş-ı yâridir, etmiş soluk kefenle zuhûr;
Bulur yerinde o bedbaht-ı aşkı necm-i seher
Bükâ-yı hicr ile sâʿât-i leyl eder de mürûr.
Nedir bu sahne-i mâtem, nedir nedir, yârab?
Donuk ziyâlı nücûmuyla âsümân her şeb
Döker bu levha-i hicrân-meâle girye-i nûr.

NAKŞ-I NÂZENÎN

Çamlar arasında nîm-manzûr,
Ârâyişi sîne-i zılâlin,
Timsâli serâçe-i hayâlin,
Revzenleri mâî tülle mestûr

Bir köşk idi âşiyân-ı aşkım.
Çamlar zümrüdlü şeh-periydi,
Sevdâ yatağında bir periydi;
Koynunda geçip zamân-ı aşkım

Olmazdım bir dakîka bîdâr.
Perverde gonce-zâr-ı vuslat;
Pür-zemzeme bir bahâr-ı vuslat;
Eylerdi önümde haşr-i ezhâr.

Pîşimdeki levha-i berîne
Bir lem'a konardı her seherden,
Düşmezdi sehâib-i kederden
Bir gölge bu nakş-ı nâzenîne...

ÂŞİYÂNE-İ LÂL

Yosunlu bir adacık, ortasında ʿummânın,
Ufukta bir sıra kûh-sâr-ı âhenîn-manzar;
Sönük likā-yı sükûn-perverinde deryânın
Veremli bir kamerin ʿaksi muttasıl ağlar.

Gören sanır ki bu yer medfen-i serâirdir,
Sükût o mertebe cârî denizde, sâhilde;
Duran bürûdet-i mâtem dil-i heyâkilde
Bu levha-i ʿademin her yanında zâhirdir.

Sabâh olur, o bürûdet geçer; fakat müzmin
Sükûn-ı mevkiʿi bir nefha eylemez ihlâl...
Yegâne şâhid-i hüznü bu levha-i ʿademin
Bakıyye-i medeniyyet bir âşiyâne-i lâl.

BİR TABLO

Pür-iʿtinâ, demin pey-i ʿazminde yükselen
Tozlarla şimdi örtülü, mecrûh u münkesir,
Âlâm içinde can veriyor; ordudan gelen
Her sayha-i zafer ona bir ayrı darbedir.

Düşmüş türâba zırh u silâhıyla bir yığın
Enkāz-ı âhenîn gibi; hûn-ı celâdeti
Aktıkça dalga dalga, cebîninde toprağın
Bir çîn-i hande fark ediyor çeşm-i nefreti.

Her şey onunla eğleniyor sanki: Yer, havâ,
Her şey; ciğerlerinde yanan âteş-i gazeb
Gittikçe iştidâd ediyor; bir boğuk sadâ
Rûhunda inliyor, sitem-âlûd u pür-taleb.

Bir zerrecik hayât ü mecâl... İşte en büyük
Maksûd-ı rûhu, işte bütün hırs u hasreti,
Ölmek... Henüz dövüşmeye başlanmadan, çürük
Bir dal kadar dayanmadan ölmek... Bu zilleti

Aslâ düşünmemişti; bugün rahş-ı tâli'in
Birden sükûtu böyle hazîz-i felâkete,
Kalbinde en derin yaralardan büyük, derin
Bir rahne açtı; çöktü yiğit gavr-ı nekbete.

Akşamdı, karşı dağların üstünden âfitâb
Hûnîn kefenleriyle inerken mezârına,
Bî-çâre bir ümîd ile makhûr-ı ıztırâb,
Davrandı, sonra düştü yolun bir kenârına.

BİR SABÂH İDİ...

Lâtîf bir sabâh idi, tahattur eyliyor musun?
Kenâr-ı bahre gizlice seninle eyleyip şitâb,

— Şu ʿâlem-i sefâletin güvâh-ı esfeliyyeti —
Siyâh bir taş üstünü nişîmen ettik intihâb.

Senin letâfetin, benim muhabbetim kadar güzel:
Bu yanda pembe bir deniz, o yanda mâî bir sehâb.

Nümûde-i hayâl olan zarâif-i emel gibi
Mükevvenât uzak yakın, ne varsa gark-ı âb ü tâb.

Duvaklı bir gelin süsü verirdi karşı sâhile
Gubâr-ı nûra benzeyen hafif ü sâf bir nikāb.

Düşerdi gâh bir varak miyâne-i sükûnuna,
Heman kalırdı çîn-i ihtilâc içinde sath-ı âb.

Bütün bu levha andırırdı bir harîm-i vuslatı,
Görürdük onda biz perî-i subhu nîm-mest-i hâb...

AYRILMAM!

Bir siyâh inci, pür-emel, saçının
Nazlı kıvrımlarında saklanıyor,
Büyüyor gâh, gâh ufaklanıyor...
Ben olaydım bu... Yok, inanma sakın:
İnci olsam denizden ayrılmam!

Sarı bir gül ipekli korsajının
Nefha-i lerzişiyle gaşyoluyor,
Orda mes'ûd u mübtesim soluyor...

Ben olaydım bu... Yok, inanma sakın:
Ben gül olsam filizden ayrılmam!

ʿUmk-ı sâfiyyetinde çeşmânın
Bana bir başka inci ʿarz ediyor,
"Bendedir güllerin lâtîfi!" diyor...
Ey güzel gözler, işte siz inanın:
Ölürüm ben de sizden ayrılmam!

SENİN YERİNDE...

Senin yerinde olaydım, güzel çocuk, bilsen
Neler yapardım ben,
Neler yapardım o mübhem nazarlı gözlerle...

Senin yerinde olaydım, o hüsn-i esmerle,
O tâzelikle, o şûh
Edâ-yı hâr-ı şebâbınla, pür-harâret-i rûh,

Bütün gönülleri meshûr-ı iştiyâkım eder,
Ve bî-sebeb muğber,
Uzaklaşırdım... O bî-çâre kalpler o zaman

Muhabbetimle, firâkımla mübtehil, nâlân
Sönüp giderlerken
Durur gülerdim uzaktan, semâ-yı hüsnümden.

Senin yerinde olaydım, bütün şümûs-ı garâm,
Zebûn u bî-ârâm,
Dönerdi titreşerek pîş-i iğtirârımda;

Senin yerinde olaydım, leb-i vakārımda
Ölür de bûselerim,
Huzûz-ı aşkına olmazdı kimsenin hâdim.

Yazık değil mi fakat nazlı bir vücûd-ı melek
Sevilmeden ölmek?..
Senin yerinde olaydım, hayır, severdim ben:

Ve kendi hüsnümü başlardım önce sevmekten.
Bu rûh için bir hak:
Biraz da kendini sevmek değil midir yaşamak!..

NEŞ'ESİZ

Etmiş gibi nâtıkam teverrüm,
Her lafzım bir su'âl-i fâci';
Şi'rimdeki şîve-i teellüm
Râci' bana, hep bu 'acze râci'.

"Söz gölgesidir tahassüsâtın,"
Derler; bu hatâ değilse, eyvâh;
Ben ağlıyorum, gülen hayâtın
Bir gölgesidir yüzümde gümrâh.

Bak, istersen, o şevka aldan;
Zannetme fakat ferahlı bir his
Rûhumda medârıdır neşâtın...

Yok farkı bu reng-i inbisâtın
Bir mezhere-i hazâna ʿâkis
Bir kavs-i kuzah parıltısından!

GİRYE-İ HÜSRÂN

Ağla, ey şi'r-i nâtüvân, ağla...
Öldü rûhumda mübtesim âmâl;
Şimdi öksüz, kefen-be-dûş-i melâl,
Geziyor serseri perî-i hayâl.

Ağla, ey rûh-ı gam-nişân, ağla...
Söndü şi'rimde parlayan hisler;
O alevler, o tûde tûde şerer
Şimdi efsürde bir avuç ahker.

Ağla, ey çehre-i hazân, ağla...
Dondu kalbimde ağlayan heyecân;
Şimdi ben mâtemiyle vakf-ı hazân,
İsterim bir bükâ-yı bî-pâyân.

Ağla, ey şi'r-i nâtüvân, ağla;
Ağla, ey rûh-ı gam-nişân, ağla;
Ağla, ey çehre-i hazân, ağla...
Ağlayın, girye belki sârîdir,
Bana bir cûşiş-i bükâ getirir!

ANLAŞILMASIN

Bir çehre isterim ki, hayâl, anlaşılmasın;
Bir nükte-i cemâl ki lâl, anlaşılmasın.

Bir yüz, o bir tebessüm-i hulyâ ki müncelî;
Ancak nedir o yüzdeki hâl, anlaşılmasın.

Hep münkeşif hadâyık-ı esrârı gözlere,
Baktıkça sonra ayn-ı zılâl, anlaşılmasın.

Bir tıfl-ı münfa'il gibi gülsün teessürü
Renginde hiç nisâb-ı melâl anlaşılmasın.

Kalsın o dîdelerdeki râz-ı emel nihân,
Gönlüm diler ki rûh-ı leyâl anlaşılmasın.

Müjgân-ı sâye-perveri setreyliyor gibi
Takrîr-i gamzesinde meâl anlaşılmasın.

Fikrim nüfûz eder gibi olsun hafâsına;
Lâkin hayır, o sihr-i cemâl anlaşılmasın.

Her hâli anlaşılsa da bir ihtimâl ile
Zîr-i lebinde gizli su'âl anlaşılmasın.

Pîşinde ben şikâyet-i hasretle ağlayım,
Gülsün... Fakat bu va'd-i visâl anlaşılmasın!

BAHÂR-I TERÂNE-DÂR

Sabâ eser, gusûn-i ter
Ki mürg-i aşka lânedir,
Fısıldaşır, sükût eder...
Bu bir güzel terânedir.

Akar çağıl çağıl o su,
Ki bağlara revânedir;
Meler başında bir kuzu...
Bu bir güzel terânedir.

Çoban kaval çalar, onun
Hayâtı şâ'irânedir;
Güler perisi tarlanın...
Bu bir güzel terânedir.

Öter hezâr-ı nağme-ger
Ki şevki bî-bahânedir;
Öter, öter, öter, öter...
Bu bir güzel terânedir.

Fakat şu tıfl-ı cân-rübâ,
Ki rûhdan nişânedir,
Gülerken ağlıyor... Bana
Bu en güzel terânedir!

EY YÂR-I NAGAM-KÂR!

Çal, ben de olup şevk ile âhengine peyrev,
Dillerdeki sevdâları cûşân edelim, çal!
Çaldıkça doğar gönlüme eşʿâr-ı nev-â-nev;
Her nağmene bir şiʿrimi kurbân edelim, çal!
Çal, ʿâlem-i ervâhı da raksân edelim, çal!

Îʿlân ediyor aşkını her nağme sesinde,
Giryân oluyor savt-ı hazîninde muhabbet;

Ervâh kanatlanmış uçar pîş ü pesinde;
Bahşetmede âhengine bir neş'eli rikkat
Gûyâ o kanatlardan uçan nefha-i cennet.

Ey gıbta-i nâhîd, ki zîr ü bem-i sâzın
Eflâki de, ecrâmı da inletse revâdır;
Ey reşk-i melâik, nagam-ı rûh-nevâzın
Cennetlere, hûrîlere cân-bahş-ı safâdır...
Bak ağlıyorum, giryeme bin hande fedâdır!

Zapt eyleyebilsin mi gözüm eşk-i revânı?
Titrer, bu nevâ gûşuma geldikçe, sebâtım;
Ey yâr-ı nagme-kâr, sakın kesme nevânı:
Vur, kopsa da mızrâbın ile târ-ı hayâtım;
Çal, şimdi, şu ân, olsa da, ân-ı sekerâtım!

Bir yâreli kuş çırpınıyor sanki telinde,
Çıkmakta bu âvâz o garîbin ciğerinden;
Ûdun mu hüner, yoksa o cânânın elinde
Bir feyz mi var kim daha mu'ciz hünerinden?...
Billâh, o eldir koparan rûhu yerinden!

Çal! Ben de olup "âh!"larımla sana dem-sâz,
Çâk eylemedir sîne-i aşkı emelim, çal!
Te'sîr-i tarabla ederek kol kola pervâz,
Tâ ʿarş-ı İlâhîye kadar yükselelim, çal!
Çal sevdiceğim, çal meleğim, çal güzelim... Çal!

TÂRÎH-İ KADÎM
ve
TÂRÎH-İ KADÎME ZEYL

TÂRÎH-İ KADÎM

Beşerin köhne ser-güzeştinden
Bize efsâneler terennüm eden;
Bizi, âbâ-i bî-vücûdumuzun
Cevf-i mâzîde bir siyâh ve uzun
Gece teşkîl eden hayâtından
Ninniler ihtirâ' edip uyutan;
Bize en doğru, en güzel örnek,
Diye evvel zamânı göstererek:
Gelecek günlerin geçen geceden
Farkı yok, hükmü yok zehâbı veren;
Ve cebînînde altı bin yıllık
Buruşuklarla şüpheler karışık;
Seri mâzîye, ya'ni rü'yâya,
Pâyı, âtî denen heyûlâya

Sürünen heykel-i kadîd... Onu gâh
Durdurup manzarımda, bî-ikrâh
Sorarım eski hâtırâtından;
O biraz feylesof, biraz sırtlan,
Ve bütün gılzatıyla bir hortlak,
Leyl-i nisyân-ı kabri yoklayarak
Muhtenik, paslı bir talâkatle
Bana başlar birer birer nakle
Mütevâlî şü'ûn-ı edvârı;
Hep felâket, elem yığıntıları!
Ne zaman geçse bir ketîbe-i şân
Dâimâ reh-güzâra hûn-efşân
Bir bulut sâye-bâr olur; mutlak
Başta, en başta kanlı bir bayrak,
Onu bir kanlı tâc eder ta'kîb;
Sonra hûnîn vesâit-i tahrîb:
Mızırak, yay, kılınç, topuz, balta,
Mancınık, top, sapan, tüfenk... Arada
Kanlı âmirleriyle cünd-i vegā;

Sonra artık alay alay üserâ...
Mutlaka bir muzaffer, on mağlûb;
Çiğneyen haklı, çiğnenen maʿyûb;
Kahra alkış, gurûra secde; kerem
Zaʿf u zilletle dâimâ tev'em;
Doğruluk dilde yok, dudaklarda;
Hayr ayaklarda, şer kucaklarda;
Bir hakîkat: Hakîkat-ı zencîr;
Bir belâgat: Belâgat-ı şemşîr;
Hak kavînin, demek şerîrindir;
En celî hikmet: Ezmeyen ezilir,
Her şeref yapma, her saʿâdet piç;
Her şeyin ibtidâsı, âhiri hiç;
Dîn şehîd ister, âsümân kurbân
Her zaman, her tarafta kan, kan, kan!..
Söyler, inler, sayıklar; el-hâsıl
Beşerin anlatır, ne yolda, nasıl
Bu sakāmetli ömrü sürdüğünü;
Görürüm kanların köpürdüğünü...

O kadîdin o dişlek ağzında
Sesinin ka'r-ı ihtızâzında
Öyle mûhiş bir in'ikâs-ı enîn
İşitir, öyle titrerim ki, zemîn
Sanırım lerze-gîr-i nefrîndir.
İndir, ey mahşer-i cidâl, indir
Perdeler sahne-i fecâ'atine,
Sönsün artık bu âteşîn fitne!..
Hele sen ey kadîd-i 'an'ane-hâh,
Yetişir çizdiğin hutût-ı siyâh.
Biz sabâh isteriz sabâh; o uzun
Geceler nâimîne hayr olsun!
Kimsin, ey gölge, sen ki mest-i harâb
Ediyorsun zalâma doğru şitâb?
Kanlı bir şeyle oynamış gibisin;
Belli, hem-nev'imin muharribisin!..
Kahramanlık... Esası kan, vahşet;
Beldeler çiğne, ordular mahvet;
Kes, kopar, kır, sürükle, ez, yak, yık;

Ne "aman!" bil, ne "âh!" işit, ne "yazık!";
Geçtiğin yer ölüm, elem dolsun;
Ne ekinden eser, ne ot, ne yosun;
Sönsün evler, sürünsün âileler;
Kalmasın hırpalanmadık bir yer;
Her ocak benzesin mezar taşına;
Damlar insin yetimlerin başına...
Bu ne vicdân-güdâz şenî'a, ne âr;
Yere geç satvetinle, ey serdâr!
Her zafer bir harâbe, bir medfen;
Ey cihângîr, utan şu makbereden!
Devril, ey köhne taht-ı istiklâl!
Zîr-i kahrında inliyor ensâl,
Parçalan, ey şikeste-fer iklîl,
Şu yığınlarla ihtiyâc-ı sefîl
Hep senin, işte hep senin eserin,
Gözyaşından yapılma incilerin
Görsen artık nasıl yosunlanmış...
Size mâzî ne hisle aldanmış!...

Bilsem ey kargalar ki âkil-i hûn
Her karanlık sizinledir meşhûn;
Fikre artık yeter tahakkümünüz;
Yaşanır pek güzel tagallübsüz,
Sizi târîh eder himâye, gidin;
— Gece hem-râzıdır hayâdîdin. —
Ve o matmûre-i tebâhîde
Boğulun... İşte en güzel müjde...
Bu tasavvur dühûr-ı âtiyeye;
İşte hürriyyet-i hakîkıyye:
Ne muhârib, ne harb ü isti'lâ;
Ne tasallut, ne saltanat, ne şekā,
Ne şikâyet, ne zulm ü istibdâd;
Ben benim, sen de sen; ne rab, ne 'ibâd!
O zaman ey kadîd-i nahnaha-kâr,
Şimdi "Cenk, ihtilâl, 'uhûd, ezfâr..."
Diye saydıkların kalır mechûl,
Birer u'cûbe, ya hikâye-i gûl...
Yırtılır ey kitâb-ı köhne, yarın

Medfen-i fikr olan sahîfelerin!
Bunu kimden fakat ümîd edelim?
Bu ʿazîm inkılâb-ı hilkati kim,
Hangi kuvvet taʿahhüd eyleyecek?
Sâhib-i kâinât!.. Evet gerçek,
Sâhib-i kâinât olan ceberût!...
O takarrüb-şiken likā-yı samût!..
O fakat aslı hep bu kavgaların!..
Ey semâ', ey süyûl-i aʿsârın
Şimdi mestâne bir sürûd-ı heves;
Şimdi zindân-girifte bir kuru ses;
Şimdi muhrik, ya şûh bir nakarât,
Bir geniş "Ooh!" bir derin heyhât!
Bir duâ, bir kasîde, şimdi halîm,
Şimdi serkeş bir ihtizâz-ı nesîm;
Şimdi pür şekve-i garîbâne;
Şimdi bir levm-i nâ-şikîbâne;
Şimdi pür lerze nağme-i nâkūs;
Şimdi bir sayha-i nakāre vü kûs;

Şimdi ʿaczin sükût-ı giryânı;
Şimdi kahrın sahîl-i şükrânı;
Şimdi bir hutbe-i cezîl ü vecîz;
Şimdi şermende bir niyâz-ı marîz;
Şimdi bir hande, şimdi bir hafakan,
Şimdi dehşetli bir gırîveş olan–
Mütelâtım tevelvülâtı ile
İnleyen kubbe-i tehî söyle!
Söyle sen her sadâya maʿkessin,
Şu heyâhây içinde hangi sesin
ʿAksi — fevkında iʿtilâ-fermûd
Olan — eyvân-ı Kibriyâ'ya suʿûd
Edebilmiş, ve söyle hangi duâ
Müstecâb olmuş?.. Ey İlâh-ı semâ,
Seni âbâ-i dîn olanlardan
Dinledim: "Bî-şebîh ü bî-noksân,
"Ḥayy ü kayyûm u kādir ü müteʿâl,
Bâsıtü'r-rızk, vâhibü'l-âmâl,
Kāhir ü müntakim, ʿalîm ü habîr,

Zâhir ü bâtın ü semîᶜ ü basîr,
Müstemendâna sâhib-i ü nâsır,
Zâtı her yerde nâzır u hâzır..."
Diye vasfeyliyorlar; en parlak
Sıfatın "lâ-şerîke leh"ken bak:
Şu bataklıkta kaç şerîkin var;
Hepsi kayyûm u kādir ü kahhār.
Hepsinin "lâ-şerîke leh" sıfatı,
Hepsinin emr ü nehyi, saltanatı;
Hepsinin bir sipihr-i ilhâmı,
Hepsinin mihri, mâhı, ecrâmı,
Hepsinin bir hafâ-yı mescûdu,
Hepsinin bir bihişt-i mevᶜûdu,
Hepsinin bir vücudu, bir ᶜademi,
Hepsinin bir nebiyy-i muhteremi,
Hepsinin cennetinde hûrîler,
Hepsinin tuᶜme-i cahîmi beşer!...
Hepsi halkından istiyor, makhûr

İki büklüm bir inkıyâd-ı sabûr...
Ben, ki hepsinden iştibâh ederim,
Kime sorsam diyor ki: Yok haberim.
Kim bilir, belki hepsi vehmiyyât,
Belki aldanmak ihtiyâc-ı hayât,
Kim bilir, belki hepsi doğru da ben
Bî-haber kendi sehv-i hissimden,
Varı yok bilmek istedim, yoğu var.
İştibâh... İşte töhmetim, ne zarar?!
Şüphe bir nûra doğru koşmaktır,
Hakkı tenvîr ʿukûl için haktır.
Kim bilir, belki bir ʿadem mevcûd,
Belki ʿukbâ da var.. fakat bu vücûd
Sunʿı olmakla Sâniʿ-i ebedin
Neye olsun esîri bin derdin?
Hem niçin yoktan eyleyip îcâd
Vermek ancak zevâle istiʿdâd?!
Kim bilir, belki aslımız toprak,
Onu bir muztarib çamur yapmak

— Ki mesâmâtı kanla, yaşla dolu —
Hangi hâin tesâdüfün işi bu?
Bunu bir Hâlik irtikâb etmez,
Halk eden mahveder harâb etmez!
İşte en zorlu hasmın, ey hallâk;
Seni karşında eyleyen ihnâk...
Bize vaktiyle zehr-i gayzından
Verdiğin cür'adır, odur bu yılan.
Bileceksin bu hasmı elbet sen:
Şüphe... En zâlim, en kavî düşmen;
Bize en muğfilâne taslîtin,
Yahut en gâfilâne tağlîtin.
O bugün –hud'a, şeytanet, iğvâ,–
Seni mülkünden eyliyor iclâ;
Üflüyor ma'bedinde meş'alini,
Kırıyor elleriyle heykelini.
Ve bütün kudretinle sen meflûc,
Düşüyorsun... Ne in'idâm-ı bürûc,
Ne savâ'ik, ne bir hübûb-ı jiyân,

Ne cehennemlerinde bir galeyân...
Ne nazarlar habîri mâteminin,
Ne kulaklarda bir tanîn-i hazîn...
Kopsa bir zerre cism-i hilkatten
Duyulur bir tazallüm olsun; sen
Göçüyorsun da ʿarş u ferşinle
Yok tabîʿatta bir inilti bile!...
Bilʿakis her tarafta "kah kah!"lar,
Kizbe yalnız riyâ ve humk ağlar.

Son

15 Nisan 1321

TÂRÎH-İ KADÎME ZEYL

-Molla Sırât'a-

Ben ki üç, beş pulu tercîhinden
Protestanlara zangoçluk eden
Şâirim. Zîver-i kürsî-i yakîn,
Şâir-i müctehid-i dîn-i mübîn,
Hazret-i Molla Sırât'a, edebî,
İhtirâmâtımı takdîm ile bî–
Tereddüd diyorum: Zangoçluk
Lûtf-i tavsîfine şâyân olduk,
Lâkin aldanma sakın, üstâdım,
Ben de bir parça muvahhid-zâdım.
Bana anlatma o ra'nâ dîni,
Bilirim ben de senin bildiğini.
Okudum ben de kitâb-ı gaybı;
Dinledim ben de hitâb-ı gaybı.
Ben de zâtın gibi câmi' câmi'
Dolaşıp Hâlik'a oldum râki'

— Şevk-i cennetle hayâlim meşgûl,
Yüreğim havf-ı cehennemle melûl. —
Ben de tırmandım ulu Tûbâ'ya,
Ben de çıktım mele'-i a'lâya.
Ben de âşıktım ezân nağmesine;
Ben de koştumdu o Allah sesine;
Ben de tesbîh ü duâ, savm u salât
Hepsini, hepsini yaptım, heyhât!
Çünkü telkinlere, aldanmıştım,
Kandığın şeylere hep kanmıştım;
Bilmeden, görmeden îmân ettim.
Sevdim Allah'ı da, peygamberi de,
O alay kaldı bugün hep geride.
Anladım çünkü hakîkat başka
Başka yoldan varılırmış Hakk'a.
Saydığın hârikalar, mu'cizeler
Birer efsûn-ı zekâdır ki, beşer
Bî-tevakkuf açıyor sırlarını;
Mu'cizât ehli unutmuş yarını.
Muğfil ü muğfel o Îsâ, Mûsâ;
Köhne bir kizb-i mutalsamdır 'asâ.

Beşerin böyle dalâletleri var,
Putunu kendi yapar, kendi tapar
Ara, git deyrini, gez Kâ'be'sini,
Dinle tekbîri, işit çan sesini.
Göreceksin ki bütün boşluktur
Umduğun, beklediğin şey yoktur,
Düzme Allah'ı gibi şeytanı,
Buda'sı, Ehrimen'i, Yezdân'ı;
Topunun hâlikı bir vehm-i cebîn!
Gölgeler gölgeler! Onlarda derin
Bir karanlık sezerek çevrildim,
Acı bir darbe yeyip devrildim.
Şimdi bî-kayd-ı cinân u yezdân
Süzerim fıtratı hayrân hayrân.
Ben ne ma'bud, ne mu'bid bilirim,
Kendimi hilkate 'âbid bilirim.
Gökte binlerce mesâcid görürüm.
Onda vicdânımı sâcid görürüm.
Bu sücûd işte benim tâ'âtim,
Bu ibâdette geçer sâ'âtim,
Bu ibâdette fahûr u hurrem,
Beni ben bir kayadan fark edemem.
Bir küçük kuşla birim tapmakta;
Ben de tehlîl ederim ishak da.

Doğruluk, hubb u vefâ, mahviyyet
Merhamet, hayr ü muhabbet, nasfet,
Sonra, bir şâire zangoç dememek...
İşte vicdânıma bunlar mahrek.
Düşünüp işlemek âyînimdir,
Yaşamak dîni benim dînimdir.
Mü'minim, varlığa îmanım var,
Her kanat bir melek eyler ikrâr.
Enbiyâdan yaşarım müstağnî,
Bir örümcek götürür Hakk'a beni.
Kitabım sahn-ı tabîʿat kitabı,
Bendedir hayr u şerin esbâbı.
Varırım böylece merkade dek;
Baʿs ü ʿukbâya mahal görmem pek.
Taşırım kalb-i şegaf-peymâda
Beşerin ʿaşkını, âlâmını da.
Dîn-i hak bence bugün dîn-i hayât
Sen ne dersin buna ey Molla Sırât!...

Kayalar, 14 Teşrîn-i Sânî 1914

RÜBÂB'IN CEVÂBI
DOKSAN BEŞE DOĞRU
REVZEN-İ MAHLÛ[c]

RÜBÂB'IN CEVÂBI

Servet-i Fünûn âile-i fikriyesine şükrâne-i samîmiyet olarak ithâf olundu.
–19 Kānun-ı sânî; 1327–

— Demlerdir, ey rübâb-ı hazînim, gunûdesin;
Yılgın bir ebkemiyyetin üstünde hür sesin
Yıllarca dalgalandı; bu kasvetli mahbesin
Çatlak, sağır duvarları sayhanla inledi;
Binlerle kalb o sayha-i bîdârı dinledi.
Yıllarca susmadın, ve bağırdın derin derin.
Zulmün gazûb ayakları altında tellerin

Kopmak değil, çelik kesilirken, bugün niçin
— Bir oklarından ayrı düşen yay kadar- hazîn.
Sâmit, köşende tozlanıyorsun?.. Bu ihtizâr
Bir vakfe-i sükûn ise bitsin... Belâ, hasâr,
ᶜUdvân u vahşet, âteş-i gılzet, sümûm-ı veyl,
Vicdâna, fikre, hakka taᶜaddî... Bütün bu seyl
Girdâb-ı zehri, sarsar-ı kahrıyla çağlıyor;
Bak, ağlıyor vatan yine, bak, anne ağlıyor!

"Bağrım! diyor vatan; acıyın, bin yılan dişi
"Bağrımda saplı; karhaların en muharrişi
"Yorgun ciğerlerimde; medîd öksürüklerim,
"Hummâlarımla ben yine sînemde beslerim,
"Besler ve saklarım sizi sînemde bî-fütûr;
"Lâkin biraz nefes bana, bir parçacık huzûr!"

Bir parçacık huzûr u nefes, en büyük kerem...
Heyhât! İşitmiyor gibisin, ey rübâb-ı gam,
Âfâkı inleten bu mukaddes iniltiyi!
Sen bakma çeng-i sanᶜatı, âheng-i heyheyi

Hakkın ruʿûd-ı levmine tercîh edenlere;
Sen bak: Nasıl donup düşüyor nağmeler yere;
Sen bak: Nasıl benizler uçuk, nazreler melûl;
Sen bak: Sitâreler nasıl âmâde-i ufûl;
Sen bak: Şu buzlu dalgaların gavr-ı şûmuna;
Sen bak: Şu kitlenin tabakāt-ı zalûmuna;
Sen bak: Ne bünyeler boğuyor gûl-i inhitât,
Hep devrilen ümîd ü tesellî, zekâ, sebât!
Hep leyl ü hevl; uzak ve yakın hep şikâk u şûr;
Hep cehl ü gayz u levs... Acı hengâme-i nüşûr!
Hep kar ve korku; sonra ne bir çit, ne bir yuva;
Bî-çâre kuşlar, önleri ıssız, bahîl ova!
Sâhil dikenli bir uçurum; sonra teknesiz,
Cankurtaran, sükûn ve liman bilmeyen deniz!
Balkan, yamaç, bütün hatar-engîz, ʿadem-penâh;
Kartallarında pençe, kanat hep kızıl, siyâh!
Gök dâimâ bulutlu, güneş dâimâ nihân;
Bir kanlı hat dudakları ufkun, şerer-feşân!
Hep samt u raʿşe; saklı bu vâdî-i muzlimin
Her hatvesinde şübheli bir hufre, bir kemîn!

Hep samt u raʿşe; kaynaşıyor canlı gölgeler;
Bir mahşer-i cünûn gibi, pür-cûş u bî-haber!
Hep samt u raʿşe; sanki, tebeh-kâr-ı maʿsiyet,
Milyonla teşne bekleşiyor âb-ı mağfiret!
Hep samt u raʿşe; gizli bir âvâz-ı muztarib
Yükselmek istiyor gibi... Rûhum bu nâ-şekîb
Âvâz-ı rûhu duydu, ve ürperdi nâgehân...
Sensin, sen, ey rübâb-ı hamûşum, bu haykıran!
Biz duymasak da sayhaların susmuyor senin;
Pür-jeng, uğulduyor yine her târ-ı âhenin.

— Hicrân biter mi, girye-i hicrân diner mi hiç?..

Bir lâhza önce neydi o feryâd-ı muhteliç?
Sendin "Uyukluyor!" diye, gûyâ donuk, denî
Bir kalb-i derbeder gibi telʿîn eden beni!
Sendin başımda zâr ü sitem-kâr inildiyen;
Sendin: "Vatan harâb oluyor, ağlıyor!" diyen.
Sensin vuran bu darbeyi, ey rûh-ı bî-sükûn,

Lerzemle şimdi ürperiyor, titriyor musun?
Sen zanneder misin ki benim hep elemlerim?
Heyhât! Ben nevâ'ib-i eyyâmı inlerim!
Tehzîz eden bu telleri, ey rûh-ı münkesir,
Âfâkı inleten o mukaddes iniltidir.
Maᶜkes her ihtizâza ᶜurûkum, nihân ᶜayân:
Baᶜzan cerî, güzîde bir ümîdi avlayan
Bir kurşunun safîr-i fecîᶜiyle sarsılır,
Nefretle inlerim; ve sesim zerd ü muhtazır
Bir çehrenin hutût-ı hamûşunda titreşen
Evcâᶜı besteler; bu yanık ser-nüvişti ben
Günlerle inler, inlerim artık... Tagallübün,
Kahrın demir dudakları, cehlin, taᶜassubun
Masrû ü müfteris canavar dişlerinde hep
İnsanlığın asırlara mevdûᶜ u pür-taᶜab
Şekvâ-yı iktirâbını dinler; yakın, uzak
Her nevha-i elemde boğuk bir enîn-i hak,
Sûzişli bir kitâbe okur, inlerim... Şebâb
Âgûş açar karanlığa, ben inlerim, harâb...
Ufkun bir ihmirâr-ı ketûmunda; kuşların

Çığlıklarında, köyleri tekfîn eden karın
Levninde bir fecî'a duyar, inlerim... Vatan,
'İfrît-i hırs u gayzın o her keyfi hak sayan,
Her şekl-i iltikāmı helâl 'addeden, "Sözüm
Kānun!" diyen tasallutu altında: "Öksüzüm,
"Bedbahtım, işte kimseciğin hayrı yok bana;
"Ben bir zavallıyım!.." diye pür-şehka-i bükâ
İnlerken, artık, inlememek, hem de en cesûr,
En gür sesimle inlememek bir günâh olur...

Ey gözlerinde mâî güneşler gurûb eden,
Altın başında fırtınalardan, didişmeden
Bir tâc-ı nûr olan o güzel saç didik didik,
Nâzân vücûdu bir kucak ot, bir yığın kemik,
Mahzûn bir ihtifâl ile mâzî-i şâdının
Gerdûne-i şükûhunu teşyî' eden kadın!
Anlat: O bağra hangi yılan zehridir, akan?
Anlat: Ciğerlerin ne için yorgun? Âh, o kan
Sînende, kollarında kimin, hangi cân-fedâ
Âşıkların hediyye-i yākûtu, bî-bahâ?..

Onlar -ki, aldatıp seni "Kurbânınız!" diye
Kurbân eder teseyyübe, ikbâle, her şeye,
Sâdık çocukların olamaz, hem de olmasın!
Sen hiç mükedder olma: Senin öz oğulların,
Şefkatli kızların da var; onlar sabûr, asîl
Bir ʿaşk-ı fazl u hakla senin şimdi pek melîl,
Pek münhasif duran o muazzez cebînine
Rahşân hilâleler örecekler, ve sen yine
-Şarkın melek perîsi, mübârek melîkesi!-
Hüsnün, mehâsinin ve füyûzunla her sesi
Pîşinde nağme-hîz edeceksin, güneş gibi.
Ben böyle isterim seni: Hep leyle ecnebî,
Hep şuʿle, hep seher dolu bir cebhe-i sefîd!
Karşında son terâne-i rûhum benim, medîd
Bir sayha-i ümîd olacaktır... Ümîd.. Ümîd!..

–Kayalar, 8 Kānun-ı sânî; 1327–
Tevfik Fikret

Kayalar – 6 Kānun-ı sânî, sene 327

DOKSAN BEŞE DOĞRU

Bir devr-i şeâmet: Yine çiğnendi yeminler;
Çiğnendi, yazık, milletin ümmîd-i bülendi!
Kānûn diye topraklara sürtüldü cebînler;
Kānûn diye, kānûn diye, kānûn tepelendi...
Bî-hûde figānlar yine, bî-hûde enînler!

Eyvâh! Otuz üç yıl o zehir giryeleriyle,
Hüsrânları, buhrânları, ehvâli, melâli,
Âmâl ü devâhîsi ve sulh ü seferiyle
Bir sel gibi akmış, mütevekkil, mütehâlî....
Yazsın bunu târîh-i ʿiber hatt-ı zeriyle!

Ey bir rü'yâ gibi geçmiş kara günler;
Bir lâhza edin seyr-i cahîminizi tekrâr;
Dönsün bize mâzî, o derin nazra-i muğber....
Heyhât! Otuz üç yıl, otuz üç yıl bütün ekdâr;
Heyhât!... Ne bir ders, ne bir fikr-i mukarrer!

Silmez fakat elvâhını târîh-i muʿânid;
Doksan beşi aç; gölgesi bir tâc-ı harîsin
Saklar mütelâşî, müterеddid, mütemerrid
Evzâ-ʿı şeb-engîzini bir bûm-ı habîsin.
Hâlâ o vesâvis, o desâyis, o mefâsid.

Hâlâ o şebin zeyl-i temâdisi bu azlâm;
Hâlâ o cehâlet, o tecâhül ve o techîl;
Hâlâ vatanın hissesi bir tûde-i âlâm;
Hâlâ düşünen başlara hep lâtme-i tenkîl,
Hâlâ sırıtan dişlere hep lokma-i inʿâm!

Hâlâ tarafiyyet, hasebiyyet, nesebiyyet;
Hâlâ "Bu senindir, bu benim!" kısmeti cârî;
Hâlâ gazab altında hakikatle hamiyyet...
Hep dünkü terennüm, sayıdan saygıdan ʿârî;
Son nağmesi yalnız: Yaşasın sevgili millet!

Millet yaşamaz, hakka tahassürle solurken
Sussun diye vicdânına yumruklar inerse;
Millet yaşamaz, meclisi müstahkar olurken
İğfâl ile, tehdîd ile titrer ve sinerse;
Millet yaşamaz maʿşer-i millet boğulurken!

Kānûn diyoruz; nerde o mescûd-i muhayyel?
Düşman diyoruz; nerde bu? Hâricde mi, biz mi?
Hürriyetimiz var, diyoruz, şanlı, mübeccel;
Düşman bize kānûn mu, ya hürriyetimiz mi?
Bir hamlede biz bunları kahrettik en evvel.

Bir hamle-i mahmûm-ı tagallüble değiştik
Hürriyeti şahsiyyete, kānûnu gurûra;
Heyhât! Otuz üç yıl geri düştük ve bu mühlik
Yoldan şu nedâmetli ve gafletli mürûra
Bî-şübhe o hummâ-yı cünûn oldu muharrik.

Ey millete bir sille olan darbe-i münker!
Ey hürmet-i kānûnu tepen sadme-i bî-dâd!
Milliyeti, kānûnu mukaddes tanıyan her
Vicdân seni lânetle, mezelletle eder yâd...
Düşsün sana -meyyâl-i tahakküm- eğilen ser,
Kopsun seni -bir hak diye- alkışlayan eller!

Tevfik Fikret

REVZEN-İ MAHLÛ[c]

Heyhât!.. Hep hatâ mı tecellîsi ümmetin!...
Biz bâb-ı ihtişâmını ikbâl-i milletın
Alkışla, hutbelerle kaparken o boş yere
Kānûnu hırpalarken, uzak bir darbeden
-Altında korkular dolaşan, süngüler gezen-
Bir gizli, bir kilitli ve nekbetli pencere
Pür-inşirâh açıldı, ve mağrûr u muntakim
Bir kahkahayla güldü... "Aman, görmeyim!" dedim.

Ey ser-nüviştimizle bizim oynayan fuhûl!
İsterseniz, şu anda kapansın kütüb, ʿukûl;
Günler kararsın, ufk-ı tesellî de gülmesin;
İsterseniz, şu gözler, ağızlar... Biraz bakan;
Bir parça fark eden, düşünen... "Hak, şeref, vatan,
Kānûn!" diyen ne varsa silinsin, görülmesin;
Hattâ semâ yüz üstü kapansın ve ağlasın...

Yalnız, aman, o revzen-i meş'ûm açılmasın;
Yalnız o gülmesin!

Kayalar, 15 Kānun-ı sânî sene 327 (Rübâb)
Tevfik Fikret

SÖZLÜK

- A -

âb: Su.
âb ü tâb: Parlaklık, tazelik, güzellik.
âbâ: Babalar.
âbide: Anıt.
ʿabûs: Çatık, asık suratlı, somurtkan.
ʿacîb: Tuhaf, garip.
ʿacîbe-nümûn: Şaşırtan, şaşırtıcılık gösteren.
âciz: Düşkün, zayıf, güçsüz.
ʿacûl: Aceleci, tezcanlı.
ʿacz: Güçsüzlük, becerik-sizlik.
ʿadalî: Adaleli; kaslarla ilgili.
âdem: İnsan.
ʿadem: Yokluk, hiçlik.
ʿadem-penâh: Yokluk sığınağı.
ʿadüvv: Düşman.
addetmek: Saymak.
âfâk: Ufuklar.
âfitâb: Güneş.
agsân: Dallar, budaklar.
âgûş: Kucak.
ağreb: En tuhaf, en garip.
âhen: Demir.
âhenîn: Demirden yapılmış, demîr gibi.
âhenk: Ezgi, uyum.
âheste: Yavaş.
âhir: Sonra, en son.
ahker: Kor, ateş.
ahker-nümâ: Ateş saçan.
ahlâm: Düşler, hülyalar, rüyalar.
ahter: Yıldız.
âhû: Ceylan.
ahvel: Şaşı, şaşkın.
ahzân: Kederler, sıkıntılar.
akdem: Önce.
ʿâkıbet: Sonunda.
ʿâkim: Kısır, verimsiz.
ʿâkis: Akseden, yansıyan.
akrân: Yaşıt.
ʿaks: Yansıma.
aksâ: Uzak, en son.
ʿakûr: Azgın.
akvâm: Milletler, kavimler.
al: Kırmızı.
ʿalâim: Belirtiler.
âlâm: Acılar, üzüntüler.
ʿalâyık: İlgiler, alakalar.
ʿale'd-devam: Sürekli, durmadan.
ʿalelʿâde: Sıradan, bayağı.
âlem: Eğlence.
ʿalem: Bayrak.
ʿâlem: Dünya, cihan, insan topluluğu.

ʿâlî: Yüce, yüksek.
âlihe: İlâhlar, tanrılar.
ʿalîl: Hastalıklı, sakat.
ʿalîm: İlmi, bilgisi ezelî ve ebedî olan (Allah).
âlûde: Bulaşmış, bulaşık.
âlüfte: Yosma, fahişe.
âmâde: Hazır.
aʿmâk: Derinlikler.
âmâl: Emeller, hayaller.
aʿmâr: Ömürler, hayatlar.
âmir: Emreden, üst.
âmîz: Karışık.
ʿamûd: Dikey, sütun.
anʿane: Rivayet, gelenek, tafsilat.
ʿanâsır: Ögeler, unsurlar.
ân-be-ân: Her an.
ʿanîf: Sert, kızgın, kaba.
ʿankā: Efsanevî anka kuşu.
ʿankebût: Örümcek.
ʿanûd: İnatçı.
âr: Utanma, utanç.
ârâm: Dinlenme, Dinlendirici, huzur verici.
ʿârız: Yanak.
ʿarş: Göğün dokuzuncu katı.
ʿarş u ferş: Gök ve yer.
ʿarş-ârâ: Göğü süsleyen.
ʿarz: Sunma, takdim etme, gösterme.
arz: Yeryüzü, yer.
ârî: Arınmış, soyulmuş.
aʿsâb: Sinirler.
ʿasabî: Sinirli.
aʿsâr: Yüzyıllar.
âsâr: Eserler.
asîl: Soylu.
âsiyâb: Su değirmeni.
ʿasr, asır: Yüzyıl.
âsûde: Rahat, dingin, sessiz.
âsümân: Gökyüzü.
âşikâre: Apaçık, açıkça.
âşinâ: Tanıdık, bildik.
âşiyân: Yuva.
âşiyâne: Kuş yuvası, ev.
âşûb-gâh: Karışıklık yeri.
ʿatâlet: Tembellik.
ʿateh: Bunama.
âteşîn-cereyân: Ateşli akım.
ʿatf: Yöneltme, bağlanma.
ʿâtıl: Tembel.
âtî: Gelecek.
ʿavâlim: Dünyalar, âlemler.
âvâre: Başıboş, aylak.
âvâz: Haykırış, ses.
âvâze: Yüksek ses.
ʿavdet: Geri dönme.
âveng: Demet.
âver: Veren, taşıyan, getiren.
âyât: Âyetler, alâmetler.
ʿayân: Açık, belli.
ʿayn: Göz.
ʿayş u tarab: Yeme içme, eğlence.
azâb: Sıkıntı, işkence, ceza.
âzâde: Kurtulmuş.
aʿzam: Büyük.
ʿazîm: Gidiş.
azlâm: Karanlıklar.
ʿazm: Karar, niyet, kasıt.

- B -

bâb: Kapı, bölüm.
bâd: rüzgâr, yel
bâd-bân: yelken
bağteten: ansızın, birdenbire
bahârî: bahara ait, baharla ilgili
bahr: Deniz.
bahs: Konu.
bahş: Verme, sunma, bağışlama.
baht: Talih, kısmet.
bahtiyâr: Mutlu.
bahîl: Cimri, verimsiz, çorak.
ba'îd: Uzak, boş.
bâ'is: Sebep olan, gönderen.
bakıyye: Kalıntı, artık.
bâkir: Temiz, bozulmamış.
bâl: Gönül, kanat.
bâlâ-rev: Yüksekten giden.
bâm-dâd: Sabahleyin, seher vakti.
bâr: Yağdıran, serpen, saçan.
bâr: Yük.
bârân: Yağmur.
bârid: Soğuk.
bârik: Parlak, güzel.
bâsıtü'r-rızk: Rızıkları genişleten, yayan (Allah).
basîr: Herşeyi gören (Allah).
bast etmek: Açmak, yaymak.
bâtıl: Boş, çürük.
bâtın: Gizli, görünmeyen.
bâzîçe: Oyuncak, eğlence.
bed: Kötü, çirkin.
bedâyi': Güzellikler.
bedbaht: Kara bahtlı, talihsiz.
bedî': Güzel.
bedî'a: Beğenilen en yeni parça.
bedîa-zâr: Güzellik bahçesi.
bedîd: Beliren, belirten.
bedîdâr: Görünen, belli.
bed-nâm: Adı çıkmış, lekeli, kötü nam.
bedr: Ay.
behcet: Güzellik.
behîc: Güler yüzlü, şen.
behîmî: Hayvânî, kaba.
behiştî: Cennetlik, cennetle ilgili.
behre: Pay, kısmet.
bekā: Kalıcılık, yaşama.
bekâret: El değmemişlik, saflık.
bel' eylemek: Yutmak.
belâgat: Güzel, pürüzsüz söz söyleme.
benân: Parmaklar.
benât: Kızlar.
ber: Üst.
ber-ceste: Seçme, sağlam.
ber-devâm: Sürüp gitmek.
berf: Kar.
ber-güzâr: Anı, hâtıra.

ber-güzîde: Seçilmiş, seçme.
berîd: Postacı, haberci.
berîn: Pek yüksek, yüce.
berk: Yaprak; şimşek.
berk urmak: Şimşek çakmak.
berk-efşân: Şimşek saçan.
berkıyye: Şimşek gibi.
ber-mu'tâd: Alışılageldiği gibi.
ber-pâ: Ayakta, yıkılmamış.
berrâk: Saydam, duru.
ber-zede: Bir araya getirilmiş, toplanmış.
beşâşet: Güleryüzlülük.
beşer: İnsanlık.
bevâdî: Kırlar.
beyâbân: Kır, çöl.
beyân: Anlatma, bildirme.
beyzâ: Bembeyaz.
bezl etmek: Cömertçe sunmak.
bezm: Meclis, ocak.
bezm-gâh: İçki meclisi.
bî-âb u tâb: Kuru, susuz, bitkin.
bî-ârâm: Durup dinlenmeksizin.
bî-bahâ: Paha biçilmez, çok değerli.
bî-bahâne: Bahanesiz, sebepsiz.
bî-baht: Bahtsız, talihsiz.
bî-berk: Yapraksız.
bî-çâre: Çaresiz.
bî-dâr: Uyanık.
bîdâr: Hırçın.
bî-dâd: Zalim, adaletsiz.
bî-derman: Dermansız, bitkin, güçsüz.
bî-fâide: Yararsız, boşuna.
bî-fer: Fersiz, ışıksız, cansız, güçsüz.
bî-fütûr: Usanmadan, yorulmadan.
bîgâne: İlgisiz, aldırışsız, yabancı.
bî-gâye: Amaçsız, gayesiz.
bî-günâh: Günahsız.
bî-hâb: Uykusuz.
bî-haber: Habersiz.
bî-had: Sınırsız.
bî-hareket: Hareketsiz.
bî-havf: Korkusuz.
bî-hayât: Cansız.
bî-hazer: Sakınmadan, çekinmeden, korkusuzca.
bî-hemâl: Eşsiz.
bî-his: Duygusuz.
bihişt, behişt: Cennet.
bîhûde: Boşuna, boş yere.
bî-hudûd: Sınırsız.
bî-hûş: Şaşkın, kendinden geçmiş.
bî-hutût: Çizgisiz, düz.
bî-'idâd: Sayısız, pek çok.
bî-ikrâh: Zorlamadan.
bî-insâf: İnsafsız.
bî-intihâ: Sonu gelmeyen, bitmez tükenmez.
bî-karâr: Kararsız, oynak.
bî-kayd: İlgisiz, alâkasız, aldırışsız.

bî-kes: Kimsesiz.
bil'akis: Tersine.
bilâ-tevakkuf: Durmadan.
bilâ-udûl ü tevakkuf: Sapmadan, durmadan.
bî-lerzîş: Titremeksizin, titreyişsiz.
bîm: Korku.
bî-ma'nâ: Mânâsız.
bî-mecâl: Bitkin, güçsüz.
bî-melâl ü ta'ab: Sıkıntısız, zahmetsiz, acısız, eziyetsiz.
bî-mesîl: Eşsiz, benzersiz.
bî-minnet: Minnetsiz.
bî-mu'âdil: Eşsiz, benzersiz.
bî-nâm: Adsız.
bî-nihâyet: Sonsuz.
bî-noksân: Eksiksiz.
bî-pâyân: Sonsuz, sınırsız.
bî-reng: Renksiz.
bî-sebât: Dirençsiz, dayanaksız.
bî-sebeb: Sebepsiz, yok yere.
bister: Döşek.
bî-sûd: Boşuna, faydasız.
bî-sükûn: Durmayan, dinmeyen.
bî-şebîh: Eşi benzeri olmayan (Allah).
bî-şek: Şüphesiz, kuşkusuz.
bî-şu'ûr: Bilinçsiz, şuursuz.
bî-tâb: Bitkin, yorgun.
bî-tenâhî: Sonsuz, uçsuz bucaksız.
bî-tüvân: Güçsüz.
bî-vefâ: Vefasız.
bî-vücûd: Vücudsuz.
bî-zâr: Bıkmış, usanmış.
buhayre: Göl.
buhrân: Bunalım.
bûm: Baykuş.
burc: Kale, hisar çıkıntısı kulesi.
bûs eylemek: Öpmek.
bûse-fiken: Öpücük konduran, öpen.
bûsiş: Öpüş, öpücük.
bühtân: İftira.
bükâ: Ağlayış, ağlama.
bülend: Yüksek, yüce.
bünyân: Yapı.
bünye: Yapı, varlık, gövde.
bürehne: Açık, çıplak.
bürhân: Kanıt, ispat.
bürka': Örtü, peçe, yaşmak.
bürûdet: Soğukluk.

- C -

câ-be-câ: Yer yer.
cahîm: Cehennemler.
câiz: Uygun.
ca'lî: Yapmacık.
câm: Kadeh.
câme-hâb: Yatak.
câmid: Donmuş.
cânâne: Sevgili.
cân-bahş: Can veren, canlandıran.

cân-fedâ: Canını veren.
cân-fiken: Can alan.
cân-güdâz: Acıma uyandıran, iç eriten.
câ-nişîn: Birinin yerine geçen, vekil.
cân-rübâ: Gönül kapan, çekici.
cân-şikâf: Gönül parçalayan.
cârî: Akan, geçen, geçerli, yürürlükte.
cârûb: Süpürge.
cây: Yer.
câzibe: Çekicilik, çekim.
câzibe-dâr: Çekici, alımlı.
cebel: Dağ.
cebe"ût: Aşırı büyüklük, Allah'ın büyüklüğü.
cebhe: Yan, alın, taraf.
cebîn: Alın.
cebr: Zorlama.
cebr eden: Zorlayan.
cebrî: Zorla, zorlayarak.
cedel-gâh: Çekişme dünyası.
cehâlet: Bilgisizlik.
cehd: Çaba.
cehl: Bilgisizlik.
cehele: Cahiller, bilgisizler.
celâdet: Gözüpeklik, yiğitlik, kahramanlık.
celâl: Büyüklük, ululuk.
celî: Âşikâr, açık, belli.
cemâdî: Cansız, donuk.
cemâdiyyet: Donmuşluk, cansızlık.
cem'iyyet: Toplum.
cenâh: Kanat, kol, yan.
ceng: Savaş.
cenîn: Ana karnındaki çocuk.
cerbeze: Güzel konuşma; beceriklilik.
cerî: Atılgan, cesur, gözüpek.
cesûr: Yürekli, gözüpek.
cesîm: Büyüklük, ululuk.
cev: Hava, boşluk, gök.
cevânib: Yanlar, taraflar.
cevf: Boşluk, oyuk.
cevher: Öz.
cevherîn: Mücevherli kıymetli taşlardan yapılmış.
cevlân: Dolaşma, ilerleme.
cevvâl: Koşan, hareketli.
cezîl: Peltek, bozuk olmayan söz.
cibâl: Dağlar.
cidâl: Kavga, savaş, gürültü.
cidâr: Duvar.
cîfe: Leş.
cihân: Dünya.
cihâz: Âlet, araç.
cinân: Cennetler.
cirm: Cisim, hacim.
cism: Vücud, beden, gövde.
civân: Genç, delikanlı.
civânî: Gençlik.
civâr: Çevre
cûd: Cömertlik.
cûş: Coşkunluk.
cûş-â-cûş: Coşkun, taşkın.
cûşân: Coşan, coşkun.
cûşiş: Coşma.
cûybâr: Dere, çay, ırmak.
cühelâ: Cahiller, bilgisizler.
cünûn: Çılgınlıklar, delilikler.

cünbüş: Eğlence, eğlenti.
cünd: Asker topluluğu.
cür'a: Yudum, içim.
cür'et: Gözüpeklik, cesaret.
cüst-ü-cû: Arayıp sorma, araştırma.
cüyûş: Askerler, ordular.

- Ç -

çâh: Kuyu, çukur.
çâk etmek: Yırtmak.
çâr-pây: Dört ayaklı hayvanlar.
çehre: Yüz.
çek-â-çâk: Şakırtı.
çeng: Çalgı.
çerâğ: Mum, fitil.
çeşm: Göz
çeşmân: Gözler.
çîn: Kıvrım, kırışık.
çirk-âb: Çirkef.

- D -

dahl etmek: Karışmak, sataşmak.
dahme: Mezar.
dâimâ: Sürekli.
dâm: Tuzak.
dâmân: Etek.
dâm-gâh: Tuzak kurulan yer.
dâne: Tane.
dâniş: Bilme, bilgi.
dâr: Yuva, yurt.
darâ'at: Alçalma, küçülme.
darabân: Çarpma, vurma.
darbe: Vuruş.
darbet: Çarpışma, tokuşma.
dârülfünûn: Üniversite.
dârülmuallimîn: Öğretmen okulu.
def': Atma, kovma.
defîn: Gömülü.
defn eylemek: Gömmek.
dehâet: Dehâ.
dehân: Ağız.
dehr: Dünya.
dehşet: Korku.
dem: An, lahza, kan.
dem urmak: Söz etmek, bahsetmek.
dem'â: Göz yaşı damlası.
demân: Kükreyen.
dem-be-dem: Zaman zaman, arada bir.
demdeme: Öfke, kavga.
dem-sâz: Sırdaş, arkadaş.
denî: Aşağı, bayağı, alçak.
der: Kapı.
der-âgûş: Kucakta.
derbeder: Serseri, aylak, dağınık.
derûn: İç, yürek.
deryâ: Deniz.
desâyis: Tuzaklar, hileler, oyunlar.
dest: El.
destâr: Sarık.
deşt: Bozkır, çöl, kır.
devâhî: Yıkımlar, belâlar.
devvâr: Fıskıye.
devr: Dönem, çağ.

dıraht: Ağaç.
dırahşân: Parlak ışık, nur.
dîbâce: Önsöz.
dîdâr: Yüz.
dîde: Göz.
dîde-nümâ: Gördüren göz.
dîger: Diğer, öbür.
dil-ârâ: İç açıcı.
dilber: Güzel, çekici.
dildâr: Sevgili, seven.
dil-harâb: Bağrı yanık.
dil-hûn: İçi kan ağlayan.
dil-i pâk: Saf, temiz kalp, gönül.
dil-sitân: Gönül alan, kendine bağlayan.
dil-tengî: Gönül darlığı.
dimağ: Beyin, akıl, şuur.
dîv: Dev.
ducret: İç sıkıntısı, yürek darlığı.
dûd: Duman.
dûn: Aşağı, alt.
dûr: Uzak.
dûr-â-dûr: Uzaktan uzağa.
dûş: Omuz.
dühûr: Dünyalar, zamanlar, devirler.
dümûğ: Göz yaşları.
dürr: İnci.
dürüşt: Kaba, sert.

- E -

deycûr: Karanlık, kara.
deyr: Kilise.
eb: Baba, ata.
ebʿâd: Boyutlar, uzunluklar.
ebed: Sonsuzluk.
ebedî: Sonu olmayan, sonsuz, bitimsiz.
ebediyyen: Sonsuza kadar, sonsuza dek.
ebediyyet: Sonsuzluk.
ebhâr: Denizler.
ebkemiyyet: Suskunluk, dilsizlik.
ebnâ: Çocuklar.
ebr: Bulut.
ecdâd: Atalar, dedeler.
ecfân: Kirpikler, göz kapakları.
ecnebî: Yabancı.
ecrâm: Yıldızlar.
ecsâd: Cesetler, gövdeler.
edâ: Tavır, davranış.
edâlı: Çalımlı.
edîm: Deri, yüz.
edvâr: Devirler, çağlar.
edyân: Dinler.
efkâr: Fikirler, düşünceler.
efrâd: Fertler, bireyler, kişiler.
efsâne: Masal, söylence.
efsûs: Eyvah, yazık.
efsürde: Donmuş, donuk.
efşân: Saçan, serpen, dağıtan.
efvâh: Ağızlar.
ehl: Sahip
ehvâl: Korkular.
ehven: Daha az kötü.

ekber: En büyük.
ekdâr: Kederler, üzüntüler.
ekser: Çoğu zaman, genellikle.
el'ân: Şimdi, henüz, daha.
elem: Buñ, acı, üzüntü.
elfâz: Sözler.
el-hâsıl: Sözün kısası.
elvâh: Levhalar, tablolar, resimler.
elvân: Renkler.
emân: Güven, korkusuzluk.
emvâc: Dalgalar.
emvât: Ölüler.
enbiyâ: Peygamberler.
encâm: Son.
endîşe: Tasa, kaygı.
enfâs: Nefesler, soluklar.
engüşt: Parmak.
enhâr: Nehirler.
enîn: İnleyiş, inilti.
enîs: Arkadaş.
enmûzec: Örnek.
ensâl: Nesiller.
envâ'ı: Türlü, çeşitli.
envâr: Işıklar, nurlar.
enver: Çok parlak, çok güzel.
enzâr: Bakışlar.
erâzil: Reziller, alçaklar.
erbâb: Bir işten anlayan, usta.
ervâh: Ruhlar.
esâfil: Sefiller, aşağı tabakadakiler.
esâtîr: Efsaneler.
esbâb: Sebepler.
esef: Üzüntü, kaygı.
esfeliyyet: Aşağılık, bayağılık.
eshâr: Seherler, sabahlar.
esîrî: Havayî.
esnâ: An, sıra.
esrâr: Sırlar.
eş'âr: Şiirler.
eşbâh: Gövdeler, varlıklar, cisimler.
eşcâr: Ağaçlar.
eşi'a: Işıklar.
eşirrâ: Kötüler.
eşk: Gözyaşı.
eşkâl: Şekiller, sûretler.
eşk-âlûd: Gözyaşına bulanmış.
eşrâf: İleri gelenler.
etbâk: Tabakalar.
evcâ': Sancılar, sızılar.
evhâm: Kuruntular.
evlât: Çocuklar.
evrâk: Yapraklar.
evreng: Taht.
evsâh: Kirler, pislikler.
evvel: Önce, ilk.
evzâ': Durumlar, tutumlar.
eytâm: Yetimler.
eyvâh: Yazık.
eyvân: Çardak, köşk, salon.
eyyâm: Günler.
ezâ: İncinme, cefâ.
ezdâd: Zıtlıklar, çelişkiler.
ezelî: Öncesiz, başlangıcı olmayan, çok eski.
ezhân: Zihinler, akıllar.
ezhâr: Çiçekler.
ezkâr: Zikirler, dualar, anmalar.
ezvâk: Zevkler.

- F -

fâhir: Övünen, onurlu, kıymetli.
fahr eylemek: Öğünme, böbürlenme.
fahûr: Çok öğünen.
fahûrâne: Kıvançla, övünçle.
fakr: Fakirlik, yoksulluk.
fark etmek: Ayırt etmek, anlamak.
fâm: Renkli, renginde.
fânî: Geçici, ölümlü.
fâniyyet: Ölümlülük.
fâsılasız: Aralıksız, sürekli, durmadan.
fasîh: Açık, düzgün söz.
fasl: Mevsim.
fazl: Erdem, fazilet.
fazîlet: Erdem.
fecâ'at: Yürekler acısı.
fecâyi': Faciâlar, yıkımlar.
fecî': Acıklı.
fecî'a: Yıkım, belâ.
fecr: Şafak vakti.
fedâyî: Bir amaç uğruna canını feda eden.
fedâ-yı hayât: Canını vermek, canından geçmek.
fedâ-yı nefs: Fedakârlık, özveri.
fehâvî: Anlamlar.
fehm: Anlama, anlayış.
fekk: Çene kemiği.
felâh: Kurtuluş.
fem: Ağız.
fen: Bilim.
fenâ: Kötü; yok olma, ölme.
fer: Işık, güç, süs.
fer: Parlaklık, aydınlık.
ferah: Tasasız.
ferdâ: Yarın.
ferişte: Melek.
fersûde: Yıpranmış, eskimiş, pörsümüş.
fertût: İhtiyar, kocamış, bunak.
feryâd: Haykırış, çığlık.
feşân: Saçan, serpen.
fettân: Gönül ayartan.
fevc-â-fevc: Bölük bölük, küme küme.
feverân: Kaynayan.
fevk: Üst, yukarı.
fevka's-semâ: Göğün üstü.
feyyâz: Bereketli, verimli.
feyz: Bolluk, gürlük.
fezâ: Uzay, boşluk.
fezâ: Arttıran.
fezâ'il: Erdemler, faziletler.
fıtrat: Yaratılış.
fırka: Tümen.
figân: Ağlayıp, sızlama.
fiken: Atıcı.
fikr: Düşünce, fikir.
fi'l: Fiil, eylem, yapma.
firâk: Ayrılık.
firâr: Kaçma.
firâş: Döşek, yatak.
firâz: Üst, yukarı, yükselen.
firdevs: Cennet, bahçe.
fuhûl: Akıllı ve zeki kişiler; erkekler; adamlar; aygırlar.

füyûz: Gürlükler, bolluklar, feyizler.
fîrkat: Ayrılık.
fuâd: Kalp, yürek, gönül.
fünûn: Fenler, bilimler.
fürûberde: Aşağı eğilmiş, eğik.
fürûg: Parlaklık.
fürûz: Parlatan, aydınlatan.
fürûzân: Parlak.
füshat: Genişlik.
füshat-zâr: Geniş yer.
füsûn: Büyü.
füsûn-kâr: Büyüleyen.
fütûr: Bezginlik; usanç, gevşeklik.
füyûzât: Bolluklar, bereketler.

- G -

gâfil: Habersiz.
gaflet: Dalgınlık, habersizlik, düşüncesizlik.
gafletli: Aymaz.
gâh gâh: Zaman zaman.
gâhî: Bazen, arasıra.
gâile: Sıkıntı, dert, belâ.
galeyân: Coşma, çalkalanma.
gam: Tasa, üzüntü, kaygı.
gam-âlûd: Tasalı, gamlı.
gam-gîn: Tasalı, üzgün.
gamze: Süzgün, etkileyici bakış; çene ve yanak çukurluğu.
ganî: Zengin.
ganîmet: Kazanç.
garâbet: Tuhaflık, gariplik.
garâm: Aşk.
garîbâne: Garipçe.
garîk: Boğulmuş.
gark: Batma, dalma, bulanma.
garrâ: Ak, parlak.
gaşyolmak: Kendinden geçmek.
gavr: Dip, derinlik, çukur.
gayb: Gözle görünmeyen, bilinmez, belirsiz.
gayb eylemek: Kaybetmek.
gâyet: Nihayet, uç, son.
gayret: Çaba, çalışma.
gayyâ: Cehennemde bir çukur.
gayz: Öfke, kin, hınç.
gazâ: Dini amaçla yapılan savaş.
gazab: Öfke, kin, hınç.
gazanfer: İri arslan.
gâze: Allık, süs.
gazeb: Hiddet, öfke.
gazeliyyât: Gazeller.
gazûb: Öfkeli, kızgın.
gehvâre: Beşik.
gerdûn: Dünya, felek.
gerdûne: Araba.
germî: Sıcak.
gevher: İnci.
gevherîn: İnci gibi.
gıdâ: Besin.
gılzat: Kabalık, sertlik.
gırîv: Çığlık, feryat.

gırra: Gururlu, kibirli, mağrur.
girân: Ağır.
girdâb: Burgaç, büklümbeç.
girifte: Tutulmuş, yakalanmış, esir.
girîzân: Kaçan.
giryân: Ağlayan.
girye: Gözyaşı, ağlama.
girye-engîz: Gözyaşartıcı.
girye-künân: Ağlayarak.
giryeli: Gözü yaşlı, ağlamaklı.
girye-nümûd: Ağlamaklı.
girye-ver: Ağlayan.
giyâh-beste: Ot bitmiş, ot bağlamış.
gîysû: Omuza dökülen saç, kâkül.
gubâr: Toz.
gufrân: Bağışlama, acıma, affetme.
gûl: Cin, karakoncolos.
gûlâne: Dev gibi, devce.
gulgule: Gürültü, şamata, bağırıp çağırma.
gumûm: Gamlar, tasalar, üzüntüler.
gûn-â-gûn: Renk renk, çeşit çeşit.
gunûde: Uyumuş.
gurâb: Kargalar.
gurrende: Gürleyen, bağıran.
gurûb: Günbatımı.
gurûb etmek: Batmak.
gusûn: Ağaç dalları, filizler.
gûş: Kulak.
gûş etmek: Kulak vermek, dinlemek.
gûşe: Köşe.
gûyâ: Sanki.
güdâz: Eriten, yok eden, yakan.
güher: Elmas, cevher.
gül-bûse: Gül öpücüğü.
gülbün: Gül ağacı.
gül-çîn: Gül toplayan, devşiren.
gülgûn: Gül renginde.
gülistân: Gül bahçesi.
gülşen: Gül bahçesi.
gümrâh: Yolunu şaşırmış, yolundan çıkmış; bol, gür.
güm-şüde: Yitmiş, yıkılmış.
gürbüzlemek: Büyüyüp, serpilmek.
gürûh: Kalabalık, sürü.
gürz: Topuz.
güsiste: Kırılmış, kopmuş, gevşemiş.
güşâde: Açılmış.
güvâh: Şahit, delil, tanık.
güzâr: Kaçıran, kovan.
güzâr etmek: Geçmek.
güzâriş: Geçiş.
güzer: Geçme, geçiş.
güzîde: Seçkin.
güzîn: Seçkin, seçilmiş.

- H -

hâb: Uyku.
haberdâr: Haber almış, haberli.
hâbîde: Uyumuş.
habîr: Herşeyi bilen (Allah).
habîs: Pis, uğursuz.
hacâlet: Utanç.
hacle: Gelin odası.
hacle-gâh: Akıl dağıtan.
hadâyık: Bahçeler.
hadd: Sınır.
hadîka: Bahçe.
hâdim: Hizmet eden.
hadşe: Ürküntü; manevi hastalık.
hadşe-nisâr: Vesvese veren, ürküntü saçan.
hadşe-res: Ürküntü veren.
hafâ: Gizlilik.
hafâ-gâh: Gizli yer.
hafakan: Çarpıntı.
hafî: Gizli.
hâh: İsteyen.
hâhiş: İstek.
hâil: Korkunç.
hâile: Facia, trajedi.
hâiz olmak: Sahip olmak, taşımak.
hâk: Yer, toprak.
hakāret: Aşağılama.
hakāyık: Hakikatler.
hak-bîn: Hak verici.
hâkî: Toprakta, yerde yaşayanlar; insanlar.
hâkî: Anlatan, hikâye eden.
hakikat: Gerçeklik.
hâkime: Kraliçe.
hakîr: Aşağı, değersiz, hor görülen.
hak-nümûn: Doğruluk gösteren.
hâl: Durum.
halâs: Kurtulma, iyileşme, kurtuluş.
hâle: Ay ve güneşin etrafında görülen parlak daire.
halecân: Yürek çarpıntısı, çarpıntı.
hâlet: Durum, nitelik.
Hâlık: Yaratıcı, Allah.
hâlî: Boş, uzak, yoksun.
halîm: Yumuşak huylu.
hâlis: Saf, temiz.
hallâk: Yaradan, Allah.
ham: Kıvrım, eğri.
ham-be-ham: Büklüm büklüm.
hamle: Saldırı.
hâmî: Koruyan, koruyucu.
hâmil: Taşıyan.
hamîm: Çok sıcak, kaynar.
hamiyyet: Yurtseverlik, vatana bağlılık.
hamûş: Susmuş, sessiz.
handân: Gülen.
hande: Gülme, gülüş.
hande-be-leb: Dudağı gülen.
hande-kâr: Gülen.
hande-künân: Gülümseyerek.
hande-rîz: Gülen.

hande-ver: Güleç.
hande-zen: Gülen.
hâne: Ev.
hâr: Aşağılanmış, hor.
hâr: Sıcak.
harâb: Bitkin, perişan.
harâb eylemek: Yıkmak, dağıtmak, yok etmek.
harâret: Sıcaklık, ateş.
hâre: Sert taş, kaya; meneviş.
harekât: Hareketler, davranışlar.
harf: Söz, lakırdı.
harhara: Hırıltı, horultu.
hâriç: Dışarı, dışarda.
hârik: Harika, şaşırtıcı, görülmemiş.
hârikāt: Harikalar.
harîm: İç, avlu, harem dairesi.
harîm-i ismet: Kutsal ocak, namus ocağı.
harîs: Hırslı, istekli, düşkün, aç gözlü.
hâris: Bekçi, gözcü, koruyucu.
Hârût: Arkadaşı Mârut ile büyücülük yaptıklarından kuyuya hapsedilen melek.
hasâr: Kırılma, dökülme, zarar, ziyan, yıkım.
hased: Kıskançlık.
hasebiyyet: Soy kayırma.
hâsıl: Ortaya çıkma, üreme.
hâsir: Zarar gören, zarara uğrayan.
hasm: Düşman.
hasr etmek: Adamak, ayırmak.
hasret-eser: Özlem belirtisi.
hasûd: Hased eden, çekemeyen, kıskanan.
hâşâ: Asla, katiyyen.
haşerât: Böcekler.
haşîn: Sert, kaba.
haşr: Kıyamet.
haşyet: Korku.
hat: Yazı, hat, çizgi.
hatar-engiz: Tehlikeli.
hatf eylemek: Göz kamaştırma.
hatt: Yazı, hat, çizgi.
hâtır: Hafıza, bellek.
hâtırât: Anılar, hâtıralar.
hâtime: Bitirmek, sona ermek.
hatm: Okuyup bitirmek.
hatve: Adım.
havâli: Çevre, yöre.
havâs: Duygular.
havâtır: Anılar, hâtıralar.
havf: Korku.
havz: Havuz.
hayâ: Utanma.
hayâdîd: Haydutlar.
hayâlât: Hayaller.
hayâliyye: Hayal ürünü.
hayât-ârâ: Hayatı süsleyen.
hayât-engîz: Hayat veren.
hayât-fezâ: Hayat veren.
hây u hûy: Gürültü, patırtı.
hayrân: Şaşkın, hayret içinde.

hayret: Şaşkınlık.
hayy ü kayyûm: Hayatı kendinden olan, kendi gücü ile ayakta duran ve varlığı ayakta tutan; Allah'ın Güzel İsimleri'ndendir.
hayye: Yılan.
hazân: Güz, sonbahar.
hazân-dîde: Güz gören, solan.
hazân-nümâ: Sonbaharı andıran, güz gibi.
hazef: Çanak, çömlek.
hazen: Üzüntü, tasa.
hazer: Sakınma, kaçınma, korkma.
hâzır: Bizzat bulunan.
hazîn: Hüzünlü, acıklı, dokunaklı.
hazîre: Çitle çevrili yer; küçük mezarlık.
hazîz: Alçak yer.
hecemât: Saldırılar, hücumlar.
heder: Yok olma.
hediyye: Armağan.
hem-âheng: Uyumlu.
hemân: Hemen.
hem-âvâmiş: Birlikte dinlenen.
hem-âvâze: Ses birliği içinde.
hem-dem: Sıkı dost, yakın arkadaş.
hem-hâl: Aynı durumda.
hem-pâ: Arkadaş, yoldaş.
hem-râz: Sırdaş.
hem-reng: Aynı renk.
hem-sâye: Komşu.
hem-ser: Kafadar, başbaşa.
hem-nev': Aynı cinsten olan.
hengâme: Gürültü, patırtı.
herem: İhtiyarlama, yaşlılık.
herem-dîde: Eskimiş, kocamış.
herem-resîde: Yıllanmış.
hevâ: İstek, arzu.
hevâ-hâh: Yar, dost.
hevâm: Böcekler.
heves: İstek, arzu.
hevesât: Hevesler, istekler.
heveskâr: Hevesli, istekli.
hevl: Korku.
hevl-âver: Korkunç.
heyâhâ: Çığlık, feryat.
heyâkil: Heykeller.
heycâ: Kavga, savaş, dövüş.
hey'et: Topluluk, hal, durum, kurul.
heyhât: Yazık.
heyûlâ: Madde.
hezâr: Bülbül.
hırâm: Salınarak geçip gitme.
hıred-âşûb: Akıl.
hırs u gayz: Öfke ve hınç.
hıyâbân: İki tarafı ağaçlı yol, bulvar.
hıyânet: Hainlik.
hîz: Sıçrayan, kalkan, atılan.
hicâb: Utanmak.

hicrân: Ayrılık acısı.
hicrân-zede: Ayrılık acısı çeken.
hîçî: Hiçlik.
hiddet: Öfke, kızgınlık.
hikmet: Bilgelik, felsefe.
hilâle: Ay ağılı.
hilâf: Ters, zıt.
hilkat: Yaratma, yaratılış.
hîn: Sıra, vakit, zaman.
his: Duygu.
hisse: Pay.
hisse-yâb: Payını, hissesini almak.
hissiyât: Hisler, duygular.
hitâb: Seslenme, konuşma.
hitâbet: Nutuk, söylev.
hitâm: Sona erme, bitme.
hodbîn: Bencil.
hod-gâm: Bencil.
hoş-güzeşte: Hoş geçmiş tatlı zaman.
hoş-ter: Çok hoş.
hubb: Sevgi.
hud'a: Hile.
Hudâ: Allah.
hudûd: Sınır.
hufre: Çukur.
hulâsa: Özetleme.
huld-zâr: Cennet.
hulûl: Girme, dahil olma; gelip çatma.
hulûs: Gönül temizliği.
hulyâ: Hayal, kuruntu.
humâr: Sersemlik.
humk: Ahmaklık, budalalık.
hummâ: Ateş, nöbet, ateşli hastalık.
hûn: Kan.
hûn-âlûd: Kana bulanmış.
hûn-çegân: Kan damlayan.
hûnîn: Kanlı, kana bulanmış.
hûrî: Cennet kızı.
hurrem: Şen, neşeli, güler-yüzlü.
hurşîd: Güneş.
hurûş: Gürültü, bağırış.
hurûşân: Coşan, çağlayan.
husûle gelmek: Ortaya çıkma, meydana gelme.
huşû': Alçak gönüllülük.
huşûnet: Sertlik, katılık.
hutbe: Camide halka verilen öğüt dolu söylev.
hutût: Çizgiler, yazılar.
huzûr: Gönül rahatlığı, dirlik; hazır bulunma.
huzûr-âver: Huzur veren, esenlik getiren.
huzûz: Hazlar, zevkler.
huzûzât: Sevinçler, zevkler.
hübûb: Rüzgâr esintisi.
hücre: Göz, odacık.
hücûm: Saldırı, atılma.
hürmet: Saygı.
hürriyet: Özgürlük.
hüsn: Güzellik, hoşluk.
hüsrân: Zarar, ziyan, kayıp, acı.

hüvelbâkî: Kalıcı olan O'dur, Allah'tır.
hüveydâ: Ortada, açık belli.
hüviyyet: Kimlik, kişilik.
hüzâl: Zayıflık, güçsüzlük.
hüzn: Üzüntü, acı.

- I -

ısfırâr: Sararma, solma.
ısrâr: Diretme, üsteleme.
ıttırâd: Tekdüzelik.
ʿıyâl: Bir kişinin bakmakla yükümlü oldupu kişiler, aile.
ıyân: Ayân, açık, belli.
ʿıyd: Bayram.
ızdırâb: Acı, eziyet.
ızfâr: Tırnaklama.
ıztırârî: Zorla, zoraki.

- İ -

iʿâde: Eski haline getirme, geri çevirme.
iʿânet: Yardım.
ʿibâd: Kullar.
ibʿâd: Çıkarma, uzaklaştırma.
ʿibâret: (Bir şeyden) Oluşan, meydana gelen.
iber: İbretler.
ibhâm: Örtbas etme.
ibkâ: Ağlatma.
ibrâm: Zorlama, üstüne düşme.
ʿibret: Ders alma.
ibtidâ: Başlangıç, ilk.
ibtidâr: İşe süratle başlama.
ibtihâc: Sevinme.
ibtihâl: Yalvarma, yakarma.
ibtikâ: Ağlama.
ibtilâ: Tutkunluk, düşkünlük.
ibtisâm: Gülümseme.
îcâd: Buluş, bulma.
iʿcâz: Âciz bırakma, şaşırtma.
iclâ: Uzaklaştırma, sürme.
icmâl: Özetleme, kısaltma.
ictihâd: Çabalama, görüş, çıkarım.
idbâr: Talihsizlik, bahtsızlık, düşkünlük.
idrâk: Algılama, kavrama.
ifâkat: İyileşme.
ifâza: Feyizlendirme.
ifnâ: Yok etme.
ifrît: Şeytan.
iftirâk: Ayrılık.
iğbirâr: Dargınlık, kırgınlık.
iğfâl: Aldatma, kandırma.
iğtirâr: Mağrur olma.
iğvâ: Azdırma, baştan çıkarma.
ihâta: Çevreleme, kuşatma.
ihlâl: Bozma.
ihmâl: Savsaklama.
ihmirâr: Kızıllık, kızarma.

ihnâk: Gazaplandırma, kin bağlama.
ihsâs etme: Duyurma, hissettirme.
ihtâr: Hatırlatma.
ihtilâc: Çırpınış, çırpınma.
ihtilâl: Bozgun, bozulma, kargaşa.
ihtifâl:Tören.
ihtinâk: Soluğu kesilme, boğulma.
ihtirâ': İcad etme.
ihtirâm: Saygı, hürmet.
ihtirâz: Sakınmak, çekinme, korkmak.
ihtisâs: Hislenme, duygulanma.
ihtişâm: Görkem.
ihtivâ: İçermek, kapsamak.
ihtiyâr: İstek, seçim.
ihtizâr: Can çekişme.
ihtizâz: Titreme, titreyiş.
ihvân: Dostlar, yoldaşlar.
ihyâ: Diriltme, canlandırma, tazelik verme.
ihzâr: Hazırlanma.
îkāz: Uyarma.
ikbâl: Talih, mutluluk.
ikdâm: Sürekli çalışma.
iklîl: Taç.
ikrâr: Tasdik, kabul.
iksâ: Giydirme.
iktinâh: İç yüzünü anlamak.
iktirâb: Tasalanma, kaygılanma.
i'lân: Açığa vurma, yayma.
ilelebed: Sonsuza kadar.
ilm: Bilme, biliş.
iltifât: Gönül alma, lütuf.
iltikām: Yeme, lokma haline getirme.
iltimâ': Parıltı, ışıltı.
iltizâz: Tad alma.
îmâ: İşaret.
imhâ: Yoketme, mahvetme.
imtidâd: Uzama, uzun sürme.
imtizâc: Kaynaşma, uyuşma.
in'âm: Nimetler.
inâyet: İyilik.
inbisât: Açılma, genişleme.
incilâ bulmak: Parlaklaşma; açılma.
incimâd: Donma.
incizâb: Çekim, cazibeyle çekme, çekim.
infi'âl: Kızma, üzülme, dargınlık.
infilâk: Açılma, patlama.
inhimâk: Düşkünlük, alçalma, çok isteme.
inhitât: Çöküş.
in'idâm: Yok olma.
in'ikas: Yansıma.
inkılâb: Devrim, değişim.
inkıyâd: Boyun eğme, teslim olma.
inkisâf: Silinme, sönme, kararma.

inkisâr: Kırılma.
inkişâf: (Çiçek) açılmak.
insâf: Merhamet, vicdana dayalı adalet.
inşikāk: Yarılma, çatlama.
intâk: Konuşmak, seslenmek.
intıfâ: Ortadan yok olma, aradan çıkma.
intibâh: Uyanma.
intihâb: Seçme, seçim.
intizâm: Düzenlilik.
intizâr: Bekleme.
îrâd: Söyleme.
irfân: Bilme, anlama.
irtiʿâb: Ürkeklik.
irtiʿâş: Kımıldama.
irtibât: Bağlantı.
irticâlî: Birdenbire, doğaçlama söyleme.
irtihâl: Ölme, ölüm.
irtikâb: Bekleme, gözleme.
irtisâm: Resmetme, resimleştirme.
îsâr eylemek: Dökmek, akıtmak, cömertçe vermek.
ismâʿ etmek: Duyurmak.
ismet: Temizlik, suçsuzluk, namus, günahsızlık.
isrâf: Savurganlık, çarçur etmek.
istîʿâb: İçine alma, kapsama.
istiʿâre: Sembol, edebî sanat.
istibdâd: Zorbalık, baskı yönetimi.
istiʿcâl: Aceleyle.
isticvâb: Sorguya çekme.
istiʿdâd: Kabiliyet.
istifadeli: Yararlı.
istifhâm: Sorma, anlatma.
istihfâf: Küçümseme.
istihkār: Aşağılama, hor görme.
istihrâc: Anlam çıkarma.
istihyâ: Utanma.
istihzâ: Alay etme, eğlenme.
istikbâl: Gelecek.
istiklâl: Bağımsızlık.
istikrâh: İğrenme, tiksinme.
istiʿlâ: Yükselme, üste çıkma.
istimdâd: Yardım isteme.
istirâhat: Dinlenme.
istirhâm: Yalvarma.
istişhâd: Şahit gösterme.
istitâr: Gizlenme, örtünme.
işrâk: Parlak.
iştibâh: Kuşkulanmak, şüphelenmek.
iştidâd: Şiddetlenme, artma.
iştigâl etmek: Meşgul etmek.
iştikâ: Şikâyet etme, yakınma.
iştiyâk: Özleme.
ithâf: Adamak, armağan etmek, sunmak.
ithâm: Suçlama.

i'tidâl-i dem: Ölçülülük, soğukkanlılık.
i'tilâ: Yükseklik.
îtilâf: Uygunluk, uyuşma.
i'tilâ-fermûd: Yükselme emri.
i'timâd: Güven, emniyet.
i'tinâ: Özen.
i'tizâz: Kendini beğenmiş.
itmâm: Tamamlama.
itmi'nân: Güvenli, emniyetli.
îzah etme: Açıklamak, yorumlamak.
izdivâc: Evlilik.
izdiyâd: Artma, çoğalma.
izhâr: Açıklamak, göstermek, açığa vurmak.

- J -

jâle: Çiğ, kırağı.
jâle-dâr: Çiğ damlası.
jeng: Pas, kir, küf.
jiyân: Kızgın, kükreyen.

- K -

kābil: Mümkün.
kabr: Mezar.
kabza: Sap, tutamak yeri.
kadîd: Kuru, zayıf, iskelet.
kādir: Kudret sahibi, herşeye gücü yeten (Allah).
kâfî: Yeterli.
kâfil: İşi üstlenen, kefil.
kâh: Köşk.
kahhār: Yok eden, kahreden, batıran (Allah).
kahretmek: Ezmek, sıkıştırma, baskı.
kāhir: Kahreden, ezen, yok eden, zorba; üstün gelen.
kahkaha-zen: Kahkaha atan.
kahr: Zorlama, sıkıştırma, ezme.
kahr: Kahır.
kāil: Razı olmuş, boyun eğmiş; söyleyen.
kâinât: Evren.
ka'ka'a: Kılıçların çarpışmasından çıkan ses.
kal'a: Kale.
kalbolma: Değiştirme, çevirme.
kamer: Ay.
kamîs: Gömlek.
kand: Şeker.
kāni': Kanmış, inanmış.
ka'r: Derinlik, çukur.
kâr u zâr: Kavga, döğüş, savaş.
karâbet: Yakınlık, akrabalık.
karha: Yara.
kāri': Okur.
kāri'e: Kadın okur.
kasâyid: Kasideler.
kasîde:

kasr: Köşk.
kasrî: Zorla, zoraki.
kasvet: Bunaltı, sıkıntı, boğuntu.
katarât: Damlalar.
katre: Damla.
kavâfil: Kafileler.
kavânîn: Yasalar, kanunlar.
kavî: Güçlü, sağlam.
kavs-i kuzah: Gökkuşağı.
kayd etmek: Aldırmak, umursamak.
kaydsız: Umursamaz.
kazâ-zede: Kazaya uğramış.
kebûd: Mavi, gökrengi.
kebûter: Güvercin.
kec-nigâh: Şaşı.
kedd: Emek, çalışma.
keder-nâk: Kederli, tasalı, gamlı.
kef: Köpük.
kelâl: Yorgunluk, bezginlik.
kemâl: Olgunlaşma, büyüme, yetişme.
kemîn: Pusu yeri.
kemter: Eksik, daha aşağı.
kerem: Cömertlik, bağış.
kerre: Kez, defa.
kesâfet: Yoğunluk, puslanış.
kesel: Gevşeklik, uyuşukluk.
kesîf: Yoğun, kapalı.
ketûm: Ağzı sıkı, sır saklayan.
ketîbe: Asker, birlik, alay.
ketmetme: Saklamak.
kevkeb: Yıldız.
kevkebe: Gösteriş.
kevn: Varlık, evren.
kevser: Cennette bir ırmağın adı.
kıble: Namaza başlarken yönelinen taraf (Kâbe).
kısmet: Nasip.
kıt'a: Dörtlük.
kıyâs: Benzetme, sanma, karşılaştırma.
kibriyâ: Büyüklük, ululuk.
kilâb: Köpekler.
kilk: Kamış kalem.
kîse: Kese, küçük torba, kap.
kişver: Ülke, memleket.
kitâbe: Yazıt.
kizb: Yalan.
korsaj: Korse.
köhne: Harap, yıkık.
krizantem: Kasımpatı.
kudret: Güç.
kudsiyân: Melekler.
kudûm: Geliş, ayak basma.
küşâde-bâl: Kanat açmış.
küşâde-sîne: Göğsü açık, bağrı açık.
küşâde-şehper: Kanat açmış.
kûh-beden: İri yapılı, dağ gibi.
kûh-sâr: Dağ tepesi, doruk.
kulûb: Kalpler, yürekler.
kûs: Kös, eskiden savaşlarda çalınan büyük davul.
kütüb: Kitablar.

kusûr: Eksiklik, suç, kabahat.
kût: Besin, yiyecek.
kuvâ: Kuvvetler, güçler.
küdûret: Üzgünlük, üzüntü.
külliye: Bütünlük.
külliyyet: Toplam, topluluk, bütünlük.
künbed: Kubbe.
künc: Köşe, bucak.
kütle: Yoğun.

- L -

lafz: Söz.
lagzîde-pâ: Ayağı sürçmüş, ayağı kaymış.
lahd: Çukur, mezar.
lahn: Ezgi, nağme.
lâhût: İlâhi, tanrısal âlem.
lâhût-nişân: İlâhi, kutsal.
lâhza: An.
lâ'im: Başa kakan.
lâ-kayd: İlgisiz.
lakırdı: Söz, laf.
lâkin: Fakat, ama.
laʿl: Dilsiz, suskun.
lâle-reng: Lâle renkli.
lâle-zâr: Lâle bahçesi.
lâne: Yuva, ev.
lânet: Kınama, ilenç.
laʿnet-güzâr: Lânet eden.
lâşe: leş.
lâ-şerîke leh: Ortağı, benzeri olmayan (Allah).
lâtme: Tokat.
latîf: Güzel, nazik.
lâübâlî: İçten, senli benli, umursamaz.
lâ-yaʿkıl: Dalgın.
le'âlî: İnciler.
leb: Dudak, kıyı.
leb-küşâ: Dudağı açık.
lebrîz: Dolu.
lehîb: Alev.
lehv: Oyun, eğlence.
lemʿa: Parıltı.
lemʿa-fiken: Işık saçan, parıldayan.
lemeʿân: Parıltı, parlama.
lemeʿât: Işıklar, parıltılar.
lemh: Bakma, göz atma.
lemha: Parıltı, ışıltı; göz atma.
leng: Aksak.
lerzân: Titrek.
lerze: Titreme.
lerze-bahş: Titreten, titreme veren.
lerze-dâr: Titrek.
lerze-nâk: Titreyen, titrek.
lerzende: Titrek.
lerziş: Titreyiş.
lerzîş-nümûn: Titreyen.
letâfet: Hoşluk, incelik, güzellik.
levha: Tablo.
levm: Kınama, ayıplama.
levn: Renk.
levs: Kir, pislik.
leyâl: Geceler.
leyl: Gece.
lezîz: Lezzetli, tatlı.
libâs: Giysi.

lifâfe: Keten.
lihye: Sakal.
likā: Yüz.
lisân: Dil, ağız.
lücce: Engin su.
lüknet: Pelteklik, dil tutukluğu.
lüzûm: Gereklilik, gerek.

- M -

maʿâlî: Yüksek, derin.
maʿbed: İbadet edilen yer, tapınak.
maʿbûde: Tanrıça.
mâder: Anne.
maʿdûm: Var olmayan, yok.
mağlûb: Yenilmiş.
mağmûm: Gamlı, tasalı.
mağfiret: Af, bağışlama.
mağrib: Batı yönü; akşam.
mağrûr: Gururlu.
mahal: Yer, yurt.
mahâret: Ustalık, becerikililik.
mâ-hasal: Ürün, ortaya çıkan.
mahlûʿ: Tahttan indirilmiş II. Abdülhâmit.
mahfaza: Kutu, kap, zarf.
mahfe: Deve üstüne kurulan üstü kapalı oturak.
mahfî: Gizli.
mahfil: Dernek, toplantı yeri.
mahfûf: Çevrilmiş, kuşatılmış.
mahfûz: Saklı.
mâhiyyet: Nitelik.
mahkûk: Kazınmış.
mahkûm: Zorunda olma, hüküm giymiş.
mahmil: Armağan, sepet.
mahmidet: Övgü, övme
mahmûm: Hummalı, ateşli.
mahmûr: Uykulu, sersem.
mâh-perverde: Mehtaplı.
mahrek: Hareketli bir nesnenin yolu, yörünge.
mahrem: Haram, gizli.
mahremâne: Gizlice.
mahremiyyet: Gizlilik.
mahrûr: Ateşli, kızgın.
mahsûben: Yerine sayma, karşılık.
mahsûd: İmrenilen.
mahsûl: Ürün.
mahşer: Büyük kalabalık.
mahviyyet: Alçakgönüllülük.
mahzen: Havasız, karanlık yer, bodrum.
mahzûn: Üzgün.
mâi: Mavi.
mâ'il: Eğilimli, yatkın.
maʿîşet: Yaşama, yaşayış.
makāl: Sözler.
makālât: Sözler.
makālim: Ucu budanmış şeyler.
makbere: Mezarlık.
makdûr: Güç, kuvvet, kudret.
maʿkes: Yansıma.

makhûr: Kahrolmuş, yenilmiş.
makrûn: Kavuşmuş, yaklaşmış.
maksûd: Emel.
mâlî: Dolu.
mâlikâne: Büyük, zengin köşk, mülk.
maʿlûl: Sakat.
maʿnâ: Anlam.
mantûk: Söylenilmiş, dile gelmiş.
manzar: Bakılan yer, görünüş.
manzûme: Şiir.
manzûr: Görünen.
maraz: Hastalık.
maʿreke: Savaş alanı.
marîz: Hastalıklı.
maʿrûf: Bilinen, tanınan.
maʿrûz: Uğramış, karşılaşmış.
masseylemek: Emmek.
maʿsûm: Günahsız.
maʿsûme: Suçsuz, günahsız.
masûn: Dokunulmamış.
masûniyyet: Dokunulmazlık.
maʿsiyet: Günah, isyan.
masrû: Saralı, kudurgan.
maʿşer: Topluluk.
maşrik: Doğu, günseşin doğduğu yer.
maʿşûka: Sevgili.
mâtem: Yas.
matlaʿ: Güneş ve yıldızların doğması.
matmûre: Mezarlık, kabir; mahzen.
maʿtûf: Bir yere doğru eğilmiş, döndürülmüş.
matʿûn: Ayıplanmış, kınanmış.
mâverâ: Öteler.
mavtın: Yuva, ocak.
maʿyûb: Ayıplanan.
mazbût: Zabtolunmuş, ele geçirilmiş.
mâzî: Geçmiş.
mazîka: Torba.
mazmûn: Sanatlı, ince söz, kalıp.
maʿzûr: Mazeretli, özrü olan.
meâl: Anlam.
mebânî: Yapılar, binalar.
mebgûz: Tiksinilen.
mebhût: Şaşırmış, hayrette kalmış.
mechûl: Bilinmeyen.
meclûb: Tutkun.
mecrûh: Yaralı.
meczûb: Kendinden geçmiş, deli, divane.
medâr-ı tarâvet: Tazelik gerekçesi, sebebi.
medâyih: Övgüler.
medfen: Mezar.
medhûş: Dehşete düşmüş.
medîd: Uzun.
medyûn: Borçlu.
mefâsid: Bozgunculuklar, karıştırıcılıklar.

mefharet: Övünme, koltukları kabarma.
mefkûd: Olmayan, bilinmeyen.
meflûc: Felçli, inme inmiş.
meftûn: Büyülenmiş, tutkun.
meftûr: Bezgin, umutsuz.
mehâbet: Ululuk, görkem, heybet.
mehâlik: Tehlikeli yerler veya işler.
mehâsin: Güzellikler.
mehbit: İnecek yer.
mehcûr: Uzaklaşma, ayrılma, ayrı düşen.
mehd: Beşik.
mehîb: Görkemli, heybetli.
mehtâb: Ay ışığı.
mekâbir: Mezarlar, kabirler.
mekârim: Cömertlikler.
mekmen: Pusuya yatılan yer.
mekrûh: İğrenç.
meks etmek: Durmak, beklemek, dinlenmek.
mekşûf: Meydana çıkma, açılmış, açık.
mekteb: Okul.
melâik: Melekler.
melâl: Üzüntü, hüzün.
melʿanet: Lanete sebep olan.
melâz: Sığınak.
melce: Sığınak.
mele'-i aʿlâ: Büyük ve ileri gelen meleklerin toplandığı yer.
melek-çehre: Melek yüzlü.
melîke: Kadın hükümdar.
melîl: Üzgün.
melûl: Üzgün, kederli, üzüntülü.
melʿûne: Lanetli, kötü.
memât: Ölüm.
memdûd: Uzayan, sürekli.
me'men: Sığınılacak yer.
memlû: Dolu.
me'mûne: Güvenli, emin, tehlikesiz.
me'mûr: Görevli.
memzûc: Karıştırılmış, karışmış.
menʿ: Önleme, yasaklama.
menâkıb: Menkıbeler, hikâyeler.
menâzır: Görülenler, manzaralar.
menbaʿ: Kaynak, pınar.
menfûr: Tiksinilen, nefret edilen.
menhûs: Uğursuz.
mensî: Unutulmuş.
mensûb: Bağlı.
mensûh: Hükmü kaldırılmış.
menşe: Köken, kaynak.
menûn: Zaman, vakit.
merâm: İstek, niyet, dilek.
merâret: Acılık, tatsızlık.
merâret-nümûn: Acılık, tatsızlık gösteren.

merdûd: Reddolunmuş, geri çevrilmiş.
merkeb: Eşek.
merkûz: Dikilmiş, saplanmış.
mersâ: Liman.
mersiye: Ağıt.
mersûs: Sağlam.
mesâcid: Mescitler.
mesʿadet: Saâdet, mutluluk.
mesâʿî: Çalışma.
mesâ'ib: Belâlar, güçlükler.
mesâkin: Konutlar.
mesâmât: Durulacak yerler.
mesârr: Sevinçler.
mescûd: Secde edilen, tapılan.
mesdûd: Kapalı, tıkalı.
meserret: Sevinç.
meshûf: Susamış, suya kanamamış.
meshûr: Büyülenmiş.
mesîr: Gezilen, görülen yer.
mesîre: Gezi, eğlence yeri.
mesken: Oturulacak yer, ev.
meskenet: Miskinlik, fakirlik, beceriksizlik.
mesrûr: Sevinme, muradına erme, memnun olma.
mesrûr: Sevinçli, sevinmiş, mutlu.
mest: Sarhoş, kendinden geçmiş.
mestâne: Sarhoşça.
mestûr: Örtülü.
mesʿûd: Mutlu.
meşʿal: Meşale, kandil, ışık.
meşâm: Burun.
meşbûʿ: Doymuş, kanmış, tok.
meşcer: Ağaçlık.
meşgûf: Tutkun.
meşgul: Uğraşan.
meşhûd: Şahit olunan, görünen.
meşhûn: Dolu.
meşk: Alışmak, öğrenmek için yapılan çalışma.
meşkûkiyyet: Şüphelilik.
meşkûr: Şükre, teşekküre değer; övülmüş, makbul.
meşreb: Yaradılış, huy, doğa.
meş'ûm: Uğursuz.
meşyet: Yürüyüş.
metâʿib: Yorgunluk, sıkıntı.
metrûk: Bırakılmış, terkedilmiş.
me'vâ: Yer, yurt.
mevc: Dalga.
mevce-dâr: Dalgalı.
mevcûd: Var olan.
mevc-zen: Dalgalandıran.
mevdûʿ: Bırakılmış, emanet edilmiş.
mevecât: Dalgalar.
mevhûme: Kuruntu.
mevʿid: Sözleşilen, söz verilen.
mevkiʿ: Yer.

mevkib: Alay, kafile.
mevkûf: Durdurulmuş.
mevrûs: Miras kalmış.
mevt: Ölüm.
mevʿûd: Va'dedilmiş, söz verilmiş.
meydân: Alan.
meyl: Eğilim, yatkınlık, düşkünlük.
me'yûs: Umutsuz, karamsar, kederli.
meyyâl: Eğilimli, eğik, düşük.
meyyitâne: Ölü gibi, ölmüşcesine.
mezâhim: Eziyetler, sıkıntılar.
mezâhir: Çiçekli yerler.
mezbele: Çöplük, sürpüntülük.
mezbûhâne: Boğazlanmış gibi, son bir ümitle.
mezc: Katma, karıştırma.
mezellet: Alçalma, alçaklık.
mezhere: Çiçekli yer.
mısraʿ: Manzum bir parçayı meydana getiren satırlardan her biri; dize.
mızrâb: Telli çalgıları çalmaya yarayan âlet.
midâd: Yazı mürekkebi.
mihen: Çileler, sıkıntılar.
mihmân: Konuk, misafir.
mihnet: Sıkıntı, çile, eziyet.
mihr: Güneş.
mînâ: Kadeh, şişe, cam.
minârât: Minareler.
minber: Camilerde hutbe okunan merdivenli kürsü.
mine'l-ezel: Ezelden beri.
minnet: Kendini borçlu hissetmek, gönül borcu.
misâl: Örnek.
miskin: Âciz, zavallı, hareketsiz.
misli: Benzeri, eşi.
miyâh: Sular.
miyân: Arasında.
mizâc: Huy, karakter.
muʿâdil: Eşit, denk.
muʿakkad: Kapalı.
muʿallâ: Yüce, yüksek.
muʿallim: Öğretmen.
muʿanber: Güzel kokulu.
muʿannid: İnatçı.
muʿâşık: Birbirini seven, âşık olan.
muʿattar: Kokulu.
muʿayyen: Belirli, belli.
muʿazzam: Büyük.
muʿazzeb: Acı çeken, sıkıntı gören.
muʿazzez: Sevgili, aziz, sevimli.
mûbid: Tedbirli, akıllı, filozof.
muʿciz: Başkalarını âciz bırakan.
mu'cizât: Mucizeler.
mu'ciz-edâ: Üstün tavırlı, edalı.

mugâlib: Galip gelen.
muğber: Küskün, dalgın, aldatılmış.
muğfil: Aldatan, kandıran.
muğlakât: Muğlak olanlar, kapalı ve belirsiz olan şeyler.
muhabbet: Sevgi.
muhâceme: Saldırma, üşüşme.
muhakkak: Doğrulanmış, bilinen, kesin.
muhakkar: Aşağılanmış, horlanmış.
muhakkir: Aşağılayan, hor gören.
muhâl: İmkânsız, boş, olmayacak.
muharrib: Savaşan.
muharrik: Harekete geçiren.
muharrir: Yazar.
muharriş: Tırmalayan, azdıran.
muhatab: Kendisiyle konuşulan kimse.
muhayyel: Hayal edilen, düşsel.
mûhiş: Korkutucu, ürkütücü.
muhît: Çevre, yöre.
muhrik: Yakıcı, kızgın.
muhtâc: İhtiyacı olan.
muhtazır: Can çekişen.
muhtazırâne: Can çekişiyormuşcasına.
muhtecib: Örtülü, saklanmış.
muhteliç: Titreyen, çırpınan.
muhtefî: Saklanmış, saklı, gizli.
muhtemel: İhtimali olan.
muhtenik: Boğuk.
muhterem: Saygıdeğer.
muhteris: İstekli, tutkulu.
muhteriz: Sakınan, çekinen.
muhteşem: Görkemli, ihtişamlı.
muhyî: Canlandıran, hayat veren.
mukâbil: Karşılık.
mukadder: Kaderde yazılı olan.
mukadderât: Alın yazısı.
mukaddes: Kutsal.
mukarrer: Kararlı, karar verilmiş.
mukassî: Sıkıntılı, kasvetli.
mukavves: Eğri, bükük, kavisli.
mukayyed: Bağlanmış.
muktebes: Yapmacık.
muktedir: Yeterlilik sahibi.
mûnis: Sevimli, cana yakın.
muntazar: Beklenen.
muntazır: Bekleyen.
murassaʿ: Kıymetli taşlarla süslenmiş.

murg: Kuş.
murgâne: Kuş gibi.
musâbîn: Felâketzedeler.
musahhir: Sihirbaz, büyücü.
musarrah: Açık.
musavver: Resmedilmiş, resimli.
musîbet: Belâ, sıkıntı.
muşta-zen: Yumruk vuran.
mu'tâd: Alışılmış.
mutahher: Temiz, mübârek, kutsal.
mutalsam: Büyülü, tılsımlı.
mutantan: Tantanalı.
mutarrâ: Taze, parlak.
mutasavver: Tasarlanmış.
mu'tekif: İbadet eden, tapınan.
mu'teriz: İtiraz eden, karşı çıkan.
mutma'in: Gönlü kanmış, içi rahat.
muttarid: Tekdüze.
muttasıl: Durmadan, sürekli.
muvâfık: Uygun, yakışmış.
muvakkat: Geçici.
muvakkaten: Geçici olarak.
muzîk: Sıkışan, darlaşan.
muzlim: Karanlık, kara, uğursuz.
muzlime: Karanlık.
muztar: Zorlanmış, çaresiz kalmış.
muztarib: Acılı, ıstırap çeken.
mübâhât: Övünme, koltukları kabarma.
mübâlât: Dikkat, itina.
mübârek: Kutsal, bereketli.
mübeccel: Kutsal, yüce, ulu.
mübeddel: Değiştirme.
mübeşşer: Müjde almış, muştulu.
mübeşşir: Müjdeleyen.
mübhem: Belirsiz, anlaşılmaz.
mübhemiyyet: Belirsizlik, kapalılık, anlaşılmazlık.
mübîn: Açık, iyiyi kötüden arındıran.
mübkî: Ağlatan.
mübkî: Ağlatıcı.
mübrim: Kaçınılmaz.
mübtehil: Dua edip yalvaran.
mücehhez: Donanmış.
mücellâ: Parlak.
mücennah: Kanatlı.
mücessem: Cisimleşmiş.
müdâm: Sürekli, devamlı.
müdhiş: Korkutucu, dehşet verici.
müebbed: Sonsuz.
müebbeden: Sonsuza dek.
müeddi: Sebep olan, meydana getiren.
müfâd: Mânâ, kavram.

müfekkire: Düşünme gücü.
müferrih: İç açıcı, ferah.
müftehir: Övünçlü, kıvançlı.
müftekır: Yoksul, muhtaç.
müfteris: Yırtıcı, vahşi.
müheyyâ: Hazır.
mühlik: Tehlikeli, öldürücü.
müjde-âver: Müjde getiren, veren.
müjgân: Kirpikler.
mükâfât: Ödül, armağan.
mükedder: Üzüntülü, kederli.
mükerrem: Saygıdeğer, saygın, aziz.
mükerrer: Tekrarlanan.
mükevkeb: Yıldızlı.
mükevvenât: Mahlûkat, yaratıklar, yaratılanların tümü.
mükrim: Cömertçe.
mülâhaza: Düşünce.
mülevven: Renkli.
mülevves: Iğrenç, pis, bulaşık.
mülhem: Ilham edilmiş, içine doğmuş.
mülhim: Ilham eden.
mü'lim: Üzücü, incitici, acı, sızı veren.
mümâsil: Benzer.
mümtâz: Seçkin.
münâcât: Dua, yalvarma, yakarış.
münâdim: Yardımcı.
münâdimîn: Meclis arkadaşları.
münâsib: Yaraşır, uygun.
münʿatıf: Dönen, yönelen.
münazzım: Düzenleyen, nizama koyan.
münbasıt: Yayılan, saçılan.
müncelî: Parlak.
müncemid: Donmuş.
müncezib: Cazibeyle çekilen.
mündemic: Toplanmış, oluşmuş, yerleşmiş.
münevver: Aydınlık.
münezzeh: Temiz, arınmış.
münfaʿil: Küskün, dargın.
münhasif: Sönük, ışıksız, yerde sürünen.
münhemik: İstekli.
münʿim: Nimetlendiren, yediren.
münkād: Boyun eğmiş.
münkalib: Değişen, dönüşen.
münker: İnkâr edilen, kabul edilmeyen.
münkesir: Kırılmış.
münkeşif: Açılmış, görünen.
münkir: Allah'a inanmayan.
müntakıl: Boş.

müntakim: Öç alan, hınçlı.
müntakim: İntikam alan; Allah.
müntefî: Ortadan kalkmak.
müntehâ: Son derece, son kerte.
müntehab: Seçilen, beğenilen.
müntehî: Sona eren, biten.
müntesir: Yayılan, saçılan.
müntin: kokmuş.
mürâî: İkiyüzlü.
mürde: Ölü.
mürde hâb: Ölüm uykusu.
mürtesim: Resm olunur, resmi belirir.
mürûr: Geçip gitme, sona erme.
müsâdeme: Çarpışma, çatışma.
müsâlemet: Barış.
müsellâh: Silahlı.
müsellem: Su götürmez, apaçık.
müselsel: Aralıksız, kesintisiz.
müskir: Sarhoş eden.
müstağnî: Bir şey ummadan, beklentisiz, gönlü tok, doymuş; ihtiyacı olmayan.
müstağrak: Dalgın, batmış, dalmış.
müstahak: Lâyık, yaraşır, hak eder.
müstahkar: Bayağı, aşağılanmış.
müstecâb: Kabul olunmuş.
müstefîd olmak: Yararlanmak.
müstemendâne: Mahzunlukla.
müsteskal: Kovulmuş, aşağılanmış.
müstesnâ: Benzerlerinden üstün, eşsiz, seçkin.
müstetir: Örtülü.
müşâʿare: Karşılıklı şiir söyleşme; şiir yarışı.
müşâbih: Benzer.
müşâfehât: yüz yüze konuşup söyleşmeler.
müşaʿşaʿ: Parlak, görkemli.
müşerrih: Yorumlayan, açıklayan.
müşevveş: Karışık.
müşfik: Şefkatli, sevecen.
müşkil: Güç, zor.
müştâk: Özleyen, özlemiş.
müştekî: Şikayetçi.
müşterek: Ortak.
mütâlaʿât: Mütalâalar, düşünceler.
müteʿaccib: Şaşırmış, şaşkın.
müteʿâl: Büyük, yüce.
mütebâʿid: Uzaklaşmış, uzaklaşan.
mütebessim: Gülümseyen.

mütecerrid: Soyutlanmış.
mütecessis: Meraklı, araştırmacı.
müteellim: Düşünceli, elemli, endişeli.
müteennî: Ağır kanlı, ağır davranan.
müteezzî: Eziyet, sıkıntı çeken, üzgün.
mütefekkir: Düşünür.
mütefelsif: Filozofça.
mütegâfil: Aldırış etmeden.
mütegayyir: Değişken, değişmiş.
mütehakkim: Zorba.
mütehâlî: Boşuna.
mütehâlik: Aceleci.
müteharrik: Hareket eden.
mütehassir: Hasret duyan, özlemiş.
mütehassis: Duygulu, hisli.
mütehâşî: Ürkek, çekingen.
mütehaşşid: Birikmiş, toplanmış.
mütehayyir: Şaşırmış.
mütehekkim: Alaylı, alaycı.
mütehevvir: Kızgın, öfkeli.
müteheyyic: Coşkulu, heyecanlı.
mütekârin: Yaklaşmış, bitmiş.
mütekeddir: Bulanık.
mütelâtım: Çalkantılı.
mütelâşî: Telaşlı.
mütelevvin: Değişken, renkli, uçarı.
mütemevvic: Dalgalı.
mütenahnih: Hırıldayan.
müteneffir: Tiksindirici.
mütenevvir: Parlak, ışıklı.
müteredddid: Kararsız.
müteressib: Dibe çökmüş.
müteşekkî: Şikâyet eden, yakınan.
mütevekkil: Boyun eğen.
mütevahhiş: Çekinen, ürken.
mütevâlî: Birbiri ardınca gelen.
müteverrim: Veremli.
mütezâyid: Artan, çoğalan.
müzebzeb: Kararsız, beceriksiz.
müzehheb: Yaldızlı, altın işlemeli.
müzehher: Çiçekli.
müz'iç: Usandırıcı, tedirgin edici.

- N -

nâb: Katıksız, saf.
nâ-bûd: Yok olan.
nâ-çâr: Çaresiz, mecburen.
nâçîz: Değersiz, önemsiz.
nâdim: Pişman.
nâf: Göbek.
nâfiz: İşleyen.
nâgâh: Ansızın.

nagamât: Nağmeler, ezgiler, güzel şarkılar.
nagam-perverân: Ezgi, nağme sevenler, şarkı söyleyenler.
nagam-sâz: Ahenkli ezgiler söyleyen.
nâgehân: Ansızın.
nağme: Ezgi, melodi.
nağme-hîz: Şarkı söyleyen, şakıyan.
nağme-sâz: Şarkı söyleyen.
nahîf: Zayıf, sıska.
nahl: Hurma ağacı, süs ağacı.
nahs: Uğursuz.
nâhun: Pençe, tırnak.
nahvet: Böbürlenme, kurulma.
nâ'il: Kavuşmuş, elde etmiş.
nâ'im: Uyuyan.
nâimîn: Uyuyanlar.
nâ'ir: Parlayan.
nâ-kâm: Amacına ulaşamamış, yoksun.
nâkıs: Eksik.
nakkāre: Davul, dümbelek.
nakl: Anlatmak, aktarmak.
nakş: İşleme, nakış, çizgi.
nâkūs: Kilise çanı.
nâlân: Ağlayan, inleyen.
nâle-meşhûn: İnleyiş dolu.
nâlende: İnleyen, dertli.
nâliş: İnletiş, inilti.
nâliş-zen: İnildeyen.
nâm: Ad, ün, şöhret.
nâ-mahdûd: Hudutsuz, sınırsız.
nâ-mahsûr: Mahsur olmayan, kayıt altına alınamayan, sınırlandırılamayan.
namaz-gâh: Namaz yeri, üstü açık mescid.
nâmiye-bâr: Hayat verici, canlandırıcı.
nâmütenâhî: Uçsuz bucaksız, sonsuz.
naʿra: Yüksek sesle bağırma.
nasb: Dikme, saplama.
nâsır: Yardımcı olan, yardım eden (Allah).
nâsıye: Alın.
nasîb: Kısmet.
nâsût: İnsanlığa ait şeyler, insanlık âlemi.
naʿş: Tabuta konmuş ölü, ceset.
nâ-şâd: Umutsuz, ümitsiz.
nâ-şekîb: Sabırsız.
nâ-şikîbâne: Sabırsızlıkla.
nâ-şinîde: Duyulmamış.
nâtık: Söyleyen, konuşan.
nâtıka: Düzgün, güzel söz söyleme yeteneği.
nâtıka-âsâ: Konuşur gibi.
nâtüvân: Zayıf, güçsüz.
nây: Ney.
nâzân: Nazlı.
nazar: Göz, bakış.
nâzende: Nazlı, sevgili.
nâzenîn: Nazlı.
nâzır: Bakan, gözeten.

nâzik-ter: Çok nazik.
nazîr: Benzer, eş.
nazm: Şiir.
nazm eylemek: Şiir yazmak.
nazra: Bakış.
nazra-gâh: Göz önü.
nebi: Peygamber.
necât: Kurtuluş.
necdet: Yiğitlik, kahramanlık.
necîbe: Soylu, temiz.
necm: Yıldız.
nedâmet: Pişmanlık.
nedîme: Eş, arkadaş.
nefes: Soluk.
nefha: Rüzgâr, nefes.
nef'î: Çıkar ile ilgili; faydacı.
nefret: Tiksinme, iğrenme.
nefrîn: İğrenç.
nehâr: Gündüz.
nekbet: Bahtsızlık, düşkünlük, yıkım, felâket.
nemâ: Artma, çoğalma, büyüme.
nerm: Yumuşak.
nermin: Yumuşak.
nesc: Doku.
nesebiyyet: Soysop gütme.
nesîm: Hafif rüzgâr, yel.
neşât: Sevinç.
neşâyid: Şiirler.
neş'et: Çıkma, doğma, kaynak alma.
neşîde: Şiir, manzume, ezgi.
neşr: Yaymak.
neşreylemek: Yayımlamak.
neşve: Sevinç, neşe.
neşve-dâr: Neşeli, sevinçli.
nev': Cins, tür.
nev: Yeni, taze, körpe.
nevâ: Ses, sadâ, nâğme.
nevâ'ib: Belâlar, yıkımlar.
nev-â-nev: Yeni yeni.
nevâziş: Gönül alma, okşayış.
nev-bahâr: İlkbahar.
nev-bâve: Taze yeşillik.
nevbet: Nöbet.
nevha: İnilti, ağlayış.
nevha-ger: Ağıt yakan.
nev-hande: Yeni açılmış.
nevha-perver: Ağlamayı seven, ağlamaklı.
nevm: Uyku.
nevmîd: Umutsuz.
nevvâr: Parlak.
nevvâre: Ateşli, parlaklaşma, açılma.
neyyir: Işıklı, parlak, güneş.
nezâhet: Temizlik, naziklik, incelik.
nezzâre: Bakanlar.
nısfet: Yarımlık.
nısf-ı şeb: Gece yarısı.
nidâ: Sesleniş.
nigâh: Bakış.
nigeh-bân: Bekçi, gözcü.
nigerân: Bakakalmak.
nigûn: Tersine dönmüş, alt üst olmuş.
nihâd: Yaratılış, huy, tabîat.
nihâl: Fidan.

nihâlân: Fidanlar, dallar.
nihân: Gizli.
nihâyet: Son.
nihâyetsiz: Sonsuz.
niheng: Timsah.
nikāt: Noktalar.
nikāb: Örtü.
nîlî: Mavi.
nîm: Yarım, yarı, buçuk.
nîm-muzlim: Yarı karanlık.
nîm-mürde vü zinde: Yarı ölü ve yarı diri.
nîrân: Aydınlıklar, ışıklar.
nîrân: Cehennem.
nisâr: Saçan, saçıcı.
nisâr: Saçma, serpme.
nisbet: Oran, ilgi.
nisyân: Unutma, unutuş.
nişân: Örnek, belirti.
nişâne: Belirti, örnek.
nişîb: İniş, boynu bükük.
nişîmen: Oturacak yer.
niyâm: Kın, kılıf.
niyâz: Yalvarma, yakarma, dua.
nizâm-perver: Düzenli.
nizâr: Düşkün, zayıf.
nuhbe: Seçkin, seçilmiş.
nukûş: Nakışlar.
nûr: Işık.
nûrânî: Işıklı, aydınlık.
nûşâbe: Hayat suyu, ölümsüzlük suyu.
nûş-â-nûş: Içtikçe içmek.
nûşîn: Tatlı.
nutk: Nutuk, söylev.
nücûm: Yıldızlar.
nüfûz: Sözü geçme, sözü dinlenme.
nükhet: Koku.
nükte-zâr: Nükteli.
nümâ: Gösteren, bildiren, benzeyen, gibi.
nümâyân: Görünen.
nümâyiş: Gösteriş.
nümûd: Gösteren, benzeyen, görünen.
nümûde: Görünmüş.
nümûne: Örnek
nüsha: Örnek.
nüşûr: Yaymalar, dağıtmalar.
nüvîd: Müjde, muştu.
nüvişte: Yazılmış, yazılı.
nüzhet: Gezip dolaşma.
nüzûl: İnmek.

- O -

ordugâh: Ordunun konakladığı yer.

- Ö -

ömr: Hayat, ömür.

- P -

pâ: Ayak.
pâ-ber-ser: Baş aşağı.
pâ-bûs: Ayak öpme.
pâk: Temiz.

pâmâl: Çiğnenmiş, düşkün, alçalmış.
pâre: Parça.
pâyânsız: Sonsuz.
pâymâl: Ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
peder: Baba.
pehnâ: Genişlik, gökyüzü.
pejmürde: Solgun, perişan, dağınık.
pelengâne: Pars gibi, parscasına.
penâh: Sığınma.
perâkende: Dağınık.
perestîde: Sevgili.
perestiş: Tapınış, şiddetli sevgi.
perîde: Solmuş, uçmuş.
perîşân: Darmadağın.
perrân: Uçan.
pertev: Parlaklık, ışık.
pervâne: Kelebek.
pervâz: Uçuş, uçan.
perver: Besleyen, besleyici.
perverâne: Beslercesine.
pesendîde: Begenilmiş, seçilmiş.
peşîmân: Pişman.
pey: Arka.
peyâm: Haber.
pey-â-pey: Gitgide.
peydâ: Ortaya çıkma, fışkırma.
peygûle: Köşe.
peymân: Yemin, and.
peymâne: Kadeh, bardak.
peyrev: İzleyen, ardından giden.
peyveste: Ulaşmış, bitişik.
pîç: Kıvrım, büklüm.
pîçîde: Karışmış, bükülmüş, kıvrılmış.
pîl: Fil.
pinhân: Gizli.
pîr: İhtiyar, yaşlı.
pîrâmen: Çevre, yöre.
pîrehen: Gömlek.
pîrûze: Firuze, mavi renkli bir taş.
pîş: Ön.
pîş ü pes: Arka ve ön.
pîşânî: Alın.
pûş: Örten, giyen.
pûşîde: Örtülü.
pûyân: Koşan.
pür: Dolu.
pür-cûş: Coşkun, çoşku dolu.
pür-darabân: Çarpıntı dolu.
pür-fer: Parıldayan.
pür-inşirâh: Keyif dolu, keyifle, sevinçle.
pür-jeng: Paslı.
pür-şehka: Hıçkırıkla.
pür-ta'ab: Yorgunlukla, sıkıntı ile, çile ile..

pür-gazab: Öfke dolu.
pür-halecân: Yüreği çarparak.
pür-hande: Gülüş dolu.
pür-hazer: Çekingen.
pür-lehîb: Ateş dolu.
pür-lerziş: Titreyiş dolu.
pür-neşât: Sevinç dolu, neşe dolu.
pür-nûr: Işık saçan, nur dolu, aydınlık.
pür-sürûd: Şakıyan.
pür-şemme: Güzel kokulu.
pür-şuʿle: Alev dolu.
pür-tarâvet: Bütün taze-liğiyle.
pür-teessür: Üzüntü dolu.
pür-vakār: Kibir dolu.
pür-ye's-i girye-meşhûn: Acı ve gözyaşı dolu görünen.

- R -

rab: sahip; Allah.
râbıta: Bağ, bağlılık.
rabt eylemek: Bağlamak.
râciʿ: Dönük, ilgili, ilişkin.
raʿd: Gök gürlemesi.
raʿdîn: Gürleyen.
râh: Yol.
rahîk: Şarap.
rahîm: Koruyan, esirgeyen.
rahmet: Yağmur.
rahne: Yıkık, gedik, oyuk yer.
rahş: Gösterişli, güzel at.
rahşân: Parlak.
râkid: Durgun.
rakîk: Yufka yürekli, ince.
raks: Oyun.
raksân: Oynayan.
raksiyye: Oyun, dans.
raʿnâ: İyi, güzel.
raʿşân: Titrek, titreyerek.
raʿşe: Ürperme, titrek, titreme.
raʿşe-nâk: Titreyen.
raʿşe-dâr: Titreyen.
raʿşe-nümâ: Titreyiş gösteren, titreyen.
ratîb: Islak.
ravza: Bahçe.
râyegân: Armağan etme, bağışlama.
râyet: Sancak, bayrak.
râyiha-dâr: Kokulu.
râz: Giz, sır.
rebîʿî: Bahar.
refâh: Bolluk, rahatlık.
refîk: Arkadaş.
refref: Kuşun kanatlarını oynatması.
reftâr: Giden.
reh: Yol.
rehâ-feşân: Kurtarıcı.
rehâ-kâr: Kurtarıcı.
rehâvet: Gevşeklik.
rehâvet-nisâr: Gevşeklik saçan.
rehber: Kılavuz.
reh-güzâr: Geçilen yol.
reh-zen: Yol kesen.

rekz eylemek: Dikmek, yere saplamak.
remâd: Kül.
remîde: Ürkmüş, korkmuş.
rencîde: İncinmiş, kırgın.
rencûr: Dertli, incinmiş.
rengîn: Renkli.
re's: Baş.
resâ'il: risaleler, dergiler; kitaplar, yayınlar.
resen: İp, urgan, yular.
resîde: Yetişmiş, olgunlaşmış.
reşehât: Sızıntılar, damlalar.
reşha-yâb: Sızmış, damlamış.
reşk: Kıskanma gücü.
reşk-eser: Kıskanç.
revâ: Uygun, yerinde, yakışır, doğru.
revân: Su gibi akıp giden.
revâyih: Kokular.
reviş: Gidiş, tutum, geçiş, üslûp.
revnâk: Parlaklık, güzellik, süs.
revnak-dâr: Parlak.
revzen: Pencere.
reyyân: Suya kanmış.
rıhlet: Göç; ölüm.
ribka: Sakat.
ridâ: Örtü, çarşaf, perde.
rîk: Ağız suyu.
rikkat: İncelik, acıma.
rikkat-yâb: Acıyan, duygulandıran.
rindâne: Rintçe.
rişte: Tel; sırma.
riyâ: İkiyüzlülük.
riyâh: Rüzgârlar.
rîzân: Saçan, döken, dökülen.
ruʿûd: Gürlemeler.
ruhâm: Mermer.
rûhânî: Ruhsal.
rûh-fezâ: İç açan, ruha tazelik veren.
ruh-firîb: Ruh aldatan.
rûh-gezâ: İç sızlatan.
rûşen: Parlık, aydınlık.
rûy: Yüz.
rûz: Gün.
rübâ: Kapan, kapıcı.
rübâb: Saz.
rücûʿ: Geri dönüş, geri alma, cayma.
rükûd: Durgunluk.
rü'yâ: Düş.
rü'yet: Görme, görüş.

- S -

saʿâdet: Mutluluk.
sabâvet: Çocukluk.
sabî: Çocuk, yavrucak.
sâbir: Sabırlı.
sabûr: Sabırlı.
sadâ: Ses.
sademât: Darbeler, belâlar.
sadme: Vuruş, darbe, çarpma.
sadr: Göğüs, yürek.
safâ: Zevk, keyif, neşe.
safâ: Saflık, temizlik.
safâlı: Zevkli, keyifli.
safha: Yüz, görünen taraf.
safîha: Düz, yassı yüz, levha.

sâfil: Aşağı, aşağılık.
safîr: Islık, ince ses.
sâfiyyet: Saflık, temizlik.
safvet: Saflık, temizlik.
sâgar: Kadeh.
sâha: Alan.
sahâyif: Sayfalar.
sahbâ: Şarap, içki.
sâhib: Herşeyin sahibi olan (Allah).
sahn: Sahne.
sahne: Durum, hal.
sâhil: Kıyı.
sahrâ: Kır, ova, çöl.
sâ'î: Çalışan, çalışkan.
sâ'id: Götüren, çıkan.
sâ'ik: Sebep.
sâil: Dilenci.
sâir: Dolaşan, yürüyen.
sâir: Gezme, dolaşma.
sâ'iyân: Çalışanlar, işçiler.
sâk u ser: Bacak ve baş.
sakâmet: Sakatlık, noksanlık, yanlışlık.
sakf: Çatı.
sâkin: Durmak, oturmak, sessiz, durgun.
sâkit: Sessiz, susmuş.
salâbet: Sağlamlık.
sâl-dîde: Deneyimli, görmüş geçimiş.
sâlib: Yok eden, inkâr eden.
samîm: İç, öz.
samîme: İçten.
samîmiyyet: İçtenlik.
sâmit: Sessiz, susan, suskun.
samt: Susma.
samût: Susan, sessiz.
sâni': Yapan, meydana getiren; yaratan (Allah).
sânihât: Esintiler, içe doğan şeyler.
sârî: Yayılan, bulaşan, bulaşıcı.
sarsar: Kasırga.
sath: Yüzey.
sâtı': Yükselen, yüksek.
satvet: Üstüne atılma.
satvet-medâr: Güç noktası, sebebi, yeri.
savâ'ik: Yıldırımlar.
savlet: Saldırma.
savm: Oruç.
savt: Ses.
sa'yeylemek: Çalışmak.
sayd: Av.
sâye: Gölge.
sâye-gâh: Gölgelik yer.
saye-zâr: Gölgelik.
sayha: Çığlık, bağırış.
sebât: Direnme, dayanma.
sebû: Sürahi.
sebz: Yeşil.
sebzî: Yeşil, yeşillik.
secde-i şükran: Şükür secdesi.
sefâhat: Zevk, eğlence.
sefâlet: Yoksulluk, düşkünlük.
sefer: Gidiş, yolculuk.
sefîd: Beyaz, ak.
sefîl: Yoksul, düşkün.
sehâbe: Bulut.

sehâib: Bulutlar.
seher: Sabah.
seher-hîz: Sabahleyin, erkenci, erken kalkan.
sehhâr: Büyüleyici, sihirbaz, büyüleyen.
sehv: Hata, yanlış.
sekerât: Sarhoşluklar.
sekrân: Sarhoş.
selâmet: Esenlik, kurtuluş.
selsebîl: Tatlısu.
sem': Duyma; kulak.
semâ: Gök.
semâî: Göğe ait.
sem-âlûd: Zehire bulanmış, zehirli.
semâvât: Gökler.
semâvî: İlâhi, göğe ait.
semen: Yasemin.
semî': Herşeyi işiten, duyan (Allah).
semîn: Dolgun, semiz.
semîne: Pahalı, değerli.
semt-i re's: Baş ucu.
sengîn: Taştan yapılmış.
seng-zâr: Taşlık yer.
ser: Baş.
serâçe: Küçük saray, konak.
serâ'ir: Gizemli.
ser-âzâde: Başıboş, özgür.
ser-be-hâk: Başı yerde.
ser-be-ser: Baş başa.
serd: Kaba, sert, soğuk.
serdâr: Kumandan, komutan.
serdî: Soğukluk.
ser-fürû: Boyun eğme.
ser-güzeşt: Serüven, baştan geçen.
serhad: Sınır boyu.
serîr: Taht.
serkeş: Dikbaşlı, itaatsız.
sermâ: Kış, soğuk.
sermedî: Sürekli, devamlı.
sermediyyet: Süreklilik, sonsuzluk.
ser-nigûn: Ters dönmüş.
ser-nüvişt: Alınyazısı, yazgı.
serpantine: Yılan.
ser-şâr: Taşkın.
ser-şikeste: Başı kırık.
ser-tâ-pâ: Baştan ayağa.
serv: Servi.
setr: Örtme, gizleme.
sevâd: Kara, karartı.
sevdâ: Aşk.
sevdâ-nişân: Sevgi dileyen.
sevk eylemek: Göndermek, iletmek.
seyâhat: Yolculuk.
seyf: Kılıç.
seyl-âbe: Sel.
seyr: Akış, gidiş, görüş, yürüyüş.
seyyâh: Gezgin.
seyyâl: Akan, akıcı.
seyyie: Günah, kusur.
sıklet: Ağırlık, yük, sıkıntı.
sıyâh: Bağırmalar, haykırışlar.
sıyt: Ün, şöhret.
sifle-kâm: Aşağılık, alçak.

sihr: Büyü.
sîmâ: Yüz, çehre.
simâh: Kulak.
sinân: Mızrak, süngü.
sincâbi: Sincap rengi (koyu kahve).
sîne: Göğüs.
sîne vü sâid: Göğüs ve kol.
sipihr: Gök.
sirâyet: Yayılma, dağılma, bulaşma.
sirişk: Gözyaşı.
sitâre: Yıldız.
sitem: Çıkışma.
sitem-kâr: Sitemli.
su'âl: Soru.
suâl: Öksürük.
suâlât: Sorular.
sû-be-sû: Her yanda.
subh: Sabah.
subh u mesâ: Sabah ve akşam.
sûd: Fayda, kazanç.
sudâ': Ağrı.
sufûf: Saflar, sınıflar.
suhre-kâr: Alaycı, eğlenen, maskaralık eden.
sükût: Düşme, inme.
sulh: Barış.
sun': Yapma, eser.
sunûf: Sınıflar.
sur: Sur, duvar.
sûr: Düğün, şenlik.
su'ûd: Yükselme.
sûzân: Yakıcı, kavurucu.
sûziş: Yanma, yanış.
sûzişli: Yanık.
sûzişli: Yanık, içli.
sübha-dâr: Tesbih tutan, tesbihli.
sübût: Ortaya çıkma, gerçekleşme.
sücûd: Secde etme, secdeye varma.
süfliyyet: Bayağılık.
sükûn: Sessizlik, dinginlik.
sükûn-eser: Sessizlik, durgunluk.
sükûnet-gâh: Dinginlik sessizlik yeri.
sükûn-pezîr: Sessizleşmek.
sükût: Susma.
sümûm: Zehirler, agular.
sünbülî: Yağışsız, kapalı hava.
sünûh: Ortaya çıkma.
sünûhât: İlhamlar, esinler.
sür'at: Hız.
sürûd: Şarkı, nağme.
sürûr: Sevinç, mutluluk.
sütre: Örtü, perde.
süyûf: Kılıçlar.
süyûl: Seller.

- Ş -

şâd: Sevinçli, mutlu.
şâdân: Mutlu.
şâd-kâm: Sevinçli.
şafak-zede: Şafak vurgunu, düşkünü.

şâhid: Tanık.
şâhika: Tepe, doruk.
şahs: Kişi.
şahsiyyet: Kişilik.
şâh-sâr: Dal.
şâikāne: İstekle, şevkle.
şâirâne: Şairce.
şakāyık: Gelincik çiçeği.
şâkir: Şükreden.
şâm: Akşam.
şan: Ün, nam, gösteriş.
şârık: Parlak, parlayan.
şâyân: Yakışır, değer.
şeâmet: Uğursuzluk.
şeb: Gece.
şeb-engîz: Karanlık.
şebâb: Gençlik.
şebâne: Geceyle ilgili, geceye ait.
şeb-rev: Gece giden.
şeb-tâb: Ateş böceği.
şefîk: Şefkatli, merhametli.
şefkat: Sevecenlik.
şefkatli: Sevecen.
şegaf: Delicesine sevme.
şegaf-dâr: Çılgınca seven.
şehâdet: Şehit olma.
şehâmet: Yiğitlik, güçlülük, cesaret.
şehbâl: Kanat.
şehd: Bal.
şehîk: Hıçkırık, iç çekme.
şeh-râh: Ana yol.
şehriyâr: Hükümdar.
şekā: Bahtsızlık, rezillik, alçaklık.
şekvâ: Sızlanış, şikâyet.
şekvâ-eser: Yakınma, şikâyet ürünü.
şekve-kâr: Şikâyet eden, yakınan.
şekve-rîz: Yakınan, şikâyet eden.
şem'a: Mum.
şemîm: Koku.
şems: Güneş.
şemşîr: Kılıç.
şenî'a: Kötü, ayıp iş.
şer: Kötülük.
şerâre: Kıvılcım.
şerer: Kıvılcımlar.
şerer-feşân: Kıvılcım saçan.
şerer-nâk: Kıvılcım saçan.
şerha: Parçalanmış, kesilmiş, parça.
şerîk: Ortak.
şerîr: Kötü.
şerm: Utanma.
şermende: Utangaç.
şeşper: Altı dilimli topuz.
şetâret: Şenlik, sevinç.
şetâret-pûş: Neşeye, sevince bürünmüş.
şevâhik: Doruklar, tepeler.
şevk: Keyif, neşe, arzu.
şevk-engîz: Neşe, sevinç veren, dolu.
şeydâ: Çılgın, deli.
şeyn: Leke, ayıp, kusur.
şihâb: Kıvılcım; akan yıldız.
şikāk: Uyuşmazlık, bozuşma.
şikâf: Oyuk, çukur, aralık.
şikâr: Av.
şikâyât: Şikâyetler.
şiken: Kıran, kırıcı.
şikeste: Kırık, bozulmuş.

şinâh: Yüzme.
şîr: Süt.
şîr: Arslan.
şîrîn: Sevimli.
şirret: Kötülük, kavgacılık, huysuzluk.
şitâ: Kış.
şitâb eylemek: Koşmak.
şitâbân: Koşan.
şîve: Söyleyiş tarzı.
şîveli: İşveli, cilveli.
şîven: İnleme, ağlama, sızlama.
şuʿâ: Işın, ışık.
şûh: Oynak, kıvrak.
şuʿle: Alev.
şu'le-rîz: Alev saçan, ışıldayan.
şûm: Şom, uğursuz.
şûr: Kavga, gürültü, kargaşalık.
şûrîde: Çılgınca, tutkun.
şübhe: Kuşku.
şübbân: Gençler.
şühûd: Görünme.
şühûr: Aylar.
şükr: Teşekkür, şükür.
şükûfe: Çiçek.
şükûfe-zâr: Çiçek behçesi, çiçeklik.
şükûh: Ululuk, büyüklük.
şükûk: Kuşkular, şüpheler.
şüküfte: Açmış, açılmış.
şükrâne: Teşekkür.
şümûs: Güneşler.
şü'ûn: İşler, olaylar.
şü'ûn-âferîn: Olayları meydana getiren, olayları doğuran.

- T -

taʿaddi: Saldırma, sataşma.
taʿahhüd: Bir işin yapılması için söz verme.
taʿalluk: Alâka, ilgi.
taʿannüd: İnat etme, direnme.
taʿarruz: Saldırma.
taʿassub: Yobazlık, softalık, bağnazlık.
tâʿât: İtaat; Allah'ın emirlerini yerine getirme; ibadet.
taʿayyün: Belirme, meydana çıkma.
taʿayyüş: Geçinme.
taʿazzuv: Organizma.
taʿb: Yorgunluk, sıkıntı, eziyet.
tâb: Güç, parlaklık, tazelik.
tabʿ: Yaradılış.
tâbân: Işıklı, parlak.
tabakāt: Tabakalar.
tâb-dâr: Parlak, ışıklı.
tabîʿat: Yaratılış, mizaç.
tabl: Kulak zarı.
taʿdîl: Değiştirme.
tagallüb: Zorbalık.
tagayyür: Başkalaşma, renk değiştirme, bozulma.
tağlît: Yanıltma, yanıltılma.
tağyîr: Değiştirme, bozma.

tahakküm: Baskı altına alma, yönetme.
tahammül: Dayanma.
tahammül-gezâ: Dayanmayı güçleştiren.
taharrî: Araştırma, arama.
taharrük: Hareket etme, kımıldama.
tahassun: Sığınmak.
tahassür: Özleme.
tahassüsât: Duygulanışlar, hislenmeler.
tahaşşüd: Birikme, yığılma, toplanma.
tahattur: Hatırlamak, anmak.
tahavvül: Değişme.
tahayyül: Hayal etmek.
tahayyülât: Hayal kurmalar, hayale dalmalar.
tahayyür: Şaşırma, şaşkınlık.
tahdîd: Sınırlamak, kısıtlamak.
tahdîş: Tırmalama.
tahkîr: Aşağılama, hor görme.
tahlîl etmek: Çözümlemek, açıklamak.
tahlîs etmek: Kurtarmak.
tahrîb: Harap etme, yıkıp bozma.
tahrîk: Kışkırtma.
tahvîf: Korkutma.
tâir: Uçan.
takarrüb: Yaklaşma.
takarrür: Kararlaştırma.
tâkat-şiken: Gücünü kıran, tüketen.
takattur: Damlama.
takāzâ: Sıkıştırma.
takdîs: Kutlama, kutsama.
takdîs etmek: Kutsallaştırmak.
taʿkîb: Ardından girmek.
takrîr: Anlatış, anlatma.
talâkat: Düzgün sözlülük, dil açıklığı.
tâlân: Yağma, çapul.
talʿat: Yüz, güzellik.
tâliʿ: Talih, baht, kısmet.
tâliʿ-i şûm: Kara baht.
tamaʿ: Tamahkârlık, açgözlülük.
tanîn: Çınlama.
tanzîr: Benzetme.
târ: Karanlık.
târ: Tel.
tarab: Şenlik, sevinme.
tarab-gâh: Sevinç, coşkunluk yeri.
târâc: Yağma, talan.
tarrâka: Gürültü, patırtı.
tarafiyyet: Yan tutma.
tarâvet: Körpelik, tazelik.
târî: Ansızın çıkan, birden bire görünen.
târümâr: Dağınık, karışık.
tasadduk: Sadaka olarak verme.
tasallut: Musallat olma, sataşma.
tasaltun: Sultanlık, saltanat.
tasarruf: Sahip olma, yönetme, güdümleme.
tasavvur: Zihinde canlandırma, düşünme, kurma.

taslît: Musallat etme, rahatsız etme.
tasvîr: Tasvir etme, resim.
tatyîb: Gönlünü hoş etme, iyi davranma..
tavr: Davranış, durum, tavır.
tayf: Görüntü, hayal.
taʿyîb: Ayıplamak.
tayr: Kuş.
tayyetmek: Üzerinden geçme, aşma.
tazallüm: Sızlanma, yanma yakılma.
tazammun: İçermek, kapsamak.
taʿzîb: Üzmek, acı vermek.
taʿzîz: Kutlama, sevgiyle anma.
tazmîn: Telâfi etme, acısını çıkarma.
tazyîk: Baskı.
teʿaddî: Düşmanlık, saldırma.
te'ahhur: Gecikme.
teʿâlî: Yükselme.
tebâh: Bozuk, bitkin, bitme, harap, tükenme, yıkıntı.
tebâhî: Övünme.
tebeh-kâr: Bitiren, yok eden.
tebessüm: Gülümseme.
te'bîd: Ebedileştirme, sonsuzlaştırma.
tecâhül: Bilmezlikten gelme.
tecdîd: Yenileme.
teceddüd: Yenilenme.
techîl: Bilgisizliğini ortaya çıkarma.
tecellî: Kader, yazgı.
tecellî-gâh: Belirme yeri.
tecerruʿ: Yudum yudum içme.
tecessüm: Cisimlenme, şekillenme.
tecsîm: Cisimlendirme, vücut verme.
tedbîr: Önlem, hazırlık.
teellüm: Üzülme, kaygılanma.
teemmül: İyice, etraflıca düşünme.
teennüs: Alışma.
teessür: Üzülme, hüzünlenme.
teessürât: Üzüntüler.
teessür-yâb: Üzüntülü, üzüntü bulan.
tef: Sıcaklık.
tefekkür: Düşünme.
tefelsüf: Filozoflaşma.
teferrüc: Gezme.
tehâlüf: Uyumsuzluk.
tehâlük: Can atma; istekle atılma.
tehâşi: Çekinme, ürkme, sakınma, korkma.
tehekküm: Alaycı.
tehevvür: Öfkelenme.
teheyyüc: Heyecanlanma.
tehdîd: Korkutma.
tehî: Boş.
tehlîl: "Lâilâhe illallah" sözünü tekrarlama.

tehvîş: Korkutma, ürkütme.
tehzîz: Hareket ettirme, titretme, sarsma.
tekâmül: Gelişim.
tekâsüf eylemek: Toplaşmak, yoğunlaşmak.
tekāzâ: Sıkıştırma.
tekeddür: Üzülme, kederlenme.
tekellümât: Konuşmalar.
tekemmül: Yükselme, olgunlaşma.
tekerrür: Tekrarlamaḳ, yinelemek.
tekfîn: Kefenleme.
tekrir: Tekrarlamak.
telâki: Buluşma.
telâş: Kaygı.
telâtum: Çalkantı.
telâtum-geh: Dalgalı yer.
telebbüs: Giyinme, giyim.
tele'lû': Parıldama.
telezzüz: Tat alma, hoşlanma.
telhî: Acılık.
telʿîn: Kargama, lânetleme.
telʿînât: Lânetlemeler, beddua etmeler.
telkîn: Aşılama.
telzîz: Tatlandırma, lezzet katma.
temâdi: Sürüp giden, devamlı.
temâs: Dokunma.
temâşâ: Görme, seyretme.
temdîd: Uzatma.
temennâ: Dilek.
temennî: İstek, isteme, dileme.
temevvücât: Dalgalanmalar, dalgalanışlar.
te'min etmek: Sağlamak.
ten: Cilt, beden.
ten-dürüst: Sağlam vücutlu, kuvvetli.
tenebbüt: Yerden bitme, çimlenme.
teneffuʿ: Çıkarcılık.
teneffür: Nefret, tiksinme.
teneffüs: Soluk alma, ara verme.
tenevvür: Aydınlanma.
tenezzüh: Gezinti, gezinme.
tenezzül: Alçakgönüllülük.
teng: Sıkıntılı, dar.
tenhâ: Issızlık.
tenhâyî: Tenhalık, ıssızlık.
tenkil: Uzaklaştırma, ceza verme, tepeleme.
tenvîr: Aydınlatma.
ter: Taze.
terâne: Ezgi, nağme.
terâne-dâr: Ezgili, nağmeli.
terâne-kâr: Öten, şakıyan.
terâne-sâz: Öten, şakıyan.
terâne-zen: Şarkı söyleyen.
tercîh etmek: Yeğ tutmak.
tercümân: Tercüme eden, çeviren.
tereffuʿ: Yükselme.
terennüm: Şarkı söyleme.
terhîb etmek: Korkutmak.

tervîc: İtibar etmek, değer vermek, destekleme.
tervih: Kokulandırma.
terzîl: Rezil etmek.
tesâdüf: Rastlamak.
tesâdüm: Çarpışma, tokuşma.
tesâvîr: Tasvirler, resimler, portreler.
tesellâ: Teselli, avuntu.
tesellî: Avunma.
tesellî-bâr: Avutucu.
tesettür: Örtünme.
teseyyüb: İhmal, savsaklama, başı boş bırakma.
teshîn: Isıtma, kızdırma.
teshîr: Tutma, yakalama.
te'sîr: Etki.
te'sîs: Temel atma, kurma.
tesmîm etmek: Zehirlemek.
teşbîh: Benzetme.
teşekkî: Şikâyet, yakınma.
teşennüc: Buruşma, büzülme.
teşkîl: Oluşturma.
teşne: Susayan, susamış.
teşrîh etmek: Açıklamak, yorumlamak.
teşrîk: Ortaklık.
teşyî': Geçirme, uğurlama.
tevâbi': Bağlı olanlar, hizmet edenler.
tevakkuf: Duraklama.
tevâkuf: Uyma, uygun gelme.
tevbîhî: Azarlamak.
tevdî': Emanet etme, vedalaşma.
tevekkül: İşi Allah'a bırakıp kadere razı olma.
tevellüd: Doğmak.
tevelvülât: Gürültüler, patırtılar.
tev'em: İkiz, eş, benzer.
teverrüm: Verem olma.
tevhîş: Ürkütüp kaçırma.
te'yîd: Pekiştirme, doğrulama.
tezâd: Çelişki, zıtlık.
tezâhüm: Toplaşma, yığılma.
tezehhür: Çiçeklenme.
tezelzül: Sarsılma.
tezkîr: Hatıra getirme, anma, belirtme.
tezlîl: Aşağılama.
tezyîd: Arttırma.
tezyîf: Aşağılama, alay etme.
tezyîn: Süsleme, bezeme.
tıfl: Çocuk.
tıflâne: Çocukça.
tınnet: Çınlama.
tıyn: Çamur.
tıynet: Maya, yaratılış.
tîg: Kılıç.
timsâl: Sembol, simge, örnek.
tîrâje-nümâ: Gökkuşağı.
töhmet: Suçlama.
tûbâ: Cennet'te bulunan ve bütün Cennet'i gölgeleyen ağaç.
tûde: Yığın, küme.
tûde-ber-tûde: Yığın yığın üstüne.
tufûlâne: Çocukça.

tuhfe: Armağan.
tulû': Doğma, doğuş.
tu'me: Azık.
tuyûr: Kuşlar.
türâb: Toprak, toz.
türbet: Türbe.
türrehât: Saçma sapan sözler.
tütuk: Örtü, perde.

- U -

u'cûbe: Garip, tuhaf, acayib.
udvân: Düşmanlık, haksızlık, zulüm.
ufk: Ufuk.
ufûl: Batış, ölüm.
'uhûd: Yeminler, anlaşmalar, ahidler.
uhuvvet: Kardeşlik.
'ukāb: Karakuş, kartal.
'ukbâ: Âhiret.
ukde: Düğümleyen.
'ukde-sâz: Düğüm.
'ukûd: Akitler, şartlar, bağlar.
'ukûl: Akıllar.
'ukûs: Yansımalar.
'ulüvv: Yükseklik.
'ulvî: Yüce, yüksek.
'ulviyyet: Yücelme, yükseliş.
'umk: Derinlik.
umûr: İşler, şeyler.
'unf: Sertlik, kabalık.
unvân: Başlık, ad, isim.
'urûc: Yukarı çıkma, yükselme.
urûk: Irmaklar, damarlar.
'uryân: Çıplak.
'uyûn: Gözler, göz pınarları.
'uzviyyet: Vücut, organizma.

- Ü -

übüvvet: Babalık.
üftâde: Düşmüş, düşkün.
ülfet: Dostluk, alışma, kaynaşma.
ümîd: Umut.
ümîd-be-leb: Umudu dudağında.
ümmet: Ulus, ümmet.
ümmîd: Ümit, umut.
üserâ: Esirler.

- V -

vâbeste: Bağlı.
va'd: Söz.
vahdet: Birlik.
vahdet-ârâm: Dinlendirici rahat yer.
vâhî: Boş.
vâhibü'l-âmâl: İşleri, hayırları bağışlayan (Allah).
vâhime: Kuruntu.
vahşet: Issızlık, ürküntü.
vahşet-âgîn: Korkunç, ıssız.
vak': Ağırlık.

vakār: Ağırbaşlılık.
vakf: Bağlı.
vakfe: Duraklama.
vâkıf: Bilen, anlayan.
vakt: Vakit, zaman.
vaktâ ki: Ne zaman ki.
vakûr: Ağırbaşlı.
vakûrâne: Ağırbaşlılıkla.
vâlide: Anne.
vâpesîn: En son, gerideki.
vâris: Mirasçı.
vârûne: Ters, uğursuz.
vâsıl olmak: Ulaşmak, kavuşmak.
vâveyl: Yazık, eyvah.
vaz': Duruş, tavır, konum.
vazî': Aşağılık, bayağı.
vecd: Coşku.
vech: Yüz.
vecîz: Kısa, öz, anlamlı söz.
vegā: Kavga, savaş, gürültü.
vehm: Kuruntu.
vehmiyyât: Kuruntular.
velehzâ: Şaşırmış, korkunç.
velev: Olsa bile.
velvâl: Ağlayıp inleme, feryad.
velvele: Gürültü, bağrışma.
vely: İzlemek, ardından gitmek.
vesâit: Vasıtalar, sebepler.
vesâvis: Kuruntular.
veyl: Öldürücü, yazık.
vîrâne: Yıkılmış, harap olmuş yer, yapı.
visâde: Yastık, minder.
visâl: Kavuşma.
vüreyka: Yaprakçık, filiz.
vürûd: Geliş, varış.
vüs'at: Genişlik, bolluk.

- Y

yâd: Hatır, gönül.
yâda gelmek: Hatırlamak, anmak.
yâdigâr: Armağan, hâtıra.
yakîn: Sağlam bilgi, kesin olarak bilme.
yar: Uçurum.
yâre: Yara.
yatağan: Bir çeşit kılıç.
yed: El.
yedmek: Gütmek.
yegâne: Biricik.
yek-reng: Tek renkli.
yeldâ: Uzun gece.
yeldirme: Bir çeşit başörtüsü.
yen: Uç, kenar.
ye's: Üzüntü, umutsuzluk, tasa.
yetîmâne: Yetime özgü.
yezdân: Allah.

- Z -

zâbit: Subay.
za'f: Zayıflık, güçsüzlük.
zâg: Karga.
zâhir: Görünen, açık, beliren.
zahm: Yara.
zahmet: Sıkıntı.
za'îf: Zayıf.
zâil: Sona eren, devamlı olmayan; geçip giden.
zâir: Ziyaret eden.
zâ'ir: Ağlayan, inleyen.
zalâm: Karanlık.
zalûm: Çok zalim, gaddar.
zangoç: Kilise çancısı.
zannetmek: Sanmak, tahmin etmek.
zâr: Ağlayan, inleyen.
zarâfet: İncelik.
zarâif: zarif, ince şeyler.
zarîf: İnce.
zarûret: Yoksulluk.
zât: Kendi, asıl, öz.
zâyi': Yitme, tükenme.
zebûn: Zayıf, güçsüz.
zehâb: Bir fikre kapılma.
zeheb: Altın.
zehr-âbe: Zehirli, acı su.
zehre: Çiçek.
zehrîn: Zehirli, ağulu.
zekâ-şiken: Zekâyı körelten.
zelîl: Alçak, aşağılanan.
zelzele: Deprem.
zemherîr: Karakış.
zemîn: Yer.
zemzeme: Âhenk.
zencîr: Zincir.
zer: Altın.
zerd: Sarı, sararmış, soluk.
zer-kâr: Altın işlemeli.
zerrât: Zerreler.
zerrîn: Altın.
zevâid: Fazlalıklar.
zevâl: Sona erme, inme.
zevi'l-hayât: Hayat sahibi.
zevc: Koca.
zevce: Eş, kadın.
zevrakçe: Küyük kayık.
zeyl: Etek; ek.
zılâl: Gölgeler.
zıll: Gölge.
zîbâ: Süslü, güzel.
zî-bekā: Kalıcı, kalan.
zî-hayât: Yaşayan, canlı.
zihî: İşte.
zî-hicâb: Utangaç.
zî-kemâl: Olgun.
zikr: Anma, adını söyleme.
zî-letâfet: Güzel, hoş, latîf.
zillet: Aşağılık, düşkünlük.
zinde: Diri, dinç, canlı.
zindegî: Dinçlik, dirilik.
zînet: Süs.
zî-nîkâb: Peçe, yüz örtüsü.
zîr: Aşağı, alt.
zîr ü bem: En ince ve kalın tel.

zî-rûh: Canlı.
zî-şa'şa'a: Gösterişli, şatafatlı, yaldızlı.
zî-vahşet: Korkunç.
zî-vakār: Ağırbaşlı, vakarlı.
zîver: Süs.
ziyâ: Işık.
ziyâ-dâr: Işıklı.
ziyâde: Çok, fazla.
ziyâiyye: Işık veren, ışıklı.
zuhûr-gâh: Görünme, belirme yeri.
zulm: Haksızlık, eziyet.
zulmet: Karanlık.
zübde: En seçkin parça.
zül: Alçalma, horluk.
zülemâ: Karanlıklar.

توفيق فكرت

رُبابِ شِكَسِتَه

تاريخ قديم - تاريخ قديمه ذيل

رباب جوابى - طقسان ده طوغمه - رومن مخلوع

Hazırlayan:
Dr. Abdullah UÇMAN

Gözden Geçirilmiş 3. Baskı

ÇAĞRI YAYINLARI
Divanyolu Cad. Işık Sok. No: 10
34122 Sultanahmet - İSTANBUL - TÜRKİYE
Tel: (+90-212) 516 20 80-81 Fax: (+90-212) 516 20 82
www.çağrı.com.tr - www.cagri.com.tr
e-mail: cagri@cagri.com.tr

Çağrı Yayınları: 112
Türk Klasikleri Dizisi: 19

©: Çağrı Yayınları - Şaban KURT

Birinci Baskı: 2005
İkinci Baskı: 2007
Üçüncü Baskı: 2010

ISBN: 978-975-454-058-1
Sertifika No: 14735

Sayfa Tasarım: Sevim KURT
Baskı: Enes Ofset, İstanbul - 2010

ایچنده کیلر

قارئلرمه : ۱
سها و پروین ۵-۱٤
ذکا ۱۵
بالیقجیلر ۱۸
نسرین ۲٦
سزا ۲۷
خسته چوجوق ۳۰
تجدید ازدواج ۳٤
کوچوك عائله ۳٦
کنعان ۳۸
حسنك غزاسی ٤۰
قمیص یوسف ٤۹
والده ۵۱
ویرك زوالليلره ! ۵۳
رمضان صدقه‌سی ۵۵
صحایف حیاتمدن ۵۷
تفلسف ۵۹
رسم یاپار کن ٦۰
تفکر ٦۲
بلکه ، خایر ..! ٦٤
آشیان دل ٦٦
کندی کندیمه : ٦۸

روح أشعارم ٧٠
درد نهان ٧٢
واغونده ٧٣
بر عياشك قارشيـنده ٧٥
برف زرين ٧٧
بهار مغموم ٧٩
أك فرحلى كونم ٨١
بياض يلكن ٨٣
خواب كريزان ٨٥
خيال خودبين ٨٧
أنين غم ٨٩
اوكسوزلكم ٩١
مهد آمالم ٩٣
عقدهٔ حيات ٩٥
ياشادجه ٩٧
غياى وجود ٩٩
آقشام ١٠١
افق وهلال ١٠٣
پرئ خزان ١٠٥
ياغمور ١٠٧
قارلو ١١٠
مهر زمهرير ١١٢
هيكل كريان ١١٤
فنار ١١٦
ننى ١١٨

زواللی خسته ۱۲۰
سرخوش ۱۲۲
بالیقجیلر ۱۲۴
عشق وفراق ۱۲۶
زر رشته ۱۲۹
الی الابد ۱۳۲
بهاردہ ۱۳۴
سنکله ۱۳۶
سن اولماسه‌ك ۱۳۷
برلکده ۱۴۰
قطبه طوعرو ۱۴۲
قریزانتهم ۱۴۴
لیل وداع ۱۴۶
برهجران موقتدن صوکره ۱۴۸
شکوای فراق ۱۵۰
رسمکی یاپارکن ۱۵۲
سکون ایچنده ۱۵۴
فراق وتلاقی ۱۵۷
دیکله ، روحم ۱۵۹
پریٔ شعرمه : ۱۶۱
لادانس سریانتین ۱۶۳
بیسیقلت ۱۶۶
سوس ۱۶۸
فرصت یولنده ۱۷۱
تصادف ۱۷۳
ایکنجی تصادف ۱۷۵

صوك تصادف ۱۷۷
بوتون بر سر كذشت ۱۷۹
چركين ۱۸۱
پردهٔ تسلی ۱۸۳
بوده بر أمل ۱۸۵
أی خواب ! ۱۸۷
نادم حیات ۱۸۹
طوپراق ۱۹۱
نه ایسترم ؟ ۱۹۳
بر آن حضور ۱۹۵
یشیل یورت ۱۹۷
برمرثیه ۱۹۹
برید امید ۲۰۲
مأئی دکز ۲۰٤
خلوق ایچون ۲۰٦
خلوقك سسی ۲۰۸
خلوقك بایرامی ۲۱۰
خلوقه : ۲۱۲
ینه خلوق ۲۱٤
یارین ۲۱۵
یاشامق عشق ۲۱۷
اینانمق احتیاجی ۲۱۹
صباح أذاننده ۲۲۱
رمضان ۲۲۳
صباح عید ۲۲۵

شهیدلکده ۲۲۷
عسکر چرکن ۲۳۰
قیلیچ ۲۳۲
کویك مزارلغنده ۲۳٤
تشریك ملال ۲۳٦
قهقههٔ یأس ۲۳۸
بودا ۲٤۰
قطبه طوعرو ۲٤۲
زواللی « اوت » ۲٤٤
رقیبه ۲٤٦
شاعرك چبوغی ۲٤۸
بویوك اکرامیه ۲۵۰
پاره وحیات ۲۵٤
برآز امید ۲۵٦
خندهٔ بوم ۲۵۸
تمثال جهالت ۲٦۱
هیکل سعی ۲٦۳
صوك نغمه ۲٦۵

خلوتك دفترندن ۲٦۷-۲۸۳
حیات ۲٦۹
قوجامان ساعته : ۲۷۱
ایزلر ۲۷۳
دوز کیجه ۲۷۵
صباح اولورسه ۲۷۸

ماضی ... آتی ۲۸۰
جواب ۲۸۲
همشیره‌م ایچون ۲۸۵-۲۹۱
همشیره‌م ایچون ۲۸۷
سیس - رجوع ۲۹۳-۳۰۱
سیس ۲۹۵
رجوع ۳۰۰
برلحظهٔ تأخر ۳۰۳-۳۰۷
بر لحظهٔ تأخر ۳۰۵
ملت شرقیسی ۳۰۹-۳۲۱
ملت شرقیسی ۳۱۱
وطن شرقیسی ۳۱٤
برکفته ۳۱۷
دارالمعلمین مارشی ۳۱۸
کتابه ۳۲۰
آونك نصاویر ۳۲۳-۳٤۰
فضولی ۳۲۵
جناب ۳۲۸
ندیم ۳۳۰
استاد اکرم ۳۳٤
نفعی ۳۳٦

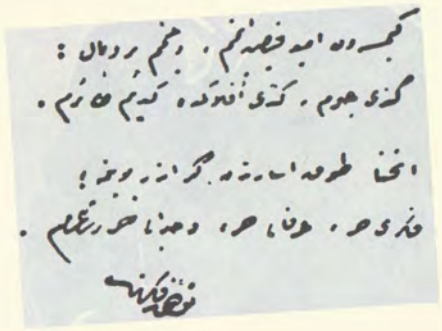
حامد ۳۳۹
آونك شهود ۳۴۱-۳۵۱
آونك شهود ۳۴۳
أسكی شیلر ۳۵۳-۴۲۷
أسكی شیلر ۳۵۵
آشیان پدر ۳۵۷
چمشده ۳۶۰
شعر پریشان ۳۶۲
ا کتراب ۳۶۴
صبح بهاران ۳۶۷
طلوعه قارشی ۳۷۲
طوقوندك حسمه ۳۷۵
چیچکلر ایچنده ۳۷۷
أشعار محبتدن ۳۷۹
ترنم ۳۸۱
أشعار محبتدن ۳۷۹
ترنم ۳۸۱
شکوفهٔیار ۳۸۳
سودای شعر ۳۸۵
حجرهٔ شاعر ۳۸۷
موسه ایچون ۳۸۹
نژاده : ۳۹۲
أی قیز ! ۳۹۴
بر لوحه ایچون ۳۹۷

بریاز لوحه‌سی ۳۹۹
خیال زائر ۴۰۲
نقش نازنین ۴۰۵
آشیانهٔ لال ۴۰۷
بر تابلو ۴۰۹
بر صباح ایدی ۴۱۱
آیرلمام ! ۴۱۳
بسنك یركده ۴۱۵
نشئه‌سز ۴۱۷
كریهٔ خسران ۴۱۹
آكلاشلماسین ۴۲۱
بهار ترانه‌دار ۴۲۳
أی یار نمكار ! ۴۲۵

تاریخ قدیم و تاریخ قدیمه ذیل ۴۲۹-۴۴۶
تاریخ قدیم ۴۳۱
تاریخ قدیمه ذیل ۴۴۳

بابك جوابی - طقسان ذبحه طوغری - روزن مخلوع ۴۴۷-۴۶۲
بابك جوابی ۴۴۹
طقسان ذبحه طوغری ۴۵۷
روزن مخلوع ۴۶۱

رُبابِ شِکَسّتَهْ

یکی طبعی

اوتجی بیك

رباب شکسته — خلوقك دفترندن — همشیرهم ایچون —
میس — برلحظهٔ تأخر —
ملت شرقیسی — آونك تصاویر — آونك شهور — أسکی شیلر

ناشری : طنین اداره ماموری حسن تحسین

استانبول ـ طنین مطبعه‌سی

۱۳۲۷

رباب شکسته

۱۳۱۲ — ۱۳۲٤

قارئلرمه :

سزه ، أی بیلمه‌دیکم کورمه‌دیکم قارئلر ،
سزه اتحاف ایله نشر أیلیورم بونلری بن ،
سزه اتحاف ایله ؛ زیرا ، نه‌ایچون کتم ایده‌یم ،
او سزك کورمه‌دیکم بیلمه‌دیکم کوزلرکز
صفحهٔ شعرمه ابذال نکاه أیلرکن
بلکه برنقطه‌ده بردن طوره‌رق ، ولوله‌سز
کوسترشسز ایکی او چ قطره‌جق ایثار أیلر...
بن بوامید ایله تشییع حیات ایتمه‌ده‌یم .

ایکی او چ قطرهٔ شفقت... بوتسلی یتیشیر ؛
شو جدلکاه مقیده بوتون خسرانله ،

بوتون آلام وفجایعله کچن کونلرمك
ایکی اوچ قطره‌در آنجاق سیله‌جك ماتمی .
سزکه أك طوغرو کورن برنظروجدانله
تا اوزاقدن بکا باقمقده‌سکز ، مستغنی
تحفهٔ محمد تمدن ... نه صمیمیتدر
او باقیش چهرهٔ أشعارمه ساکن ساکن !

هپسی بونلر ، بو یازلمش اونوتلمش شیلر
او صمیمیته مجذوب اولهرق طوپلانیور ؛
کیم بیلیر ، بلکه ایچندن بری آلامکزك ،
— أوت ، آلامکزك ؛ چونکه أیلدن خالی
یاشایان یوق ... بوکا بیچاره بشر قاتلانیور ! —
بلکه برمعکس ناچیزی اولور ؛ أك عالی
یاشایانلر بیله حس ایتمه‌ده أك مستحقر
یاشایانلر کبیدر ... عینی چاموردن بویغین !

— ۱۹ تشرین اول ، ۱۳۱۵ —

سها و پروین

سها و پروین

« خیال — حقیقت »

« بولوطلو برسمای نیسان آلتنده ، ساکن ومعطر بر چام اورمانی ... کنیش ، اوزون بریولکه دونه دونه ، کویا آرایه آرایه مائی ، طورغون بر دکزك لب ریان بی پایانی بولیور... قورونك بر آز قویتو ، بر آز قاراکلق هرنقطه‌سی یا برفکر متجسه ملجأ تفکر ، یاابکی روح متحسره موعد تلاقی... هرکس ، هرطرف ، هرشی ساکت ... قادین أرکك بعضاً بر ایکی ، برقاچ وجود آغیر آغیر یولدن کچه‌رك آغاچلقده غائب اولیور... سها ایله پروین یوله اك یقین بر کوله‌لکده ، پری‌برینك آغوش اشتیاقنده ... »

۱۲

« مستغرق ، أثیری بر طبیعت ... آچیق‌صاری، اوزون ، تارمارصاچلرینك طاغیلوب اورتدیکی بیاض آلننده دائمی برچین انفعال ایله ، آغلار کبی باقان مائی کوزلرینی داللرك آره‌سندن قارلی بر شاهقه کبی کورونن بولوط پارچه‌سنه دیکمش ... دوام ایله : »

— اوزاق دکل ، شو کوچوك ذروهٔ سفیده قدر ؛
شو پارلایان تپه‌جك یوقمی؟.. آه ، بر صرصر ،
عنیف صدمهٔ غولانه‌سیله بر قوت ،
طوررکن اویله ، خبرسزجه ، صانکه بی‌حرکت
آلوب کوتورسه بزی ...

پروین

« أسمر و نرمین جاذبهٔ حسنیله میال حظوظ
بر وجود ... پارلاق ، متبسم أنظار
تهکمنی عاشقنك صولغون چهره‌سنه
سرپه‌رك : »

— شاعرانه خولیا کز ؛
فقط یچون ؟ بو معیشت فنامی ؟..

سرما

— خوش ؛ یالکز
بوتون بو طوپراغه منسوب اولانلرك حالی !
بن ایسترم که غرامم آچنجه شهبالی
نهایت اولماسین آرتق فضای نزهتمه ؛
بن ایسترم که سماوی اولان محبتمه
سما قدر آچیق اولسون حدود ذوق وأمل ؛
سزك شو أللرکز قیمتنده بر چفت أل ؛
« پارماقلرینك اوجنی طوتوب اوپر . »
بو أللر ایشته... بونازك ، بو پنبه أللرکز
خیال وروحمه آچسین درین ، نهایتسز
بر آسمان مذهب ، بر آسمان حظوظ .
« صوقولهرق ،
وجود کزدن اوچان نور ایچنده بن محفوظ ،
بوتون شو عالمه کولمك... شب تعیشده ،
شب سیاه تعیشده مضطرب ...

برنجی

« متغافل »

— مژده !

بولوطلر آیریلیور... اووف ، نه‌یدی قاچ کوندر
کونش کورونمه‌دی هیچ .

سرها

« دوداقلرنده نزاکتلی برتبسم رسم
ایتمکه چالیشه‌رق : »

— أمر ایدك ، چیقار کورونور !

« صوکره جدی »

نه‌سویلیوردم ؟ أوت ، پیش نازکزده سزك
شو های وهوی حیاتی ، بعید بردکزك
تلاطمنده‌کی مبهم سروده بکزه‌تمرك ،
اونکله شویله اوزاقدن ، کوزلجه أکلنمك ...
بو أك بویوك أملمدر ؛

« دها زیاده تقربله »

بو أك بویوك أملم
بوکون سز اولماسه‌کز برخیال اولور ، کوزلم !

برنجی

« سهانك تیتره‌ین أنرینی جعلی بر
شفقتله صیقار . »

— چوجوق !..

سرها

— چوجوقمیم ؟

« مسعود ومسحور »

آه ایشته کولدیکز ؛ کولکز !
بوکون حیاتمی تجدید ایدن تنزلکز
الی‌الابد بنی طفلانه شادکام ایده‌جك
بر التفات قدردر ...

پرویز

— چوجوقسکز کرچك !

« قارشیلرنده صوك شعاع شمس ایله
تنوره باشلایان سحابه‌لری اشارت
ایدر . »

باقك ، شوپنبه بولوطلرده بر أدای وصال :
« یتر چوجوقلغه رغبت ! » دییور ؛ هوای وصال
صیجاق دکز کبی اطرافزده چالقانیور ؛
ایچم طبیعتی کوردکجه بویله قیصقانیور ...
یچون سوشمیورز ؟

سرها

« متعجب ومتهیج »

— بز سوشمیورسه‌ق أکر
قالیر کوزمده سوشمك الی‌الابد منکر !
سوشمه‌مکه بو ، سومکدن احتراز ایده‌لم ؛

اوچونکه پك خطرانکیز ، اوچونکه پك مؤلم
براحتساس اولهجق ؛ بن تحمل أیلیهمم .
« توقفدن صوکره »
فقط نیچون بوشکایت ، بوکیزلی کیزلی ستم ؟
سوشمهمك ... بکا ایضاح ابدك شونکتهیی سز ؛
سوشمهمك ... متنفرمی یعنی ؟

برویه

— یوق ، حسز ؛
برآز حرارتی أکسیك بهار عشقمزك .
بزم محتمز برچوجوق که هپ طالغین ؛
دکلمی ؟
« کوزلرینی قیرپهرق ، بوتون
قادینلغیله : »
هپ متأنی ... برآز مجمول اولسه !

-ہرا

« نظریله کوکده کوچوك بربولوطك
آهسته جولانمی تعقیب ایدر . »
— شونازلی طفل سماوی قدر ملول اولسه ...
ملالی چهرهٔ أشیایه پك یاراشدیریرم .
مناظرمده حزین برخیال آراشدیریرم .
دینیرکه حزنایله روحمده برقرابت وار ؛

« متفلسف »

پك آشكاره ، بوبرخسته‌لق؛ فقط نه ضرر !
حیاتی بنجه تأثردر أیله‌ین اثبات ،
تعین أیلیه‌من نوم ایچنده رنك حیات .

« بردن تحوللە »

فقط ، بیلیرمیسكز ؟ بن حقیقةً مبرم
براحتیاج تأثرله دائما سورم ؛
أمللرمده صولوق برخزان تزهر ایدر .
نه‌ایسترم مثلا : بی‌حدود برمشجر ،
فقط آغاچلری هپ‌سرشكسته، هپ عریان ؛
ایچنده بردره‌جك ، برشلالهٔ كریان ؛
یوصونلرنده ، اوچان قوشلرنده ، هرشیده
تقطر ایتمه‌لی آواره ، مست ولرزنده
برابتكای خزانیسی عشق سحارك ...

« مغلوب خیال ... یاواش‌یاواش
كندندن اوزاقلاشان معشوقه‌سنه
طوغرو تهالكله : »

سزكله بن اومكدر، اوصولغون أشجارك
آدیم آدیم اوزانان رعشهٔ ظلالنده
برر خیالت پوشیده چهره حالنده
كزوب طولاشمالی‌یز ؛ ناكهان بوأثناده
كونش غروب ایده‌رك ، تااوزاقده ، تنهاده
فیصلداشان ایكی سروسیاهه صوك لمعات
سكون‌ایچنده ویررکن براصفرار ممات ،

یاواش یاواش آزالان تاب طلعتیله قمر
چیقوب کورونمه‌لی بر خسته قیز قدر مغبر .
سما طالار او زمان بر پریلی رؤیایه ،
سرر زمینه آغاچلر صدفلی بر سایه ؛
افقده نائر ونائم ستاره‌لر کورونور ،
لب طبیعته بر بوسهٔ خفی سورونور ؛
وجوده اویله رخاوت کلیرکه یرده بیله
یورر قیاس اولونور بر قانات تماسیله .
بو سایه‌زار سرائرده بویله یاپ یالکز
یورور ، یورور ، یورویورکن خبرسز آیریلیرز .

٢

« ایپك اورتوسنك صاچاقلریله
مشغول پارماقلرینی چیتلاتەرق : »
— او آیریلش‌ده نیچون صانکه ... جبر ایدن وارمی ؟

« بر دالك اوزرنده بر چفت قری
کوستردر . »

باقك شو قوشلره ، آیرلق ایستیورلرمی ؟
بوتون جهان قاووشورکن ...

« یوندن صوکره پروین هپ سهایی
براقەرق یولدن کچنلرله‌اشتغال ایدر ؛
باقانلره کولر ؛ برچوقلری قارشیسنده
طولاشمغه باشلارلر ؛ پروین اونلرله
أکلەنیر . »

سرها

— أوت ، بز آیریلیرز ؛
وهپ جهاندن اوزاق ، آیری ، برزمان قالیرز.
بو افتراق ، بونك تلخئ لذیذینی سز
تخیل ایتمکه بیلمم که مقتدرمیسکز ؟

« تعریف ایدر : »

اوزاقده بر برمزدن ، اوزاقده هرشیدن ،
اوزاقده بنلکمزدنده ... آه ، روحك بن
بو اینجه‌لکلرینك قارشیسنده غشی اولورم ؛
بواینجه‌لکاری تشریح ایدر ، نه‌لر بولورم .
سزك‌ده بویله‌در ألبت خیال سودا کز ،
دکلمی ، سوکیلی ؟

بدویه

« صوغوق »

— پك‌شاعرانه خولیا کز !

سرها

« صمیمی بر اعتراف ایله »

— أوت ، حقیقتی خولیایه هپ فدا ایدرم ،
زمان اولورکه وجودمدن آیریلیر ، کیدرم ...
بو خسته‌لق بنی برطفل ایکن طوتوب أزدی ،
زمان اولوردی‌که فکرم تحمل ایتمزدی .

فقط نه‌اولسه بودر أك صفالی أكلنجه‌م ؛
كچر بوتون بوتون أسرار اوكنده بعض كيجه‌م ...
دمينكی لوحه‌يی سز شيمدی بر خيال ايديكز :
بوتون اووحشت كريان ايچنده بز ، ايكيمز
اوزاقلاشوب كيديورکن ، يوصونلو بر قبرك
باشنده برلشه‌رك ، — آه اوقبر ، اوقبر حزين ؛
بنم بكارت روحمدر اونده نائم اولان ! —
اونائم أبدينك سكون خوابندن
براحتضار نهانی طويار ، تهيج ايدر ،
وآغلارز ... بو جوشان كريهٔ حضورآور ،
بمچون ايشته بودر عشقه أك كوزل تمثال ،
كوزمده بوندن عبارتدر ايشته عشق ووصال !
سزك‌ده اويله‌در ألبت خيال سودا كز ،
دكلمی ، روحم ؟

پروين

« أركك قادين ، شوق أنكيز ترنملريله
ياقلاشان برقاچ يابانجی‌يه مجلوب ومحترص
كولومسر ؛ صوكره سهايه دونه‌رك ، دائما
بارد ومتهكم : »

— أوت ، شاعرانه خوليا كز ؛
فقط نه‌چاره‌كه بن شيمدی شعره مغبرّم ...

کلنار

« مست ومنهمك ... بر آغوش
تلاق کبی آچیلوب حلقه‌لانه‌رق ،
پروینه : »

— کوزل چوجوق ، بزه کلزمیسك ؟

پروینه

« استعجال ایدر ... وجامد برکتلهٔ
تحیر حالنده باقه قالان سهایی بیکانه
بر نظری آلتنده أزه‌رك قوشار . »

— شتاب ایدرم !

ذکا

ذکا تفلسفه مائلدی... متصل دوشونور .
اوقور ، اوقور ، و اوختم ایتدیکی رسائلدن
برر خلاصهٔ حکمت یاپاردی ؛ صوکره کلن ،
کلن کچن نه‌قدر آشناسی وارسه طوتوب
مطالعاتی سویلر : فلان ناصل دوشونور ،
ناصل یازار ، ناصل اجمال واجتهاد أیلر ،
بوتون بوشیلری تکرار ایدردی ... کاه اونوتوب
غرور حکمتی ، شاعرله‌نیردی ؛ بن أکثر
اونك بو حالنی ترجیح ایدرده بکلردم

که بر نشیده سنوح أیله‌سین خیالندن .
او کون اوشعرینی ألبت کلیر اوقوردی بکا :

« بو شعری فکرمه کیمدر بیلیرمیسك ملهم ؟
« حقیقت ... آه حقیقت ! اونك ظلالندن
« وجوده کلمشه بکزر حیات ، روح ، ذکا .
« نه‌دیر کوزللکی تعریف ایدرکن أفلاطون :
« کوزل حقیقتك انموذج لطافتیدر ...
« بو سوز ، بو ایشته حقیقتلرك حقیقتیدر .
« حقیقت ، آه حقیقت ؛ اونکله‌در مشحون
« بوتون شو عالم جامد ؛ او بر نفس کبیدر
« که هرموجود جمادی‌یه بر حیات ویرر ؛
« اونجه روح شئون آفرین خلقتدر .
« اوقو ، اوککده‌کی منظومه بر حقیقتدر ؛
« خیاله بکزه‌تیورسك ، یا اکلامازسك که ...
« بوبر حقیقت مؤلم ، حقیقت مبکی !
« شعر دیمم ، نه ایچون یازدینم نشیده‌لره ؟
« یاشعری بر طوتیورلر خیال باطل ایله ؛
« بم حقیقته حصر ایتدیکم بویوك أثره
« کچنده ـ شعر ! ـ دییورلردی بر طاقم جهله ... »

یولنده برده حرارتلی نطق ایدوب ایراد
« شعر دکل ! » دیه بهتان ایدردی بر معتاد
خیال وحس ایله مالی کزیده بر غزله ...

أوت ، بودار حقایقده هرأثر مطلق
شکار ناخن تنقید اولور ؛ ذکانك‌ده
کونك برنده بوتون سانحاتی یوقلانه‌جق ،
وهپ‌اوفلسفه خولیالری میانده
حیاتنك قاله‌جقدر یکانه ماحصلی
خیال‌وحس‌ایله‌مالی کزیده برغزلی !..

بالیقجیلر

— بوکون آچز ینه أولادلرم ، دییوردی پدر ،
بوکون آچز ینه ؛ لکن یارین ، امید ایدرم ،
صولر برآزدها ساکنله شیر... نه‌چاره ، قدر !

— خایر ، صولر نه‌قدر جوشقون اولسه بن کیدرم
دییوردی اوغلی ، یارین سن برآز ینه‌ماه اوطور ؛
زوالليجق ینه قاچ کوندر ایشته خسته ...

— اولور ؛
برآزده سن‌چالیش اوغلم ، برآزده سن‌چابالا ؛

بینه‌ك بابا‌ك ، ایکی مسکین ، بز آرتق ئولمه‌لی‌یز ...

چوجوق دوشوندی شکایتلی برنظرله : — یابز ، یابن ناصل یاشارم سز ئولورسه‌کز ؟..

حالا

طیشارده کورله‌یه‌رك کوکره‌مش براوردو کبی دوکردی ساحلی بیکلرجه طالغه‌لر ، عصبی .

— یارین سن آغلری کون طوغمه‌دن حاضرلارسك ؛ صاقین یده‌ك بر آز ایپ ، مانطار آلمادن کیتمه ... آچنجه یلکنی ، هیچ باقما ، اویناسین وارسین ؛ قایيق‌چوجوق کبیدر : اوینیورمی قید ایتمه ، طوقونمه کیفنه ؛ یالکز تتیك بولون ، زیرا دکز قادین کبیدر : هیچ اینانمق اولماز ها !

دکز طیشارده اوزون صیحه‌لرله بر خیرچین قادین کورولتوسی نشر أیلیوردی اورطه‌لغه .

— یارین کوچوك کیده‌جك یالکز ، اویله‌می ، بالیغه ؟
— اوکیتمك ایسته‌دی ؛ « سن أوده قال ! » دییور...
— یاصاقین
او کله‌دن بن اولورسه‌م ؟...
قادین بوصوك‌سوزله

دوشوندی قالدی ؛ بالیقجیله اوغلی یان کوزله
صولوق دوداقلرینك اهتزاز خاسرینه
باقوب سکوت ایدییورلردی ؛ باشلرنده اوچان
قضایی آکلاتیورلردی بویله بر برینه .
طیشارده فیرطنه کیتدکجه پرغضب ، جوشان
براختلاج ایله اطرافه رعشه‌لر ویره‌رك
اوغولدییوردی ...

— یارین یاوروجق ناصل کیده‌جك ؟

شفق سوکرکن او، یالکز ، برأسکی تکنه‌جك
دوکوملو، أکلی ، چوروك ایپلریله اوغراشه‌رق
ایلرلیوردی ؛ دکز عینی شدتیله شیراق ـ
شیراق دوکوب أزییور کهنه تکنه‌نك شیشکین
سیاه قابورغه‌سنی ... آه آچلق ، آه امید !
کنارده ، برطاشك اوستنده برخیال سفید
أللیه أتکینی کویا اشارت أیلیه‌رك
دییوردی : « هایدی، نصیبك اوطالغه‌لرده ، یورو ! »
یورور زواللی قیریق تکنه‌جك ، یورور ؛ « یورومك ،
« نصیبك ایشته بو !.. حالا کوزك کنارده ... یورو ! »
یورور ، فقط صولرك بویله قهر حدتنه
ناصل تحمل ایدر أسکی ، خسته برتکنه ؟..

دکز افقده ، قادین أوده محتضر... ئولیور :
کنارده اوچ کیجه‌لك بار انتظاریله ،

بوتون فلاکتنك ضربهٔ خساریله ،
تهی ، قضازده برتکنه قارشیسنده پدر
اوزاقده بر یری یومروقله کوستروب کولیور ؛
یوزنده کریه‌لی ، مظلم ، بوغوق شکایتلر ...

نسرین

- شیمدی بن طوغروسی أولکی چوجوقلقلردن نادمم ؛ کوکلمی اسراف وتباه ایتدیکمی بیك مرارتله بوکون آکلیورم ؛ بر وجدان بکا احساس ایدییور ایشته بیتوب کیتدیکمی . بن که بیتمز صانیوردم بوحیاتك شوقی ...

— ایتمه ، نسرین ، بکا زهر ایتمه شو بردم ذوقی !

قیز بوصوك عاشقنك قاچ کیجه‌در أك جوشغون بر محبتله آلولر صاچان آغوشنده

22/۲۲

هپ بوشکوای ندامتله ، معذب ، صولغون ،
ایکلهمش ؛ صوکره — بونك نشوهٔ بیهوشنده
بر تسلی بولورم بلکه ... — خیالیله بوتون
جسم بی‌تابی بذل ایتمش ایدی :

— باق هرکون ،
هرزمان بن سنکم ، هب سکا منقادم بن .
لکن آرتق یتیشیر : عشق ، او بنم منفورم ،
او بنم زهر حیاتم ... بکا هپ سومکدن
بحث ایدرلر ؛ بونی آرتق چکهمم ، معذورم !

دییه هم عشقنی اتهام ایدهرك ، هم نومید
برورم خسته‌سی حالنده مسلسل ومدید
اشتکالرله برابر ینه اوندن أبدی
بر شفا بکلیهرك ، قاچ کیجه‌در پرنفرت
بر تلذذ ، آجی برذوق ایله أکلنمشدی .
شیمدی آرتق بو معیشتده بویوك بر ذلت ،
بر سفالت کورویور ؛ آغلایه‌بیلمك... هیهات !
چوقدن اولمش اوکا بیکانه بو مطعون حیات .

— آغلاسهم ، آه آزیجق آغلایه‌بیلسهم ، عمرم
بوتون آلام ایله أکدار ایله کچین ، آرامام .
آغلاسهم ، بلکه بر آز یاغسه اورمت ، کورورم
شو بولوطلرله سونن کونده آجیق بر آقشام .

فقط أفسوس !..
أوت ، أفسوس که یچاره ، سنك
ابدیاً قاله‌جق بویله ملوث بدنك ،
ابدیاً قاله‌جق بویله ملوث روحك .

— آغلامق ... هیچ اوسعادت بکا قسمتی اولور ؟
بن که بازیچه‌سی‌یم هر أمل مکروهك ،
بکا ئولمك یاراشیر ، باشقه سعادتمی اولور ؟..
آه بن ، بن که هنوز غنجه ایکن صولمش کل
کبی‌یم ، بویله ملوث ، بکا ئولمك بیله ذل !

تاچوجوقلقده پناه ایتدیکی آغوش وفا
— طویمادن کرمئ نوشینه یچاره صبی —
أبدیاً صوغویوب ، أك آجی ، أك روحکزا
برمعیشت اونی ولی ایتدی ... بو برحیه کبی
چوجوغك مائل علویت اولان طینتی
صانکه تسمیم ایدەرك ، جوهر صافیتی
بر کومور حالنه قویمش ، اوکا آرتق یاشامق
برفلاکت کبی اولمشدی ؛ ره آمالی
بوصوغوق تربیه‌نك قارلری آلتنده اوزاق ،
پك اوزاق ، هم بوتون آثار شرفدن خالی
بربیابانه آچلمقده ایدی ؛ بلکه یارین
بر کوزل کوز ، ایکی دقتلی نظر ، برطالعین

وضع کریان غریبانه قیزك با کر وتام
نه‌قدر طویغوسی قالدیسه طوتوب محو ایده‌جك :
صوکره یچاره قادین — طول ، بجریکسز ، بدنام ، —
بر چوروك میوه قدر خوار وملوث ، بیته‌جك ...

ایشته نسرین داها بر غنچهٔ نوخنده ایکن
کچدی ، مقهور قضا ، هپ بو دیکنلکلردن .

شیمدی آرتق یاشامقدن بیله نفرت دوییور ؛
شیمدی آرتق بوتون آمالنی تحلیل ایتسه‌ك
بر یوتوم زهر اوله‌جق ؛ برآجی وحشت دوییور
أك صفا بولدیغی ، أك سودیکی عالمردن ...

برصباح ، أوده ، بوتون بر شب طاقتشکنك
تعب تکیتی آلتنده أزلمش ، غمکین ،
اوطورورکن ، قاپیدن اورتولو دلبر بر قیز
قورقه‌رق کیردی :

— خانم ، بن حامارات برچوجوغم ؛
نینه‌جکم ئولدی ، بابام یوق ؛ بکا بر وجدانسز
پاره تکلیف ایدییور ... بن سزه قربان اولورم ،
بنی رد ایتمه‌یکز ، صاقلایکز ... خدمتدن
هیچ یورولمام ... بنی تخلیص ایدیکز ذلتدن ...
اووف خائن !..

بو تهیج ، بوتمنی ، بوصیجاق
یاشلر آلتنده وقورانه یانان وجه کزین
قادینك روحنه بر عکس تسلی صاچه‌رق
کوزلرندن ایکی یاش دوشدی ... او آقشام نسرین
یکی بر عاشق رد أیله‌دی ؛ بر لیل حضور
چکدی ماضیسنه بر سترهٔ نسیان ، پرنور .

سزا

غریبدر، نه زمان کچسه پیش چشممدن
افقده برمتموج بولوط ، یا بر یلکن ،
سزا کلیر او کنیش جبهه‌سیله خاطرمه .
سزا ... او نشئه‌لی ، رقتلی بر طبیعتدی ؛
باقارسکز متلون ، باقارسکز جدی .
دمین کتیردی کوچوك بر وسیله خاطرمه
سزاجفك ینه بر سر کذشت أغربنی .
او بر صباح بوله‌رق بر چامك دیبنده بنی :

— بنله‌شیمدی کلیرسه‌ك ، دیمشدی ، ظن ایدرم
پك استفاده‌لی بر کون کچیرمه‌یز اما
أیچه أکله‌نیرز ...

— پك کوزل ، سزا ، کیدرم .

أوت ، بو کونکی کبی خاطرمده‌در حالا :
یشیل دیکنلر ایچندن ، یوصونلو بر یاردن
سقوط ایدر کبی ایندك کنار دریایه .
یاغاردی ساحلی تزیین ایدن آغاچلردن
صدفلی قوملره تیتره‌ك ، رقیق بر سایه .
بو کولکه‌لکدی سزانك سدیر منتخبی ،
خیالنی بورادن مزج ایدردی طالغه‌لره .
اوزاقده ، هکبه‌لینك تا اوجنده ، مارطی کبی
کشاده بال تنزهدی بر بیاض قوطره .
کونش ، طلوعه هنوز باشلامش قدر مخمور ،
پاموق بولوطلرك اوستنده أیلیوردی حضور ؛
بو یانده چاملری اورتن بخار براقك
کبود کریه‌نمودنده بر بیغین ذرات
بر التماع ایله تیتره‌دی ؛ شیمدی آفاقك
سکون پرضرباننده مختفیدی حیات .
اوزاق یاقین بوتون أشیا ، بوتون بو ساحللر
کولر کیدی ، فقط بر حزین تبسمله ؛
اولوردی رعشه‌نما رنك انفعال سحر
صدفلی قوملری بوس أیله‌ین کوپوکده بیله .

سکون منظره‌دن صانکه حصه‌یاب اوله‌رق
سزا أیجه زمان قالدی اویله مستغرق ؛
یوزنده عکسی نمایاندی بر ملاحظه‌نك .
دیدم :

— بوکون ینه طالغینلغك پك‌اوستکده .
— خایر ، شو کوردیکمز قوطره‌جق بزم آطه‌نك
برآز حذاسنی کچین ، برآز بوکولسون‌ده ...
جواب ناقصی ریزان اولوب دهانندن
سکوته واردی ینه . قوطره دوندی ، کچدی ؛ سزا
ألنده برچالی ، سوز چیقمیور لسانندن ،
اوکنده قوملری چیزمکله اوینیور حالا .
— اوقوطره کچدی ، سزا ...

— هانکی قوطره ؟

ین ، حیران ،

رفیقمك یوزینه اویله قالمشم نکران .
اوکون غروبه قدر ، صوکره هرزمان ، هرکون
بوقوطره بحثنی آچدق ، کولوشدك ، أکلندك ؛
« اوهانکی قوطره ، جانم؟» دیردك . آه أوت ، داها دون
بوبحثی تازه‌لهمش ، طاتلی طاتلی کولمش ایدك ...

بوکون زوالی سزا ساکن جنان آرتق ؛
اوقوطره بحثی برأفسانه ، بریالان آرتق !

خسته چوجوق

— بوکون برآز داها راحتدی ، چوق شکر ...

— ألبت ؛

کچر ، بو قورقوله‌جق شی دکل .

— فقط نوبت

زوالی یاوروجغك حالنی خراب ایدییور :

وجودی آتش ایچنده ، طالوب طالوب کیدییور .

علاجلرك ده می تأثیری قالمامش عجبا ؟

سکزکون اولدی ...

— مراق ایتمه‌یك خانم ، حما ...

— خایر ، خدایه أمانت ، نه‌دن مراق ایده‌یم ؟
فقط قوزوم، نه‌قدر اولسه‌بن‌ده والده‌یم !
سکز کون اولدی، حرارت دوام ایدوب دورویور.
باقك ، نبضلری پچاره‌نك ناصل وورویور .
صاراردی ، قورقویور انسان باقنجه أللرینه ،
— اوزلیه‌یك سز أفندم ، کلیر چابوق یرینه ؛
چوجوقدر او ...
— کیجه پك چوق صایقلیور .
— نه ضرر !
— علاج ویررمیسکز ؟
— ایسته‌مز ...
قادین آغلار.

زوالللی آننه شو برتك هدیهٔ عمرك
سعادتیله غریق سرور ایکن دها دون ،
بوکون باشنده نکهبان پرتأثردر .
مزار کبی اوطه صمت وسکون ایله پردر .
نه در ایکلتیسی خارجده باد سرمانك ؟
بکاسی خسته‌یه عائدمیدر شو بارانك ؟
تأثرات بشردن کلیرمی دهره ملال ؟
* زهی تصور باطل . زهی خیال محال !

— نینه‌م ...

— نه وار کوزلم ؟

— قالدیرك شو پرده‌لری ؛

کفنمیدر نه‌در اونلر ؟..

ینه صداع سری

یاتاقده خسته‌یی چیلدیرتیور ، صایبقلاتیور ؛

قادین بوسوزلری دویدقجه آغلایوب یاتیور .

زوالللی آننه‌جك امّید ویم ایچنده تباه ؛

اوکنده کوزلرینك برییغین تراب سیاه ؛

کورور اوطوپراغه افتاده نور دیده‌سنی ،

مزار ایکاتیسیدر ظن ایدر بوغوق سسنی .

قیلار یتیمی ایچون خالقندن استمداد ،

یتیمه‌لر کبی أیلر ایچین ایچین فریاد .

بوطول قادین بر او محصول عمر ایچون یاشیور ؛

اونك کمالنه عائد امیدلر طاشیور .

— نینه‌م !

— نه‌در ملکم ؟

— آغلیور چوجوقلر ، باق ...

براق ، براق بنی عارسز چوجوق!.. نینه‌م ، طوپراق !

— صایبقلیور ینه ، یاربی سن أسیرکه بزی ؛

باغشلا یاوروسی ، اونسز براقا لانه‌مزی !

زواللی آننه صولوق برلقای شفقتدر ؛
بوکون سکزکون ، اومهجور خواب وراحتدر
یکانه شوق فؤادی یاناقده بی‌درمان ،
اونك امید خلاصیله روحی پر خلجان .
طوتوب خیالنی آغوش اکترابنده ،
کزر بوتون کیجه أطراف جامه‌خوابنده .
بو کیم بیلیر نه‌قدر بویله بردوام اولەجق ،
او یاشلی کوزلرینه اویقولر حرام اولەجق ؛
چوجوق آچلمایەجق بلکه اویقوسندن هیچ ...

— صاقین ، خانم ، بو فنا حسی ایتمەیك تروج ؛
باقك ، هوا نه کوزل آچدی ، انجلا بولدی ؛
دمینکی ولوله ، شدت سکون پذیر اولدی .
بولور چوجوق‌ده شفالر ، اولورسکز مسرور ؛
خدا بویوکدر ، ایدر ماتمی مبدل سور ...

چوجوق . او شیمدی قوی بر جوان ؛ فقط مادر ،
زواللی ، اوستنه حالا چوجوق کبی تیترر .

تجديد ازدواج

أولنديلر ، سوشديلر اما موقتاً ؛
سودا سقوطه باشلادی بش هفته كچه‌دن .
أولنديلر ، نيچون ؟.. بونی برقيز ناصل بيليور ؟
أولنمه‌سيله مادری اولمقدی مفتخر ؛
زوجك‌ده ويردی نشئه دوكون أقرباسنه ،
لكن طوقوندی كندی خيال وهواسنه .
تجديد ايدی ، اونك نظرنده ، حياتی
بر شخصه حصر ايدش أمل وارتباطنی ...
أولنديلر ، سوشديلر اما موقتاً ؛
سودا سقوطه باشلادی بش هفته كچه‌دن .

أندیشه‌دن کوکلری خالی دکلدی هیچ ؛
اولمشدی بر شتا بو کوکلرده مندمج .
بیکانه بر قادینله بر أرککدی خانه‌ده ؛
طارغین بر احترام ایدی جاری میانه‌ده ؛
بعضاً ایصندیررسه‌ده نوارهٔ هوس
— بکزری عشق خالصه بر شوق مقتبس ؟ —
اولمازدی منتفی اوبرودت بوتون بوتون ؛
کیتدکجه یاده کلمه‌مکه باشلادی دوکون .
بر شب کتیردی خاتمه بزم محبته ،
چیقدی صباحی طفل محبت سیاحته ...

بر قاچ زمان‌ده اویله کذار ایتدی کونلری ،
دونمشدی بر مزاره أوك کرچه هریری ،
بر یولجینك قدومی ایدی اورده منتظر :
* کون طوغمه‌دن مشیمهٔ شبدن نه‌لر طوغار !..
قاچ هفته کچدی بیلمیورم ، بر سحر ینه
کوستردی زوجه اوغلنی حدتلی زوجنه :
« باق، یاورومز !..» اودم قادینك طولدی کوزلری ،
زوجك‌ده خنده ریز غرور اولدی کوزلری ؛
پیشنده ایتدیلر بشیکك ، غرق ابتهاج ،
بر بوسهٔ مدید ایله تجدید ازدواج .

كوچوك عائله

صوك غنجهٔ سوداسنی دوكمشدی نهالان ،
صوك قطرهٔ كوهرله بزمشدی جملر ...
یعنی بو چوجوق طوغدیغی كون ، پنبه و عریان ،
قیش أك آجی برفقر ایله كلمشدی برابر ؛
اولمشدی كوچوك عائلهنك قلبی مكدر .

أو بر یكی مهمانه تحمل ایدهمزدی ،
بر فضله طبق سفرهیی بر طاغ كبی أزدی .

— لکن بو تأثر نه‌ایچون ، أی أب مشفق ؟
یاوروك سکا بر حس ابوتده‌می ویرمز :
اولمازمی شو دلبر ، شو یوموق دست معزز
تزبید مساعیکه بوکون بر یکی سائق ؟

شفقتلی پدر حس ابوتله چالیشدی ،
بر شوق ایله ، برشوق وحرارتله چالیشدی...

صوك غنچهٔ سوداسنی دوکشدی نهالان ،
صوك قطرهٔ کوهرله بزمشدی چمنلر ...
لکن بو سفر قیش ، او صوغوق زائر سکران
بولمشدی کوچوك عائله‌یی شاد ، مبشر ،
بر سفره‌ده ، بر قاچده مسافرله برابر .

كنعان

اون بش سنه أول شو كوچوك خانه‌ده ، سسسز ،
بر كويلو قادين ، برده اونك ياوروجغيله
مركبجكى سا كندى ... چوجوق ، صيسقه وعاجز ،
لرزان حركاتيله ، مقوس باجاغيله
أقرانله أكلنجه اولور ، خيرپالانيردى ؛
خلقك نظرندن قاچينيردى ، اوتانيردى .

كنعان ... بو صولوق چهره ، بو اعجوبهٔ فطرت ،
شكلنده‌كى نقصان ايله دوشنده جهانك ،

قلبنده‌کی جوهرله فقط ، جوهر غیرت ،
هپ کندینی تزییف ایله ممنون جهلانك
فوقنده ایدی ؛ صانکه بولوب جسمنی شانسز
انسانلغی طوپلانمش ایدی روحنه یالکز .

کنعان بویودی ، خیلی‌ده کوربوزله‌دی ؛ لکن
حالا اوکا معطوف ایدی أولکی نظرلر .
بیچاره کزر تك باشنه ساکت وساکن ،
أك مشکلی ، قیزلرده کورورلردی محقر.
هپ شرم وحقارت طولاشیردی اوزرنده ،
بر غنجه آچلمازدی زمین کذرنده .

حرب اولدی ، بوتون کویده‌کی شبان حمیت
سرحده شتاب أیله‌دی ... کنعان‌ده برابر ؛
بر کون پوصوده بر آووج أرباب جلادت
بر فرقه خراب أیله‌دی ... کنعان‌ده برابر .
کنعان کوینه یاره‌لی دونمش کلیوردی ،
پیشنده بر آوازهٔ شان یوکلیوردی !

حسنك غزاسی

اوزاقده شویله بش اون کهنه‌طام ، بش اون باجادن
عبارت ، أسکی فقط شاعرانه ، آسوده ،
یشیل بر اورمانه همسایه برکوچوك بلده ...

آغاچلرك آره‌سندن افق صارارمقده ؛
کشاده‌سینه بولوطلرله سوسله‌نن کوکدن
لب وداعی نهارك زمینه بوسه‌فکن .

صاغنده بر قورو خندق ، صولنده برچالیلق ،
شو اینجه یول ــ که آچلمش کنیش آدیملرله ــ
بر آسیابه اولور منتهی صاپنجه صوله ...

بویول بوکون دها بر ساعت اوکجه محشردی :
بویوك کوچوك نه قدر خلق وارسه کویجکزك
— باشنده بر ایکی پیر عمامه دار وکزین —

تحشد أیلهدی تشییع ایچون کوکللولری ،
او قهرمان ، او غضنفر یورکلی أفرادی ؛
بو محترم وطنك بر کزیده أولادی

کشاده بر علمك آل تموجاتنده
بر ابتسام ظفر ، شانلی بر سحر کورهرك ،
— کیمنده بر یاتاغان ، بعضیسنده بر دکنك ، —

حدوده ، حربه ، او میدان کار وزاره قدر
یورولمادن کیدهجکلر ، یورولمادن ... حتی
یورولمادن ایدهجکلر جنانه استعلا .

« جنانه ، جنت ودیداره بی ملال وتعب
« قاووشمق ... آه ، بو هرکون نصیب اولور شیمی ؟
« غزا غزا ، بزه حقك نه موطلو بر کرمی !

« أوت ، بیکیتلر ، أوت ... سز فدای نفس ایدیکز ؛
« وطن یولنده فدای حیات ایدن ئولز ...
« قادینلر ، آغلامایك ، جنکه هر کیدن ئولز ! .. »

دییوردی وقع وصلابتله محترم بر پیر ؛

بو خطبه صانکه بر آوازهٔ سماویدی ،
بوتون یورکلری مستغرق سکون ایتدی .

سکون ایچنده وداع ایتدیلر چوجوقلرینه
اوسالدیده پدرلر ، رحیم والده‌لر ؛
دوکولدی بر ایکی مخفی سرشك حسرت أثر ؛

وبر کتیبهٔ رقصان سور ونشئه کبی
کوکللولر یوله طوغرولدی ، خنده‌کار امید ؛
آلنلرنده فروزان أشعهٔ خورشید .

حسن ، او قاچ کیجه‌در تارلاسنده قالمشدی ؛
بوکون کلوب‌ده خبردار اولونجه ایشلردن :
« بوتون کوکللو یازلمش بزمکیلر ، بر بن

« کویك یابانجیسی ، بر بن اوزاق او دولتدن !
« نیچون ؟ بنم نرەم أکسیك ؟ چولاقمی ، خسته‌میم ؟
« صویمده هپسی شهید : ایشته عمجه‌م ، ایشته دایم .

« نه صاندیلر بنی ، بر طوربه اوت قدر جانسز !
« کویك چوجوقلری هپ جنکه کیتسین اویناشه‌رق ،
« قادینمیدرکه حسن أوده بکلیوب یاته‌جق ؟... »

دیمش ، وکیمسه‌یه سزدیرمه‌دن ، طاغارجغنی
اوموزلایوب یوله دوشمشدی، پرنشاط مرام ...
زمینه توزکبی ریزاندی روح أسمر شام .

حسن کنیشله‌ه‌رك متصل آدیملرینی ،
دونوب دونوب باقیور آرقه‌سنده بی‌حرکت
اوزاقلاشان کویه ؛ نا کاه برلب حسرت

کولومسیور ؛ اوزمان برصوغوق، خیالی أل
طوتوب چویرمك ایچون صانکه زورلیور باشنی .
حسن ، زوالی ، سیلرکن یکیله کوزیاشنی

برر برر کچیور پیش اشتیاقندن
کوزل نشانلیسی ، قاردشلریله والده‌سی ؛
دکرمنك اوکا « دون، دون !..» دییور یاواشجه سسی.

خایر ، اودونمیه‌جك ؛ باق شو قارشی طاغلردن
أسن هوا نه‌قدر شانلی مژده‌لر ویرییور ؛
خیالی پیشنه برلوحهٔ ظفر سرییور :

کوی آرقه‌داشلری ، هپ أللرنده مارتینیلر ،
آتلمش اون کیشی یوزلرجه دشمنك پینه
سوروب ، قیروب کیدییور ... صانکه برآووج ایکنه

حسنجغك ده‌ليور اينجه اينجه هريانى ؛
« نجون ؟ ديوردى ، نجون ؟ بن‌چولاقمى ، خسته‌مى‌يم ؟»
بو انفعال اونى قوشديردى اويله بر قاچ آديم .

نمازكاهك اوكندن كچر كن ايركيله‌رك
طوروب همان ايكى ركعت نماز أدا ايتدى ؛
قاپاندى سجده‌يه ، سوزشلى بردعا ايتدى .

يوزنده شيمدى برأميد منبسط كوليور ؛
اوموزده طوربه‌جغى ، صاغ ألنده بردكنك
حسن چاوش كيديور جنكه تركى سويليه‌رك !

قيزيل شريتلره مستغرق ، ايشته اون كوندر
حسن توفك طاشيور ؛ هرآديمده : بر .. ايكى .. اوچ ...
بوبر ترانه‌كه ديلدن دوشورمك آرتق كوچ !

سلاح اويونلرى ذاتاً كويندە بيلديكى شى ؛
نظامپرور ، اطاعتلى ، تندرست ، چويك ،
قانده وار يكيتك بللى ايشته عسكرلك .

حسن بواون كونى پك نشه‌سز كچيرمشدى ؛

او ایستیوردی که سرحده واصل اولدینی کون
أمللی کوزلری بر جنك ، بردومان کورسون .

سلاح اوموزده ، کزر طاغده کاه بر باشنه ،
بوتون تئیکلیکی اوستنده ، خصم اوکنده کبی ؛
— کورونسه چشمنه بردشمن، آه یاربی !..

بو آرزو اونی مشغوف حسرت ایتدکجه
کورووردی توزلو ، مشوش ، عجیب رؤیالر ؛
ایچنده رنکی بوزوق ، بی‌خطوط سیمالر .

نهایت ایشته عدو ، ایشته حرب ... طاغلرده
سیول آتش وخون طالغه طالغه چالقانیور ؛
باروت دومانلری آلتنده هرطرف موص‌مور .

« شوقارشی صیرتی‌ده طوتمق نصیب اولورسه بوکون ،
« یارین شهرده‌یز آرتق ، دییوردی ضابطلر ؛
« فقط هجومه طایانماز ، یورولدی پك عسکر ... »

اوکون حسن بولوکك تا اوکنده اون ساعت
بلا توقف آووجلرله قورشون آتمشدی ؛
نه‌در غنا ؟.. بونی کورمش ، بوذوقی طاتمشدی .

صباح اولوب‌ده هجوم أمری ، مژدهٔ ظفری
بوتون طابورلره اسماع ایدنجه ، هریاندن
خروشه باشلادی بر نهر آتشین جریان .

حسن ایلرده کیدن بر بولوك فداینك
اوکنده صائل ایدی ؛ کوزلرنده خون آلود
بر التماع بشاشتله أیلیوردی صعود .

یکیتلرك چوغی ، شدتله دشمنك تپه‌دن
زمینه دوکدیکی نیران ایچنده ، خنده کنان ،
شهید اولوب دوشیور ؛ جمله‌سنده شوق جنان

برانهماك شهادتله آن باآن مشهود .
عدو بوصولتی کوردکجه صانکه ایمره‌نه‌رك
بوتون قوای حیاتیله ایستیور یورومك ؛

فقط بزمکیلرك سطوت مهاجمه‌سی
براقمیورکه آتلسین او بر آدیم ایلری ...
دویولدی بزده نهایت ظفر ترانه‌لری !

حندی بایراغی رکز أیله‌ین اوکون تپه‌یه ؛
زواللی ، طابیه‌یه برلکده یاقلاشیرلرکن
شهید اولان چاوشك دست رعشه‌ناکندن

بوشانلی رایتی قاپمش ، دوشورمه‌مشدی یره ؛
فقط نه‌چاره‌که برقورشونیله خصم زبون
دوشوردی خاکه اوشیر غزایی ، غرقهٔ خون .

حسن بوحاله اینانمازدی : بر جیلیز قورشون
دمیر وجودینی سرسین حضیض اهماله !
یاقوب یاقوب یاره‌سندن آقان دم آله

کولومسیوردی صوغوق بر سکون وحشتله .
اوکنده شیمدی بوتون هیبتیله بر اوردو
پارلدییور ، بر اوغولتیله اورطه‌لق مملو :

قوغان ، قاچان ، بوغوشان، ئولدورن ، ئولن ، أزیلن ...
مهیب محشر هیجا !.. زواللی یاره‌لی ، سن
بو حربی سیر ایده‌جکمیدك اویله خارجدن ؟..

زواللی یاره‌لی ، حربك صفالی وقتنده ،
تنزل أیله‌دی بر سدیه‌نك اعانتنه
دمین خشوع مذلتله پای صولتنه

مسیر اولان تپه‌دن اوردوکاهه اینك ایچون .
حزین نظرلری أطرافه شکوه‌ریز فتور ،
فقط بوکونکی عزاسیله مفتخر ، مغرور !

اوزاقده کوی او چ آی اولکی وضع صافیله
غنوده اورمانك آغوش لرزه‌دارنده ؛
بر آز صولوق چالیلقلر یولك کنارنده ،

هوا بر آز داها راکد ، سما بر آز داها بوش ،
دومانلر اورطه‌ده کوچلکله أیلیور پرواز ؛
خلاصه یاز ، حسنك پك زیاده سودیکی یاز .

او شیمدی یاره‌سنك عکس تابداری کبی
غروبه قارشی کنیش سینه‌سنده برق أفشان
مدالیه‌نك لمعاتیله صانکه طالغه‌لانان

نکاه شوق طفولانه‌سیله ، مستغرق ،
کویك لقای خموشنده بر پیام آرییور ؛
بر آشنایئ دیرینه ، برسلام آرییور .

وبرمدالیه‌لی غازی مهابتیله وقور ،
آغیر آغیر یورویور... ناکهان توقفله
فضایه فیرلاتیور بر نکاه پر شعله .

بوشانلی عودتی کویا سلاملیور اوته‌دن :
دکرمنك آچیلان قوللرنده بر شفقت ،
آغاچلرك ایکیلن دالللرنده بر حرمت !..

قمیص یوسف

وقتا که قافله مصردن آیرلدی ، صانکه روز کار اول کوملکك قوقوسنی آلدی ودرحال کنعان ایلنه کوتوردی که همان اولوقت یعقوب علیه‌السلام یوسفك قوقوسی کلیور . آه بکا عنه کتوردی دیمسیدیکز! دیو بیوردی .

ـ قصص انبیا : جلد ۱ ـ

قاووزمش آتش سیال کریه دیده‌سنی ؛
دوکوب زمان زمان أجفان خونچکانندن

اوزاق افقلره بر اشتیاق پر خلجان ،
اوقور نشیدهٔ درد هر مرسیه‌سنی .
چولك صموت ومقسی لیال تارنده
أسن ریاح اوکا أنفاس قدسیان کیدر ،
مشام روحنه برنکهت صمیمه ویرر :
صانیرکه یوسفی کلمش ، کزر جوارنده .

— اونك شمیمی ، اونك ، یوسفك حرارتی بو !
شوحال ضعفمی تعییب ایدرسکز سزلر ،
ودیرسکزکه : « محقق ، عته کتیردی پدر ! »
فقط أمین اولکز ، ربمك عنایتی بو ،
یاقینده یوسفی کورمك بنم نصیبمدر ...

اویانده قافلهٔ مژده آور اخوان
قمیص یوسفی حامل ، مبشر وشادان ،
یورور شتاب ایله ؛ هر کون برآز یاقین کتیرر
او تازه نکهت جانبخشی پیر مهجوره .
کونك برنده — که برتوده أبر نامیه بار
ویروب حوالیٔ کنعانه انجلای بهار
دوکردی رحمت وبهجت اوخاك مفتوره ، —
ایرشدی قافلهٔ مژده آور اخوان .
سورنجه کوملکی یعقوب عیون بی‌فرینه
اوکنده کلدی بوتون أرض وآسمان یرینه ؛
بوتون طبیعت اودم قیلدی سجدهٔ شکران !

والده

شکسته رنك سفالت ، مکدر ومغموم ،
یوزنده کولکه‌سی مشهود چکدیکی محنك :
یکانه زینت آغوشی بر کوزل معصوم ،
صولوق دوداقلری لعنتکذار طالع شوم ...
طوقوندی کوکله حالی شو خسته والده‌نك !

خراب جسمی عذاب مرضله بی درمان ،
غریب کوکلی یانیق آتش ضرورتله ؛
فقط بولور ینه روحیله اشتغاله زمان :

اولونجه طفل ملكچهره لبكشای فغان
قاپار دهاتی كلبوسهٔ محبته .

چوجوق اووضع يتيانهسيله بردرناب ،
قادين اوحال خرابيله بر شكسته صدف ؛
چوجوقده ، مادر مشفقده غرق أشك وتراب ؛
ايدر بولوحه أك آواره قلبی رقتياب ،
ويرر بو منظره أك قيدسز مزاجه أسف .

زوالی ، باغرينه باصدقجه طفل عريانی
باقان غرورينه ظن أيلهمزكه سائلهدر ؛
كوزنده ياوروسنك نظرهٔ پريشانی ،
لسان حالی اولوب ترجمان وجدانی
ديبوركه : « والدهلك أك صفالی غائلهدر ! »

ویرك زوالليلره !

— بالیكسر مصابنی ایچون —

خراب زلزله بر كوی : شو یانده بر چاتینك
چوروك دیركلری دهشتله فیرلامش ؛ اوتهدن
چامور بیغنتیسی شكلنده بر زمین قاتنك
یقیق تملری منظور ؛ اوزاقده بر مسكن
زمینه طوغرو أكلمش ، همان سقوط ایدهجك ؛
اوكنده بر قادین ... اووف ، آرتق ایستهمم كورمك !

بو لوحه قلبمی تحریك ایچونسه ، كافیدر ؛
تصور أیلیهمم بر یورك ، ولو منكر ،

ولو خشین وماوث ، که بویله بر حالی
کوروب‌ده صیزلاماسین !.. شیمدی سز بو تمثالی ،
بو لوح ماتمی هر درلو دهشتیله آلك ،
شو محترم وطنك بر کنار باردینه ؛
بوتون او منظرهٔ جانشکافی برده قالین
ردای برف ایله اورتك که تیتره‌سین‌ده ینه
— ایچنده صاقلیه‌رق سوزش فلا کتنی —
یابانجی کوزلره کوسترمه‌سین سفالتنی ...
ناصل تحمل ایدر صوکره قارشیسنده بونك ،
بونك ، بو صحنهٔ پر یأس کریه مشحونك
بر آز حمیت ورقتله صیزلایان دل پاك ؟..

درین ، ایکلتیلی چارپنتیلرله سینهٔ خاك
تأثراتی سویلر بو لوح آلامه ؛
سزك قلبکز ألبت آجیر ، دکلمی ؟ ویرك ،
ویرك شو طوللره ، یوقسول قالان شو أیتامه ،
ویرك أینینه غایت شو بر بیغین بشرك !

رمضان صدقه‌سی

- کوپروده -

صوغوق . صوغوق ... آجی بر نوحهٔ تشکیسی
یولنده قلب حیاتك ، کلیر أنین ریاح ؛
صوغوق ، صوغوق ... دکزك لرزه‌دار کریه سسی
ایدر یورکلره طاری بر اهتزاز جناح .
دلیك پاچاوره‌لر آلتنده بر کوچوك سیاح ...

« أفندیلر ، نه‌اولور ؟ بن فقیرم ایشته ... » سکوت ؛
« أفندیلر ، آجییك ... » پروقار وبی آرام
أفندیلر کچیور ؛ یاوروجق صولوق ، مبهوت ،

نظرلرنده حزین بر أدای استرحام ،
چولاق أللە ویرر هرکچن خیاله سلام .

« أفندیلر ، رمضاندر... مبارك آقشامدر... »
زوالللی طفل سفالت ، زوالللی عمر تباه !
« أفندیلر ، آجییك ، بن غریبم ایشته ... » خایر ،
آقین آقین کچن أرباب اعتزاز ورفاه
ایدر بو کیرلی بویرتیق ، صدادن استکراه .

صوغوق ، صوغوق... عصبی ضربه‌لرله بر یاغمور
افقده پارچه‌لانان بر سحابه حدتله
کلوب لقای ذلیل حیاتی قامچیلیور .
صوغوق ، صوغوق ... بو تحملکزا برودتله
چوجوق خراب اوله‌جق ؛ آه ، أی سعادتله

او سوسلو جمله‌لرك سینهٔ معطرینه
قوشانلر ، ایشته بر انسان‌که ایکلیور نفسی ؛
باقك شو صیسقه ، شو چیلاق ، شو أکری‌قوللرینه ؛
بو آرتق ایشلیه‌مز ؛ حصهٔ مساعیسی
سزکدر ایشته ، ویرك ، صوصدیرك بو خسته سسی !

صحایف حیاتمدن

بونی شعرمده سویلیور بلکه :
بن حقیقتدن احتراز ایدرم ؛
آسمان فسحت کبودیله ،
دکز أمواج پر سرودیله ،
کیجه أسرار بی حدودیله
بنی ترهیب ایدر ؛ او فسحتدن
صقیلیر صانکه روح پر حذرم ؛
صانکه هر طالغه بر لسانله بکا
حایقیرر ناشنیده بر معنا ،
صانکه لیلك ظلال خاموشی

جانلانیر پیش ارتعابده ...
نه مکدر مزاج أحول که
أك ملون دم شبابده
کوره‌رك بوش حیات پر جوشی
بنی غافل یاشاتدی خلقتدن ،
طوتدی آواره هر سعادتدن .

شو حزین فطرت غریبه‌مله
بن او سیاحه بکزرم که مهیب
چولده شمسك شعاع سوزانی
یاقه‌رق کوزلرنده ألوانی ،
کورمز آرتق سلامت امکانی ؛
او زمان هر یانده بر بوشلق
طویه‌رق ، بر أدای ماتمله
— دست لرزانی پیش چشمنده —
اوطوروب نیم مرده وزنده
بر تجلی‌یه منتظر ، دوشونور ؛
بو تجلی ، که موت هائلدر ،
اوکا بر شعر ایچنده سرخوشلق
ویره‌رك ، نشوهٔ امید ایله پر
بر جهان کوسترر که مغفلدر ...
آه أی غفلت ، أی سراب نصیب ،
سنی ممکنمی ایتمه‌مك تعقیب !

تفلسف

أوت ، ناصل ويريبورسەم بو نظمه شيمدى أمك ،
شو جمله‌لرده ، شو نسج رقيق صنعتده
ناصل بو جهدمى قابلسه اكلامق ، كورمك ،
نصيب عمرم اولان نكبت وسعادتده
كلير وجوده بوتون كذ اختيارمله .

ايچمدن أكله‌نيرم بعضى اغبرارمله :
بم ياپان بو حيات ملول ومسعودى ؛
بم ويرن اورخام حقيره كيفيجه
شو وضع دلبرى ، ياخود بوشكل مردودى ؛
بم ألمده بم بنلكمده بازيچه ...

رسم یاپار کن

فیرچه‌م ، قدید بر آغاجك خسته بر دالی ،
دستمده مشتکی هیجانلرله تیتریبور ؛
کویا چیچك دیبه
بر خاك سبزه دوکدیکی قانلرله تیتریبور .

اون کوندر ایشته اوغراشیور فکر وصنعتم
بر موج حسه ویرمك ایچون شکل ارتسام ؛
سیر أیلرم بو لوحه‌یی آرتق علی‌الدوام ،
ویردم أمك دیبه .

60/٦٠

سیر أیلرم ، و عجزینه قائل بوصنعتك ،
تقدیسه انهماك ایدرم صنع قدرتی ؛
لکن زمان اولور
پك روحسز بولورده بیکنم طبیعتی .

مطلق اوکون بکنمك ایچون خسته منفعل .
برباشقه چهره ، کریه‌لی برچهره ایسترم ...
بوندندر ایشته، شعراوله‌جق‌یرده سوزلرم
بعضاً فغان اولور !

تفكر

زمان اولوركه دوشونمكدن احتراز ايدرم ؛
مفكره‌م اوزمان برنهاله بكزركه
عليل ورعشه‌نما شاخسار بى برگى
شكست اولور كوچوجك ضربه‌سيله برقانادك .
اوكون ، فصيح ومعقد ، بوتون نشيده‌لرم
خراب كريه برر لوحهٔ تأثردر .

بوکوزیاشیله سیلنمش نقوش حسرتدن
باقوب چیقارمغه سعی أیلرمده برمعنا ،
شوغفلتمدن ایدوب صوکره کندیم استحیا
دیرم : « زوالللی ! خیال محاله آلداندك ؛
« چیقارمی رنك حقیقت عکوس حیرتدن ؟ »
بوسوز باقلسه بر انموذج تفکردر ...

خایبر ، اعانتی یوقدر تفکرك بونده ،
بوتون شعرلرمك روحی بر تکدردر
که دمبدم طویارم قلب ناله مشحونده .

بلکه ، خایر ..!

متلون دکل فقط مأیوس :
بن بوکون عشق بی‌مجالله ،
شو سونوك اشتیاق بالله ،
یعنی حساً دکل خیالله
سکا عرض محبت أیلیورم ؛
بیل که جبر طبیعت أیلیورم .
بوقدرجق‌ده برسعادتدر ؛
ایشته فرصت ، شویاپه سودادن
مستفید اول ، که برغنیمتدر ...

بر زمان صوکره قلب شیدادن
چیقه‌جقسك بوتون بوتون ، أفسوس !
مستفید اول شو برك وبارمدن ،
بوله‌جقسك یارین بهارمدن

بر بولوت ، بلکه ... بر شکوفه ، خایر !

اویله بر آنی قیل تصورکه
یوره‌کم پر لهیب محنتله ،
طوکه‌رق سردیٔ محبتله ،
آجی بر نفحهٔ برودتله
بوزولان آشیانی آکدیره‌جق .
او زمان ، خوار ومنکسر ، آنجاق
برر أفسانهٔ شبانه کبی
سویلرم خاطرات سودامی ؛
شیمدی بر نغمه ، بر ترانه کبی
دیکله شعر محبت‌آرامی ...
کله‌جك بر دم تنفرکه
ایجینوب طور انفعالمدن ،
دویه‌جقسك لب ملالمدن
بر فغان ، بلکه ... برترانه ، خایر !

آشیان دل

بر اعتنای عشق ایله ، بر ذوق شعر ایله
پایدمدی کندی کندیمه بر لانهٔ حضور ؛
أزهار خاطرات ایله ، پر شمهٔ وصال ،
آمال زندکی ، او مذهب طیور نور ،
ایتمدی هپ اولانه‌ده تشکیل عائله .

بعضاً سرود بوسه قدر طاتلی بر صدا ،
بر شاعرانه زمزمهٔ صاف سلسبیل ،
تکریر ایدردی سمع خیالمده بی مثیل
بر عکس جانربا؛

بعضاً ظلال ایچنده ، سکوت شبانه‌دن
ساکت بر اطراد تنفس ، که دمبدم
احساس ایدر کوکلره برر رعشهٔ عدم ،
ظاهردی لانه‌دن .

بن عاشق سکونی ایدم آشیانمك ،
أکثر بو حال صمتنه أیلردم انتظار ؛
بر کون اوقوشلر اوچدی ، او أزهاری أیله‌دی
بر دست نازنینده‌کی یلپازه تارمار ...
آرتق سکونی یوق دل سودا نشانمك !

کندی کندیمه :

بر بوچوق ، ایشته بر بوچوق ساعت
بر کوچوك ، روحسز نشیده ایچون ؛
بو قدر سعی ، اعتنا ، زحمت
طوپی بر قطعه ، یا قصیده ایچون .

آه أی پیش استفاده‌مدن
بی توقف اوزاقلاشان موجات ،
أی مبارك دقیقه‌لر ، سزی بن
بویله غیب أیله‌مکده‌یم ، هیهات !

بیلیرم : بر نفسده ، بردمده
قوجه برکائنات زنده طوغار ؛
چانلانیر برحیات ، برخلقت .

اویله ذی روح وارکه عالمده
بربوچوق ساعتك ایچنده طوغار ،
یاشار ، اتمام عمرایدر ... عبرت !

روح أشعارم

تكاثف أيليه‌رك برسحابه حالنده
تنفس أزهار ،
طورر سمای خيالات اولان ظلالنده
برآشيان بهار ؛

برآشيان بكارت كه بكلر أسحارك
نكاه بيداری ،
باشنده نشئه‌لی بر ننی سويلر أنهارك
سرود سرشاری .

70/٧٠

نموده هرکوشه سندن عکوس کونا کون ،
ظلال رنکارنك ؛
هوای رایحه‌دارنده لرزه‌بخش درون
رمیده برآهنك .

بوجامه‌خواب ربیعیده برتن شیرین ،
تن حیات آرا
بر هنه سینه وساعد، برهنه ساق وسرین ،
برهنه سرتاپا ،

ویرر تشانه نم روح صاف شعرمدن
که نشوه‌دار شباب ،
سواد لیلهٔ ألفاظ ایچنده لمعه فکن
نمونهٔ مهتاب .

درد نهان

خزان ، خزان ... ینه سن ، أی رمیده فصل هزال!
شوقیردیغك متحسس ، نحیف داللردن
شودوکدیکك متورم ، زواللی یاپراقلر ،
— زواللی عجز حیات ! —
ببلیرمیسك ناصل اظهار دردایدر ، آغلار ؟ ...

بوکون ناصلـه غم آلود سیسلرکله جبال ،
یارین‌ده جسم طبیعت کفنله‌نوب قاردن
ئولور بوتون شومناظر ، طوکار شو ایرماقلر ،
طوکار؛ فقط هیهات ،
ایچین ایچین ینه هپـنده برملال آغلار !...

72 / ۷ ۲

واغوندە

تنها ، بولندیغم واغونك بر کنارینه
بیغمشدی بار جسنی بر خستهٔ غرام ؛
صولغون ، چوکوك یاناقلرینك اصفرارینه
عائد لبنده شبهه‌لی ، طالغین بر ابتسام .

طرز تلبسنده‌کی رنك غریب ایله
بللیدی شعره ، صنعته میل طبیعتی ؛
أطرافه آتیوردی فقط بر نظر بیله ،
سونمش دیمك بوتون هوس شعر وصنعتی .

بر لرزش علیل ایله میال انطفا
أنظاری آغلیوردی باقوب کندی کندینه ؛
بیلمم نیچون ، یاقیشدیرییوردم خزان نما
بر چین انفعالی جبین بلندینه !

خارجده نشوۀ أزلیسیله نو بهار
سرپرکن آشیانلره کلمر ، امیدلر ،
بر اورتو دیزلرنده ، بو معلول درد یار
خوار وشکسته منتقل حفرۀ هدر ...

طوکمش بوتون حرارتی جسم ضعیفنك ،
دوکمش اولانجه برك امید شبابنی ؛
صولغون باقیشلریله ، سمای کثیفنك
تشییع ایدر کبیدی اوزاق بر سحابنی .

بر عیاشك قارشیسنده

« براق ، دییورسکز ، ألبت جزاسیدر ، چکه‌جك ؛
« جزاسی مست مدامك خمار ذلتدر !.. »
أوت ، براقالیز ، بلکه بر سعادتدر
که بز جزا دییورز غافلانه ، بیلمیه‌رك .

اونك شو حالی ، شو حال سفیل وپامالی
جزاده اولسه ، اولور قارشیسنده قهقهه‌زن ؛
آیلمیورکه اوتانسین جزای فعلندن ...
اونك او کنج مذلت سریر آمالی .

باقك كوزنده‌كى بيرنكئ تماشايه ،
ناصل كورر بونظر كائناتى ؟.. بر بوشلق ؛
او سيسلى خاطره اوغرارمى أو ، عيال ، چوجوق ؟

جزايى ايشته بو بيچاره‌لردر ، آه ، دويان ؛
قاچوب سموم سفالت اونك جوارندن
كلير بوعائلهٔ بى‌كناهى افنايه !

برف زرین

بیاض برفی سوادلیاله مزج ایدیکز :
بورنك سرد ایله منظور اولوردی وجه سما ؛
قدید آغاچلرك آلتنده بر نهایتسز
غریبلك دویولور ، بر شکاف دیده‌نما
صاچاردی کریهٔ آتش کنار آفاقه .

او ژنك حزنه بورونمش طوران لقای خزان
سکون ایچنده مرارت نمون حسرت ایکن ،
سرین سرین أسه‌رك بر نسیم پر خلجان
- قوپوب کلیر کبی أك مضطرب کوکلردن —
کتیردی بر آجی لرزش غصون وأوراقه ؛

سقوطه باشلادی بردن بوتون اویاپراقلر :
یاغاردی پیش نکاهمده بر مذهب قار .

بهار مغموم

بهار اولسون ، بهار اولسون‌ده کوکلم
بر آز دفع ملال ایتسین ، دییوردم ؛
جهان تغییر حال ایتسین ، دییوردم ...
بهار اولدی بوتون فیضیله ، کوردم :
جهان پرخنده ، جنتدن نشاندر ،
بنم کوکلم فقط وقف خزاندر .

بوتون رنگیله ، آهنگیله گلشن
غریق نشئه ، لکن بنجه مغموم ؛
طبیعت عرض ایدر قارشیمده مشئوم ،

صوغوق بر لوحه ، بر تصویر مدفن .
أوت ، مست حیات اما شو أنهار ،
.نم کوکلم دکل بوندن خبردار .

آغاچلقلرله سوسلنمش افقدن
کلیر بر نفحهٔ سرد وسیهرنك ؛
سما چشممده بر پیغولهٔ تنك ،
دونر نظاره پر لرزش افقدن .
حزین بر تلجیٔ نکبت هواده ؛
نه‌در بیلمم ، نه واردر ماورا ده !..

اوزاقدن بر صدا ، بر لحن کریان ،
بکای طفله بکزر بر بوغوق سس
ایدوب قعر صماخ جانی معکس
نه بلبل فرق ایدر کوشم ، نه ألحان ؛
کلن سسلر بوتون شکوا أثردر ،
چیچکلر هپ آچلمش یاره‌لردر .

بوغارکن روحمی ظلمتله سرما
بو لیل آرتق نهار اولسون ، دییوردم ؛
بهار اولسون ، بهار اولسون ، دییوردم ؛
بهار اولماز بوکون بوندن مطرا ...
.بچون أکیلیور حالا ملالم ،
.بچون شاد اولیور کوکلم ، خیالم ؟..

أك فرحلى كونم

كونشلى سطح سكون پرورنده بر حوضك
اوچان هوام هوسكارى آكديرر فكرم ؛
بودر سبب كه أك آسوده نوحهٔ شعرم
ويرر صداسنى بر كيزلى موج پروازك .

ناصل قولايجه پريشان اولورسه أبر هوام
خفيف ضربهٔ باليله بر نسيم ترك ،
يتر خيالمى تخديشه بعضى أك نارين
بر اهتزاز ، اوفاجق بر تهيج الهام .

او کون صحیفهٔ شعرم قالیر تهی ، عریان ،
بو أك فرحلی کونمدر : نه سویلرم ، نه یازار ؛
نه احتمال تعرض ، نه خوف استحقار ...
أوت ، کچر او کونم پر سکون اطمئنان

یارینکی شعرمه احضار ایچون بر آز خلجان .

بياض يلكن

باق شو زورقچهٔ دل آرامك
جنبش التفات پرورينه ؛
رفرف بادبان پرفرينه
پك موافق سكونى آغشامك .
اووخ ، أى نشئه ، سن قاناتلانسه‌ك
بوقدر بلكه دلبر اولمازسك !

ياصلانوب شويله دوش أمواجه
ــ صانكه مجذوب ومست ومستغرق ،
برسراب كبوده آلدانه‌رق ، ــ

کیدییور شاعرانه ، تنهاجه ؛
آه بیلسه‌م ، کوتوردیکی خلجان
هانکه سودالی قلبه عائددر !

بوشطارتله ایشته مرمره‌نك
برپری کشاده شهپریدر؛
شوخ پروانهٔ مزهریدر
پاك ونوار اولان شومنظره‌نك .
کیجه مرسای ناز اولور مطلق
اوکا آغوش عشقی برآطه‌نك ...

بروقتلر کوکل ایدردی خیال
سوت بیاض بردکز ، بیاض قایالر ،
مائی ، لکن همان بیاضه چالار
برسما ، صوکره بر بیاض صندال ،
بز اوصندالده یارجانمله
طولاشیردق بیاض سحرلرده .

شیمدی یادایتدیرر اوخولیامی
نه زمان کچسه پیش چشممدن
بویله صاف وسفید بریلکن .
بکا تصویر ایدر اوسودامی
بربیاض قوش‌که نوحه پروردر
بربیاض لیل ماهپرورده .

خواب کریزان

شب نیلیٔ نیسان ، پرطراوت ،
آچوب قارشیمده بر آغوش مکرم
اوقور بی‌انتها أشعار دعوت :
« کل أی بیچاره فانی ، کل ، ظلالم
« فراش‌صافیدر دلدار خوابك ،
« سکونتکاهیدرهراضطرابك.

« اویور نغمه‌مله أفواج خیالات ؛
« اویور طاغلر ، صولر ، أشجار وأزهار ؛
« اویور کهوارهٔ سینه‌مده بالذات

« اویور سودا ، اوخیرچین طفل بیدار ؛
« اویور فکر بشر ، طفل معذب ،
« اویور حتی شوپهنای مکوکب ... »

أوت، هرشی‌اویور، أی لیل مسعود ؛
فقط بن برضیای رعشه دارك
أنیس حزنی ، بی آرام وبی‌سود ،
مؤبدبکلرم برصبح تارك
طلوع نحسنی امید ایچنده ...
ایچم برمدفن آمال زنده !

اویورکن بویله مخفوف ظلالك ،
بوتون عالم اویورکن بویله خاموش ،
بنم طیر حضورم برملالك
کزر دست ستمکارنده مدهوش ؛
وشکوالرله حال شیونمدن
فرار أیلر شکاف روزنمدن .

خیال خودبین

أدالی بر کله‌بك پیش اغبارمده
اوچار اوچار ، متنور ، ظریف ، مست شباب ؛
چوجوقلغمده‌کی آواره حرص وشوق ایله بن
پینده جسم کرانمله أیلرم پرتاب .
قونار ، یاقینلاشیرم ؛ شیمدی طوتمق اوزره ایکن
قاچوب کیدر ؛ باقارم ، دست رعشه‌دارمده
طورر قاناتلرینك بر غبار زرینی ...

کچن زمانلرمك أی خیال خودبینی ،
شو احتضاره یاقین حال انکسارمده

غریق نشئه ، ملالله أ کله‌نیرسك سن ،
آچوب نکاهمه دلبر ، صفالی بر مهتاب
بوتون غرورمسارکله پیش یأسمدن
کولر ، کچر ، براقیرسك براشتیاق خراب ،
بر اشتیاق مخرب دل نزارمده !

أنين غم

عنيف ضربهٔ قهريله باد بى انصاف
برر برر دوشورر داللرندن أوراق ،
طلوع ايدن كونشك هر نكاه اشراقى
ايدر زواللىلرك ماتميله استخفاف .

نشيب حزنى أزر ، ايكلەتير فرازمسار !
شو خسته سائلەنك پيش اكترابندن
كولوب كچن شو مزهر قادينلرك انسان
روشلرنده سزر برشيم استحقار .

نیچون آغلایه‌رق یازدیغم بو شعر سیاه
لبنده قارئه‌مك خنده‌لرله تیتره‌یه‌جك ؛
نه‌لر ، نه کریه‌لر ئولمشدر اویله تیتره‌یه‌رك
دوداقلرنده نشاط وسعادتك ، أیواه !

نیچون بورنك تخالف لقای خلقتده ؟
نیچون بنم کدرم باشقه‌سنده ذوق اولسون ؟
یازیق دکلمی ، نیچون برطنین شوق اولسون
بنم أنین غمم بر لب مسرتده ؟..

اوکسوزلکم

افقده ، ایشته شو پهنای لاجوردیده
آغیر آغیر یورویور بر خیال خون آلود ؛
لبنده لرزهٔ شکوا ، کوزنده بر ممدود
نگاه رنجیده .

حیاتمك بو خیالتله بر تعلقی وار :
ایلرلهدکجه او ، قلبمده آرتیور خلجان ؛
ایلرلهدکجه او ، روحم کیدوب ایزنده آرار
مدید بر هجران .

تەدر ، بوهانکی پرستیدەنك سفالتیدر ؛
نەدر ، بوهانکی امیدك سقوطیدر ، مجروح ؟
نینەم ، نینەم ... بو خزاندیده ظل برزده روح .
اونك خیالتیدر !

اونك خیالتیدر ، بر محیط جوشانك
سیاه کوپوکلری اوستنده چیرپینوب یاتیور ؛
سیاه کوپوکلری اوستنده بحر نسیانك
مؤبداً یاتیور ...

وین اوزاقده ، شو مأوای استراحتده ،
اونك افولنی سیر أیلیورده اولیورم ؛
چوجوقلرمله ، چوجوقلقلرمله مسرورم
بوکون بو ساعتده !

مهد آمالم

دیدم ، اولحد آجیلیرکن حریم قلبم ایچنده ،
دیدم که : ایشته صوك امیدمك مزار سیاهی !
بوصوك امید سعادت — که أیلمشدی تورم ، —
یوزنده برك خزانك او اصفرار سیاهی ،
دوداقلرنده شکایتله تیترەین او تبسم ،
کومولدی قالدی مؤبد صمیم قلبم ایچنده .

بوکون برر متحسر، ورملی چهرهٔ مغبر
صوغوقلغنده ایچمدن طوغوب افول ایدن آمال

بوتون او لحد سیاهك ظلال کریه‌ورنده
کلیر وجوده ، پارلدار ، سونر... بولمهٔ پامال
لیال مظلمه‌نك وحدت سکون أثرنده
غنوده مقبره‌لردن چیقان پاریلتیه بکزر .

عقدهٔ حیات

لرزشنمون اولور کورورم شعلهٔ بقا
برکنج مظلمنده سحاب حیاتمك ؛
عاجز ره‌کذارمی کوسترمه‌دن بکا
آواره التماعی شهاب حیاتمك .

شعرمله کاه ظاهر اولوز خوشجه بر صدا
تار شکسته‌سنده رباب حیاتمك ؛
بعضاً او تار شعری قیرار ناخن قضا ،
آرتق صحایفنده کتاب حیاتمك

بر نکتهٔ سروره تصادف محال اولور ...
سرعتله کچدی صبح شبابی حیاتمك ،
هیچ کچمیور فقط شو حزین لیلهٔ سیاه ؛

بیکلرجه عنکبوت سیه مست وکج نکاه
پیرامننده پای شتاب حیاتمك
کویا که عقده ساز کلال وملال اولور !

یاشادیجه

أوت ، بوطاغلری آشدیجه بویله طیرمانه‌رق ،
أوت ، بوطالغه‌لرك سطح بیقارنده
شکته ، کمشده ، آواره ، خوار ومستغرق ،
یووارلانوب زده‌لندیجه ... ایسترم قوشمق !

اوکمده بر کیجه ، برغور لاجورد ظلام ،
درینله‌شیر بنی پویان کوروب کنارنده ؛
درینله‌شیر وکولر ... بن، علیل بی آرام ،
اوچان بوگولکه‌یی تسخیره أیلرم اقدام .

اوظل مبهم سائر ، اوموجه‌لر ، اوجبال
برر مثال أملدرکه رهگذارکده
کورر بلند ومطرا ، ایدرسك استعجال ؛
بوتون تعب ، ینه قابل دکل فقط اهمال :

سور حیاتی بشر تاسرمزارنده !

غیای وجود

بعضی ، قیرلرده کزرکن کورولور نفرتله :
بر چوقور یرده بیریکمش متکدر بر صو ،
صولیجانلرله ، سولوکلرله ، یپلانلرله طولو .

آطه‌جقلر کبی سطحنده یوزن أبر هوام ،
سازلرك ظل کثیفنده اوبی‌حد ، بی‌نام
قاینا‌شان محشر منتن ، آجی برخشیتله

تیتره‌تیر قلبی ، فقط قورتوله‌ماز کوزلرکز
نظر ایتمکدن اومرأت سم آلوده ینه ،
سزی برجاذبه آلمش کبیدر پنچه‌سنه .

روحگزدن نه‌قدر کلسه ندای نفرت
اورادن آیریله‌ماز دقتگز برمدت ،
اورادن دونمکه قوت بوله‌ماز کوزلرگز ...

ایشته غیای وجود ، ایشته اوظلمت ، اوباتاق ؛
بشرك ایشته ، پرامید وهوس ، قیورانه‌رق
قعر تارنده شناه ایتدیکی کرداب افول !

روح صافی شب أعماقنه ایتدکجه نزول
چیرپینیر غیظ وتنفرله ؛ فقط بی‌آرام
ایده‌جکدر بونزولنده أبدلرله دوام .

آقشام

ساکن بر آقشامك تتق أرغوانی
بیرتارکن احتراز ایله دست سیاه شب ،
دوشنده بر کونك یوکی ، برظل پرتعب
سوق أیلیور افقلره پای کرانی .

تا نقطهٔ غروبه یاقین مائی بر سحاب
آتشلی غمزه‌لرله سوزر آشیانلری ؛
کویا بوتون قوجاقلامق ایستر جهانلری
یورغون قاناتلریله اوزاقدن بر آسیاب .

نالنده بر قاوال سسی أطرافی ایکله‌تیر ؛
نالنده بر سرود ایله باد غریب شام
أسدکجه ، کولده تیتره‌شیر أمواج پر غرام ...

آقشام ، حیاتمك شو سکونتلی حالیدر :
نالنده بر سرود ایله بر یاد پرحزن
بعضاً اولور بحیرهٔ قلبمده موجزن .

افق وهلال

آقشام بوتون فروغ شكوهيله بر جهان ،
بر عالم حيات وضيا افقه طوپلانير ؛
اوستنده آسمان
بر مائی تول يپغنتيسی حالنده صاللانير .

نازك بر اهتزاز هوا : شيمدی كائنات
تيترر ، قالير دومانلرك آلتنده مستتر ؛
وادی خيال ايدر كبيدر نوم ايچنده بر
يكرنكئ حيات .

لیلك أمر أمر لب صافنده طوپلانان
نوشابهٔ سکونی لب تشنهٔ تراب ؛
بر قوش ، اوزاقده محترز ، آواره ، دلخراب

بر قوش ایدر فغان .

أعماق تار لیله برر کیمسه‌سز چوجوق
وضع مکدریله باقار هپ ستاره‌لر ؛
اوکسوز قالان افق

سوسلنسه بر هلال ایله ، مسعود اولور ... کولر .

پریٔ خزان

خوابیدهٔ ناز ایکن یوصوندن
بر بستر نرم ایچنده مستور ،
بر بالطه سسیله اویقوسندن
بیدار اولەرق ، لطیف ومخمور
دیکلر أطرافی پر تفکر :

هر یانده سکوت ، بر بوغوق سس
آغلار کبی تا اوزاقده یالکز .
اولدقجه بوصوته روحی معکس
آغلار اوده کریەسز ، فغانسز ؛
أیلر یوزی آن باآن تغیر .

وجهنده کی زهر اغبراری
مص أیلیه‌رك اولور نمایان
هر شیده علیل بر تأثر ؛

دوشدکجه نکاه ژاله‌داری
یرلرده ، نزار وزرد وعریان ،
برحسن ملول ایدر تزهر .

یاغمور

کوچوك ، مطرد ، محترز ضربه‌لر
قفسلرده ، جاملرده پراهتزاز
اولور دمبدم نوحه‌کر ، نغمه ساز
قفسلرده ، جاملرده پراهتزاز
کوچوك ، مطرد ، محترز ضربه‌لر ...

سوقاقلرده سیلابه‌لر آغلاشیر ،
افق یاقلاشیر ، یاقلاشیر ، یاقلاشیر ؛

بولوتلر قارارديجه ذراته بر
آغير ، محتضر طالغه‌لانمق كلير ؛

بورور برصوغوق كولكه أطرافی هپ ،
نمايان اولور كوندوزين نصف شب .

سونر شيمدی ، منظور اولوركن دمين
هيولاسی قارشيمده برعالمك .

آچلماز نه بر يوز ، نه بر پنجره :
باقلديجه وحشت چوكر يرلره .

كچر بوش سوقاقدن ، خيالت كبی ،
شتابان و پوشيده سر بر صبی ؛

اودم ليل يادمده ، صولغون تباه ،
سورور برقادين برردای سياه .

صاجاقلرده قوشلر — حزيندر بو پك ! —
صوصارلر ، اوزاقدن اولور بر كوپك .

اوتر كوش روحمده بوش برأنين ،
بوغوق برتضاد سكون وطنين :

کوچوك ، پر هوس ، کوهرین قطره‌لر
سوقاقلرده ، طاملرده پر اهتزاز

اولور متصل نوحه کر ، نغمه ساز
سوقاقلرده ، طاملرده پراهتزاز

کوچوك ، پرهوس ، کوهرین قطره‌لر ...

قارلر

يراضطراب سرد ايله تيترر مكونات
آلتنده قارلرك :
بردود منجمد كبي آفاق بي‌حيات
پيشنده جانلانير متحاشي نظرلرك .

چيپلاق آغاچلريله ، بياض طاملريله كاه
ـ محصول واهمه ـ
بر بي حدود محشر أموات اولور ؛ نكاه
تشريحلرله دمبدم أيلر مصادمه ...

بعضاً عقور بر دکزك سطح زاخری
طوکمش‌ده ، بی مجال ،
کویا آغیر آغیر اینه‌رك ، هپ مظاهری
آلتنده بغتةً أزه‌جك ظن ایدر خیال ...

بعضاًده آسمان یره آمادهٔ سقوط
برصفحه‌در ، حزین ؛
منظور اولان اوصفحه‌ده ، بی‌رنك وبی خطوط ،
تمثال خدشه آوریدر موت هائلك ...

لکن صورك شونجره‌سندن باقانلره
کاخ تخیلك ،
اونلرجه عینیدر بوبرودتلی منظره
برسینهٔ سمنده کولن برسیاض کلك .

مهر زمهریر

سما بر بوزلو جام حالنده بارد بر کشافتله
طوتار پیروزهٔ نوارینی بر آن ایچون مستور ؛
یوبر آن‌تستر برقع برف وبرودتله .
بودر شکلی بوتون برموسمك ، پرلرزش ورنجور .

کچوب ساعات ژنك آلود شب ، ممدود ونامحصور .
کنار تودهٔ آتشده هپ آرام وصحبتله ،
اولور کن نا کهان اخکر تما برجغر دورادور
سونر ، پوف ! صانکه اوفلر بردوداق عنف‌وخشونتله .

کونش بعضاً یاقار فوق‌السما برشمعهٔ بیضا
أرواح ذراته ؛
زمیندن یوکسلیر برلرزش مبهوت وبی معنا
سماواته .

هیکل کریان

بو برمرمردی : جامد برباشت وجه صافنده
کولومسر ؛ صوکره ، سز نصب نکاه ایتدکجه دقتله ،
بوتون أولکی عکس خندهٔ شوقك خلافنده
صمیمی برمرارت کوسترر ، آغلاردی رقتله .

دوشن هردمعهٔ موهومه أجفان سنمیدندن
اینرکن ، پرحرارت ، عارض سنکینی تیترردی ،
کذار أیلردی برسیس جبههٔ سودا یدیدندن ؛
بومرمر صانکه برذی روح ایدی، ذی روح مغبردی .

— نه‌در صنعت که طاشلر جانلانیر سحر تماسیله ؛
ناصل برق دهائتدرکه لمح انعکاسیله
حیات انکیز اولور برکتلهٔ جامدده ؟.. حیرتلر !

— نه‌در عشقك که ، أی محکوك اولان روحمده تمثالی ،
نه‌در عشقك که بعضاً أك طوکوق ، أك مرده ، أك خالی
دم یأسمده لوح فکرمی لبریز شعر أیلر ؟..

فنار

اوزاقده بر متردد ضیای بی معنا
یولك لقای رطیبنده ، محترز ، طولاشیر ؛
اوزار ، قوپار ، قیریلیر ؛ بر کوچوك نفسله هوا
ایدر زواللی یه بیك شکل مضطرب اکسا .

باقارسکز : متفکر . مدید ، کریه نما ؛
بو شیمدی بر نظر عاشقانه‌درکه طاشیر
جناح سا کنی اوستنده بر شب خولیا ...
باقارسکز : متهالك ، منور وشیدا ؛

یو شیمدی نشئه‌لی برغمزه‌در ، بهیج أمل ...
فنار او روحلرك عینیدرکه ، غرق خیال ،
یاشار امید ایله شب زنده‌دار شوق وکل .

بم خیاله أك چوق شو حالیدر طوقونان :
زواللی ، داخل اولورکن صباحه پر آمال
سونر لأ لئ باران ایچنده کریه کنان !

تلنی

محترز بر ضیا باصیق طاوانك
حزن مبهوت پر غبارنده
تیتره‌یوب سوندی ؛ شیمدی بوش اوطه‌نك
نیم مظلم قالان جدارنده

اینجه بر کولکه ارتعاش ایدییور .
بو قارا کلقده بر وجود نحیف
أکیلوب قالقیور ، تلاش ایدییور ؛
اونی بر نفحه أیلیور تخویف .

ناگهان بر صدای أشك آلود ،
بو یتیمك أنین غمگینی ،
کزدی جوف ظلامی ایکلیه‌رك ؛

« آننه‌جکم ! .. » عکس ایدوب حزین ، ممدود
یاتدی اوکسوز بو عکسی دیکلیه‌رك :
اوکا سویلندی صانکه بر ننی .

زواللی خسته

برنده زهر حقیقت ، برنده شهد خیال :
من الازل ایکی پیمانهٔ مقدردن
زواللی خسته‌جق أیلر تجرع آمال ،
یاشار امید افاقتله هپ فریفته بال .

وجود رعشه‌ورندن قوپوب دوشن ذرات
ویرر پیام حزین بر دم مقرردن ؛
اومتصل ینه محرور اشتیاق حیات ،
ایدر لبنده شکایت آجیقلی بر « هیهات ! »

زوالی خسته ، فراش ذلیل رحلتده
اومار شفای بقا بر جهان دیکردن ؛
کزر نظرلری آفاق بی نهایتده
سکون آرار کبی آغوش سرمدیتده ،

حیات آلیر کبی أسحار خنده پروردن .

سرخوش

برسیه ـ نشئه مست لایعقل
کیدییور چارپه چارپه کندیسنی ؛
دیکلهمك ، آ کلامق دکل قابل
برخیرلتیله ایکلهین سسنی .

تیتریبور دست نکبتنده حیات
برملوث پاچاوره حالنده ؛
صاقلی یوزلرجه مفترس هوسات
آلتنك چین انفعالنده .

کوله یچاره‌نك سفالتنه ؛
کیم بیلیر ، بلکه برطبیعتدر
اوکا یتمش ییل اوکجه‌دن موروث ؛

کیم بیلیر ، بلکه — مضطرب ، مأیوس —
اونی محکوم ایدن شوذلتنه
سنی مسعود ایدن محبتدر !

بالیقجیلر

آچیق تصادم أمواج قهره سینه‌لری ،
برر قاییقدن عبارت بوتون خزینه‌لری ،
برر قاییق وتوکنمز براحتیاج ثبات ؛
شو قیر بیقلی ، یانیق یوزلو ساعیان حیات
— که تیترر آغلرینك هرتلنده زهر ممات، —
نیچون ، صورك ، بوتقاضای عمره قاتلانیورلر ؛
ناصل ، نه حسله شو کرداب غمده چالقانیورلر ؟..

خایر ، سؤاله محل یوق ؛ صنوف خوار بشر
بوتون اوصویتارینك عینیدرکه ، پابرسر .

تحفلق ایتمك ایچون یرده أللریله کزر ؛
تحفلق ایتمك ایچون ، کولدیروب قازانمق ایچون !
زواللی صویتاری ، اوغراش حیاته قانمق ایچون ...
بو بویله ایشته ، ایچك آغلیور ، فقط کوله‌جکسك ؛
یاسن حیاتکی صاتمش دکلیسك ؟.. ئوله‌جکسك !

عشق وفراق

یوصونلو بردره‌نك سطح موجه دارنده
سکودلرك عصبی اهتزاز کریانی ؛
پاموق بولوتلرك آغوش بی قرارنده
هنوز طوغان کونشك احمرار عریانی .

برر امید مجنح لطافتیله اوچان
ترانه‌کار ایکی ترمین کبوتر مغرور ؛
ترنمات دمادملریله — پرغلیان —
سکون مشجری تاراج ایدن کروه طیور ...

بوتون بونشوهٔ پرانی ، روح نواری ،
بوتون بوحسن ربیعیسی برکوزل سحرك
ایدر احاطه یشیل برسدیر أزهاری ؛

یاتار اولانه‌ده ، برچفت شوخ ونازنده ...
تخطر أیله‌دیکم لحظه عشق سحاری ،
بولوحه ظاهراولور ایشته پیش چشمده .

أوت ، بولوحه‌یی سیر أیلرم خیالمده
حیات عشقه علی‌العاده برمثال اوله‌رق ؛
فقط حقیقت عشقك صمیم بالمده
ناصل تجسم ایدر ، أی پناه عمرم ، باق :

لپسقه صاچلری دوشنده خم بخم طاغینیق ،
دوداقلرنده سنك حار وصاف بربوسه‌ك ،
کوزنده ، صانکه‌سنك کوزلرك ، اوبایغینلق ...
خلاصه اویله ملك برچوجوق که عینك ، سن !

فقط بو اوچ سنه‌لك طفل نشئه پرورده
زمان زمان اوتأثر نه‌در ، بیلنمزکه ،
نه‌در اوچین حزین کاه اوجبهٔ تردد ؟

فراق ... بلکه او ، لکن دوشونمه أنجامی ،
چیقار شو وهم سعادتکذاری فکرکدن ؛
یتر ، یتر بزه عشقك خیال خودکامی !

زر رشته

« یاز عشقکه دائر . » دیدیکز... ایشته : چوجوقکن
غایت آفاجان بر کدی سودمکه آلدن
برلحظه براقازدم ؛ اویورکن قوجاغمده
روحمده کی شفقت
هپ اوستنه تیتره‌ر ؛ کیجه بعضاً یاتاغمده
برلکده اویوردق . براقوب مکتبه کیتسه‌م
دلتنکئ حسرت

مطلق بنی دقتسز ایدر ، « هی ، قوجه سرسم ! »
توبخی طوقاتلرله کورولده‌ردی باشمده .
بن ، عاشق شیدا ،

هر قهره تحمله سوردم ... او یاشمده
سومکده‌کی تأثیر وتسلیی بیلیردم ،
هرکس کبی ؛ حتی

بعضاً ده سببسزجه اولوردم متألم ...
زررشته ، بو اسمیدی اونك ، صانکه خبردار
مخفی کدرمدن ،

یالتاقلانیر ، آتلار ، سورونور ، اوقشاتیر ، اوقشار ؛
تطییبمه ألبته او کون چاره بولوردی ؛
لکن اوزرمدن

بر کره او حزن اولدیمی زائل ، قورولوردی :
« سایه‌مده بونشئه‌ك ! » دیمك ایستر کبی مغرور ؛
مغرور ومحقر ،

باشلاردی وفاسزلغه ، بن ، عاجز ومسحور ،
هر درلو حظوظاتنه ، هر کیفنه تابع ؛
بعضاً متحیر ،

بعضاً متحکم ؛ ینه عاجز ، ینه قانع ؛
أك شبهه‌لی بر میلنی کورسه‌م اینانیردم ،
بیچاره‌لکمدن ؛

هپ طیرمالانیر ، طیرمالانیر ، طیرمالانیردم !..
« یاز عشقکه دائر » دیدیکز ... ایشته مثالی :
سودکارمك بن

هپسنده بو طیرناقلری ، هپسنده بو حالی ،
هپسنده بوخیرچین کدی سیماسنی کوردم ...
بر عمر حجیمك بوتون أذواقنی سوردم !

الى ألابد ...

الى ألابد ... بوتخيل ويرردى نشئه بكا ؛
الى ألابد اونى سومك ، الى ألابد ، مؤلم
فقط حيـاتفزا
بر ابتلا ايله سومكدى أك كوزل أملم .

تصور أبديت حيـات وسوداده ،
بو برخيال ايدى ، لكن خيال دلبردى ؛
أوت ، بو رؤياده
جنانى كورمكه بكزردى ، روحپروردى !

یازیق ! شو نشئه‌می تسمیم ایدردی حس فراق ،
دوشردی روحمه هر آیریلشده بر أخکر ؛
أوت ، بوحس بومراق
ویردی عشقمه بر خدشهٔ ملال آور .

کولر کورورده او چشم سیاهی آغلاردم ،
جهانده بر بو ایکی روحمك تماسی ؛
أوت ، بن آ کلاردم :
او طاتلی کریه‌لرك آیریلقدی معناسی .

کچوب تحاشیٔ فرقله هپ لیال وصال
صباح اولوردی سکون بوله‌دن تحسرلر ؛
أوت ، کچردی لیال ،
بویوردی بسله‌نوب امید ایله تأثرلر...

الی‌الابد ... ایکی روح معاشقك بو امید ،
بو وعد مغفل سودا پناه قلبی ایدی ؛
فقط نه فکر بعید :
حیات زائل ایچنده محبت أبدی !..

بهاردە

— فرانسوا قوپەدن مقتبس —

پر سایە خیابان خفا پرور ایچندە
همپا وهم آوازە وهمنظرە وهمسر ،
پران ومنور ،
صید أیلیەلم کل
بن قافیەلر ، سن‌دە مذهب کەلەبکلر .

قیرلرده ، او تنهائی حزن‌آور ایچنده
تیتره‌ر کیدر خلقتك ألحان سروری :
ترك ایتده غروری ،
کل دیکلیه‌لم کل
بن زمزمهٔ شعری ، سن آهنك طیوری .

آمانکز خادم بی منتی أشیا ،
یوللار کبی هریر بزه بر تحفهٔ سودا ؛
محسود ومبجل ،
کل طوپلایه‌لم کل
بن مصرع برجسته ، سن أزهار مطرا .

پرزمزمه برجوف ضیادار ایله مشحون ،
کچمین أبدی کونلرمز فاخر وکلکون ...
سن شعر مجسم ،
بن شاعر ملهم ؛
سن حسن وفسون ، بن سکا کوندن کونه مفتون !

سنكله ...

سنكله كل ، بو خيابان وحدت آرامك
الى الابد قوشـه‌لم سبزئ ظلامنده ؛
سنكله كل ، بومعطر حريم الهامك
الى الابد قاله‌لم ظل احتشامنده .

بو يول ، بو سينهٔ وحشتده كيزله‌ن ره‌نور
آچلدى بويله نه خوش پيش انتخابمزه ؛
سنكله كل بوتنزهده ، پرحيات وحضور ،
بوكون‌ده دونيمه‌لم لانهٔ خرابمزه .

فقط ٬یچون بوکوزل یول صوکنده بر اوچوروم ؟
یازیق دکلی ، بوتون ساحهٔ أمل بویله !
بویول ، بوراه سعادتده — آه قورقیورم ! —
مؤبداً چیقه‌جق بر خرابهٔ کاه ...

أوت ، ٬یچون بوکوزل یول صوکنده بر اوچوروم !

سن اولماسەك ...

سن اولماسەك ... سنى برلحظه كورمەسەم ياخود ،
بيلميسك نه اولور ؟
سما ، كونش ابدياً قاپانسه ، بلكه وجود
بو ليل سرد ايله بر چارهٔ تأنس آرار ،
وبولور ؛
فقط او ظلمته ممكنميدر آليشديرمق
بوتون كونشله ، سمالرله بسلەنن روحى ،
بو روح مجروحى ؟..

سن اولماسه‌ك ... سنی بولمق خیالی اولسه محال ،
یاشارمی‌یم دیرسك ؟
سونر افولکله برلحظه قائل اولسه خیال ؛
صوغور ، طوکار ، قیریلیر سندن آیریلنجه نظر ؛
نه حزین
کایر حیات اوزمان هم وجوده ، هم روحه !
یاشارمی‌یز سنی غیب ایتسه‌ك آه بن ، قلبم ،
بوقلب مضطربم ؟..

سن اولماسه‌ك ... بوصمیمی براعتراف ایشته :
سن اولماسه‌ك یاشامام :
سنکله رابطه‌من خوش بر ائتلاف ایشته ؛
فقط بو رابطه خالیمی روحی أزمکدن ؟..
آقشام
غروبه قارشی دوشوندم سکون ایچنده بونی :
فنا دکل سویشوب آغلامق ، فقط هیهات ،
بکایه دگمه حیات !..

برلکده

برلکده آچلمش ایکی زنبق کبی همسر ،
برلکده کچیردك بوتون أیام شبابی ؛
برلکده ، نه یاپدقسه شو انسانلغه بکزر ،
برلکده ، نه کوردکسه مقسی ومنور ...

بر خاطره یوقدر او کوزل کونلره شاهد ،
بر خاطره یوقدرکه بوکون موج سحابی
عرض أیلهمه‌سین روحمه هرآن متباعد
بر لحه‌کـه یالکز سکا ، یالکز سکا عائد .

برلکده اولورسه‌ق ینه بر پارچه کولومسر
عمرك ، شو کچن عمرمك اقبال خرابی ؛
تذکیر ایله ماضیی ، — کل أی همدم دلبر ! —
برلکده اوقوردق ، ینه برلکده ، برابر

ختم أیلیه‌لم ، کل ، شو غم آلوده کتابی !

عمر مخيل

بر عمر مخيل... هانى گلبلر ايچنده
بر قوشجغزك عمر بهاريسى قدر خوش ؛
برعمر مخيل... هانى گوللرده ، يشيل ، بوش
گوللرده ، اوصافيت وجدآور ايچنده
بر طالغه جغك عمرى قدر زائل ومغفل
بر عمر مخيل !

يالكز ايكيمز ، برده او : معبودهٔ شعرم :
يالكز ايكيمز ، برده اونك ظل جناحى ؛
خاكيلره بخش أيليه‌رك خاك سياهى
دوشنده بياض بر بولوطك كوكلره عازم .

هرکس حقیقتدن اوزاق ، هرکسه مجهول ؛
بر صفوت معصومه‌نك آغوش ترنده ،
بر لیلهٔ عشقك متأنی سحرنده
یالکز ایکیمز صید خیالات ایله مشغول .

صوتکده‌کی أشعار پرآهنك ایله مالی ،
شعرمده‌کی ألحان محبتله نغمساز ،
آه ایستیورم ، کوکلره آمادهٔ پرواز
بر لانهٔ آواره‌ده بر عمر خیالی ...

بر عمر خیالی... هانی گلبنلر ایچنده
بر قوشجغزك عمر بهاریسی قدر خوش ؛
بر عمر خیالی... هانی گوللرده ، یشیل ، بوش
گوللرده ، او صافیت وجدآور ایچنده
بر طالعه‌جغك عمری قدر زائل وخالی
بر عمر خیالی !

قریزانتەم

شفق آلوده بر حدیقه کبی
نظره کاهمده ابتسام أیلر
صاری ، فس رنکی ، پنبه ، سنجابی ،
بر قوجاق ، بر یغین شکوفهٔ تر .

قریزانتەم ، بو خندهٔ صافه
منقلب کریهٔ یتیم خزان ...
ناف زرینی سرپر أطرافه
آجی بر نفحه ، بر شمیم خزان .

قریزانته‌م ، بو نامی پك سورم ،
اوگجه دویدم اونك لسانندن ؛
بکا مونس بوکون او خاطره‌در .

هپ اونك یادکاریدر کدرم ؛
آچیلیر صوك بهار اولونجه عیان ،
قریزانته‌م ایچمده بر یاره‌در !

ليل وداع

اووخ ، كل ... روح طبيعت كبى مخمور وخموش ،
بو وفاسز كيجه‌نك قويننده
قاله‌لم بر أبدى ثانيه طالغين ، بيهوش ...
كيم بيلير ، بلكه‌ده صوك ليلهٔ سودامزدر ؛
بونده هرلحظه بر آز عمر سعادت صاييلير !

اووخ ، باق طالفه‌لرك جذبهٔ صافيتنه ؛
صانكه بر حملهٔ سودايه آچيق بر سينه .

او قدر واکد وساکت ، اوقدر مستغرق ،
او قدر اویقوده هرشی که همان قورقوله‌جق .

اووخ ، کل‌کل ، بو خفا کاهه برابر کیده‌م ؛
اورده سنسز کچه‌جك کونلری تضمین ایده‌م .

بر سیاه قوش کبی آمادهٔ پرواز وفرار
بو وفاسز کیجه‌نك قوینده
ایده‌م کل ، أبدی قالق ایچون بر اصرار ...
کیم بیلیر ، بلکه‌ده صوك لحظهٔ سودامدر ؛
خوش کچن هردم سودا أبدیت صاییلیر ! ..

برهجران موقتدن صوکره

ساکن ، صوریبوردك بکا : « کریان نه دیمکدر ؟ »
« کریان ... اونی کچ ، آکلامادم بنده ! » دیبوردم :
انکار ایدیبوردم .

طالغین ، صوریبوردم سکا ؛ « هجران نه دیمکدر ؟ »
« هجران ... اونی هیچ بیلمیورم ایشته ! » دیبوردك ؛
اصرار ایدیبوردك .

انکار ایله ، ابهام ایله معنای حیاتی
سودامزی بر واحهٔ غفلتده یاشاتدق ،
بازیچهٔ آمال ایده‌رك هپ صدماتی
برمهد سرابیده چوجوقلر کبی یاتدق ...

یاندق ، اویودق ، سودك ، ایناندق ، اویالاندق ؛
افقك او درین سینهٔ صافنده‌کی لرزش
هرکون بزی شفقتله قوجاقلاردی ؛ قارا کلق
بر زائر مجهول ایدی ... هپ نور ونوازش !

چاك ایتدی ، بز أطباق تخیلده اوچارکن ،
بر صدمهٔ بالیله حقیقت بو ظلالی ؛
اوکرەتدی حیات أك آجی بر درس ایله بردن
أك کریه‌لی هجرانی ... بوتون حزن لیالی !

آرتق صوره‌مام بن سکا : « کریان نه دیمکدر ؟ »
« کریان ... اونی کج ، آ کلاته‌مام بن . » دییه‌مزسك ؛
اصرار ایده‌مزسك ؛
آرتق صوره‌مازسك بکا : « هجران نه دیمکدر ؟ »
هجرانمی ، أوت ؛ آه اونی انکار ایده‌بیلسه‌م ،
« بیلمم ! » دییه‌بیلسه‌م !..

شکوای فراق

بلکه یالکز بر آز سکون بولورم ،
بلکه یالکز کن اشتیاقکزه
آلیشیر ، اویله‌لکله قورتولورم ؛
دییه قاتلاندم افتراقکزه .

شیمدی سزدن اوزاق ، خیالمده
سونیور ذره ذره تاب حیات ؛
مترسب محیط بالمده
صانکه یوز بیللق اضطراب حیات .

داها بر لیلهٔ فراقك بو
تحفهٔ اشتیاقیدر ، دوشونك ؛
آیریلق بر عذاب ایمش طوغرو !
بن‌ده طاتدم او زهری ایشته بوکون .

نصف لیل ایشته ... پر أمل نظرم
داها تصویرکزده مستغرق ؛
قارشیدن لال ومنتظر باقارم
او حزین برکذاره ، آغلایه‌رق .

کاه بر نفحه ، بر نوید وصال
آلق امید بی قراریله
دونرم : پنجره‌مده بر لب لال
بکا وضع پر اغبراریله

بحث ایدر تا اوزاقده بر یردن ؛
بو اوزاق لانهٔ شبانه‌ده سز
شیمدی خوابیدهٔ سکونت ایکن
بورده ، آلام ایچنده ، بن و دکز

ایکی بیچاره خستهٔ فرقت ،
ایکی بیچاره ، ایشته ایکیورز ...
سنی بیلمم ، زوالی طالغه ، فقط
یاشامام بر دقیقه بن اونسز !

رسمکی یاپارکن

بیلسه‌ك ، بچون اونقطه‌ده قالمشدی أللرم
برلرزش عنیف ایله موقوف وبی‌توان :
بیلسه‌ك ، بچون اونقطه‌ده لوح مصورم
برموجهٔ سواد ایله اورتولدی ناگهان .

بوزدم ، بچون اورسمی ، اوتمثال حسنك
سیلدم ، بچون بیلیرمیسك ، أشكال صافی ؟..
کوکلم بوظلمه قائل اولورمیدی هیچ ، دوشون ،
فکرم ناصل گورردی روا انکسافکی ؟

ممکن دکلدی منی فقط اضطرابمك ؛
فیرچهم دوداقلرنده ئولن بر تبسمی
تثبیت ایدرکن اونده زوال شبابمك
بردن کوروندی أك آجی رنك تألمی ...

قارشیکده اعتراف ایدهیم ایشته : أك دنی
برانهماك عمر ایله خوار ومعذبم ؛
هرکون برآز بوعالمه ربط أیلیور بنی
هرکون برآز ئولن بوحیات مذبذبم !

سکون ایچنده

سکون ایچنده ... شو بر هفته چارپینان ، باغیران
غریو موحش أمواج آغیر آغیر سونه‌رك
وجود لیلی اویوشدیردی بر حضور گران .
دکزده صولغون ، أزیك بر بقیهٔ خلجان ؛

هوا آغیر ؛ یورولان بر أمل رخاوتی وار
بوتون حیات عناصرده ؛ صوك یاغاز، قارلر
چامورلو قالدیریمك طاشلرنده پك سه‌یرك
کچن آدیملری سزدیرمیور ؛ درین ، مضطر

بر اهتزاز ایله بعضاً ، بودیکلرنن کیجه‌نك
رکود نائمی دیشلیور أنین کلاب ؛
وسیسلی جاملرمك آرقه‌سنده بن ، بی خواب

یارین شو بر کیجه‌لك افتراقه آغلایه‌جق
نشیدهٔ أملك تنیسیله صاللانه‌رق
صباحی بکلیورم ... کلیور ، فقط خائن !

سکون ایچنده ... فقط مضطرب ، أمینم که
طبیعتك‌ده بویوك بر ملالی وار بو کیجه ؛
اونك‌ده حزنی صمیمی ، درین ، خفی ، اینجه ؛

اونك‌ده ماتمی بر طول قادین که أك مبکی
فجیعه‌لره کچن بر حیاتی نقل أیلر
شاقاقلرنده وقتسز بیاضلانان تللر .
اونك‌ده کوزلری یاشسز دکل ؛ شوداللردن

صیزوب دوشن قطراتك سقوط نالانی
بکای حسرتیدر ... أی ندیمهٔ هیجان ،
سن آغلا ؛ بنده بوتون سوزشمله کریه‌فشان ،

قاپیده بکلهرم ؛ ألبت کلیر، صورار: — بونه ؟.. — یا،
بویویله ایشته ، سنك حسرتك ... بوزهری بکا
فراقك آغلاتیور ، بسلیور بو هجرانی
سز اولمایجه سونوك ، بوش قالان ، ئولن بویووا !

فراق وتلاقی

هر ییل بو مدید بوسه‌لره
تکرار اولونان وداع ساکن
— قلبمده بویوتدیکم کدره —
بر روز سیاهی توأم أیلر
بر لیل سفید ماتمیه .
آلدانما ، بن آغلامام دیسه‌مده :
قارشیمده خیال روح أنیسك ،
کیرپیکلرمك اوجنده کریه !
لکن صوغودقجه لیل حسرت
قلبمده طوکار بو منبع تر ؛

آرتق أبدی دفین وحدت ،
بر تربه‌یی آکدیران کوشه‌مده
بکزر طوروشم ، عبوس ومغبر ،
برمعتکف عدم رفیقه ...
یالکز دم عودتکده ، حیران ،
سندن سنی صوردیغم ، ومونس
نظره‌کله ایچمده صانکه طاشدن
برکتله طوران حیاته برحس ،
بر نشئه یاراتدیغك دقیقه ،
یالکز اوزمان بولحد غمدن
بر شوق ایله صیریلوب چیقارکن
حس ایتدیکم اختلاج قلبی
حس أیلیه‌مز او شدتیله
بر معتکف حریصه ربی
بخش أیله‌سه عرشی جنتیله !

دیکله ، روحم ...

اینجه ، نازك ، نحیف ، بلکه‌ده شوخ
بر کوزه‌لك ... ترنماتنده
اویله بر شمهٔ ستم وارکه ،
او قدر بیکسانه آغلارکه ،
بو صدای شغف ، بو نفحهٔ روح ،
بر أذا وار دینیر حیاتنده ...
دیکله ، روحم ، بو روح کریانی !

شیمدی بر موج بوسش نغمات
سوزولوب سینهٔ رقیقندن ،
صاریبور لبلرنده پر شعله
بر فغان غرامی شفقتله ؛
ینه بر مضطرب أنین حیات
دویولور أك کوچوك شهیقندن ...
دیکله ، روحم ، بو روح نالانی !

تازه بر عشق محتضر سسنك
موجاتنده کشف راز ایدییور ؟
صوت بلوری ، جوی پرصفوت ،
ستر هجرانه بولییور قدرت ؛
ایشته هر ذره‌سنده سینه‌سنك
عشق نومیدی اهتزاز ایدییور ...
دیکله ، روحم ، بوروح عریانی !

پریٔ شعرمه :

بعضاً سکده اویله درین بر ایکلتی وار ،
برخدشه وارکه روحمی قارشیکده تیتره‌تیر ؛
هندك زهرلی غنجه‌لرندن نموته‌در
بعضاً یاناقلرکده‌کی محرق پارلتیلر .

برلکده اویله طاتلی زمانلر کچرکه روح
ایستر سنکله بر أبدی ذوق امتزاج ؛
بعضاً فقط ، — نه‌در بو فلاکتلی احتیاج ،
بیلمم ! — ایدر خیاله هپ ظلمتك سنوح .

کونلر کچرکه یاصلی بولوطلرله قسوتك
برآهنین سپر کبی اورتر سماسزی ؛
بن آغلارم بوثقلنك آلتنده ، برصیزی
تا قلبمك ایچنده چوقورلر آچار ، درین ...

أك برکزیده شعری فقط بویله بر زمان
الهام ایدرسك ؛ ایشته مکافات محنتك !
مصرك او شهر یارینه بکزرکه طینتك ،
ئولدیرمه‌دکجه ، وصلنی ایتمزدی رایکان .

لادانس سرپانتین

مخمور ومزهر ، متلون ، متنور ،
بر فجر بهاری کبی ظلمتلر ایچندن
ریان تبسم طوغیور ؛ شیمدی معین
برشکل سحابیده ملکلر کبی طائر ،
دیرکن متغیر ،
بیك هیئته بردن کیریبور ؛ برق خرامی
خطف أیلیور أنظار هوسدار غرامی .

صنعت صاری ، مور ، پنبه ، یشیل ، قیرمزی ، مائی
ألوان ضیائیه بر قدرت جولان

بخش أیلیه‌رك ؛ هپسی پریلرکبی مخفی ،
مخفی وسکونتلی آدیملرله شتابان ،

أطرافنی بردن صاریبورلر ؛ او، سمائی
برتودهٔ أزهار مخیل کبی لرزان ،
لرزان وپریشان دونیور ... برشب صافی
تنویر ایدییور صانکه بر آویزهٔ رقصان .

بعضاً سونه‌جکمش ، بیته‌جکمش کبی ناچار ،
میال تفکر ، متردد ، سوزولورکن
برضربهٔ شهبال ایله برحمله‌ده ، بردن
تجدید حیات أیلیه‌رك ، عشق فسونکار
شکلنده بدیدار ،
بیك شعر ایله تهزیز ایدییور قلب وخیالی
هرجلوهٔ نازنده‌سی ، هر جنبش بالی .

بعضاً قوجامان برکه‌له‌بکدر که مذهب
پرواز خموشانه‌سی برلکده سوروکلر
أنظار تماشا کزی ؛ بعضاًده مطرا
برزنبقه بکزر که دکلدر متصور

بر مثلثی کورمك شو طبیعتده ؛ مکوکب
تیراژه‌نما ... هم بوکوزلکله برابر
یاپراقلرینك لرزش مستنده هویدا
برچهرهٔ پروعدأمل ،چهرهٔ دلبر .

أی سحر نظرپرور صنعت ، متنور
برفجر بهاری کبی ظلمتلر ایچندن
طوغدك ، ینه ظلمتلره دوندك ؛ ابدیاً
فکرمده سحرخیز اوله‌جقدر سکا دائر
برلیل سرائر ؛
برلیل سرائر که بوتون شوخ وملون
کللرله، کونشلرله ، أمللرله مزین !..

بیسیقلت

اوچار ، اوچار کبی قوملر ، چمنلر اوستنده ،
کچن شو تازه قادین برنمونهٔ هوسات ؛
آیاقلرنده قاناتلرله صانکه عشق وحیات
اوچار ، اوچار کبی قوملر ، چمنلر اوستنده .

مشام روحه أمل لذتنده نشر ایدییور
تن رقیقی بهارك أثیر نکهتی ؛
شتابی تیتره‌ترك سینهٔ طراوتی
پیرل پیرل اوچیور ، متصل اوچوب کیدییور .

اوچوب اوچوب کیدییور ؛ صوکره پرغرور وغرام
زمینه رسم ایله برنازلی خط استفهام :
« کوزل دکلمی شوحالم ، باقك ! » دییور ... پارلاق ،

کوزل ، أوت بو روشلر ، کوزل بو جاذبه‌لر ،
کوزل ؛ فقط بو تهالك نه‌در ، دکاسه أ کر
حیاتی برقاچ آدیم فضله قوشدیروب یورمق ؟..

سوس

أی نخل مذهب ! که چیقار برك وبرکدن
بر صاف ومعنبر
زهرابهٔ نوشین ؛
أی نهر مطلسم ! که اوچار موجه‌لرکدن
أك روحفریب ، أك کوزل ، أك شوخ ومنور
بر بوسش نفرین .

أی‌نغمهٔ رنکینی رباب هوساتك ،
أی نغمهٔ سوزان ،
أی‌نغمهٔ مهلك !

أی شیر تری سینهٔ پر زخم حیاتك !
أی جام مرصع‌لب غفلت ! که نمایان
قعر گذه مهالك .

أی شعلهٔ برقیه ! عکوسکله گولومسر
— مهتابه مماثل —
هر تودهٔ ظلمت ؛

أی برقع زیبا ! کورونور پاك ومزهر
زیر خم وتا بگذه أك آلوده وسافل
سیمای حقیقت .

أی غازهٔ سحار هرمپوش ! کوزلسك ،
لکن متغیر ...
برقیز کبی ، هیهات !

أی موج صفا ! روحه کف أفشان أملك ؛
کوستردیکك أحلام شغف مغفل ومسکر ،
أی نوم حظوظات !

بر حسن مکمل کبی هرکس سکا عاشق ،
هرکس سکا مجذوب ،
هرکس سکا مشتاق ؛

أی طفل خیالی ! یدلهوکده قادینلق
بیك شکله کیرر ، خیرپالانیر ، عاجز ومغلوب ،
کویا بر اویونجاق .

قوشلرله ، چیچکلرله ، ایپکلرله یاشارسك ؛
ألوان وروایع
قوت هوسکدر .
مونس، آچیلان هرلب وآغوشه قوشارسك ؛
باقسهك ، اودوداقلرده کی آواز مدایع
هپ کندی‌سکدر .

أیلر سنی ایما بکا ، أی مرغ هوا خواه ،
برلمحهٔ بیکاه
عمقنده لیالك . . .
بیکلرجه نظر هپ سنی تعقیب ایله کمراه ؛
بیکلرجه سقوطك اولیور باعثی ، أیواه ،
برضربهٔ بالك !

فرصت یولنده

ایپك أنكلری طرزنده برکوزل قادینك:
« بنی تعقیب‌ایت، أی‌شکسته حیات!»
دییه‌رك .....
ج . ش .

منهر برأنك تعقیب ایدردم : کچدیکم یرلر
شقایقلرله ، زنبقلرله، سنبللرله سوسلنمش
برر کلشندی ؛ هرشی، هرچیچك برنازنین جوشش
ویرر، هرنفحه مست أیلردی سودامی ؛
بوتون صافیت مشجر
اوپوب ، مسعود ، او دامان دلارامی
بنم اوقشاردی خولیامی .

چوجوقلردن چوجوق ، بن ، پر تهالك بر مسرتله
قوشاردم هپ او پیشمدن قاچان رفتاره مستغرق ؛
اولوردی یا پالم کاه بر کل ، کاه بر زنبق ...
کیدرکن بویله ، عریان بر چوجوق ناکاه
ناصل بیلمم ، نه جرأتله
ألمدن طوتدی ؛ باقدم : بر کوچوك کمراه .

چوجوق طارغین تبسملرله آیرلشدی پیشمدن ؛
اودم بر سردیٔ محرق بوتون أزهاری صولدیردی .
چیچکلردن اوچان رنك عدم أنظاری صولدیردی !
کوزم غیب ایتدی دامان دلارامی ...
او خیرچین طفل عریان تن
آلوب قاچمشدی روحمدن‌ده سودامی ،
بوتون امید وخولیامی !

تصادف

نیچون او چهره‌یی کورمکله تیره‌دم بردن ،
او دیده‌لرده نیچون کیزلی بر نکاه آرادم ؟
دکل غرام هوسپرورانه معتادم ،
نیچون او کوزلره دقتله باقدم اویله ایکن ؟..

نیچون ؟ نیچون ؟.. بو « نیچون؟ » لرله شیمدی پرخلجان
دیلمده تیره‌شیور أك ستملی نالشلر ؛
قباحتم اوکا باقمقدی ، محترز ، مغبر ،
دوداقلرنده سونرکن بر ابتسام نهان .

بویوز خیاله — کندکجه — هیچ یابانجی دکل ؛
فقط ، یازیق ، اووجود خیالپرورده
تصادفم نه حزین اولدی اویله بریرده !

سن أی سفالت مشئومه ، أی شب هائل ،
صوغوق صوغوق باقیورسك ؛ اونظرهٔ شومك
ناصل سقوطنه قائل شوحسن معصومك ؟..

ایکنجی تصادف

بوکون اوچهره‌ده بوش برنظرله دیکلندم ؛
دیدیشمه‌دن کلیوردم غم حیاتمله ؛
دیدم که صوکره : « شومزعج تأثراتمله
« اوکنده آغلاییوبرسهم ... و اولماسهم نادم ! »

او صانکه فکرمی بیلمش‌ده احتراز ایدییور
کیبدی ؛ کوزلری یرلرده ، باقمه‌دن کچدی .
کونش افقده بوخاك سفیله بر أبدی
وداع‌ایدرکبی رقتله اهتزاز ایدییور،

سما بولوطلاتیورکن ، اونك جوارمدن
کذاری بویله صوغوق بر یابانجی طوریله
یوتون قرارمی کافی کوروندی تعدیله ...

دیدم که : « ایشته حقیقت بو ، هپ قصوری یالان ؛
« دکل غرام هوسپرورانه معتادم ،
« بو دیده‌لرده فقط بر نکاه عشق آرادم ! »

صوك تصادف

آجيقلى اولدى بو پك ... بر غريب خواهشله
اوكون تنزهه چيقدم ؛ سما بولوطلو ايدى ؛
ايچمده بيلمه‌ديكم بر نشاط موحشله
توافق ايتدى قيرك حال كريه پروردى .

يورووردم اويله ، چمن تازه ، اورطه‌لق تنها ؛
اوزاق ياقين بوتون أشياده بر سكون ملول ؛
لقاى حزن طبيعت پر اهتزازبكا ...
كوزلدى طوغروسى : نيسان ايچنده بر أيلول .

اوکمده بردن افق صانکه انشقاق ایتدی :
رفیق بر صاریشین کنجه اتکا ایده‌رك
اوکچدی : سوسلو ، شطارتلی ، نازلی ، شوخ ، ملك !

أوت ، او کچدی ، او هم باقه‌دن کچوب کیتدی ؛
کونش‌ده ، شیمدی آچلمش افقده خنده‌نما ،
ایدر کبیدی اوزاقدن بنله استهزا ...

بوتون بر سر کذشت

حزین بر عقده مشکوکیت نشئت حیاتنده :
قارا کلق بر صباوت ، بر شباب خاسر ومردود :
بوتون بر عمر مذبوحانه قهرومنت آلتنده ؛
بوتون بر سر کذشت منکسر ، بر عمر زهر آلود ...

اومسهوف مسرت کونلرك یاد ملالیله
بوکون آیرلیور مینـای لبریز سعادتدن :
کچر هرآن ذوقی باشقه بر ذوقك خیالیله ؛
بوخوش بر انتقام آلمق دیمکدر عمر ذلتدن .

اویلدای سفالت شیمدی بر صبح تسلیبار ؛
نه پارلاق خنده‌لر مقدور ایسه بر صبح آماله
بیریکمش ، باغلامش پیرامن بختنده بر هاله .

فقط ؛ بیلمم نیچون ، ماضیده مدهش بر تعند وار :
بو سیمای نشاطك ، ایشته أقصای رفاهنده ،
بوتون بر سرگذشت انکسار آغلار نکاهنده .

چركين

بوروشوق خطلرى شيشكين يوزينك
آچيلير شبهه‌لى بر صفوتله ؛
كوليور ظن اولونوركن اويله ،
بر محقر باقيشندن كوزينك

ضجرت روحى بوتون فرق اولونور .
باشقه هيچ بر سبب ذلتى يوق :
اوده هركس كبى ، لكن منفور ؛
آه چركينلك!.. أوت ، راحتى يوق ؛

نه‌زمان باقسه بو سفليتنه
كريلير ايكليه‌رك أعصابى ،
چالقانير قلب تأثريابى

أك فلاكتلى تصورلره .
توكورر غيظ وتهورلره
خلقتك چهرهٔ صافيتنه !

پردهٔ تسلی

ایشته سکسان یاشنده بر سائل ،
یاشامش کائناتی گورمیه‌رك .
یاشامش ، موته اولمامش قائل ؛
یاشامق آیری ، کورمك آیری دیمك .

متحشد مظاهر ظلمات :
کوز آچلدقجه روح پرده‌لهنیر .
آجی بر لوحه شبهه یوق‌که حیات ،
کورمه‌مك أك بویوك تسلیدر .

آه ، أی پیر سرسفید حزین ،
سنی کورمکله ایشته آماجم
ینه بر جوق تأثراته ... سوین

سن اوظلمتفزا تجلیه ؛
ایشته باق ، بن‌ده بن‌ده محتاجم
اویله بر پردهٔ تسلیه !

بوده بر أمل

ایسترم بر نگاه گریان که
اوچسون ، آواره ، چشم حسرتدن ؛
اویله بر خندهٔ پریشان که
متوحش لب مسرتدن ؛

ایسترم بر لسان که تقریری
شعر نازکترنده استادك
گریه أنگیز اولان او تأثیری
حائز اولسونده ، قلب ناشادك

بر أدای بدیع رقصله
سویله‌سین أك آجیقلی حسلرینی ؛
ایسترم غملی بر شطارتله

برصولوق چهره ، برسونوك طالع ؛
برده جانان‌که حسن أنورینی
ایده‌یم سیره طویمه‌دن ضایع !

أی خواب !

نسیم رخاوت نثارکله ، أی خـواب ،
طولاش کاسهٔ پرطنین سرمده ؛
اویوشسون رحیق سکونکله أعصاب ،
او مزعج ییلانلرکه زیر وبرمده

طولاشـدقچه پرزهر وپرپیچ وپرتاب
آجیر برطاقم یارهلر هر برمده ...
کورونسون برآز عکس مخمورك ، أی خواب ،
شو هپ آغلامقدن شیشن کوزلرمده .

یغلین دماغمده لیل ظلالك ؛
یایلسین سکونتله موج خیالك
اوکرداب جوشانه ، أی خواب مخمور ...

طوغار کیم بیلیر بلکه برطاتلی رؤیا ،
اولور کیم بیلیر بلکه سحرکله پیدا
اوکرداب آتشده بر منبع نور !

نادم حیات

مقهور ندامت ، نظرم یرلره معطوف ،
پیرامن عزممده خیالات سیهر ؛
معنالی تبسملره معروض ومکدر ،
معنالی سؤالات ایله هرخطوه‌ده موقوف ؛
آواره ، طولاشمقده‌یم أبعاد حیاتی .

بیللرجه تحری درمسدود نجاتی ،
بیللرجه متاعبله مصائبله دوکوشمك ،
کزمك بودیکنلکده کرانبار سفالت ،
مسموم ، آجی برزهر ایله مسموم ... نهایت
برکل قوپاروب قوقلامه‌دن طوپراغه دوشمك !

بن بویله‌می صاندم سنی ، أی عمرغم آلود ؟
بر تلخئ نفرتله کوکل ، نادم بی سود ،
تقدیس ایدییور سایهٔ قهرکده ممانی !

طوپراق

توده برتوده محشر أسرار ،
اوكا بز « جرم بی خبر » دییورز ؛
كتلهٔ پر كثافت أدوار ،
اوكا بز « موطن بشر » دییورز .

یراقوب شعره استعاره‌لری
شونی اسمیله یاد ایدك : طوپراق !
بشرك منشأ حیات أثری ؛
بوده بر شعر مظلم ومغلق .

سنی اسکله ساده یاد ایتمك
بکا یأس فنا ویرر ... کرچك
بسلهین وارمی سنده حس بقا ؟

بنجه تمثال أسفلیتك ،
قاره طوپراق ، مضیق ذلتك ؛
بندن أفسوس بی نهایه سکا !

نه ایسترم ؟

مائی برگول ، یاننده برمشجر ؛
مشجرك سینهٔ سکوننده
منتثر التماع صاف قمر ؛
صوکره برچوق مناظر خوشتر ،
خلقتك صبح پر فسوننده
خاکه رونق ویرن کوزللکلر :
او پریلره قوقلاشان أزهار ،
اوچنلرده اویناشان أرواح ،
او ملون سرود شوخ بهار ،
او معطر مشافهات ریاح ...

بونلرك اورطه‌سنده بر لانه ،
بی حذر بر حیات مرغانه .
متجرد بوتون علایقدن ؛
متباعد بوتون حقایقدن ؛
اویله بی‌غایه ، بی‌سحر ، بی‌خواب ،
دائما عینی التذاذ شباب ؛
هپ او آسوده روح ساعتلر ،
او سرآزاده محرمیتلر ؛
هپسنك ذروه‌سنده برکومه دود ،
صوکره بیتمز بر آسمان کبود ...

بر آن حضور

سیر أیلیورم چشم خیالله اوزاقدن
بر کلبهٔ مسعود ؛
اوستنده کی فرسوده ، هرمدیده اوجاقدن
یوکسلمه ده بر ایجه دومان ، مائل وممدود .

صافی ، لکه سز قارلرك آلتنده جوانب
محفوف سکونت ؛
برکوی بو سکونتله أزلمش کبی غائب ،
هر بر بو سکونتله هم آرامش جنت ...

بن سورمه‌دیم شیمدی خیالله بو کویده
بر کویلو حیاتی ؛
قارشیمده اوجاقدن سوزولن دود سفیده
قلب اوله‌ده هپ لیل حیاتك ظلماتی .

يشيل يورت

بهاره بكزه‌تيلير بر يشيل سعادتدر
كولومسه‌ين اووانك وجه پرغبارنده ؛
كويك ، اويور كبى ، مستغرق سكونتدر
بوتون حياتى اوفاق بر چايك كنارنده .

اوزاق ياقين بوتون آفاقه نشر ايدر صفوت
طبيعتك او صميمى توكل صافى ؛
شو ياندە برميشه — طالغين ، وقور ، پرشفقت ، —
قوجاقليور كيدر قوللريله أطرافى .

بوکویده هر کیجه بر قاچ دقیقه مکث ایدرم
اولوب خیاله پیرو سیاحت أیلرکن
دهور مظلمه‌نك سینهٔ ملالنده ؛

و بر دقیقه‌جق اولسون سکوت ایدوب کدرم
یاواش یاواش دویارم ، بر ایکلتی حالنده ،
قاوال صدالری تار علیل شعرمدن.

برمرثیه

هپسی ، أك بی وفا أمللردن
أك صمیمی تخیلاته قدر ،
هپسی قلبمده شیمدی بر مدفن ،
بر پناه سکون وحسرت آزار .

هپ او معشوقه‌لر تراب اولدی ؛
کنجلکك روضهٔ خیالندن
پر هوس طوپلامشدم اونلری بن ؛
او کلستان بوتون سراب اولدی .

هپسك جانشین هجرانی
شیمدی بر توده ظلمت مقبر ؛
آه اوله‌یدی یاشاتمق امکانی
کچن اقبال عمری ... یوق ، مغبر ،

بن او رؤیای شوقه مغبرّم ؛
ایسته‌مم ، کوله‌سین او چهره بکا ،
متورم لقای استهزا ،
اونی کوردکجه آرتیور کدرم .

اوتده بر شیوهٔ تحکم وار :
« سن ، دییور ، سن بنم أسیرمسك ؛
« یاشیورسك بنمله ، بندن اومار
« نفحهٔ انبساطی هرنفسك ... »

هرنفس ، بویله هرنفس دویارم
بو محقر صدایی ماضیدن ...
وار حیاتمده بر تصرف ایدن ،
وارکه بن پنجه‌سنده مضطرم ،

هانی آغوش اعتمادمده
او چ کون اول کولن امید لطیف ؟
اوده محو اولدی ؛ شیمدی یادمده
قالان أفسرده بر سحاب کثیف .

ایشته أك صوكره سن‌ده أكسلدك ،
سن‌ده كیتدك ؛ سنك‌ده آرقه‌كدن
آغلادم ، آغلادم ؛ فقط انسان
آغلامقدن‌ده قورقیور... مسكین !

آه سن ، سن‌كه زیر بالكده
بر یشیل كوی حیاتی صاقلاردك ؛
شعرمك نخبهٔ مألنده
سن ، بوتون صفوتكله سن واردك .

نه سر آزاده عمر صافیدی
كچه‌جك كولكه‌سنده چاملرك ؛
سن‌ده قالمشدی منفعل ، قیرغین ،
مضطرب كوكلمك صوك امیدی .

سن‌ده كیتدك ؛ سنك‌ده آرقه‌كدن
آغلادم ، آغلادم ، خراب اولدم ....
نه اولوردی ، غنودهٔ نسیان ،
كچه بیلسه‌یدی بی أمل بر آن ،
دییه‌بیلسه‌یدم : « اووخ ، قورتولدم ! »

بريد اميد

كل أى بريد پرستيده ، بر سرودكله
بو كون ملال ونشاطم تقرر أيليه‌جك ؛
تقرر أيليه‌جك رفرف ورودكله
اميد مسعدتم ، يأس ماتم . بى‌شك ...

بو اضطراب ترددله محو اولوردم بن
خيالك اولماسه حاكم حيات خوليامه ؛
تخيلكله سكون بولديغم زمان ، بيلسه‌ك ،
نه مژده‌لرله كليرسك حريم رؤيامه .

دوداقلرکده یشیل ، تازه ، نازلی بر یاپراق ،
کلیر سکونله ، قونارسك یاواشجه پنجره‌مه ؛
دوداقلرمله او برك امیدی بن قاپه‌رق
صمیم روحمه صاقلار ، دیرم‌که : « اینجنمه ! »

بو بویله قاچ کیجه ، قاچ دفعه‌در تکرر ایدر ؛
دوداقلرکده کلن مژده‌لر ، او یاپراقلر
صمیم روحمه بسط ایتدی بر حدیقهٔ تر ؛
بولانه شیمدی یشیل ، تازه بر أمل صاقلار ...

کل أی برید پرستیده ، برنکاهکله
بوکون ملال ونشاطم تقرر أیلیه‌جك ؛
تقرر أیلیه‌جك رفرف جناحکله
امید مسعدتم ، یأس ماتمم ، بی شك !

مائی دکز

صاف ورا کد ... هانی آقشامکی تغیر ، هیجان ؟
بر چوجوق روحی قدر پر نسیان ،
بر چوجوق روحی قدر شیمدی منور ، لکه‌سز ،
اویویور مائی دکز .

بن بوتون بر کیجه‌لك جوشش أحزانمله ،
او خیالات پریشانمله
متشکی ، لائم ،
قارشیدن صفوت مخورینی سیر ایتمه‌دیم ...

یوق ، بولاندیرماسین آلودهٔ ظلمت بو نظر
روح معصومکی ، ای مائی دکز ؛
آه ، لکن نه ضرر ؛
بن بو کوزلره مکدر ، عاجز ،
سکا باقدقجه تسلی بولورم ، آلدانیرم :
مائی بر کوز ألم قلبمه آغلار صانیرم ...

خلوق ایچون

شفق ، بولوط ، کیجه ، مهتاب ، ژاله ، غنجهٔ تر ،
سیاه صاچلرك آلتنده بر لقای سحر
بهار عشقه مدار طراوت اولسه بیله ...

امید ، نشئه ، محبت ، وصال ، عیش وطرب ،
— که أك حقیری اولور اهتزاز روحه سبب ، —
حیاته روح نثار سعادت اولسه بیله ...

طوغان بدایه بر شاعرك خیالندن
بو شیلرك بری ممکنیدر نظیر اولمق ؟..
چوجوق ، چوجوق... شو مجسم شطارت مطلق
طوتوب قوشار اوخیالكده شاهبالندن !

خلوقك سسى

ترنم أيليور سك ،
نه سويليور بيليرميسك ؟
ديورکه : « ايشته ليل اولور ، طلوع اولور ، نهار اولور؛
« شتا کچر ، بهار اولور ؛
« زمين شکوفه‌زار اولور ؛
« چيچکلرك طراوتيله پر طراوت شباب ؛
« کزر، قوشار ، اوچار، کولر... کولر بوتون ذوی‌الحيات ؛
« کولر بوتون ترانه‌لر ،
« کولر هپ آشيانه‌لر ؛

« بوقار ، بوقیش ، بوسردیٔ هوا که تیتره‌تیر سنی ،
« شو انجماد آتشین‌که یاقدی روح کلشنی ،
« شو برف پاره‌لرکه طوغروسی اوشوتمیور بنی ...
« أوت ، شو برف دانه‌لر ،
« نشاطمه بهانه‌لر ،
« تف حیات بخش آفتابه قارشی بی ثبات ،
« أریر ، آقار ؛ اونکله رشحه‌یاب فیض اولور تراب ؛
« او فیض أیله بهار اولور ،
« زمین شکوفه‌زار اولور . »

ملك چوجوق ، باباك سنك سکله بختیار اولور ؛
ترنم أیلیور سك ،
نه روحك بیلیرمیسك !

خلوقك بايرامى

باباك ديـورکه : « مـرت چـوجوقلرك ، يالكز
چوجوقلرك پاييدر ! ، أى كوزل چوجوق، ديكله؛
فقط سوڭجكله
نەلر دوشونديريورسك ، بيليرميسك ؟ . . باباسز ،
اميدسز ، نه قدر ياوروجقلرك شيمدى
صباح مأتمه بكزر ترانهٔ عيدى !

چیقار اوسوسلری آرتق ، سویندیکك یتیشیر ؛
چیقار ، برآزده شو اوکوز کینین ، أکلنین ؛
برآز کوزللنین

شو روی زرد سفالت . . . أوت ، مرتدر
چوجوقلرك پاپی ؛ لکن سنك سونجکله
سویمیور شویتیم ، آغلیور ... خلوق ، دیکله !

خلوقه :

« نەدر بوطاش ؟ » دییه صوردك او طومبول أللركك
اوزاندینی خزف پرغباری کوستەرەرك ؛
برابر اکلیەلم کل ، اوطاش نه اولسه کرك ؟..

أوت ، ملك چوجوغم ، بن اونکپاره ایله ،
تخطر أیلیورم ایشته ، یبرمی بیل أقدم
ئولن قاناریەمه یاپدمدی حجرهٔ ماتم .

کتابه‌سیدی شو خطلر او لحد معصومك ؛
چوجوق ، فقط ینه سندن أیجه یاشلی ایدم ؛
قوشم ئولنجه ، « بونك برمزاری اولسه ! » دیدم...

حصوله کلدی بوطفلانه ، شاعرانه أمل :
آجوب شو پنجره‌نك قارشیسنده برکوچوجك
مزار او نعش غریبی کفنله‌دك ، کومدك .

بهار ایدی ؛ اوکا قوشلر اوقوردی مرثیه‌لر ،
ایدردی خاکنی هرشب سحابه‌لر سیراب ،
یاقاردی شمعهٔ تربت باشنده برشبتاب ...

حکایه أیلیورم اعتدال دمله بوکون ،
فقط بووقعه‌یه چوق آغلادمدی وقتیله ؛
زوالللی قوشجغزم ، خاطرمده شیمدی بیله !

« بوطاش نه‌در ؟ » دییه صوردك او طومبول أللرکك
اوزاتدیغی خزف پرغباری کوسترەرك ؛
برابر اکلیه‌لم کل ، اوطاش نه اولسه کرك ؟..

قیرلدی ایشته بوکون بر رقیق کاسه کبی
او طاشله محفظهٔ خاطرات معصومم ،
دوکولدی هپ رشحات حیات معصومم ...

اوطاش مکر اوله‌جقمش بوشعرمك سببی !

ینه خلوق

سیاه بر کیجه ... آلتمده بر قیریق تکنه ،
باشمده برمتأذی حیات ملعونه ؛
ویروب کوره‌کلره حالا اولانجه قوتمی
یتشمك ایستیورم بر کنار مأمونه .

نیچون ، نیچون ؟.. بوکا برچوق سبب دوشوندم بن :
خایبر ، نه مسکنتمدن ، نه عجز ویأسمدن ؛
بوتون بو دردمك أسبابی سنده طوپلانیور ،
سن ، آه أی صاریشین طفل ناتوان ، هپ سن !

یارین

« چالیش ، چالیش که یارین بلکه استراحت ایچون
بر استفاده ایدرسك بوکونکی سعیکدن ... »
براستفاده... یارین... بلکه... بن بو ألفاظك
تضمن ایتدیکی وعد بعیده آلدانه‌رق
بو کونکی ذوقمی بر محتمل سعادت ایچون
طوتوب خراب ایده‌جك ؛ صوکره بر چوجوقغزك
أليله قیردیغی قیمتلی بر اویونجاغنه
تحسر ایتمه‌سی طرزنده کریه‌بار اوله‌جق
قدر بیك دکلم ؛ نسخهٔ حیاتك بن
بوکون اوکمده آچلمش طوران شو یاپراغنه

بوکونکی عمرمی قید ایتمك ایسترم ؛ فردا ،
اوبر جنین که بوکوندن تولد أیلیه‌مز .
ناصل شوحالمی آتی‌یه أیلرم که فدا
کچن شئون حیاتم تجدد أیلیه‌مز ؟..

اوکون‌درنجه دوشونمش ، فنا یورولمشدم ،
و : « بویله‌بوش یره قوشدیرمه‌دنسه أفکاری
« بوتون حقایقی پامال ایدوب عطالتمه
« برآزده راحته باقسه‌م!.. » دیمش ، بوسفطه‌دن
باشم دونرکی اولمشدی ، صانکه سرخوشدم ؛
صیجاق‌ده آیریجه تأثیر ایدوب رخاوتمه
بولوندیغم یره‌بی‌تاب دوشمك اوزره ایدم
که جوف کوشمه، پرنشئه ، باشقه براوطه‌دن
کلوب دوکولدی خلوقك صدای بیداری ...
— خایر، ملك چوجوغم، هپ یالاندی‌سویله‌دیکم ،
بنم اولانجه حضورم ، سرورم ایشته فدا
چوجوقجه، نازلی، کوچوك بردقیقه شوقك ایچون ؛
بویور کوزمده سنکله حقیقت فردا :
بوکون چالیشمالیم بن‌یارینکی ذوقك ایچون .

یاشامق عشقی

صاف ومعصوم ؛ صانکه برزنبق ؛
اوقدر صاف ایدم که فکرمدن
کچه بیلسه‌یدی برکون آلدانمق ،
یاشاماز ، محو اولور کیدردم بن .

اوزمانلر بوأك قولای شیدی :
طبقی بر زنبقك مماتی کبی
صولیورمك ؛ فقط بوکون ، شیمدی
شو صوغوق طوپراغك حیاتی کبی

صولیمان بر حیاته مفتقرم ؛
« خوار ومغفل ، فقط حیات اولسون ! »
دییورم ؛ شیمدی خاطرم ، فکرم
هپ شو مزعج امید ألنده زبون .

یاشامق... یاشته احتیاجم یوق ؛
یاشامق ، هم چوجوغه آلدانه‌رق ،
اویله ییللرجه ، دائما ، برچوق ،
زار ومعلول ومحتضر یاشامق ...

بویویور جسم نو حیاتیله
صاریشین ، طاتلی بر چوجوقجغزك ؛
یاشامق عشقی بنده هرأمله
اوله‌جق ملجأ یکانه یارین .

اینانمق احتیاجی

بوتون بوشلق: زمین بوش، آسمان بوش، قلب و وجدان بوش ؛
طوتونمق ایسترم ، بر نقطه یوق پیش خسارمده .
بوتون بوشلق : دونر بر هیچیٔ موحش جوارمده ؛
دونر بینم برابر ؛ اختیارم ، صانکه بر سرخوش ،
دوشر ، لغزیده‌پا ، هرساحهٔ امیده برگره ...
بو یالکزلق ، بو بر غربت که بکزر غربت قبره ؛
اینانمق... ایشته بر آغوش روحانی اوغربتده .

قاراکلق : هر طرف ، هرشی قاراکلق ، بر حزین بلدا !
قاراکلق : فهم ودانش ، عقل واستخراج هپ مظلم ؛

بوتون روحمده مزعج برجمادیث اولور نائم ،
کشافتدن عبارت بر تجلی عرض ایدر أشیا ،
حقیقت ظاهر اولماز دیدهٔ ادرا که برذره ...
بووهم آلود برظلمت که بکزر ظلمت قبره ؛
اینانمق ... ایشته برشهراه نورانی اوظلمتده .

صباح أذانده

الله اكبر ... الله اكبر ...
برصمت علوى : كويا طبيعت
خاموش خاموش أيلر عبادت .

الله اكبر ... الله اكبر ...
برصمت نالان : كويا عوالم
پنهان وپيدا ، نوار و مظلم ؛
ايتمكده ذكر خلاقى دائم .

الله اکبر ... الله اکبر ...
برصمت علوی : قلب طبیعت ،
برصمت نالان : روح عوالم
ایتمکده ذکر خلاق دائم ،
ایتمکده رعشان رعشان عبادت .

رمضان

تا جوجوقلقده ماه غفرانك
شويله برلوحهٔ مطهرده
بكا منظور اولوردى تمثالى :

ايچى صمت وسكون ايله مالى
اولو بر معبد منورده
نظر التفاتى مولانك

منعطف سايه‌كاه منبرده
بر وجود نحيف وبى‌تابه ،
كه ضراعتله سربخاك سجود ؛

لب خاموشی لرزه‌ناك درود ؛
اویله ، بیکانه راحت وخوابه ،
بر امید جنانله پرورده ؛

متصل ذکر ایدر ، عبادت ایدر :
بیك خشوع وخلوص وحرمتله
هرسجودنده چشم حقبینی

صییروب پرده پرده ظلمتنی
سرمدی بر صفای رؤیتله
سیر فردوس محرمیت ایدر .

گاه بر جذبهٔ تماشادر ،
اوزمان صانکه عرش یزدانی
کورر أنظار کریه‌باریله ،

کوستر دست سبحه‌داریله ،
کوستر بر لقای خندانی :
بو کولن عید نشوه بخشادر .

صباح عید

افقده ایشته ضیا صاچلی بر یغین دلبر
سرمز هرطفلانه قاپناشیر ، مسرور ؛
اونازلی صاچلره کلبوسه‌لر نثار أیلر
بولوطلرك آره‌سندن شکفته بر لب نور .

کونش اویور دها آغوش فجر أولده :
بویوك کوچوك بوتون أولرده خلق هپ بیدار .
بر اختلاج مسرتله شیمدی هپ بلده
ایدر جوجوق کبی شوریده نشئه‌لر اظهار ...

طاووس بو نشئه‌لرك محمل مطنطنیدر ؛
لباس نوله بزمش قوافل صبیان
آقین آقین دوکولور هپ ره‌شطارتنه

صباح عید ، اومبارك فرشتهٔ خندان
چیقوب شفقدن اوچارکن حریم عصمته
فم طبیعته بر قند ابتسام اوزاتیر .

شهیدلکده

دوکولدی صوك قطرات ثمینهٔ رحمت ؛
کونش غروب ایدییور پنبه ، مائی ، لیلاقی
ظلال ایچنده ، کوزل بر قادین وقاریله ؛
افقده پارچه‌لانان ، پیرتیلان بولوطلردن
زمینه سرپیلیور برأثیر صافیت ؛
اوکمده کوکصو ، یشیل سطح بی قواریله ،
بیاض کوپوك دوکه‌رك نازلی نازلی طالغه‌لانان
دکزده برلب شفقت ، بر انجذاب آرییور ...
شو آنده بللی که هریر سکون و خواب آرییور .

سکون وخواب : أزلی احتیاج فانیت !
نوشته جبهۀ حزنده بر « هوالباق » ،
بو احتیاج فنانك شو طاش نشانه سیدر ؛
شو سرولر متحاشی برر طلاقتله
اوقور کچنلره عائد مناقب عبرت ؛
شو ساده مقبره بش عصرك آشیانه‌سیدر .
بو آشیانه‌ده بن شیمدی ، بار خشیتله
شکسته، ایتمه‌ده‌یم کولکه‌لردن استمداد :
کچر ، کچر نظرمدن قوافل أجداد .

جوار اویور کبی ؛ أسرار ایچنده عکس ایدییور
کوچوك ، عجول ایکی اوچ لمعه قارشی ساحلدن ؛
کونش کمین افولنده پارلیوب سونه‌رك
فضاده کوستریبور خنده‌لر ، تزهرلر ؛
کبود بحری بیاض تکنه‌لر یاروب کیدییور ؛
سکوت ایچنده قالان کائناته برتیره‌رك
أذان صداسی بوتون صفوتیله وجد آور ؛
آغیر آغیر سر أشجاری اورتیور ظلمات ،
بولوطلریله سما شیمدی بر ردای ممات .

اینرکن أرضه بوموحش ردا ، لقای قمر
وقور آغاچلرك اوستندن اولدی غمزه فکن ؛

برر جناحه مماثل طوران او فیستقلر
اولوب تزاحم أنواره جابجا حائل ،
قورولدی قارشیمه برطاق شعله‌دار ظفر .
ده‌مین خیالمی توحیش ایدن قاراکلقلر
بولوحه‌نك لمعاتیله منکسر ، زائل ...
قمر بولوطلرك آلتندن أیله‌دکجه ظهور
یازاردی صفحهٔ أمواجه برقصیدهٔ نور .

عسكر كچركن

نقاره اوكده ، بر متحرك جبل كبي
كچمكده ذي وقار وطرب موكب ظفر :
سانجاق او رنك آل ايله فخر أزل كبي
فرق مهابتنده صاچار موجه موجه فر .

هركس ، بويوك كوچوك ، بيريكير رهكذارينه
بر انجذاب روح ايله ، پر شوق واحترام :
كوزلر طالار كذارش سطوتمدارينه ،
ايثار ايدر قدومنه هرنظره بر سلام .

طورماز یورور کتیبهٔ رخشان مفخرت ؛
هرلحظه بر نمایش خندان مفخرت
یوزلرده ، سونکولرده ، قیلیجلرده برق اورور .

قالماز غنوده کچدیکی یرلرده حس شان ؛
بعضاً طورور سلامنه بر قیشله ، ناکهان
بر سیف آمرانه پارلدار : — سلام طور !

قیلیچ

چکیچ آلتنده محقر أزیلیر کونلرجه
برچلیك پارچه‌سی برتیغ مهیب اولق ایچون ؛
صوکره یاتمقله کچر عمری نیامنده بوتون ؛
نه‌حزین اشکنجه !

اوچلیك پارچه‌سی برکون، برأهمیت آلیر ؛
قوجه برقومك اولور حارس استقلالی ؛
قوجه برمملکتك عرضی ، حیاتی ، مالی
اوکا وابسته قالیر .

اوزمان ، ای أبدی حامیٔ شان أقوام ،
او زمان سن ید قهار حمیتده عیان
اولهرق أهل تعدی یه ویرر سك خسران :
اوزمان أك ناكام

قلبه شوقكله كلیر نشه‌لی برحس فلاح ؛
سكا باقدقجه فخورانه پارلدار كوزلر ،
سكا أی سیف مجلا ، سكا أی برق ظفر ،
سكا أی شانلی سلاح !

کویك مزارلغنده

بوتون مزارلغه سنمشدی بر طراوت‌لال ؛
ایشیتدم ایکلهدی ، — بن کوزلرمله دیکلرکن
سکون موقعی ، آزاده فکر حکمتدن ؛ —
ایچمده شبهه‌لی بر سسله ناکهان شو سؤال :

« نه‌در حقیقتی، أی سر أکبر مجود ،
« اویانده قوص قوجه بر کائنات حس وشهود
« قالوب ، امید بلب ، قطره‌جوی احسانك

« ذلیل ، تیره‌شیورکن درجلالکده »
« بو سنکزاره یشیل بر سحابه حالنده
« یاغار یاغار متمادی أثیر غفرانك ؟.. »

جواب آلیر کبی اولدم ، ایچمده عینی صدا
تکرر ایتدی : « یارین سن‌ده بر آووچ طوپراق
« کثافتله کلیرسك بو سایه‌کاهه ، براق
« أثیر فیضی دوکسون الی‌الابد مولا ! »

تشريك ملال

روحم چوجوق كبيدى سر آزاده ، بى خبر ؛
قسرى بشاشتنده لقاى طبيعتك
بر منبع لطيف تسلى بولوب كولر ،
هريانده عكس شوقنى ديكلردى ، مطمئن .

بركون بو طفل بى خبرك قلب صافنه
بر نقطهٔ سياه ألم دوشدى بغتةً ؛
باقدم او جبههٔ سحرك انكسافنه
بر لوحه سير ايدر كبى لاقيد وخنده‌زن .

لکن او دوره کچدی ؛ بوکون هرسعادتك
بن ماتم سقوطنی طوتمقدهیم ، فغان !
حتی سنك سعادتکك ، سوکیلم ، اینان ،

حتی سنك سعادتکك ، آکلیورمیسك ؟
آه ، أی مداری بنده ملال ومسرتك ،
ایتدکمی زخم قلبمی حس ، آغلیورمیسك ؟..

قهقههٔ یأس

بادنالان خزان کریه‌لی ایصلیقلرله
اوتیور چارپینه‌رق جاماره خیرچین حیرچین ؛
اوتقاضای خروشانله ، او چیغلیقلرله
طالغه‌لر بر جانوار صانکه قودورمش ، چیلغین ...

باشقه سس یوق ، بوتون أبعاد سکون پرور لیل.
هپ اونك عکس خروشیله غریق واویل ؛
هپ قاراکلق . . . بوتلاطمکه بلران وظلام
ایدییور قلبه قاراکلق ، آجی شیار الهام :

صانکه دنیاباتهجق ، صانکه قیامت ... هیهات ،
بویله هپ قورقولو رؤیا طولودر خواب حیات !

صوکره برموج تبسم ، اوفاجق برلعان
ایتدیرر لیلهٔ روحمده سحرلر غلیان ...

چارپین ، أی بادخزان جاملره ، خیرچین خیرچین ،
برحقارتلی سکوت ایشته هپ ایصلیقلرکه ؛
قودور ، أی لجهٔ ظلمت ، متهور ، چیلغین ،
کولرم قهقههٔ یأس ایله چیغلیقلرکه !

بودا

بویوك حقیقته بر وجد پرتهالکله
قوشاردی ، کوزلری افقك خفای صافنده ،
قوشار کیدردی هپ عادتلرك خلافنده ؛
بوتون صنوف اونی اتهام ایدردی کورلکله .

بوکور ظلام دهاپرورنده برغارك
بویوك حقیقتی بیللرجه اکتناه ایدهرك ،
اونکله یوز یوزه بیللرجه اشتباه ایدهرك ،
صوکنده کوردی نهدر سری هپ بو أسرارك .

بوتون شکوك اوزمان قارشیسنده دەوریلدی ،
عیون غیظی قاماشدیردی هپ او کورلکله ؛
قوشان صداسنه أك مطمئن تهالکله
صایقلیور دیبه تزییف ایدن أسافلدی !

قطبه طوغرو

اوكنده برمتباعد سمای برف آلود ،
پینده برمدنیت که معترض و حسود :
یورو : سکوت عدم ، طور : صفیر استهزا ...
بوتون بوقهره مقابل نه‌در اولان موعود ؟

جهان فنده بویوك برشرف ، بویوك برشان:
أوت، یارین دییه‌جکلرکه : « دویدیکزمی ، فلان
« فراز قطعه صعود أیله‌مش ؛ بو استعلا
« نصیبی اولمادی عالمده کیمه‌نك ألان ... »

— نه‌بوش طمع ! بوتهالك روامی شهرت ایچون ؟
— کلیرمی عاله انسان یاساده راحت ایچون ،
آرانمه‌دن بولونورمی دفینهٔ آمال ؟..

« شوکهنه حکمته باق ! » دیرسکز ؛ فقط انصاف ،
بوکهنه حکمتی نانسه‌ن ایده‌یدی استخفاف
فرام بوکون نه اولوردی ؟.. براحتمال محال .

زواللی « أوت »

أوت مخاطبمك فكری پك مصرحدی :
« او مغلقات خياليه‌دن نه آكلاشيلير ؟
« مألی يوق ، ينه آثار بركزيده آدی ؛
« شو حال جهله أرباب فكرتك شاشيلير !

« نه‌در بو سزده‌كی عشق تجدد وايجاد ؟
« نه‌كوردیكز غزلياتدن ، قصايددن ؟.. »
ديبور ، وقوص قوجه بر دفتر نشايددن
نمونه‌لر اوقويوب أيليوردی استشهاد .

بن اودم کلیوردی صاخ دقتمه
صفالی عکسی کبی کیزلی بر مشاعره‌نك
حزین ترانهٔ بلوری بر کوچوك دره‌نك .

بونکله حکم ایدك ایسترسه‌کز غرابتمه :
اوبوش لاقیردیلری دیکله‌دم‌ده بر مدت ،
صوکنده بوینمی بوکدم ، دیدم‌که : « اویله ، أوت ! »

رقیه

برنده حسن طبیعی شفقنثار غرور ،
بدیعه‌زار تجلیسی نور ایجادك ؛
لطیف لکنتی بر طفل خنده معتادك
ویرر لسانه پك طاتلی بر أدای وقور .

برنده أسکی بر آلفته حالیدر منظور ،
طورر سواد جبیننده کهنه بر یادك :
فصیح غلظتی بر سخره‌کار استادك
اولور دهان قدیدنده نکته‌زار ظهور .

کوزل چوجوق ، اوکوزل بر دەمت طاقوب قولنه ،
بلا عدول وتوقف دوام ایدر یولنه ؛
أدبله منعطف أنظاری دائما یوقاری ...

دوشرمی هیچ اوکا همپا اولوش بو فرتوته ،
ناصل رقابت ایدر کولکه نور لاهوته ؟
نەدر مرامی ، نه ایستر اوتازەدن بو قاری ؟..

شاعرك چبوغی

- قهقههٔ شعریه -

بورام بورام چبوغندن قوپان دومانلرله
دو کر دوداقلرینك اهتزاز خندانی
زمین صنعته بر اینجه نکته بارانی ...

بورام بورام چبوغندن جوشان دومانلرله
بونکته‌لر أزلی ارتباطی حائزدر ،
بونکته‌لر او دومانلر صایلسه جائزدر !

باقك ناصل توتیور : برعمود موجه نمود
آغیر آغیر چیقیور جو بی تناهی‌یه ،
تماس ایدوب کولیور برامید واهی‌یه .

یولوطلرك لب صافنده بلکه ذوق آلود
بر ابتسام آرییور ، بلکه بر ملال آرییور ؛
خاییر ، نزول ایده‌جك ذروهٔ خیال آرییور .

باقك ناصل توتیور : شیمدی برشطارتله
بولوطلرك اوچه‌رق سینهٔ صفاسندن
کچر کیدر قمرك پیش اعتلاسندن ...

زوالی شاعر خولیا کرفته ، حیرتله
اونك پیننده کزر فکری هپ سحابه‌لری :
سقوط فکرینی حا کیدر أك کوزل أثری .

بورام بورام چبوغندن چیقان دومانلردن
خیالی مشق صعود أیار ، انبساط ایده‌رك ؛
محال اولور ، اوقدر یوکسلیرکه ، فرق ایتمك .

بورام بورام چبوغندن اوچان دومانلردن
طوغار فحاویٔ أشعاری ، ارتجالیدر ؛
کورن صانیرکه سنوحاتی هپ معالیدر !..

بویوك اکرامیه

قازانمش برغزته محرری لسانندن :

شیمدی آرتق حیاتی آکلیورم ...
أسکیدن هر باقیشده کوزلرمه
آتشین بر قارارتی عکس أیلر :
« ایشته ، دیردم ، بو ؛ ایشته عمر بشر
« سن بوظلمتده بویله چارپینه‌رق
« بیته‌جکسك ، زوالللی جسم ذلیل !
« سن بوظلمتده بویله مستغرق ،
« عینی برطوربه ، برییغین طوپراق ؛
« اویله طوپراق که آچ ، صوسز ، جانسز ... »

اوخ ! باق شیمدی ، شیمدی بایانمز
برمسرتله ، ایشته مسرورم !
شیمدی پیمانهٔ سعادتمك
نشئه‌سندن برآز أمان بولدرق ،
چهرهٔ کائناته ، ثروتمك
مبتسم کوزلریله باقدیغنه ،
کولیور پیش انشراحمده
صاریشین برجهان حب ونشاط .
صاریشین ... آه ، شیمدی هرشیده
بوصیجاق لون محتشم ظاهر :
برمذهب پری حکایه‌سیدر
دویدیغم هرصدای نازنده .
صاریشین ... طبق لیل خولیانك
بی مسحور ایدن ستاره‌لری :
صاریشین طبق فجر نیسانك
متنور سحائب کهری ؛
صاریشین هرچیچك بوجنتده .
صانکه بردست پرمهارتده
اوفالانمش بیغینله نور وذهب ،
صوکره اطرافه پوسکورتلمش هپ .
اووخ ! باق شیمدی آکلیور کبی‌م
کائناتك لزوم خلقتی ،
کیجه‌نك ، کوندوزك حقیقتی .

نه‌یدی أولکی حال منکرم ؟
یاری آچ بر حیات پر خلجان ؛
کوندوزین دائما خراب تعب ،
کیجه برمیتانه خواب تعب
که بولور اضطراب ایله پایان ...
بوکا قاتلانمشم ، باقك ، اوزمان !
شیمدی حتی اینانمیور فکرم ،
اوقدر قهر اولوری هیچ انسان ؟..

آه ! بردن شو انقلاب نصیب
بکا سودیردی کائناتی بوتون ؛
هانی أولکی بن ، او مرد غریب ؟
بوله‌بیلسه‌م او سرسریی بو کون
بر آوو چ آلتون أیلیوب احسان :
« هایدی کیت ، دیردم ، ألویرر خسران ! »

صاحب مالکانهٔ ثروت :
قعر پیغولهٔ شکوهمده ،
بن أمینم که شیمدی هرکسدن
— هپ او اولکی فقره محسوباً —
کله‌جك بر هدیهٔ حرمت .

باره ... أی شمپارهٔ آمال ،
أی کوزل معدن ... اووخ ، أی لیریز

کیسهٔ شعله رنك فجر آمیز ،
کولیور کل یوزکده استقبال !
نه بویوك بر دلیل قدرتك ،
رهبر طالع سعادتك ،
جاذب ابتسام شهرتك ،
أك مشعشع تضاد عبرتسك !
سکا اعلان غیظ ایدرده ینه
بشریت قوشار ، کلیر سکه ،
أی معزز ملیکهٔ هوسات ،
زیر پای شهامتکده حیات ؛
شکر ومنت برر شرفخواهك ،
سر فرولر نثار شهراهك !
آچیلیر أیله نجه سن ابرام
أك قوی ، أك کزیده باب مرام .
قاپیلان پنجهٔ تعدیکه
آغلاسین کندی ضعف وذلتنه ...

پاره ، دیرلرکه ، عقله رهزندر ؛
نجه هیچ شبهه یوق که سندندر ،
أی کوزل جوهر فسونپرور ،
روحی أجساده باغلایان تللر ؛

وارسه حتی بشرده بروجدان ،
یا کوموشدندر او یا آلتوندن !

پاره وحیات

«بوچوق کوزل، باقکز؛ چوق کوزل بو، چوق زنکین...»
و ، بر بیك کبی ، صیرتنده سوسلو برپه‌لەرین
آغیر آغیر دونیور قارشیکزده ؛ سز باقیور ،
بکندیکزسه کوزل ، یوقسه هیچ صیقلمیه‌رق
« خایر ، فنا ! » دییه رد أیلیورسکز... برحق ؛
بوحق سزك کیسه‌کزدن پاریل پاریل آقیور !

پاریل ، پاریل... بزه هرحقی بخش ایدن بودنی ،
بومفترس ، بو ملوث پاریلتی !.. ایشته غنی ،

فقیر ، اوکا ، هرکس ، اونك شئامتله
تصدق ایتدیکی اقباله مفتقر ، مشتاق .
زواللی قیز ، سنی قارشیمده دوندورن‌ده او باق ؛
او ، هپ‌او ، هپ اوملوث ، اومفترس کتله !

بر آز امید

بر آز حیات وحرارت شو جسم سنکینه ،
بر آز چیچك شو حزین قبر وحشت آکینه :
ایچم سعادته اصلا اینانمق ایسته‌میور ،
بر آز ألم شو طوکوق روح وقلبی تسخینه !

حیات ایچون چکیلن هرعذاب دورادور
بر احتساس مرارتله ویردی نفسه فتور :
طورر صوغوق ایکی نعش رمیده حالنده
فضای تار خیالمده شیمدی قهر وسرور ...

بر آز بولیلهٔ سرمایه شعلهٔ خورشید ،
بر آز بو ساغر متروکه نشوهٔ تجدید ؛
محیطمك بنی یکپاره سنك خاره کبی
صیقوب أریتدیکی دملر ... بر آز مجال امید !

خندهٔ بوم

متهالك ، صموت بر محشر ...
نازل اولمش أديم أرضه قهر ؛
طوپلانوب سير ايچون بوتون كشور .
ايديورلر بويوك كوچوك ، مبهوت ،
قارشيدن احتراز ايچنده سكوت .
كوندوزين بويله ظلمت يلدا ،
صوكره طوپراقده ماه عرش آرا ،
بوتون أذهانه بركل ويريور :
هپسى پارماقلريله كوستريور

بو یاتان کتلهٔ منوره‌یی ،
قوملر اوستنده موج اوران دره‌یی ،
که اونك خون شعله پروریدر :
صوریبورلر : « کیمك بوایش، بوسحر ؟
« هانکی سحار معجزك بو فسون ؟
« هانکی هاروت اولوب عجیبه نمون
« أیله‌مش قبهٔ سمایی تکون ،
« بدری پای ترابه ایندیرمش ؟ . . »
ناکهان بر طراقهٔ موحش
صارصیور هپ قلوب حضاری ؛
قرك صفحهٔ ضیا باری
برمقسی دومانله اورتولیور .
تااوزاقلرده برصدا کولیور ؛
برصدا ، برصدا که رعد أفشان ،
ویریبور خاکه لرزش هیجان ؛
بونی دهشتله أیلیور تعقیب
بر خروش خموش دیو ژیان ...
صوکره هریانده بر سکون مهیب :
اودومانلر ، اوجویبار لهیب ،
هپسی بر آن ایچنده محواولیور ؛
اوزمان صانکه اورطه‌لق صولویور .
بوتنفسله پارلایان کوزلر
باقیورلر که یوق یرنده قمر .

شیمدی قوملرده بریغین حشرات ،
یجه بیك أنکرك ، چیان ، عقرب ،
— هپسی مشبوع زهر قهر وغضب ، —
ایدییور جستجو غدای حیات ...

بوخیالات ایچنده بن مشغول ،
صانکه جداً او خارقات عقول
کلیورمش بوتون وجوده کبی
تیتریبوردم ، که بغتةً عصبی
بر کولوش ، برمدید صیحهٔ شوم
باش اوجدن زمینه عکس ایتدی ؛
صوکره بر بوم بدلقا ، مشئوم
چیرپینیشلرله یوکلوب کیتدی ...

تمثال جهالت

مركوز ايدى ليلك نظر خدشه ثارى
آفاق شهوده ؛
اولشدى بوتون لمعه لرك معكس تارى
أمواج غنوده .

برصمت سيهرنك ايله مشبوع خيالات .
طاغلر دره لر صانكه برر محفل أموات .
يالكز قوجه بر فم ،
بر طاغ كبى آدم
ديكمش نظر غيظنى بى خوف ومبالات ،
أيلردى او بوش عالمه ايراد مقالات ...

کوکرر ، باغیرر : طاغلره چارپارده صداسی
بی فائده ، أیلردی بوتون کندینه عودت :
آبلاق یوزینك لحیهٔ جاروب نماسی
أنظار تماشایه ویروب ثقلت ووحشت ،

تیترردی جوارنده‌کی ، پیشنده‌کی أشیا
نطقندن اوچان زهر برودتله : او حالا
پر جرأت ونخوت
أیلردی خطابت :
أشعار وفنون هپ او دوداقلرده مهیا
چرکاب تعرضدن ایدرلردی تحاشا ...

انسانلغی محتاج ایدی شایان تفکر
بیکلرجه کواهه :
آتمشدی بو منظر بنی هم رنك تنفر
بر خوف‌سیاهه !

هیکل سعی

شواهتدن قوپان بر خندهٔ شارقله ظلمتلر
پریشان بر بولوط حالنده تیترکن بوادیده ،
درین غرنده عکس صواتیله رعد هول آور
قیملدار بر سیاه أژدر کبی آغوش وادیده .

بوتون آفاقی استیعاب ایدن بوشلقده نالشزن
خیالتلر کزر ، هپ بربرندن خوار ومستقل :
بو موحش ، مفترس هنکامهٔ ظلمتده بر هیکل
باقار لاقید وعلوی ، بر ستون آهن اوستندن .

سکون أی رعد و برق، أی صرصر حرص و أمل، أی شان !
بوتون أبنای خلقت أك مطنطن برمذلتله
بولورکن هرکوچوك نفخه کده برماتم ویا برسور ،

شوعلوی ساعیٔ بی خواب وراحت ایشته غیظ أفشان
طوررقارشیکده، — هرشیدن اوزاق، هرنشئه دن مهجور، —
ایگیلمك بیلمین برجبهٔ مغرور صنعتله !

صوك نغمه

نوأمل برچوجوق عنادیله
شوآتلمش ، قیریق ربابمدن
برسرود ایسته‌دك ... پکی ، دیکله :
دیکله تارشکسته‌ٔ روحی ،
دیکله شکوای روح مجروحی :
فقط اینجنمه اکترابمدن .

ضربان سقوطی بردره‌نك
جوف پرنالش خزانده
نه‌حزین عکس ایندرسه عشجره‌نك ،

عینی رقتله ، خاسر ومبهوت ،
دویولور شیمدی برأنین سقوط
شعرمك لرزش بیاننده .

نرده أولکی شوق بیدارم ،
نرده أولکی نغمهٔ هوسات ؟
شیمدی بر مرده خواب أفکارم ...
سویله ، أی طفل پر أمل ، کرچك
صانیورمیدك اهتزاز ایده‌جك
ئولو بر تلده بر سرود حیات ؟

خلوقات دفترنده

حیات

بو کون حیاتی مـلـل بر احتیاج سیاه ،
بو کون سعادتی غافل بر اشتیاق تباه ،
بو کون تنفسی یورغون ، قدید بر سورو « آه ! »
اولان بو جمعیت ؛
بو کون زهرلرینك قعر نشئه سنده یوزن ،
بو کون طوغان چوجوغندن ترانه بکلرکن
فغان دویان بشریت ، بو نخبهٔ خلقت ،

نه‌در بیلیرمیسك ، اوغلم ؟.. اوکمکده حاره‌لرن
شو مائی صفحه‌به باق ؛ شیمدی آنسزین سنی بن

طوتوب‌ده فیرلاتیوبرسه‌م اونك درینلکنه ،
دوشون برآز نه اولور؟.. قورقو بیلمه‌سه‌ك‌ده ،
تحمل أیلیه‌من ، چیرپینیرسك ، آغلارسك ؛
زواللی قوللرکك حکمی یوق‌که قورتارسین !
او مائی شی سنی یوتدقجه حایقیرر ، باغیرر ،
فقط خلاص اوله‌مازسك ؛ اوموزلرکدن آغیر ،
خشین ، ده‌میر ایکی أل متصل ایتوب زده‌لر ؛
وچاره یوق اینه‌جکسك ... بو ایشته عمر بشر .

خایر ، بوزهرمه سن وارث اولما ، أولادم :
یارین ، امید ایدییورلرکه ، بر کنیشچه آدیم ،
بر آتلایش، — نه دییورلردی پك‌ده آ کلامادم —
حیاتی قورتاره‌جق ؛
بشر ، بو شیمدی معذب سوروکلهنن مفلوج ،
آدیم آدیم ایده‌جك ذروهٔ خلاصه عروج ...
اینان ، خلوق ، أزلی بر شفادر آلدانمق !

— ۷ حزیران ، ۱۳۱۷ —

قوجامان ساعته :

هرثانیه بر خطوهٔ رقصیه‌کله پامال
اولو بر ساحهٔ آمال ؛
جبهه‌کده اویور ایزلری پرخاطره ، یورغون ،
هیچ بکلهمین ، هپ یوروین پای شئونك .

أیلر ایکی أنکشت درشتك بزه ایما
آتیده ، اوغیای سرائرده مهیا
کرداب تباهی‌یه دوشن سیل روانی ،
بوتون أعمار جهانی .

ایکلر ، چیقیورمش کبی أعماق زمیندن ،
هرساعتی برخرخرهٔ محتضرانه‌ك :
واقعمی ایچك صایدیغك أکدار حیاته ؟

هرچینلایشك برآجی ، برصدمهٔ مشئوم ؛
یالکز بری، صوك ضربه‌تلی، اوده معدوم :
بیك‌ماتمه برسور، اوده‌پیوسته ممات‌ه .

— ۴۰ شباط ۱۳۱۷ —

ایزلر

-- حریت یولنده --

یورووردم برآز کوچ ، برآز بی حضور
دیکنلك ، چتین ، طاشلی برساحه‌دن :
اوکم بریوقوش ، هپ چاقیل ، هپ‌دیکن :
یورووردم فقط بن ممند ، صبور .

بویول بویله صاعددی بر منبره ؛
جوانب مهابتلی برمقبره .
فضاسنده آل برکونش‌مبتسمدی ...

مبشر آدیملرله ایتدم مرور
دهمین مضطرب کچدیکم ساحه‌دن ؛
یولم عینی شی : هپ چاقیل ، هپ دیکن ؛
یورووردم فقط بن مبشر ، وقور .

کچردم باصوب بر طاقم ایزلره ؛
ایکیلدم ، بر آز دقت ایتدم یره :
او ایزلر بنم ، هپ بنم ایزلرمدی .

۲۱ شباط ، ۱۳۱۷

دون کیجه

ساحل ظلام ایچنده ؛ طوکوق بر پارلتی وار
یالکز شو بر قاچ أوده . برآزدن سینر ، باتار
اونلرده ، هپ قارا کلق اولور . بر قالین نقاب
اورتر برر برر
کوندوز حیاتنك یوتون أوساخنی... بشر .
بیلمم که هانکی سیئه سندن ایدوب حجاب ،
ظلمتله پرده‌لر اولقای سیاهنی ...

سن ، أی سمایه معکس زیان اولان ده‌کیز ،
قانلرله لاشه‌لرله بولانماز میاهکی

کوندر ، شو پاصلی چهره‌یی سیلسین ؛ بر آز تمیز
بریوزله بلکه بر ایکی کون سوسله‌نوب حیات ،
ایکرنمز آدم اوغلنی کوردکجه کائنات .
کوندەر ، شو طالغه‌لر بیقاسین شین خلقتی ...
لکن خایر ، سنك نه امورك ؟ بو خدمتی
سندن نه حقله بکلیورم ؟.. سن ، کوزل دەکیز ،
حسسز ، وظیفه‌سز ،
هرکونکی انشراحکه طال ؛ چیرپین ، اوینا ، آق ،
صافی کوپوکلرك ، او ایپك صاچلرك ، براق ،
صارسین خیال وروحی ؛ صارلسین ، قوجاقلاسین
خولیای عشق وصنعتی زمرد قاناتلرك !

• • •

بعضاً بو محتشم کیجه‌لر ، سن درین درین
باشلارسك اهنزاز که بر أرغنون کبی ؛
بردن جوانبی
انطاق ایدوب صدا ، دویولورکیزلی بر أنین .

ساحل غنوده کتلهٔ دیجور ، افق عبوس ؛
کوك پر سحاب وظل ، اوکا سن مهبط عکوس

کرکین قاناتلریله معظم برر عقاب
تجسیم ایدن بولوطلر او مواج وپرشتاب
سطحکده پارچه پارچه یوزر ، تیتره‌شیر ، سونر
کوکلمّ صانیر : أمللری ... علوی ، کشاده پر ،
مغرور ، عظیم أمللری قلب حمیتك
پیشنده انتحار ایدییور ظلم وذلتك !

-- قایالر : ۱۲ حزیران ، ۱۳۲٤ --

صباح اولورسه .....

بو مملكتده‌ده بر كون صباح اولورسه ، خلوق ،
أكر بو مملكتك سيسله‌نن شو ناصيهٔ ـ
مقدراتى قوى برألك قوى ، محي
بر اهتزاز تماسيله سيلكينوب شو طوكوق .
شو پاصلى چهرهٔ ملت بر آز كولرسه ... — اوكون
بن ئولەمش بيله اولسەم ، حياته پك ئولكون
بر ارتباطم اولور شبهه‌سز ؛ — اوكون بندن
اميدي كس ، بنى كوتروم وبوش محيطمده
مرارتمله اونوت ؛ چونكه لنك وپژمرده
نظرلرم سنى ماضيه چكمك ايستر ؛ سن

بوتون هویت وعضویتکله آتیسك :
ترنم أیلیور ألآن قولاقلرمده سسك !

أوت ، صباح اوله‌جقدر ، صباح اولور ، کیجه‌لر
طلوع حشره قدر سورمز ؛ عاقبت بو سما ،
بو مائی کوك سزه برکون آجیر ؛ ملول اولما .
حیاته نشئه کونشدر ، ملال ایچنده بشر
چورور بزم کبی ... سز ، أی فضای فردانك
کوچوك کونشلری ، آرتق برر برر اویانك !
افقلرك أبدی اشتیاق وار نوره .
تنور ... عصرمزك ایشته روح آمالی ؛
سیلك بولوطلری ، سیلکك ظلال أهوالی ،
ضیا ایچنده قوشك بر خلاص مشکوره .
امیدمز بو : ئولورسه‌کده بز ، یاشار مطلق
وطن سزکله شو زندان قاراکافندن اوزاق !

- ۸ أیلول ، ۱۳۲۱ -

ماضی ... آتی

ماضی ... اوشیمدی کولکه ایکن شیمدی ذی حیات برجسم اولان ؛ اوشیمدی ئولن ، شیمدی جانلانان موجود ؛ أوت ، اوطالغه ، اوکرداب خاطرات انسان ایچون نه در ؟.. أوت ، انسان که طوغمه دن ئولمکله اوغراشیر ، وبوتقدیره قاتلانیر ، ماضیده برتعینی حائزمیدر ؟.. خایر .

ئولك حیاتی تازه لهمکدر : برئوله سه ك
أفکار اولور : حیات بشر شخص فکرنك
برجلهٔ تکاملی ... هرفکر مشترك

بر صدمه‌در ، اونکله قیملدار بوهیئتك
ذرات بی نهایه‌سی ، ذرات نائمی ؛
کونك ، خلاصه ، فکر بشردر منظمی .

ماضیده قابل اولسه تعین ، بقا ، ثبوت ،
آتی ناصل خیال ایدیلیر ؟.. برذکا شکن
طورغونلق اختناق ماولیله پرسکوت ،
آنجاق تنبت أیلین ، آنجاق پینکلین ،
منسوخ ومنخسف ، متنحنح ، عته لقا
بروارلق ... ایشته چهرهٔ ماضیٔ ذی‌بقا .

ماضی ، او بر معلم ، او بر پیر ، او بر پدر ،
حالك طوتوب سیکیرلی أللدن ، آغیر ، صبور ،
آتی‌یه طوغرو یدمه‌لی ... آتی ، او پرسحر
بر افق محتجب که فیوضاته مهدنور ،
أفکار ایچون سپهر تعالی بیلنمه‌لی ؛
آتی چیقنجه اورطه‌یه ماضی سیلنمه‌لی !

- ۱۸ کانون اول ، ۱۳۲۲ -

جواب

— جنابك يرمكتوبنه —

« باری اولدکمی ، باری سن مسعود ؟ »
دییه صوردك ، نظرلرکده « خایر ،
اولهمازسك ! » دیین فتور آلود
بر تبسمله ... بنجه لایقدر
اولهمازسهق نه سن نه بن مسعود

نه دییوردك باق : آدم أولادی
جانلی بر جیفه ، بر یورور پچتی
صالیه ، یاخود یالان قوصان بر آغز ؛
بر تعضوکه قان ، ایرین یالکز .

قوجامان بر قارین ، کوچوك بر باش :
آز دوشون ، چوقیه ، دائما اوغراش !

قلبی امید وحرصه چاه شئون ؛
حرصی ، امیدی آت ، مضیقهٔ خون .

بینی بر مضطرب جهاز عصب ؛
اونی قالدیر ، قالان چوروك بر قاب .

بر سیگیر پنجه‌سنده هرمیلی ؛
هرکولوش بر تشنج عضلی .

ذلت ، اوستنده بر جلای غرور ؛
دائما آج بر احتیاج عفور ؛

دائما کیرلی ، کیرله‌نن بر أل ؛
دائما آچلاق ، آچلالان بر أمل ؛

دائما زورلایان ، قیران ، ده‌ویرن ،
محو ایدن... صوکره محو اولان بر تن .

بویله بر زهره قارشی سن : « مسعود
اوله‌بیلدم . » دیمه‌کده خولیادر ؛
اوله‌مازسك ؛ او پك ظلال آلود
بر توهم‌که عین رؤیادر ...
اوله‌ماز آکلیان ، کورن مسعود !

— ۷ کانون‌ثانی ، ۱۳۲۱ —

همشیره‌م ایچون

همشیره‌م ایچون

— نینه‌مه : —

بز چوجوقدق ، سنی دفن أیله‌دیلر
بی وفا قوملره بی قید أللر .
او زماندن بری ، مشتاق وزبون ،
نه زمان قبله‌یه دونسه‌م دلخون ،
سنی برمحفه‌ده پویان کورورم :
صوکره قومارده پریشان کورورم .
بر دیکن بلکه دلیل قبرك ،
دوه‌لر بلکه زیارتجیلرك ؛
کیم بیلیر ، بلکه‌ده ، پامال غبار ،
نه دیکن وار ، نه زیارت ، نه مزار ؛

نه‌ده سن ... بنسه بوکون دردمله
سنی ایکلتمکه کلدم ، دیکله .
دیکله هرنرده ایسه‌ك ، هرنه ایسه‌ك :
توز ، بولوط ، روح . ملك ، طاش ، یادیکن :
بونلرك هپسی کریان ایده‌جك
بر جنایت که بو ... جنایت ، کرچك !
بر جنایت که قوانین ، أدیان
قویامش اسمنی ؛ لکن وجدان ،
او یویوك حاکم ، او قانون مبین
ویرییور حکمنی : لعنت ، نفرین !

بو لعنتیله فقط مضطربمی وجدانك ؟
صورك فضیلتی تحقیر ایدن أسافلدن ،
صورك طبیعتی ترذیل ایدن أراذلدن ؛
بو لعنتیله ، أوت ، مضطربمی وجدانك ؟
صورك شو عصمتی تسمیم ایدن او قاتلدن .

زواللی قارده‌شم ! انسان تصور ایتدکجه
صوکنده طوپراق اولان سرکذشت مؤلمکی ،
شو اون‌سکز سنه‌لك دهشت مزاحمکی ،
تحمل ایتمیور ... آرتق بو بویله کیتدکجه
ایچم زهرلنه‌جك یاد ایدوب مکارمکی .

قوشاردی پیش محاسنده دائما هوسك ،
کوچوکلککده هنوز مائل فضائلدك ،
علوقلبه ، علوخیاله نائلدك . . .
أك ابتدا بکا تلقین شعر ایدن سنسك ؛
چوجوقلغکله برابر ظریف وعاقلدك .

ظریف وعاقل ایدك ، دوشمه سه‌ك بوعائله یه
قالیردی بلکه قادینلقده بر بویوك یادك ،
یاشاردی بلکه اونك کولکه‌سنده أحفادك .
سن اینه‌دك ، سنی ایندیردیلر اومزبله یه ؛
سن ئوله‌دك ، سنی ئولدیردیلر ، زوالی قادین !

ئولدیردیلر . . . بو همده بوکون ، شیمدی اولادی ؛
چوقدن کومولدی حسن شبابك ، طرافتك ،
قلبك ، قادینلغك ، شرفك ، استراحتك .
بر آن دیدیکله‌مکدن او خائن یوروللادی ،
بیندك چامورلو طیرناغی آلتنده غلظتك !

طیرناق ، چامور ، طوقات . . . بو سنك قسمتك دکل
أی عصمت مبارکه ، أی حسن ذی حجاب ،

أی خندهٔ طلوع حیا ، بکر کلنقاب ...
طیرناق، چامور، طوقات ... صوکی برعمر مبتهل ،
طیرناق، چامور، طوقات... صوکی محوأبد، تراب!

ألبت دکل نصیبی مذلت قادینلغك ،
ألبت دکل ملکلکك امیدی ظلم وشر ،
ألبت سفیل اولورسه قادین آ لچالیر بشر ؛
لکن بوکون هپ اونلره عائد یغین یغین
أندیشه‌لر ، کدرلر ، أذیتلر ، ایکنه‌لر !

یچاره قاردشم ، أزیلوب بیتدك ، اویله‌می ؟
أك صوکره أزدیلر سنی ، ئولدیردیلر سنی .
بن یقمق ایسته‌دم یاپیلیرکن بومدفنی ،
لکن خطا براقادی : مظلم ، جهنمی
برقوتك ألنده مزهر فقط دنی

برقبراولان محیطکه کوردم نزولکی ؛
جبری، سوروکله‌نیر کبی ایندك آدیم آدیم !
آرقه‌کده بن بوحاله ، بیلیرلر ، چوق آغلادم .
قالدکدی برافقده که حتی افولکی
ایصلاق نظرلرمله اوزاقدن سلاملادم .

بیلمم که شیمدی هانکی تجلیکه آغلاسه‌ق :
برتازه محو اولوب کیدیویرمك ، بوبرکدر ،

محو اولمانك سببلری هپ آیری ضربه‌لر ؛
لکن بوتازه‌نك أبدی عشقه مستحق
برقلب ایکن أزله‌سی... محو اولمادن بتر !

بعضاً فلاکتك‌ده اولورمش خیرلیسی :
قورتولدك ایشته لحظه ده بیك کره ئوله‌دن .
ئولدیردیلر فقط ... بنی یالکز بوتیره‌تن ؛
ئولمك دکل ، بو ئولدیریلش أك قهرلیسی ؛
چکدکلرکله مضطربم أك زیاده بن !

نامکله ، أی وجودینی تذلیل ایدن سفیل ؛
قالدیرطاشندن اولسون او ژنك خجالتی ؛
کولکه‌ك قارارته‌جق بوجبین شهادتی ...
أی قرحهٔ حیاتی اولان ملعنت ، چکیل ،
طوپراقده باری ایکله‌مه‌ین روح عصمتی !

سز طوپلانك باشنده بوقعش مکرمك ،
سز ، أی قادینلغك أبدی اشتکالری ،
أی ضعف وذلتك متوحش بکالری ؛
سز طوپلانك ، وآغلاشه‌لم ... سز ، بوماتمك
أك طوغرو ، أك یاقین ، أك أصیل آشنالری !

— ۱۷ تشرین‌اول، ۱۳۱۸ —

سبس - رجوع

سیس

— ۱۸ شباط ، ۱۳۱۷

صارمش ینه آفاقکی بردود معند ،
بر ظلمت بیضا که پیاپی متزاید ـ
تضییقنك آلتنده سیلنمش کبی أشباح ،
بر توزلو کثافتدن عبارت بوتون ألواح ؛
بر توزلو وهیبتلی کثافت که نظرلر
دقتله نفوذ أیلیه‌مز غورینه ، قورقار !

لکن سکا لایق بودرین سترهٔ مظلم ،
لایق بوتستر سکا ، أی صحن مظالم !
أی صحن مظالم ... أوت ، أی صحنهٔ غرا ،
أی صحنهٔ ذی شعشعهٔ هائله پیرا !
أی شعشعهٔ‌نك ، کوکبه‌نك مهدی ، مزاری ؛
شرقك أزلی حاکمهٔ جاذبه‌داری ؛
أی قانلی محبتلری بی لرزش نفرت
پرورده ایدن سینهٔ مسهوف سفاهت ؛
أی مرمره‌نك مائی درآغوشی ایچنده
ثولش کبی طالغین اویویان تودهٔ زنده ؛
أی کهنه بیزانس ، أی قوجه فرتوت مسخر ،
أی بیك قوجه‌دن آرته قالان بیوهٔ باکر ؛
حسنکده هنوز تازه‌لکك سحری هویدا ،
حالا تیتیرر اوستکه أنظار تماشا .
خارجدن ، اوزاقدن آچیلان کوزلره سوزکون
چشمان کبودکله نه مونس کورونورسك !
مونس ، فقط أك کیرلی قادینلر کبی مونس ؛
اوستکده جوشان کریه‌لرك هپسنه بی حس .
تأسیس اولونورکن داها ، بردست خیانت
بنیانکه قاتمش کبی زهرابهٔ لعنت !
هپ لوث ریا طالغه‌لانیر ذره‌لرکده ،
برذرهٔ صفوت بوله‌مازسك ایچریکده .
هپ لوث ریا ، لوث حسد ، لوث تنفع ؛

یالکز بو... ویالکز بونك امید ترفع .
میلیونله یارندیردیغك أجساد آره‌سندن
قاچ ناصیه واردر چیقه‌جق پاك ودرخشان ؟

اورتون، أوت، أی هائله... اورتون ، أوت أی، شهر.
اورتون ، و مؤبد اویو ، أی فاجرهٔ دهر !...

أی دبدبه‌لر ، طنطنه‌لر ، شانلر ، آلایلر :
قاتل قوله‌لر ، قلعه‌لی زندانلی سرایلر :
أی دخمهٔ مرصوص خواطر ، اولومعبد :
أی غره ستونلرکه برر دیو مقید ،
ماضیلرك آتیلره نقل ایتمکه مأمور :
أی دیشلری دوشمش ، صیریتان قافلهٔ سور :
أی قبه‌لر ، أی شانلی مبانئ مناجات :
أی طوغرولغك محمل أذکاری منارات ؛
أی سقفی چوکوك مدرسه‌لر ، محکمه‌جکلر ؛
أی سرویلرك ظل سیاهنده برر یر
تأمین ایده‌بیلمش نجه بیك سائل صابر :
« کچمشلره رحمت ! » دیین ألواح مقابر ؛
أی تربه‌لر ، أی هربری پرولوله بریاد
ایقاظ ایده‌مزك صامت وساکن یاتان أجداد :
أی معرکهٔ طین وغبار أسکی سوقافلر :
أی هر آچیلان رخنه‌سی بر وقعه صاییقلار

ویرانه‌لر ، أی مکمن پرخواب أشرا ؛
أی قاب قاره طاملره برر ماتم برپا
تمثیل ایدن آسوده وفرسوده مساکن ؛
أی هربری برلیلکه ، بر چاپلاغه موطن
غمدیده اوجاقلرکه مرارتله صوموتمش ،
یللرجه زماندن بری توتمك نه ... اونوتمش
أی معده‌لرك ، زهر تقاضاسی اوکنده
هرذلتی بلع أیلین أفواه قدیده ؛
أی فضل طبیعتله أك آماده ومنعم
برفطرته مقرون ایکن آچ ، عاطل وعاقم ،
هرنعمتی ، هرفضلی ، هپ أسباب رهایی
کوکدن دیله‌ن ذل توکل‌که ... مرایی !
أی صوت کلاب ، أی شرف نطق ایله ممتاز
انسانده شو نانکورلکه تلعین ایدن آواز :
أی کریهٔ بی فائده ، أی خندهٔ زهرین ،
أی ناطقهٔ عجز وألم ، نظرهٔ نفرین :
أی جوف أساطیره دوشن خاطره : ناموس :
أی قبلهٔ اقباله چیقان یول : ره پابوس ؛
أی خوف مسلح ، که خساراتکه راجع
اوکسوز، طول آغزلرده‌کی هرشکوهٔ طالع ؛
أی شخصه مصونیت وحریته مقرون
بر حق تنفس ویرن أفسانهٔ قانون :
أی وعد محال ، أی أبدی کذب محقق ،

أی محکمه‌لردن متمادی سورولن حق ؛
أی صولت أوهام ایله بی تاب تحس
وجدانلره تمدید ایدیلن کوش تجسس ؛
أی بیم تجسسله کلیدلنمش آغزلر ؛
أی غیرت ملیه‌کـه مبغوض ومحقر ؛
أی سیف وقلم ، أی ایکی محکوم سیاسی:
أی بهرهٔ فضل وأدب ، أی چهرهٔ منسی :
أی بار حذرله ایکی قات کزمکه مألوف
أشراف وتوابع ، قوجه برعنصر معروف ؛
أی رأس فروبرده ، که آق پاق ، فقط ایکرنج :
أی تازه قادین، أی اونی تعقیبه قوشان کنج ؛
أی مادر مجـرانزده ، أی همسر مغبر :
أی کیمـه‌سز ، آواره چوجوقلر ... هله‌سزلر ،
هله‌سزلر ...

اورتون ، أوت، أی هائله... اورتون ، أوت، أی شهر
اورتون، ومؤبد اویو، أی‌فاجرهٔ دهر !...

رجوع

خايير ، خايير ، سكا راجع دكل بوتلعينات ،
بوتون بولوم وتألم ، بوابتكاى حيات
حيات ملتى تعذيب ايدن ، محقر ايدن ،
چامورلايان نه‌قدر لوث وارسه هب بردن
قوجاقلامش ، طاشيمش برمحيطه عائددى ؛
اوملعنت كيحه‌سندن اوزاقده‌يز شيمدى .
قاريشدى ليل مصيبت ليال نسيانه ،
آچلدى كوزلرمز برصباح رخشانه .
سن ، أى محيط تجدد ، اولىل منحوسك
سنكله نسبتى يوق ؛ سن شرفليسك ، اولوسك .
نه‌سيس يوزكده نه ذل ؛ بالعكس ، صفا و وقار ؛
طوغان كونش كبى صافى برانفلاقك وار .
أفقلرك بتون أنظارى سنده ، پر حيرت :
بوكون سنك مدنيت ، مسالمت ، صفوت ،
عدالت ايستين آواز حقنو نكله ،
بوكون سنك حركاتك وياسكو نكله
تقرر أيليه‌جكدر حضور استقبال ؛
سنك سلامت فكرك دينك سلامت حال !
كوزل دوشون ، أيى حس ايت ، يا كلما ، آلدانما ؛

نه وارسه طوغرودەدر ، طوغرولق شاشار صانما .
قوش اتحاده ، تعالیبه ، سعیه ، اقباله ؛
فقط اونوتما که یول انتظام مثیتله
یاقینلاشیر ، قیصەلیر ... طوغرو آت آدملرکی ؛
دوشتون : بوکونکی آدیملر حاضرلیور یارینی !
وسز ، أی اوردومزك آنلی شانلی أفرادی ،
سز أی کوزل وطنك برکزیده أولادی ،
سز أی کشاده آلنلر ، کزیده وجدانلر .
سز أی یورکلی ، وآرسلان یورکلی انسانلر !
ایچمده شیمدی نه حسلر ، ناصل تمنیلر ،
نه نشئەلر جوشیور ، بیلسەکز : نه وجدآور
ترانەلر جوشیور ... بونلرك حقیر وکزین
مأللی ، شعری ، سنوحاتی ، روحی ، لفظی سزك :
سزك ، نەوارسه سزك ، هپسی هپسی سزك !

— ۱۱ تموز ، ۱۳۲٤ —

برلحظهٔ تأخر

بر لحظهٔ تأخر

— ٥ تموز ، ١٣٢٢ —

برضربه ... بردومان ... وبوتون بركروه سور ،
برمعشر وضيع تماشا ، خشين ، عقور
طيرناقلريله بر يد قهرك ، ديديك ديديك ،
يوكسلدى غور جوّه باجاق ، كله ، قان ، كميك ...

أى ضربهٔ مبجله ، أى دود منتقم ،
كيمسك ؟ نه‌سك ؟.. بوصولته سائق ، سبب نه ؟ كيم ؟

آرقه‌کده بیك نکاه تجسس ، و سن نهان ،
بر دست غیبی آکدیرییورسك ، رها فشان .

مالك ســـك او ســورت رعدین غیظه‌که
هر پرده حس حق وخلاصك محرکی .

صدمه کله پای قاهری تیترر تغلبك .
أك غره تاج حشمتی صارصار تقربك .

سیلکوب عقود ربقهٔ أعصاری ، أك چتین
بر اویقودن اویاندیرر أقوامی دهشتك .

أی شانلی آوجی ، دامکی بیهوده قورمادك !
آتدك ... فقط بازیق‌که ، یازیقلرکه وورمادك !

طورسه‌یدی بر دقیقه‌جغز دور بی‌سکون .
یاخود او طورماسه‌یدی ، او اکلیل سرنکون .

قانلره بر جنایته پك بکزه‌ین بو ایش
بر خیر اولوردی ، مثلی عصرلرجه کچه‌مش .

لکن تصادف ... آه ، او قویلر منادی ،
عاجزلرك ، زواللیلرك خصم دائمی .

بردن یتشدی محوه بو تدبیر خارقی ،
سوندوردی بر نفسده بو امید بارقی ؛

نقش ایتدی برتهکم ایچون بخت بی‌شعور
تاریخ ظلمه بر یکی دیباجهٔ غرور .

قورتولدی ؛ حقیدر ، آله‌جق شیمدی انتقام ؛
لکن اونوتماسین شونی تاریخ سفله‌کام :

بر قومی چیکنه‌مکله بو کون أکلهنن ....
بر خظهٔ تأخره مدیون بو کیفنی !

ملتقى شرقيي

ملت شرقیسی

چیکنندی ، یتر ، وارلغمز جهل ایله قهره ؛
طوغرانمدی مبارك وطنك باغری سبسز .
برلکده بوکون بوالمیز دردینه چاره ؛
جان قاردشی، قان‌قاردشی ، شان‌قاردشیز بز .

ملت یولیدر ، حق یولیدر طوتدیغمز یول ؛
أی حق، یاشا، أی سوکیلی ملت، یاشا... وار اول !

کل قاردشم ، آننه‌ك سکا محتاج ؛ اوکا قوشمق ...
قوشمق اوکا ، قورتارمق او بی‌بختی وظیفه‌ك .
قارشیکده کوکس باغر آچیق، ئولکون، یاتیور یاق ؛
اونسز یاشامقدنسه برابر ئولش أهون !

هرآن او کوزل سینه‌یی خنجرلیور ایلر ؛
امدادینه قوشمازسه‌ق أکر محوی مقرر .

ظلمك طوپی وار ، کله‌سی وار ، قلعه‌سی وارسه ،
حقك‌ده بوکولمز قولی ، دونمز یوزی واردر ؛
کوز یومما کونشدن ، نه قدر نوری قارارسه
سونمز أبدی ، هر کیجه‌نك کوندوزی واردر .

ملت یولیدر، حق یولیدر طوتدیغمز یول ؛
أی حق، یاشا ، أی سوکیلی ملت، یاشا... واراول !

وقتیله بابالك کیمسه‌یه منت‌می ایدردی ؟
یوق ، قالمادی حاشا سکا ذلت پدرکدن .
دنیاده شرفدر یاشاتان ملتی ، فردی ؛
سیلکین ، شومذلت توزی اوچسون اوزرکدن .

انسانلغی پامال ایدن آچلاقلغی بیق ، أز ؛
بالله یاشامق یرده سوروکلنمه‌که دکمز .

حقسزلغك أنواعنى كوردك ... بومى قانون ؟
أك غملى سفالتلره دوشدك ... بومى دولت ؟
دولتسه‌ده ، قانونسه‌ده ، آرتق يتر اولسون ؛
آرتق يتر اولسون بو دنى ظلم و جهالت ...

ملت يولدر ، حق يولدر طوتديغمز يول ؛
أى حق، ياشا، أى سوكيلى ملت، ياشا... وار اول !

ـ قايالر : ٢٥ حزيران ، ١٣٢٤ ـ

وطن شرقیسی

بزفدایی ملتز ، مردداوغلی مرد عثمانلی یز :
برج استبدادی یقدق ، قهرمانز ، شانلی یز ؛
بروطن، برحق طانیر أحرارز ؛ آرسلان جانلی یز .
جانله، شانله ، أی وطن ، تأبیدکه یمانلی یز ...

جان ده سن ، شان ده سن، هپی سن سك ، یاشا :
أی وطن، أی مبارك وطن ، بیك یاشا !

طوپراغك جوهر، صويك كوثر، بهارك بى خزان ؛
ايشته دنيا : برأشك ، بربكزه‌رك يوقدر ، اينان .
مشفق أولادك بولور قوينكده هركون ، هرزمان
باشقه شفقت، باشقه نعمت ، باشقه قوت ، باشقه جان...

جانده سن، شانده‌سن، هپسى سن‌سك، ياشا ؛
أى وطن ، أى مبارك وطن ، بيك ياشا !

برکفته

— دارالفنون مارشی ایچون —

یوکسلمه‌لی ... آرتق یتیشیر ذلت و ظلمت ؛
پارلاتمالی هر ناصیه بر نیر فکرت ؛
جهل ئوله‌لی ، ظلم ئوله‌لی ، حق‌بوالی قوت ؛
حقك یوزی کولدکجه کولومسر بشریت ...

غفلتلره ، ذلتلره ، ظلمتلره لعنت ؛
سن‌طوغ‌بزه ، سن طوغ بزه ، أی فجرحقیقت !

أی فجر حقیقت ، سکا آزدر بو تحسر ؛
آتی قیلار آنجاق لعاتکله تنور ،
کولسون بشریت ، شو جهنملری سوندور ؛
هرکس أبدی نشئه‌لی ، هرکس أبدی حر...

شرتلره ، ظلمتلره ، ذلتلره لعنت ؛
سن طوغ بزه ، سن طوغ بزه ، أی فجر اخوت !

دارالمعلمين مارشی

فكر اوردوسی‌يز ، مشعل عرفانله مجهز؛
آيات حقيقت اوقونور رايتمزده .
يأسك أبدی خصمی‌يز ، اميد معزز
رهبرلك ايدر مثيت ذی فكر تمزده ...

جهلك ، كيجه‌نك هادمی‌يز ، خادم علمز ؛
فكر اوردوسی، فيض‌اوردسی، نور اوردوسی‌يز بز.

مشحون سحر کوزلرمز وقف تماشا :
منظورمز آفاق تکمل که پر أنوار ؛
مشفق وطن ، أی سینهٔ فیاض ومطر! ،
برکون سنی ألبت کورورز مشرق أفکار ...

فکراوردوسی ، جهد اوردوسی ، عزم‌اوردوسی‌یز بز ؛
جهلك ، کیجه‌نك هادمی‌یز ؛ خادم علمز .

— حصار : ۲۱ تموز ، ۱۳۲۶ —

کتابه

آبدهٔ حریت ایچون ایسته‌نلمشدی .

ایگیل حرمتله زائر ، پیش تعزیزکده هیبتلر ، جلادتلر قوشانمش یوکسه‌لن طاق حیتدر !

ایگیل زائر ، بویر محراب حریت ، بو عالی یر مقدس قبلهٔ اقبال استقلال ملتدر !

وطن بر لانهٔ ادباره دونمش ، تیترر آغلارکن قوشانلر ، قورتارانلر شبهه‌سز شایان منتدر .

أوت ، شایان منتدر ، أوت ، شایان حرمتدر
بوغازیلرکه أك ساطع برر سیمای نجدتدر .

بوکون حریتك ، ملیتك ، ناموس وامیدك
مصون قالدیسه بیل ، زائر ، رها کارك بو هیئتدر .

بو هیئت شانلی بر تمثالیدر حریتك ، تقدیس !
یاشار هر فرد ایچون تقدیس حریت عبادتدر .

— بك اوغلی : ۱۵ کانون اول ۱۳۲۵ —

آونك نصاوير

فضولی

کوزنده شعله‌نما مهر آتشین عراق ،
باقیشلرنده هویدا حزین بر استغراق ،
دهایه ناصیهٔ صافی مرکز اشراق ،
صولوق دوداقلری پرلرزش سرود فراق ...
أثرلرنده بو سودالی چهره‌در ظاهر ،
بوچهره بنجه فضولی‌یه پك مناسبدر .

بو چهره چهرهٔ غم ، چهرهٔ محبتدر ؛
محبتك اوكا تأثیری پر غرابتدر :
سور، وسودیکی هپ درد ، هپ مصیبتدر ؛

صفاسی نشئه‌سی یوقدر ، بوتون کدورتدر .
فضای روحنه برأبر کریه طاریدر ،
کولومسیورسه امین اول که اضطراریدر !

زمان زمان قاپیلیر غملی بر تسلایه ،
طالوب کیدر نظر قلبی لیل سودایه ؛
دوکرسه خاکنه بر سرو نازنین سایه ،
اولور بو روحی ایچون برنشاط بی‌غایه .
بوتون أمللری کوکلندن أیله‌مش ابعاد ،
نه ویرسه‌لر اکا شاکر ، نه قیلسه‌لر اکاشاد ! [*]

لسان حسرتی لکن شکایت أفشاندر ؛
دوشنجه فرقته، عالم کوزنده زندادر ؛
جهانه کلدیکنه آن باآن پشیماندر .
رفیقهٔ سفری برپریٔ کریاندر ؛
اونك پینده کزردائما خرابه‌لری ،
اونك کوزیله هپ آغلار کورر سحابه‌لری .

یوزنده ، شیمدی باقارسك ، امیدلر کورونور ،
نه‌در امیدی ؟ اوبوندنده بی خبر کورونور ؛

---

[*] « ایشم قرا کیجه تاصبح ناله وفریاد ؛
« نه‌ویرسه‌لر اکا شاکر ، نه‌قیلسه‌لر اکا شاد ! »
فضولی

حیاته قارشی نکاهنده برکدر کورونور ،
حیاتی عشقنی تمدید ایچون سور کورونور ...
نه‌وارسه عشق ایچوندر ، اونکله‌در بیدار ؛
برر لطیفه‌سیدر عشقنك خزانله بهار .

أسیری اولدینی حسن خیالپرورده
چکر محاسنه پیشنده برطونوق پرده ؛
بوتون بدایع خلقت کورونسه بریرده ،
دونر قالیر ینه چشمی اوحسن أسمرده ...
اوحسن أسمره مفتونلغی أزلدندر ،
اونك غمیله فضولی حیاته دشمندر .

— ۲۵ مارت ، ۱۳۱۳ —

جناب

خلجانلرله كجن بر كونك آقشامنده ،
مائی بر كولكه لكك سينهٔ آرامنده ،
كيجه‌نك بر أبدی آن سمنفامنده ،
پرسكون ، زمزمهٔ خلقتی كوش ايتدكسه ..

وارسه شاعرلكه روحكله نفوذك ، هنرك ،
طولاشوب نشئهٔ صنعتله كولن ديده‌لرك
چهرهٔ كريه ـ نقابنده حيات بشرك
بر مشرح كبی تشريح نقوش ايتدكسه ...

برشی اکلارسك ، أوت ، بلکه بو سیمدن سن ،
برشی اکلارسك اونك شیوهٔ تقریرندن ؛
یازه‌مام یوقسه جنابك سکا ماهیتنی .

شویله تمثیل ایده‌یم : بر یکی افق مشهود ،
بر سماپارهٔ نودیده‌که هرچشم شهود
کوره‌مز ، کورسه‌ده ادراك ایده‌مز فسحتنی .

— ۱۰ مایس ، ۱۳۱۳ —

ندیم

ندیمی هر نه زمان أیله‌سه‌م تصور بن
کچر شو هیئت رندانه پیش چشمدن :

چیچکله یم بوزولمش رقیق بر سیما ،
رقیق وخنده بلب بر دهان استهزا ؛

دهاسی ، — شیوه‌لی ، آهو باقیشلی بردلبر ، —
اولور او چهره‌یه بوسلریله حسن آور .

بوتون صفیحهٔ وجهنده نشئه پرور ، شوخ ،

همان اوچار کبی آواره بر بشاشت روح .

تن سمینی ، جبین بلند و خندانی
صفای خلقتنك پك فرحلی برهانی .

ذکی نظرلرینك خندهٔ کبودیله
تنور أیلین أجفانی صانکه پرشعله .

سور کوزللری هپ عشق لاابالیسی ؛
طرب یکانه پسندیدهٔ خیالیسی .

ایدر قیافتی آزاده بر مزاج اقرار :
* کمر کسسته ، پرا کنده کوشهٔ دستار .

زوالی ، عالمه پك شائقانه آلدانیور ؛
حیاتی بیتمیه‌جك بردم شغف صانیور .

بوتون هوس ، هوس وابتلا ، غرام وأمل ؛
زمانك ید لهونده منقلب ، مغفل .

ناصل قیروب چیقه‌جق ؟ مشربجه بر حلقه ؛
قاپلمامق نه‌قدر کوچ اوسیل أذواقه !

بوکون بوقصر مفرح ، یارین اوباغ صفا ؛
مسیرلر ، اوقدر خوش بهانه‌لر ... مثلا

آچك شو پرده‌یی : بر بزمکاه نوشانوش ،
منادمین طرب سربسر شطارت پوش .

کنار بحره قورلمش جسیم بر أیوان ؛
اوکنده روحفزا بر حدیقهٔ ریان ؛

کولر عکوس ترنمله سقف زرکاری ،
قلوبه نشئه دوکر سلسبیل دواری ؛

کزر طیور أمل سایه‌کاه تارنده ،
چراغلر دولاشیر صحن لاله‌زارنده .

سکونلو برکیجه‌نك افق نائمنده قمر
بونشوه‌زار بهشتی‌یه عرض حسرت ایدر ؛

آغاچلرك آره‌سندن نکاه رشك أثری
قوشوب اوپر متبسم ، کشاده سینه‌لری .

بویانده هاله نما تالی پوللو برجولان ،
اوبرپریٔ طربدرکه رقص ایچنده نهان ؛

اوتر شویانده نغمپرورانك أك کوزلی ،
دوداقلرنده ندیمك اوکونکی بر غزلی .

کولر ، شاقیر ، باغیرر ، آغلار ، آه و واه أیلر
خروش وجدایله هپ دفلر ، عودلر ، نیلر .

رحیقلر صونولور جوهرین قدحلرله ،
امیدلر ویریلیر عشوهٔ مکررله .

سوزوك نظرلره مستانه دیده‌لر مفتون ،
بر ابتسامی همان قارشیلار برآه درون .

دونر بوعالمك اوستنده، پرشميم خيال ،
حواسه رعشه ويرن برنسيم حار وصال .

پياله ، لاله ، سبو ، نكته ، خنده هپ قاريشيق ؛
بولور اوكنده هوس محفل اميدى آچيق .

تصادم أيليه‌رك موجه موجه حسيات ،
بوجوشمك بوغولور اورطه‌سنده فكر حيات !

نديم ، اوبر يكى دمسازه همدم خرم ،
* چكوب وساده‌يى، قيلمش كلاه كوشه‌يى خم ،

قيريق دوكوك دم اورر محرمانه سودادن ؛
ميان بزمه‌ده برحرف شوخ آثار آرادن .

ظريف برسوزى ، برنوشكفته مضمونى
يرندن اويناتير أيوان خنده مشحونى ...

نديمك ايشته لقاى حيات فانيسى ؛
نديم ، او شعرمزك چهرهٔ جوانيسى !

— ۱ تموز ، ۱۳۱۳ —

استاد اکرم

بلند ناصیه سیمای ذی وقار دها ؛
کزیده هیکل روح‌الادب که صدرنده
وورر شفقزده برقلب سرمدی هیجان .

لسان قلبی اوقور برنشیدهٔ کریان
که أك فرحلی ، أك آسوده موج سطرنده
درین درین دوشونور ، برملال مستثنا .

بوتون غموم بشر دوش احتساسنده ؛
حیاتی برمتفکر خزان صباحی کبی
رقیق سیسلرك آلتنده پرسکون ، بی‌خواب .

خزان صباحی قدر مست کریه بر مهتاب
شب خیالنی اوقشار ، پری جناحی کبی ،
بر اهتزاز منورله هر تماسنده ...

سور تفکری ، دمساز بی‌همالی اودر
لیال تار ملالنده، لال ومستغرق ؛
اونکله طی‌ایدر آشوبکاه ناسوتی ،

اونکله سائر اولور خلد زار لاهوتی ،
اودر حیاتی تلذیذ ایدن برآز آنجاق ؛
ندیم روحی اودر ، محرم خیالی اودر ،

براحتشام نزاهت لب خطابنده
تکلماته بر نکهت نجیبه ویرر ؛
بونطق پاك‌ایله أیلر عقولی استجواب .

یاشار غدای کمالیله برجهان شباب ؛
کمال صیتنی تأیید ایچونه کافیدر
شبابه ویردیکی درس أدب کتابنده .

- ۷ کانون ثانی ، ۱۳۱٤ -

نفعی

بر یاغیز چهره ؛ چاتلمش ایکی خنجر قاشلر ؛
ینه خنجر کبی کسکین ایکی معنالی نظر ...

یاد علویسی خیالمده بو سیمایی طاشیر ،
بنجه نفعی‌یه بوسیمای مهابت یاراشیر .

طبعی صهبا کبی جوش آور مینای مقال ،
فکری عنقا کبی بالارو أطباق خیال .

آچیلیر غنجهٔ الهامی لب حارنده ،
برق اورر شعلهٔ أندیشه‌سی أنظارنده .

آتشین جربزه بر ناطقه آسا کوزلر
جذبهٔ روح شققدارینی تقریر أیلر .

کورونور ، صفحهٔ أمواجه دوشن لمعه کبی ،
آلتنك چین بلندنده او روح عصبی .

باشقه‌در فیض هنر کلك فسونسازنده ،
جانلانیر ، وجده کلیر سوز لب اعجازنده ،

دویولور قعر بیاننده صدای آهن ،
ضرب ششپره چیقان قعقعه مغفرلردن .

عکس آوازهٔ هیجا کبی أیلر اظهار
بر درین غلغله نظمنده خروش أفکار .

صانکه بر معرکه ، بر معرکهٔ جوشاجوش :
صیت ولوال وغا ، ولولهٔ چنك جیوش .

سربسر رعد هیاهای ولهزای صفوف ،
سوبسو برق چکاچاك شررناك سیوف .

حملهٔ صفشکن جانفکن پیل دمان ،
صولت کرز کران ، ضربت شمشیر وسنان .

کوس ونقاره هم آهنك غریو هجمات ،
کوپورور هرکوشه‌دن دمدمهٔ دیو ممات .

نعره‌لر مشته‌زن طبل صماخ کردون ؛
صدمه‌لر ، زلزله‌لر خدشه‌رس قلب منون .

آتیلیر هریانه بیك رخش صواعق پیرو ،
گرد خشیتله دولار کنبد وارونهٔ جو ...

اووخ ، أی معجز أدا شاعر شایسته غرور ،
ایکلیور نای بیانکده نوای منصور .

آ کلامازلر اوتهور ، اوشکایات یچون
دخل ایدنلر سکا فریاد مباهاتك ایچون .

صیغمامش صدر پلتکانه‌که قلب شیرك ،
یتمه‌مش قدرتکه شهرت عالمکیرك ،

اویله ، برنهر معظم کبی جوش ایتمشسك :
فقط أیواه ، چوراق یرده آقوب کیتمشسك !

سکا برباشقه زمین ، باشقه زمان لازمدی ؛
سکا بر عالم لاهوت نشان لازمدی .

— ۱۱ کانون ثانی ، ۱۳۱٤ —

حامد

آچیق برجبهه ، مونس برنظر ، برفطرت محرم ...

فضای بی تناهییله ، أبحار و جباليله ،
فروغ شوخ أسحاريله ، ظلمای ليالیله ،
بوتون وولقانلريله ، برق ورعد پرجلاليله ،
شئون رنكرنك انشراح وانفعاليله
اوفطرت پرغرائب برتجليكاه ، برعالم .
طبيعتدن بويوك بر عالم كليت أضداد :

اوچار بال خیال آچمش حقیقتلر سماسنده ؛
اوقور أشعار علوی برلب ساکت هواسنده ؛
طورور برمبهمیت أك جلی طلعت لقاسنده ؛
کزر طیف مقابر ، روحلر ظل رداسنده ؛
کچر هنکامه‌لر ، مسعود ومظلم ، شاطر وناشاد

معلا بر درینلك شعر حامد ، شعر وجدآور ...

دها ، أی نیر أسراری فسحتزار الهامك ،
سنك پیشانیٔ حامدمیدر أورنك آرامك ؟..
کولر ، أی داهیٔ أعظم ، سرك فوقنده أجرامك ؛
اولور مشهودفکرم یاده کلدکجه بویوك نامك :
درین بر جولاهوتی ، کنیش بر ضربهٔ شهپر

— ۲۲ حزیران ، ۱۳۱۵ —

آونگ شهود

آونك شهور

- ١ -

جامد نظرلريله ، صوغوق چهره‌سيله قيش
آيرلق ايستيور ، فقط آيرليور كبى ؛
ئورتر ، آچار ، باقار ، ينه ئورتر سحابى ...
برچوق سورر بورنك تردد ، بونازلانش .

قوشلر ، زواللى ياوروجغزلر بوجلوه‌دن
سرسمله نير ، تحصن ايدرلر صاچاقلره ؛

هرلحظه برتحول باردله منظره
برلحظه اوکچه آلدانه‌رق انکشاف ایدن

أزهاره دهشت آور اولور ؛ شیمدی مبتسم
برنظره ، شیمدی کریه‌لی برچهرهٔ ملال ؛
برآن فرد ایچنده مسرت وانفعال .

چرکین دکل ، فقط آجی بریوزکه مرتسم
أك نازلی خطلرنده خشونت علائمی ...
خیرچین ، سکیرلی برقادینك حال دائمی .

- ٢ -

چیچکلی برداله قونمش قاناتلی برخولیا ...
قلم ، بهاری بو تصویر ساده نقشیله
خلاصه أیله‌مك ایستر ؛ وناکهان پیدا
وریقه‌لرده‌کی شرمنده برتحاشیله
ایدر بو جرأت آواره‌سندن استحیا .

حقیقةً اونه هنکامهٔ تجددر
که داللریله سماسیله قوشلریله بوتون
شوکهنه طوپراغی ترویح ایدر ؛ قیشك دها دون
أللنده خیرپالانیرکن ، باقارسکز که بوکون
برانبساط مزهرله هپ طبیعت پر .

صولر آفار ، قوزولر اویناشیر ؛ صفاسندن
حیات رقص ایدییور ظن ایدرسکز ؛ أسحار
اولور تلأ لؤ باران ایچنده خنده فشان ...
بو ابتسام ایله کویا ، شکفته روح بهار ،
لبنده بر صاری نیلوفرك طوغار نیسان .

- ٣ -

مایس برکویلو قیزدر؛ صاف ودلبر ، شوخ وسوداکار؛
چیچکلر ، قوشلر أطرافنده فوجافوج ورنکارنك :
چیچکلر خنده‌سندن سرپیلن ألوان رونقدار ،
طیور آواز شوقندن اوچان أرواح ذی‌آهنك .

منور نرکس چشمانی خندان طراوتدر ،
معطر سنبل کیسوسی تالان شطارتدر ،
مزهر سینهٔ عریانی لرزان محبتدر ...
مایس بر کویلو قیز ، بر شوخ فتان طبیعتدر .

مایس برکویلو قیزدر ، صاف ودلبر ، شوخ وبی‌آرام ؛
طوغوب ، کلچین اولورکن ژاله‌لر صبح بهاریدن ،
سونر بیچاره ، أك پارلاق دم شوقنده بر آقشام ،
أکینلر أك مذهب رعشهٔ عشقیله تیتررکن .

- ٤ -

آلتون باشاقلی تارلاسنك بر کناریني
تزیین ایدن آغاچلرك آلتنده ، بی خبر ،
طالمش تخیله ؛
مسعود کویلو ! ناصیهٔ پر غباریني
اوقشار بر انجلاکه ، بهیمی وخنده‌ور ،
بکزر توکله .

کل ؛ سوکیلم ، سنکله بو مظلم حظیره‌دن
بر لحظه‌جق فرار ایده‌لم ... باق ، تفرجه
شایسته هرطرف .
« مسعود کویلولر ! » دییه اولسون ترانه‌زن
کلدکجه قارشیمزده أکیلر تموجه
پرنشئهٔ ، پر شغف .

- ٥ -

مائی یلدیرمه‌سنك یکلرینه
سیله‌رك آلتنی ، یورغون آرغین ،
کزینیر تارلاده بر کویلو قادین .

خوشه‌چین اولغه چیقمش ، بللی :
سمت رأسنده کونش پر فوران
ایدییور نشر شعاع نیران .

أکیلوب طوغروله‌رق فاصله‌سز
طوپلیور قوت معیشت یردن ،
طوپراغك ویردیکی نعمتلردن .

کاه بر نظرهٔ شفقتله باقار
زوجنك غیرت غولانه‌سنه ،
قیزینك نشئهٔ طفلانه‌سنه .

بو سعادت اوکا کافی کورونور :
بر قوی عائله ، بول بر محصول ؛
باشقه شی فکرینی ایتمز مشغول .

او کوچوك عائله‌در بسلیه‌جك
عالمی برسنه انعامیله ،
تحفهٔ کمتر اقدامیله ...

بنجه تمثالی بودر تموزك :
مائی یلدیرمه‌لی بر کویلو قادین
چالیشیر تارلاده ، یورغون آرغین .

- ٦ -

سنبلی بر هوا که مست رکود ؛
طوریبورکن محیط ونا محدود ،

آمی بر حسله صانکه رعشه‌لنیر .

خسته بر نغمه ، بی مجال صعود ،
دوکولور قطره قطره ، أشك آلود ؛
بوسونن
نفس واپسین موسمدر ...

بو صولوق نغمه دیرکه : « أی بی سود
« عمر نالنده ، کچدی فصل سرود ؛
« سن قدوم بهاری بکلرکن
« یاز وداع حیات ایدوب کیدییور ،
« سنی دست خزانه ترك ایدییور ! »

- ٧ -

نه زمان زرد ومحتضر أیلول
ایتسه کریان بولوطلریله حلول
آغلاتیر یادمی بو شعر ملول ،
بن بو تشبیه زاری پك سورم :

« بر قیزك حین ارتحالنده
« طولاشان خنده‌یی جمالنده
« آکدیرر حالت زوالنده ...
« آه ، بن صوك بهاری پك سورم ! »

- ۸ -

صولوق یاپراقلی برنخل خزانك
پریشان ظل حسرت پرورنده
اوطورمش ؛ بللی بر حس نهانك
بوتون أکداری وجه دلبرنده ؛
آرار برشعر کریان دفترنده .

موافق موقعك حزنیله حالی :
برآز صولغون ، برآز مخمور سودا ؛
دوشـن یاپراقلرك راز ملالی
نمایان جبهۀ صافنده کویا ؛
نمایان جبهۀ صافنده خولیا .

- ۹ -

دونر آواره‌سر تهزیز باد پرتهورله ،
مشابهدر برر پروانۀ سکرانه یاپراقلر ؛
قیریق دللر ، بوزولمش آشیانلر هپ تحیرله
خزانك پنجۀ قهرنده وقف اغبرار ، آغلار .

قیشك جامد نکاه لرزه‌بخشاسیله رنجیده ،
آرار بیچاره قوشلر برملاذ نوبهاری‌یی ؛
اوزانمش ، خسته ، عریان ، بستر سنکین خاکیده ،
آرار جسم طبیعت بر شفا ، برفیض ، برمحیی !

- ۱۰ -

هریر بیاض : لفافهٔ أمواتی ا کدیرر
یکپاره بربیاضلغك آلتنده نعش خاك ؛
یکپاره بربیاضلغك آلتنده رعشه‌ناك ،
هرشی ختام هائلهٔ برفه منتظر .

کویا بوانتظارك او رنك سکونیدر ...
برقاچ — نظیر طیف عدم — زاغ بدنکاه
تشکیل ایدر بوصحنه‌ده برتودهٔ سیاه ؛
بونلر قیشك نمونهٔ راز درونیدر !

- ۱۱ -

ینه قار ... بر سکون جامدله
ینه هریر ملول و موت‌آلود ؛
بر طونوق پرده ، برنقاب عنود
صاقلیور چهرهٔ سماواتی
بشرك چشم ابتهالندن ؛
بشرك نظرهٔ مناجاتی
تیتریور بر هراس باردله
او طونوق پرده‌نك ظلالندن .

ایشته عریان و زار و مستغرق
ایکی تمثالی فقر مشئومك ...

— هریانندن شو لوح مغمومك
آقیور طالغه طالغه رنك ممات ! —
ایکی عاجز قدید لرزنده ،
ایکی مطعون شکوه‌کار حیات ،
چاتلامش آللریله یوقلیه‌رق
آرییورلر حیاتی مزبله‌ده .

- ۱۲ -

موسم وداع ایدر کبیدر ، زار وبی مجال ؛
صوك لرزش جناحی دوکر خاك نائمه
قارلر ، امیدلر ؛
سیلابه‌لرله شرحه لانیر سینهٔ جبال ،
هرشرحه بر بهار حیات احتوا ایدر .

هرموسمك سقوطی اولور باشقه موسمه
برمنبع نما ...
باقدقجه بن ظهور و سقوط مواسمه ،
أی طالع بشر ،
بیلمم نیچون تألم ایدر ، آغلارم سکا ! ..

أُسكي شهلر

١٣٠٤ — ١٣١٢

أسکی شیلر

صولغون بکیزلی ، یوینی یوکوك ، توزلو بر دەمت ؛
اوستنده بلکه اون سنەلك ژنك حزنی وار ...
بر کیمسەسز چوجوق کبی ، محتاج مرحمت ،
قارشیمده تیتره‌یور : « بنی محو ایتمه ، باغلا ، صار ،
« بر حفرهٔ سکونته آت لیل قلبکك ؛
« بن ماضیٔ شبابکك أشعاری‌یم سنك !.. »

بیچاره أسکی خاطره‌لر ، محو ایدرمی‌یم
بن محوه مقتدر بیله اولسەم یوکون سزی ؟
لکن زمان ، زمان ، او هیولای منتقم
ماضی‌یه قلب ایدوب کچه‌جك یوسیوتون سزی ؛
بن آرقه‌کزدن آغلارم آنجاق ، و پر کدر
نظم أیلرم زواله آغلار نشیده‌لر .

— ۱۲ تشرین اول ، ۱۳۱۵ —

آشیان پدر

ینه دون کچدم ، آه بیك حسرت ،
آشیان پدر جوارندن ...
قالدی جسم اوکنده بی حرکت ،
چوکدی قلب حزینه بر ظلمت ؛
او نه حزن مهیب محویت :
بر صفا آشیان پرفروتاب
اولمش آرامزار بوم و غراب .
بکزییور خوابکاه أمواته
حالی سقف کیاهبسته سنك ؛
آهیدر ، یوکسه لیر سماواته

اوسکوت آن خوشگذشته‌سنك .
طیشی همرنك اغبارمدر ،
ایچی همحال قلب زارمدر ؛
بونده هر گوشه بر مزارمدر !
بوطربکاه ... یوق ، بوجای سکوت
که طورر پرمهابت ومبهوت ،
که پریلر چیقار غبارندن ،
که خیالات ایز جدارندن ،
که اوچان نشئه‌لر جوارندن
خاك اولور قارشیسنده عارندن ؛
رقت آور نمونهٔ ناسوت !
صانکه پیشمده بر یغین تابوت
لرزه بخش دل و خیالمدر ،
موجب شدت ملالمدر ،
متجسم مأل حالمدر ...
ایدییور هردرخت عریانی
شدت روزکاردن فریاد ؛
بر نهال شکسته أغصانی
بکا ایتدیردی حال وشانی یاد ...
کچمه فکرمدن، أی امید وصال ،
نوردن انکسار ایدر بوظلال ؛
بن ظلالله قالق ایستیورم ،

انفعالله قالمق ایستیورم ،
بو ملالله قالمق ایستیورم ؛
پك موافق بوکون بو حال بکا ،
بن بو حالله قالمق ایستیورم !

گچمشده

ماضی‌یه عطف ایدوب نظر انفعالی
کورمکده‌یم ظلام خزان ایچره حالی .
ماضی دم بهاریدر أیام عمرمك ،
سرمایهٔ صفاسی اودر جام عمرمك .
ماضیده قالدی هپ او منور صفالرم ،
بیهوده شیمدی اونلری یاد أیلر آغلارم .
یادگله چشم حسرتی یومدقجه کاه کاه ،
ای آن خوشگذشته ، کولومسر طوررسك ، آه !

بیلمزمیسك که عاشقیم بن خیالکك ؟
قابلمیدر اعاده‌سی ، بیلمم ، وصالکك ...

بچاره بن ، بوکون یئه وقف تأثرم :
ماضیه طوغرو اوچدی نکاه تحسرم ؛
کورمکده‌یم اوکلشنی کیم غرق آب وتاب
برغنچهٔ سفیدی اونك خندهٔ شباب .
کچمشده‌در نه‌وارسه طربدن ، سروردن ؛
ماضی ، اوبرجهان ایدی هپ رنك ونوردن .
أیلردی هرنظرده تجلی سعادتم ،
کلرنك ایدی نه‌کورسه عیون مسرتم .
ایواه ! شیمدی هرنه‌یه باقسه‌م سیاهرنك :
بچیده نظرکاه ملالمده برنهنك ...
هردم صباح اولان اوکوزل کونلرك بولیل
آقشامیدر که أیله‌مز آرتق صباحه میل !

شعر پریشان

حیاتك هرزمان بیزار حال اطرادندن ،
وجودك دائما مضطر قیود بی‌عدادندن ؛
سیلنمش چهرهٔ مقصود چشم اعتمادندن ؛
کچر ماضی کبی حسرتله استقبال یادندن ؛
قیلار صبح ومسا فریاد شام وبامدادندن ؛
کدر برلحظه آیرلماز دل سودا نهادندن ؛
بولور آنجاق صفا کوکلنده عشقك ازدیاندن ،
کوزل برچهره‌نك ، یابر حزین شعرك مفادندن ،
جوشارکن بر دم اول نالش هجران فؤادندن

باقارسك ، مشكی آن وصالك امتدادندن
لیال شبهه‌نك عاجز ده امحای سوادندن
دیلر مهر حقیقت شعله‌ریز اولسون مدادندن ؛
تجسم أیله‌مش عجزك أمله اتحادندن ،
ظهور ایتمش ، خایر ، شوریده بر قلبك رمادندن ...

شو تصویر ایتدیکم حلقت بنم منطوق حالمدر ؛
بو بر شعر پریشاندرکه معناسی مألمدر .

اکتراب

کردابلر آچار اوکمه بر درین سراب ،
روحم سحابه‌لردن آلیر شمهٔ تراب ،
تخریش ایدر صماخمی بیك نوحهٔ غراب
بکزر عذاب قبره نهانی بر اضطراب ؛
کوکلم خراب ، جسم نزارم قدر خراب ...
مدهش ، مماتدن بیله مدهش بو اکتراب !

باد سمومی یاقدی نهال ثباتمی ،
ریك روانی بوغدی امید نجاتمی ؛
دشت جحیمه بکزه‌تیرم کائناتمی

هپ غرقهٔ بلا کورورم بن حیاتمی ؛
کردابلر آچار اوکمه بردرین سراب ...

مدهش ، مماتدن بیله مدهش بوا کتراب !

توحیش ایدوب خیالمی برلیل غمنثار ،
حسرتله أیلرم سحر موته انتظار ؛
مظلم ضیالریله ، دیرم ، قیلسهم استتار !
چشمم ستاره‌لردن آرار ظلمت مزار ،
روحم سحابه‌لرده آلیر شمهٔ تراب ...
مدهش ، مماتدن بیله مدهش بوا کتراب !

کاهی اویوب هوای دل بیقرارمه
چیقه‌م‌ده شویله قیرلره ، باقسهم جوارمه :
هپ سرولر وورر نظر اغیرارمه ،
طاشلر صوغوق صوغوق دیکیلیر رهگذارمه ،
تخریبی ایدر صماخمی بیك نوحهٔ غراب ...
مدهش ، مماتدن بیله مدهش بو اکتراب !

سندك بر آز تسلیٔ وجدانمه سبب ،
أی نور دیده ، سن‌ده کدرنا کسك بوشب ؛
کیمدن ، ناصل ، سعادتمی أیلهیم طلب :
حائل أنین قلبه جکر کاه بر تعب ،
یکسان عذاب قبره نهانی بر اضطراب ...

مدهش ، مماتدن بیله مدهش بوا کتراب !

طبعمده بر کلال که بگزر شبابته ،
روحمده برملال که بگزر محبته ،
قارشیمده برجمال که بگزر خیالته ،
فکرمده بر خیال که بگزر حقیقته ؛
کوکلم خراب ، جسم نزارم قدر خراب ...
مدهش ، مماتدن بیله مدهش بوا کتراب !

صبح بهاران

هوا لطیف ، دکز را کد ، آسمان مخمور ؛
تموج ایتمه‌ده بر بر ظلال تنهایی ،
نشیمن چمن اوستنده وقف حزن وسرور ،
سحرده سیره قویولدم سمایی ، صحرایی ...

بر آفتابرخك برقع جمالی کبی
خفیف بر سیمه هپ کائنات مستغرق ؛
او ذی نقاب جمالك فروغ عالی کبی
نکهفروز ایدی أنوار لاله رنك شفق .

صباح وقتی دم رقت طبیعتدر ؛
سکوت حاکم مطلقدر اول زمان دهره ؛
صباح وقتی ، او بر آن ذی لطافتدر ،
لطیفدر نه‌یه باقسه‌ك : سمایه ، بر نهره ،

اوچان طیوره ، آچان دلربا شکوفه‌لره ،
— شکوفه‌لرکه برر خندهٔ مزهردر ، —
سحابه ، شبنمه ، حتی اوقطرهٔ کهره ...
لطیفدر نه‌یه باقسه‌ك ، لطیف ومعبردر .

بو اغبرار لطیفك سرایتیله کوکل
نه‌لر تخطر ایدر نشوه بخش وکریه فزا ؛
سکوت موقعی تعدیل ایدنجه بر بلبل
ترانه‌سیله یورکلرده جوش ایدر سودا .

صبا کچر ، اوکا هپ سروفرو قیلار أشجار ،
صبا که اوقشامه‌دن کچمز آشیانه‌لری ؛
نوازشیله طراوتله‌نیر بنات بهار ،
بهار قیزلریدر دوندورن جنانه یری .

أوت ، بو خاکی ، بو لیل سیاهی تنویره
شکوفه‌لر ، او معنبر نجوم کافلدر ؛
کلیرمی صفوت علویه‌سیله تصویره
بو صبح تازه‌که پر فیض وبی معادلدر ؟..

بوصبح تازه ، شو نوباوه زهرهٔ دلبر ،
شو یاورو قوش ، بونهال ظریف نوپیدا ،
بوتون بو منظره اول مهلقایی عرض أیلر
ظلام ایچنده ، ظلام وسکوت ایچنده بکا .

اونك فراقی اولورکن ایچمده زهرأفشان ،
ناصل کورر کوزم آثار فجری شوق آلود ؟
بورنکارده اونك رنکیدر باقلسه عیان ،
بورنکارده اونك رنکیدر فقط نابود !

شو بر ستاره‌که افقك یکانه زینتیدر ،
غریب حزن وسکونتله چارپیور نظره ؛
کچن لیال صفانك اوچشم حسرتیدر
که‌دوردن نظر ایتمکده عالم سحره ...

نه‌وار تحسره شایان فقط شو عالمده ؟
بنم بو کون اونی تقدیره اقتدارم یوق .
هزار غنجه صولار هرنفسده ، هردمده ؛
بنم‌ده صولدی کلم ، غنجه‌م... آه ، دردم چوق !

اوهر نفسده صولان غنجه هر نفسده آچار ؛
فقط بنم کلم آچماز ، او بر غریب چیچك ...
کلیر بهار ، ینه خاکه رنك وروح صاچار ؛
فقط بنم کلم آرتق بهار کورمیه‌جك !

» بم کلم « دیدیکم برملکدی ، بردلبر
چوجوقدی کیم نظر مبهمنده بولمشدم
نه وارسه بردل محزون ایچون نشاط آور ؛
اونك افاضهٔ شوقیله شاعر اولمشدم ،

اونك صفای وصالیله شاعر اولمشکن ،
ناصل فراقنی تصویره اقتدارم اولور ؟
شو آتشین قطرات دموع هپسندن
فصیح ترجمهٔ حزن وانکسارم اولور .

أوت ، بوشعر تر اول مهلقایه عائددر ؛
خایر ، بو ظلمتك اول مهلقایه نسبتی یوق .
لسان حاله باق ، سوزلرم زوائددر ؛
سرشك آلمی سیر ایت که حدوغایتی یوق .

بو حد وغایتی مفقود اولان سرشك ایله بن
خزان بولوطلرینك برمثالیم ، أحقر ؛
زمین ماتمه یاغدیردیغم شو رحمتدن
فقط نه سودم اولور ، آغلامق نه حاصل ایدر ؟..

ناصل صباح ایدی ، یارب ، صبح مغبردی ،
که اوجدی روحی اومهپارنك سماواته ؛
وجود نازی ، که صفوتده روحه بکزردی .
براقدی بزلری جانسز ، قاریشدی أمواته .

قاریشدی خاکه ، بن آرتق نه سویله‌سه‌م بی‌سود ،
لطائف سحریدن لطیف اولان اووجود ؛
او کیتدی ، بن قاله‌بیلسه‌م‌ده نیله‌یم مسعود ؟
ویررمی فائده هجرانه ، آه ، آه وسرود !..

طلوعه قارشی

أی شمس منیر ، کیم ظهورك
تنویر ایله چهرهٔ حیاتی
پر خنده قیلار شو کائناتی ؛
اولدقجه لقای پر غرورك
قعرنده نهان شب حضورك
ماتملره غرق اولور طبیعت .
کاه آلسه‌ده انجلا قردن
کوندوزلره دونسه تاب وفردن ،
حالی اولهماز ینه کدردن ،

پارلاق کوره‌م شبی سحردن :
أفکارمی سوندورور او ظلمت !
بر کره باتوب‌ده مهر تابان
قالدیغه او شعله شعله ألوان
یکپاره قارالتیدن عبارت ؛
کویا چکیلیر اوکمدن أفلاك ،
مقبرلردن نشان ویرر خاك ...
لکن ینه ، أی ملیکهٔ روز ،
دیدارك اولونجه طلعت أفروز
آفاقه سرایت جمالك
أکدارینی محو ایدر ظلالك ؛
قاپلار او دم أرضی آسمانی -
بر ولولهٔ حیات فانی ...
فانی بیله اولسه ، موته نسبت
ألبته حیات بر سعادت ؛
هر صبح صفاسی کائناتك
بر جلوهٔ شوقیدر حیاتك :
قوشلر اوتوشور ، اوچار ملکلر ،
چاغلار دره‌لر ، آچار چیچکلر ؛
جانلانمق ایچون بوتون شو عالم
سندن دیمك التفات بکلر ؛
أی شمس ، أی کوکب معظم ،
سن دیدهٔ روشن بقاسك ؛

فیض نظرك قیلار ، مسلم ،
احیا بو خرابه‌زاری هردم ؛
بر منبع شعاعهٔ صفاسك ،
أیلر شوقك جهانی خرم ...
أزهارینه عکس ایدرده نورك
بر قبری‌ده کولدورر سرورك .

طوقوندك حسمه ...

طوقوندك حسمه ، أى شب ، يـنه حال حزينكله ،
خراب ايتدك بنى علويت سودا كزينكله .

سن ، أى أبر منور ، انجلابخشاى وجدانـك ؛
منور سازجان ، ظلمتكداز قلب ويرانـك .

سن ، أى نجم مزهر ، پرتو أفروز خيالمسك ؛
انيس وحدتمسك ، حصه‌دار انفعالمسك .

سن ، أى ماه ، أى معلا منبع علويت سودا ،
قيلارسك قلب مفتورمده شوق اعتلا پيدا .

نظر مستغرقکدر ، أی محیط کبریا وسعت ،
قالیر پیشکده فکر بیقرارم غرقهٔ حیرت .

شکایت سندن ، أی مرغ هوادار وفغانپرور ،
که فریاد حزینك دلده ایقاظ ملال أیلر .

نه‌در ناله‌کده اول تأثیر کیم روحه مغالبدر ،
سکوت محزن موقع قدر آرامی سالبدر ؟

آرار جسم ضعیفك سوبسو بی‌تاب أنظارم ؛
بوشب بیلسه‌م سنی تنظیر ایچون‌می بویله بیدارم ؟

ایدر تعقیب فکرم بالکی هریانده ، هریرده ،
فضای نور پرورده ، ظلام سبز مشجرده ؛

فقط ، الله ایچون کس نوحهٔ فریاد بخشا کی ،
براق ساکن خیالاتمله بن خاطر پریشانی !..

چیچکلر ایچنده

شعری سمایه بکزه‌تیر ، أیلردم احتراز :
پروازه قابلیتی یوقدی خیالمك ؛
عشقك کتیردی روحمه برطاتلی اهتزاز ،
طویدم اودم تحرکنی شاهبالمك .

اولقدەیم اوشوق ایله آرتق ترانه‌ساز ،
آهنکی شعری آکدیریریور هر مقالمك ؛
أیلر حزین کوکلمره تودیع راز ناز ،
بر نازنین بلاغتی وار انفعالمك .

سنك خلاصه ملهم فیضم جهانده ، سن ؛
هپ نفحهٔ لطیفهٔ عشقکدر أیله‌ین
ساحلرسیده موج پریشان شعرمی .

بر ابتسامك اولدی مؤدی سنوحنه ؛
اویسون قرارکاهی ، دیدم ، طبع شوخنه ؛
مزج أیله‌دم چیچکلره عنوان شعرمی .

أشعار محبتدن

حياته رغبت ايدرسه‌م سنك يوزكدندر ،
بو دامكاهه سنك صاچلركله مربوطم ؛
فلكده نور كوررسه‌م سنك كوزكدندر ،
محبتكله بو زندان غمده مضبوطم .

بقای عشقكی كاهی تأمل أيلرده
ديرم : « فنا بولهماز ، كائنات باقيدر ! »
سنكله قاتلانيرم بن بو چاره‌سز درده ،
ديرم او شوق ايله حتى : « حيات باقيدر ! »

باقوب جمالکه بردم یومنجه کوزلری
شهابلر اوچوشور منظر سیاهمده ؛
یاقار فروغ نکاهك ظلام أخترمی ،
یوزك کونشلر آچار پیش انتباهمده .

معیشتك او تقاضای جانکدازندن
قاچار ، أمین اولورم آشیان عصمتکه ؛
بخار نشئه یه غرق اولق احترازندن
ملال یوکلهمز آسمان عصمتکه .

أللك ألمده ، صاچك تارمار سینهمده ،
کوزم کوزکده ، لبم لعل کلفشانکده ...
قیلار بو حال ایله عمرم قرار سینهمده ،
کلیر تزلزله روحم سربسانکده !

ترنم

چوجوقدك سن ، اوحالك بر زمان چيقماز خيالمدن ؛
ملكدك ، چيرپينير يادمده هردم عكس پروازك .
نه‌دملر كچدى ، باق ، حالا او طفل دلستانسك سن ؛
كچن سور صفانك عكسيدر كوشمده آوازك ...

چوجوقدك ، بر ملكدك سن ؛
سن ، أى معشوقهٔ فكرت ؛
بولور ألآن
دل نالان
كل حسنكده بر نكهت
صباوتدن ، اوجنتدن !

صباوتدن ، او جنتدن بری چشم آشنایز بز ؛
أزلدن بلکه روحم عاشق روح لطیفکدر.
نه آکلاردم محبتدن ، وفادن آه بن سنسز ؟
اولوردم ، کیم بیلیر ، حتی بقای روحی‌ده منکر ...

چوجوقسك سن ، ملکسك سن ،
سن ، أی معشوقهٔ فکرت ؛
بولورألآن
دل نالان
کل حسنکده بر نکهت
صباوتدن ، اوجنتدن !

شکوفهٔ یار

بر غنجه طورر قدید ومغبر
بردفتر سانحات ایچنده ؛
بیکلرجه أمل ، هوس برابر

رنك سیه ممات ایچنده ؛
سسسز سسسز کچر حیاتی
برولولهٔ نکات ایچنده .

ا کلارمی عجب اوترهاتی
جوشدقجه صحایف أثردن ؟..
عشقك بکا خوشدر التفاتی

برغنجه‌ده بویله صاف وروشن ،
ممکنمی تغیر مألك ؟
صولسه‌ك ده کوزلسك ، أی چیچك ، سن !

یوقدرکه آتلق احتمالك :
حالا اوزرکده‌در نکاهی
یارك ، او فرشتهٔ خیالك .

آچدقجه شو دفتر سیاهی
بر یوز کورورم که محتجبدر ،
هپ سنك اونك ظهور کاهی .

بعضاً او ظلاله منقلبدر ،
لکن اونی سن ایدرسك اخطار ؛
هر دم بو سبیله منجذبدر

روحم سکا ، أی شکوفهٔ یار !

سودای شعر

حزین ، فقط نه کوزل بر صدا شو دیکله‌یکز ...
.نم بو شب ینه علوی بر انفعالم وار ؛
کوزل ، فقط نه حزین پر سکون اولان شو دکز...
.نم بوشب ینه پك رقت خیالم وار ؛
.نم بوشب ینه شاعرلکم ، او حالم وار .

نظر ربامی دیسه‌م دیدهٔ سیاهکدن ،
آمان نه طاتلی باقیش وار شو نجم أزهرده !
سرود بلبل آواره قعر مشجرده ،
قوپوب کلیر صانیرم روح غمیناهکدن ؛
قوپوب کلیر صانیرم روحی سینه‌کاهندن .

ملك ، سنك‌ده بو فرياد روحه وار ميلك ،
دكلمى ؟ قلب شفيقك سنك‌ده مدهمدر ...
بر ايتلافى ديمكدر صباح ايله ليلك :
حياتى شعر ايله مزج أيلهمك نه عالمدر !
حيات شعر ايله رونق بولور ، مسلمدر .

قيلار بو قبه‌ده پيدا مديد بر طنت
عكوسى ولولهٔ بى نهايهٔ شعرك ؛
كوكل عوالم لاهوتيهٔ شعرك
تصور أيليه‌مز خارجنده علويت ،
تصور أيليه‌مز خارجنده بر جنت !

حجرهٔ شاعر

بر قانچ رساله ، بر ایکی تصویر یادکار ؛
میندرده ، پرده برییغین أوراق تارمار .

صولمش ، چیچك ده‌متلری ، پژمرده خنده‌لر ؛
بیکلرجه خاطرات که مغموم ونشوه‌دار .

خولیالر . اشتیاق وأملار ، غراملر ؛
جانانه‌لرکه جمله‌سی آرایش مزار .

هریانده بر نکاه که تا روحه منعطف ،
هریانده بردهان که ایدر روحلر نثار ...

شاعر بوتون بوشیلره عطف خیال ایله
أیلر ورود رفرف الهامه انتظار ؛

ناگاه برکتاب آره‌سندن قیلار ظهور
ماضی ، او یار کمشده ، آلودهٔ غبار .

پرلرزهٔ تهالك ، ایدر عرض شوق اوکا ؛
طبعنده برنشاط غریب أیلر ابتدار .

هپ شعر اولور نه‌کلمه اودم قلب وفکرینه ؛
کوردکجه یار جانی پیشنده آشکار ،

قوشلر کبی ترانه‌یه باشلار ؛ بونغمه‌ده
ممزوجدر سرود خزان ، نفحهٔ بهار .

شاعر نشیننده بولور هرصفاسنی ،
شاعر نشیننده ایدر سیر خلدزار .

بر لانه‌درکه حجره‌سی آفاقی محتوی ،
تولید ایدر اولانه‌ده أشعار دلشکار

برقلب آتشین ایله بر فکر بیقرار .

موسه ایچون

شاعر ... نه‌بیوك روح ، نه عالی
قلب متأثر كه دمادم
أیلر ضرباننده تجلی
أحزان طرب ، نشئهٔ ماتم .

شاعر ... نه مبارك ، نه الهی
وجدان ، نه‌درین فكر منور ؛
بر ناصیه كیم نامتناهی ،
برچهره‌كه پر خنده ومغبر .

أى چهرهٔ صامت . كوليوركن
جبهه‌كده نكاه أبديت ،
بكلر شو طونوق ديده‌لركدن
چشمم ينه بر نظرهٔ الفت .

هيهات ! سن أى نور سماوى ،
سافللره مكشوف اولهمازسك ؛
أى نظرهٔ مخمور سماوى ،
ظلمتلره معطوف اولهمازسك .

بارى براق ايتسين بنى ابكا ،
أى شاعر مسحور ، كتابك ؛
بر نغمهٔ كريندهٔ سودا
هر نشئه‌لى ، هر نازلى خطابك .

شعركده پريلر كبى مخفى
بيك جاذبهٔ شعر طبيعت ؛
أى عاشق نازنده محبت ،
حسكله تأثر بكا كافى .

كافى دوشونورسهم اوليالى
كيم آلههٔ شعر ايله همسر
أيلرسكز أفلاكه تعالى :
سايهك كبى روحمده برابر

یو کلمه‌یی ایستر ، فقط افسوس !
عنقا ایله بر سرچه نه‌ممکن
برساحه‌ده اولسون متقارن ؛
تا گه دوشرم طوپراغه مأیوس .

قاپلار دل بی‌تابی حیرت
پرواز گی ایتدکجه تماشا ...
قارشیکده سنك ـ آه نه‌ذلت ! ـ
شاعرمی دینیر بزلره ؟.. حاشا !

نژاده :

« بر نسخه ویردی کیم بکا اخلاق فضل وجود
« ناطق علو حکمتی بی حصرو بی حدود .
. . . . . .
تفکر ـــ صحیفه : ٤٧

أی جبهۀ دهایه ووران شعلۀ سحر ،
أی مطلع أدبده طوغان کوکب ذکا ،
شعرمله عرض حیرته کلدم بوکون سکا ؛
فخر أیلرم سنکله بویورسه بوشعر تر .

طفلانه صحبتکده کی جدیت أدا ،
چشمکده روحه نافذ اولان شعلۀ نظر

کلدکجه پیش فکرمه آرتق حیا ایدر ،
آرتق چوجوق دیمم سکا ، أی زبدهٔ دها !

بکزر درینلکك سنك أعماق فکرته ،
فکرم دوشر اوککده زمانلرجه حیرته ؛
ممکن دکل بیانی کمال مألکك ...

سن بر بویوك بدیعه‌سك ، أی شعر نوحیات ؛
خلق أیله‌مش وجودکی خلاق کائنات
کویا طبیعتنجه أب ذی کمالکك .

أی قیز !

فیض بهاردر دهنکدن اوچان ضیا :
بکلر چیچك آچلمق ایچون ابتسامکی ؛
بکلر هبوب ایچون او سحر خیز اولان صبا
بر خرامکی .

حسنك بوتون خواصّی تغیر ایدر کبی :
نورکله خنده خنده اولور چهرهٔ ملال ،
پیشکده لمعه لمعه طورور بر سحر کبی
ظلمت لیال .

براحترامدر بوسماوی جمالکه ،
پیرامنکده زلزلهلر پرسکون اولور ؛
چارپارسه آسمان نظر انفعالکه
سرنکون اولور !

وضع مآل پرورك أشعاردن کوزل ؛
شاعر دکل ، فقط نهقدر شاعرانهسك !
صافیت محبته أزهاردن کوزل
بر نشانهسك .

أنوار عصمتکله تجلی قیلنجه سن
أنطار عشق اوککده اولور مائل سجود ؛
بولمش قدر لطیفك ، أی غنجه پیرهن ،
روحدن وجود .

رحمت بیتر ، بولوط طاغیلیر ، مهر نو بهار
آفاقه لمعهریز اولیورکن حزین حزین ،
أیلر چیچکلرك بری برخنده آشکار :
سن اوخندهسك .

لکن باقلسه أك خرد آشوب زینتك
قیزلقدر ، اول حجاب که حسنك صفاسیدر ؛
قیزلق خیال ایچنده کوزل برحقیقتك
انجلاسیدر .

قیزلق ، اوچهره کیم ئوزولور بر نکاهدن ،
سودا ، چیچك ، شباب ... او الهی بدیعه‌لر
اینمش جهانه جمله‌سی برجمله کاهدن
بردم سحر .

بر لوحه ایچون

ساحل یشیل ، أشجار یشیل ... صانکه طبیعت
ویرمك دیلهمش موقعه شایان پرستش
بر رنك بهشتی ،
کول ساحلك عکسیله نمایشکه جنت ؛
ساری بو یشیل کولکهلکه بر متوحش
آهنك بهشتی .

بر لوح محبت بوکه فوقنده خیالك :
معشوقه او بر غنجهٔ نوخندهٔ زیبا ،
عاشق اوکا همحال ؛

جنبشکه صافیتی آمال وصالك :
زورقچه ، او بر نشئه‌لی کهوارهٔ سودا ،
برلانهٔ جوال .

سودا ... بونه حالتدر ، الهی ، نه صفادر ؟ ..
برنظرهٔ حیران ایله برچهرهٔ ساکن
قارشیمده طوررکن ،

دیرسه‌م نه‌وار : أشجار بیله مست هوادر ،
برحصه آلیرلر شو ایکی روح رقیقك
شوق وشغفندن .

بریاز لوحه‌سی

اوکله‌ین برجحیم اولور عالم ،
یره برآتشین ضیا صاچیلیر ؛
جوهر جانله طارتیلیر شبنم ،
بر بولوط کچه بیك دهان آچیلیر .

کونشك شعلهٔ نکاهیله
أریر ألوانی صانکه أشیانك ؛
قاریشیر طوپراغك سیاهیله
رنك سیمینی سطح دریانك .

قورومشدر نه‌وارسه تازه ، یشیل ،
هله بی‌آب وتابدر دره‌لر ؛
اولور آفاقه دمبدم نازل
ذره حالنده برییغین أخکر .

کچیرر کائنات بایغینلق ،
سانکه مست حیم نیراندر .
اوته‌دن بربیلان چالار ایصلیق ؛
مرغ ألحان خموش وسکراندر .

باق شو لوح کزینه : غرق سکون
بر دکزله دومانلی برده سما ؛
برده ساحل ، که دلبر محزون ،
سورونور ذیل نازینه دریا ...

بر طوتام اوت بیوب‌ده کیتمك ایچون
بللی ، کزمش نیجه بیابانلر ؛
دفع زهر حرارت ایتمك ایچون
صویه دالمش زواللی حیوانلر ...

ینه برکون ، بش آلتی ییل أول ،
ایدییوردم کذر بو موقعدن :

ینه مهر پر آتش تموز
اولەرق متصل شراره فکن ،

یاقیوردی شعاعی اورطەلنی ؛
ٹه چاپیر واردی یانمادق نه چمن .

یوقدی روز کار ، اوکون هوادە بیله
قالمامشدی مجال فك دهن .

پك بوکالدم ، برآز تنفس ایچون
ساحلی ایتمك ایستدم مسکن .

نا کهان اولدی قارشیدن پیدا
برسورو چارپای کوه‌بدن .

صویه طوغرو کمال هیبتله
قوشیورلردی ، هپ کشاده رسن .

کلدیلر ایشته اون آدیم اوتەمه ،
کچدیکم یول کنیش دکل ذاتاً ؛

باقینیردم حذرله درت یانمه ،
آرانیردم یاقینده بر مأمن ؛

بولماینجه ، نه چاره ، باستونمی
سپر آلدم کچوب کیدرلرکن ...

برطاش اوستنده برچوجوق طورمش ،
اولیوردی بوحاله قهقهه‌زن ؛

بش یاشنده یاوار یا یوقدی ، مکر
چوبانمش کچلرك بوگولن .

برچوجوقجغزه برسورو اوکوزك
شاشه قالدم بوانقیادینه بن !

خيال زائر

غروب ايدوب‌ده كونش بر ورملى تازه كبى
چوكنجه مغربه رنك ممات اولان ظلمت ،
چيقار ياقينده‌كى بر كلبه‌دن جنازه كبى
پريده رنك تحسر ، ملول ، بى طاقت ؛
باقلسه حسننه صبح شبابدن تردر ،
باقلسه وجهنه همرنك شام أسمردر ؛ —
بورو، دكنلر ايچندن خيال ذى وحشت ...

فيلار اميدى قدر ايچه بريولى تعقيب ،
طريق عمرى كبى منتهى اويول عدمه ؛

علیل بر چامك آلتنده بر مزار غریب ،
که منتهای عزیمت اوشبرو أله ،
مزار یار ، بو بر قبضه خاك مغبردر ؛
خزانرسیده چمن صانکه سترهٔ زردر
مزار یاره بو برقبضه خاك محترمه ...

کورن زوالليي قبرك باشنده ظن أيلر
که نعش یاریدر ، ایتمش صولوق کفنله ظهور ؛
بولور یرنده اوبدبخت عشق نجم سحر
بکای هجر ایله ساعات لیل ایدرده مرور .
نه‌در بوصحنهٔ ماتم ، نه‌در نه‌در ، یارب ؟
طوکوق ضیالی نجومیله آسمان هرشب
دوکر بولوحهٔ هجرانمأله کریهٔ نور .

نقش نازنین

چاملر آره‌سنده نیم منظور ،
آرایشی سینهٔ ظلالك ،
تمثالی سراچهٔ خیالك ،
روزنلری مائی توله مستور

برکوشك ابدی آشیان عشقم .
چاملر زمردلو شهپریدی ،
سودا یاتاغنده بر بریدی ؛
قوینده کچوب زمان عشقم

اولمازدم بردقیقه بیدار .
پروردهٔ غنجه زار وصلت ،
پر زمزمه بر بهار وصلت
أیلردی أوکمده حشر أزهار .

پیشمده کی لوحهٔ برینه
بر لمعه قوناردی هر سحردن ،
دوشمزدی سحائب کدردن
بر کولکه بونقش نازنینه ...

آشیانهٔ لال

یوصونلو بر آطه‌جق اورطه‌سنده عمانك ،
افقده بر صیره کهسار آهنین منظر ؛
سونوك لقای سکون پرورنده دریانك
ورملی بر قمرك عکسی متصل آغلار .

کورن صانیرکه بو یر مدفن سرائردر ،
سکوت اومرتبه جاری دکزده ، ساحلده ؛
طوران برودت ماتم دل هبا کلده
بولوحهٔ عدمك هر یاننده ظاهردر .

صباح اولور ، او برودت کچر ؛ فقط منمن
سکون موقتی بر نفحه أیلهمز اخلال ...
یکانه شاهد حزنی بولوحهٔ عدمك
بقیهٔ مدنیت بر آشیانهٔ لال .

بر تابلو

بر اعتنا ، دەمین پی عزمنده یوکسەلن
توزلرله شیمدی اورتولو ، مجروح ومنکسر ،
آلام ایچنده جان ویرییور ؛ اوردودن کلن
هرصیحهٔ ظفر اوکا بر آیری ضربەدر .

دوشمش ترابه زره وسلاحیله بربیغن
أنقاض آهنین کبی ؛ خون جلادتی
آقدقجه طالغه طالغه ، جبینده طوپراغك
بر چین خنده فرق ایدییور چشم نفرتی .

هرشی اونکله أکله نیور صانکله : یر ، هوا ،
هرشی ؛ جکرلرنده یانان آتش غضب
کیتدکجه اشتداد ایدییور ؛ بر بوغوق صدا
روحنده ایکلیور ، ستم آلود وپر طلب .

بر ذره‌جك حیات ومجال ... ایشته أك بویوك
مقصود روحی ، ایشته بوتون حرص وحسرتی ،
ئولمك ... هنوز دوکوشمکه باشلامه‌دن ، چوروك
بر دال قدر طایامه‌دن ئولمك ... بو ذلتی

أصلا دوشونمه مشدی ؛ بوکون رخش طالعك
بردن سقوطی بویله حضیض فلاکته ،
قلبنده أك درین یاره‌لردن بویوك ، درین
بر رخنه آچدی ؛ چوکدی بیکیت غور نکته .

آقشامدی ، قارشی طاغلرك اوستندن آفتاب
خونین کفنلریله اینرکن مزارینه ،
بیچاره برامید ایله ، مقهور اضطراب ،
طاوراندی ، صوکره دوشدی یولك بر کنارینه .

بر صباح ايدى ...

لطيف بر صباح ايدى، تخطر أيليورميك ؟
كنار بحره كيزليجه سنكله أيليوب شتاب ،

— شو عالم سفالتك كواه أسفليتى —
سياه بر طاش اوستنى نشيمن ايتدك انتخاب .

سنك لطافتك ، بنم محبتم قدر كوزل :
بويانده پنبه بردكز ، اويانده مائى بر سحاب .

نمودهٔ خيال اولان ظرائف أمل كبى
مكونات ، اوزاق ياقين ، نه وارسه غرق آب وتاب .

دوواقلی بر کلین سوسی ویرردی قارشی ساحله
غبار توره بکزه‌ین خفیف وصاف بر نقاب .

دوشردی کاه برورق میانهٔ سکوننه ،
همان قالیردی چین اختلاج ایچنده سطح آب .

بوتون بو لوحه آ کدیرردی بر حریم وصلتی ،
کورووردك اوتده بز پریٔ صبحی نیم مست خواب ...

آیرلمام !

برسیاه اینجی ، پر أمل ، صاچمك
نازلی قیوریملرنده صاقلانیور ،
بویویور کاه ، کاه اوفاقلانیور ...
بن اولایدم بو... یوق ، اینانما صاقین :
اینجی اولسهم دکزدن آیرلمام !

صاری برکل ایپکلی قورساڑ کك
نفحهٔ لرزشیله غشی اولیور ،
اورده مسعود ومبتسم صولیور ...

بن اولایدم بو... یوق ، اینانما صاقین :
بن کل اولسه‌م فیلیزدن آیرلام !

عمق صافیتنده چشمانك
بکا بر باشقه اینجی عرض ایدییور ،
« بنده‌در کللرك لطیفی ! » دییور...
أی کوزل کوزلر ، ایشته سز اینانك :
اولورم بنده سزدن آیرلام !

سنك يركده ...

سنك يركده اولايدم ، كوزل چوجوق ، بيلسه‌ك
نه‌لر ياپاردم بن ،
نه‌لر ياپاردم او مبهم نظرلى كوزلرله ...

سنك يركده اولايدم او حسن أسمرله ،
او تازه‌لكله ، اوشوخ
أداى حار شبابكله ، پر حرارت روح ،

بوتون كوكللرى مسحور اشتياقم ايدر ،
وبى سبب مغبر ،
اوزاقلاشيردم ... او بيچاره قلبلر او زمان

محبتمله ، فراقله مبتهل ، نالان
سونوب کیدرلرکن
طورور کولردم اوزاقدن ، سمای حسنمدن .

سنك یرکده اولایدم ، بوتون شموس غرام ،
زبون وبی آرام ،
دونردی تیتره‌شه‌رك پیش اغترارمده ؛

سنك یرنده اولایدم ، لب وقارمده
ئولورده بوسه‌لرم ،
حظوظ عشقنه اولمازدی کیمه‌نك خادم .

یازیق دکلمی فقط نازلی بر وجود ملك
سوله‌دن ئولمك ؟ ..
سنك یرکده اولایدم ، خایر ، سوردم بن ؛

وکندی حسنمی باشلاردم اوکجه سومکدن .
بو روح ایچون بر حق :
برآزده کندینی سومك دکلیدر یاشامق! ..

نشئه‌سز

ایتمش کبی ناطقه‌م تورم ،
هرلفظم بر سعال فاجع ؛
شعرمده‌کی شیوهٔ تألم
راجع بکا ، هپ بو عجزه راجع .

« سوز کولکه‌سیدر تحسانك ، »
دیولر ؛ بو خطا دکلسه ، أیواه ؛
بن آغلیورم ، کولن حیاتك
بر کولکه‌سیدر یوزمده گمراه .

باق ، ایسترسه‌ك ، او شوقه آلدان ؛
ظن ایتمه فقط فرحلی بر حس
روحمده مداریدر نشاطك ...

یوق فرقی بو رنك انبساطك
بر مزهرهٔ خزانه عاکس
بر قوس قزح پارلتیسندن !

کریهٔ خسران

آغلا ، أی شعر ناتوان ، آغلا ...
ئولدی روحمده مبتسم آمال ؛
شیمدی اوکسوز ، کفن بدوش ملال ،
کزییور سرسری پریٔ خیال .

آغلا ، أی روح غمنشان ، آغلا ...
سوندی شعرمده پارلایان حسلر ؛
او آلولر ، اوتوده توده شرر
شیمدی أفسرده بر آووچ أخکر .

آغلا ، أی چهرهٔ خزان ، آغلا ...
طوکدی قلبمده آغلایان هیجان ؛
شیمدی بن مأیله وقف خزان ،
ایسته‌رم بر بکای بی پایان .

آغلا ، أی شعر ناتوان ، آغلا ؛
آغلا ، أی روح غمنشان ، آغلا ؛
آغلا ، أی چهرهٔ خزان آغلا ...
آغلایك ، کریه بلکه ساریدر ،
بکا بر جوشش بکا کتیرر !

آ کلاشلماسین

بر چهره ایسته‌رم که ، خیال ، آ کلاشلماسین ؛
برنکتهٔ جمال که لال ، آ کلاشلماسین .

بریوز ، او برتبسم خولیا که منجلی ؛
آنجاق نه‌در او یوزده کی حال ، آ کلاشلماسین .

هپ منکشف حدایق أسراری کوزلره ،
باقدقجه صوکره عین ظلال ، آ کلاشلماسین .

برطفل منفعل کبی کولسون تأثری ،
رنکنده هیچ نصاب ملال آ کلاشلماسین .

قالسین اودیده‌لرده‌کی راز أمل نهان ،
کوکلم دیلر که روح لیال آ کلاشلماسین .

مژ کان سایه پروری ستر أیلیور کبی
تقریر غمزه‌سنده مأل آ کلاشلماسین .

فکرم نفوذ ایدر کبی اولسون خفاسنه ؛
لکن خایبر ، اوسحر جمال آ کلاشلماسین .

هر حالی آ کلاشلسه‌ده بر احتمال ایله
زیر لبنده کیزلی سؤال آ کلاشلماسین .

پیشنده بن شکایت حسرتله آغلایم ،
کولسون ... فقط بو وعد وصال آ کلاشلماسین !

بهار ترانه‌دار

صبا أسر ، غصون تر
که مرغ عشقه لانه‌در ،
فیصلداشیر ، سکوت ایدر ...
بوبر کوزل ترانه‌در .

آثار چاغل چاغل او صو ،
که باغلره روانه‌در ؛
مه‌لر باشنده بر قوزو ...
بو بر کوزل ترانه‌در .

جوبان قاوال چالار ، آنك
حیاتی شاعرانه‌در ؛.
کولر پریسی تارلانك ...
بو بر کوزل ترانه‌در .

اوتر هزار نغمه کر ،
که شوقی بی بهانه‌در ؛
اوتر ، اوتر ، اوتر ، اوتر ...
بو بر کوزل ترانه‌در .

فقط شو طفل جانربا ،
که روحدن نشانه‌در ،
کولرکن آغلیور ... بکا
بو أك کوزل ترانه‌در !

أی یار نغمکار !

چال ، بن‌ده اولوب شوق ایله آهنگکه پیرو ،
دللرده‌کی سودالری جوشان ایده‌لم ، چال !
چالدقجه طوغار کوکله أشعار نوانو ؛
هر نغمه‌که بر شعری قربان ایده‌لم ، چال !
چال ، عالم أرواحی‌ده رقصان ایده‌لم ، چال !

اعلان ایدییور عشقکی هر نغمه سکده ،
کریان اولیور صوت حزینکده محبت ؛

أرواح قاناتلانمش اوچار پیش وپسکده ؛
بخش ایتمه‌ده آهنککله برنشئه‌لی رقت
کویا اوقاناتلردن اوچان نفحهٔ جنت .

أی غبطهٔ ناهید ، که زیرویم سازك
أفلاکی‌ده ، أجرامی‌ده ایکلتسه روادر ؛
أی رشك ملائك ، نغم روحنوازك
جنتلره ، حوریلره جانبخش صفادر ...
باق آغلیورم ، کریه‌مه بیك خنده فدادر !

ضبط أیلیه‌بیلمیمی گوزم أشك روانی ؟
تیتره‌ر ، بو نوا کوشمه کلدکجه ، ثباتم ؛
أی یار نغمه‌کار ، صاقین کسمه نواکی :
وور ، قوپسه‌ده مضرابك ایله تار حیاتم ؛
چال ، شیمدی ، شو آن اولسه‌ده آن سکراتم !

بریاره‌لی قوش چیرپنیور صانکه تلنده ،
چیقمقده بوآواز اوغریبك جکرندن ؛
عودك‌می هنر ، یوقسه اوجانانك ألنده
برفیض‌می وار کیم داها معجز هنرندن ؟..
بالله ، او ألدر قوپاران روحی یرندن !

چال ، بن ده اولوب « آه ! » لرمله سکا دمساز ،
چاك أيله‌مه‌در سينهٔ عشق أملم ، چال !
تأثير طربله ايده‌رك قول قوله پرواز
تا عرش الٰهی يه قدر يوكسلهلم ، چال !
چال سوديجكم ، چال ملكم ، چال كوزلم ... چال !

تاریخ قدیم
و
تاریخ قدیمه ذیل

تاریخ قدیم

بشرك كهنه سركذشتندن
بزه افسانه‌لر ترنم ایدن ؛
بزی آباء بی وجودمزك
جوف ماضیده بر سیاه و اوزون
كیجه تشكیل ایدن حیاتندن
نیلر اختراع ایدوب اویوتان ؛
بزه أك طوغرو ، اك كوزل اورنك
دییه اول زمانی كوسترەرك
كله‌جك كونلرك كچن كیجه‌دن
فرقی یوق ، حكمی یوق ذهابی ویرن ؛
وجبنیده آلتی بیك بیللق
بوروشوقلرله شبه‌لر قاریشیق ؛
سری ماضی‌یه ، یعنی رؤیایه ،
پایی آتی دینن هیولایه

سورونن هیکل قدید . . . اونی گاه
طوردیروب منظرمده ، بی اکراه
صورارم أسکی خاطراتندن ؛
او بر آز فیلسوف ، بر آز صیرتلان ،
وبتون غلظتیله بر خورتلاق ،
لیل نسیان قبری یو قلایه‌رق
مختنق ، پاصلی بر طلاقتله
بکا باشلار برر برر نقله
متوالی شئون ادواری ؛
هپ فلاکت ، الم بیغنتلری !
نه زمان کچه بر کتیبهٔ شان
دائما رهگذاره خون افشان
بر بولوط سایبار اولور ؛ مطلق
باشده اك باشده قانلی بر بایراق ،
اونی بر قانلی تاج ایدر تعقیب؛
صوکره خونین و سائت تخریب :
میزراق ، یای ، قلنج ، طوپوز ، بالطه ،
منجنیق، طوپ، صاپان ، تفنك ... آره‌ده
قانلی آمرلریله جند وغا ؛

صوکرا آرتق آلای آلای اسرا ...
مطلقا برمظفر ، اون مغلوب ؛
چیکنه‌ین حقلی ، چیکنه‌نن معیوب ،
قهره‌آلقیش غروره سجده ؛ کرم
ضعف وذلته دائما توأم ؛
طوغرولق دلده یوق ، دوداقلرده ؛
خیر آیاقلرده ، شر قوجاقلرده .
بر حقیقت : حقیقت زنجیر ؛
بربلاغت : بلاغت شمشیر ؛
حق قوینك ، دیمك شریرکدر ؛
اك جلی حکمت : أزمه‌ین أزیلیر ،
هر شرف یاپمه ، هر سعادت پیچ ؛
هرشیئك ابتداسی آخری هیچ ،
دین شهید ایستر ، آسمان قربان
هرزمان هرطرفده قان ، قان ، قان !
سویلر ، ایکلر ، صایقلار ؛ الحاصل
بشرك آکلاتیر ، نه‌یولده ، ناصل
بوسقامتلی عمری سوردیکنی ؟
کورورم قانلرك کوبوردیکنی ...

اوقديدك اوديشلك اغزنده
سسنك قعر اهتزازنده
اويله موحش بر انعكاس أنين
ايشيدير ، اويله تيتره‌رم كه زمين
صانيرم لرزه گير تفريندر .
اينـدير ، اى محشر جدال ، اينـدير
پرده‌لر صحنهٔ فجاعتكه ،
سونسـون آرتق بو آتشـين فتنـه !..
هله سـن اى قديد عنعنه خواه ،
يتشير چيزديكك خطوط سياه .
بزصباح ايسته‌رز صباح ، او اوزون
كيجه‌لر نائمينه خير اولسون !
كيمسك ، اى كولكه ، سن كه مست خراب
ايديورسك ظلامه طوغرو شـتاب ؟
قانلى برشـيله اوينـامش كيبسـك ؛
يللى ، هم نوعمك مخربيسك !..
قهرمانلق ... اسـاسى قان ، وحشت ؛
بلده‌لر چيكنه ، اردولر محـو ايت ؛
كس ، قوپار ، قير ، سوروكله ، از ، ياق ، ييق ؛

نه « آمان! » بیل، نه « آه! » ایشیت نه «یازیق!»؛
کچدیکك یر اولوم، الم طولسون؛
نه اکیندن اثر، نه اوت، نه یوصون؛
سونسون أولر، سورونسون عائله‌لر؛
قالماسین خیرپالانمدق بریر؛
هراوجاق بکزه‌سین مزار طاشنه؛
طاملر اینسین یتیملرك باشنه . . .
بو نه وجدانگداز شنیعه، نه عار؛
یره کچ سطوتکله ای سردار!
هر ظفر برخرابه، بر مدفن؛
ای جهانکیر، اوتان شومقبره‌دن!
ده‌وریل، أی کهنه تخت استقلال!
زیر قهرکده ایکله‌یور انسال،
پارچه‌لان، أی شکسته فر أکلیل،
شوییغینلرله احتیاج سفیل
هپ سنك، ایشته هپ سنك أثرك،
کوز یاشندن یاپلمه اینجولرك
کورسه‌ك آرتق نصل یوصونلانمش . . .
سزه ماضی نه حسله آلدانمش!...

بیلسه‌م ای قارغه‌لرکه آکل خون
هر قراکلق سزکله‌در مشحون ؛
فکره آرتق یتر تحکمکز ؛
یاشانیر پك کوزل تغلبسز ،
سزی تاریخ ایدر حمایه ، کیدك ؛
ـ کیجه همرازیدر حیا دیدك . ـ
و او مطمورهٔ تباهیده
بوغولك ... ایشته اك کوزل مژده ....
بوتصور دهور آتیه‌یه ؛
ایشته حریت حقیقیه :
نه محارب ، نه حرب و استعلا ؛
نه تسلط ، نه سلطنت ، نه شقا ،
نه شکایت ، نه ظلم و استبداد ؛
بن بنم ، سن ده سن ؛ نه رب ، نه عباد !..
اوزمان ای قدید نخنه کار ،
شمدی« جنك، اختلال ، عهود ، اظفار...»
دیبه صایدقلرك قالیر مجهول ،
برر اعجوبه ، یاحکایهٔ غول ...
بیرتیلیر ای کتاب کهنه ، یارین

مدفن فکر اولان صحیفه‌لرك !
بونی کیمدن فقط امید ایده‌م ؟
بوعظیم انقلاب خلقی کیم ،
هانکی قوت تعهد اُیله‌جك ؟
صاحب کائنات!.. أوت کرچك ،
صاحب کائنات اولان جبروت !..
اوتقرب شکن لقای صموت !..
اوفقط اصلی هپ بوغوغالرك ! . . .
ای سماء ، ای سیول اعصارك
شیمدی مستانه بر سرود هوس ؛
شیمدی زندان گرفته بر قورو سس ؛
شیدی محرق ، یاشوخ بر نقرات ،
برکنیش « اووخ ! » بر درین هیهات!
بردعا ، بر قصیده! شیمدی حلیم ،
شیمدی سرکش بر اهتزاز نسیم ؛
شیمدی پر شکوهٔ غریبانه ؛
شیمدی بر لوم ناشکیبانه ؛
شیمدی پر لرزه نغمهٔ ناقوس ؛
شیمدی بر صیحهٔ نقاره وکوس ؛

شیمدی عجزك سکوت کریانی ؛
شیمدی قهرك صهیل شکرانی ؛
شیمدی بر خطبهٔ جزیل ووجیز ؛
شیمدی شرمنده بر نیاز مریض ؛
شیمدی برخنده ، شیمدی بر خفقان ،
شیمدی دهشتلی بر غریوش اولان ـ
متلاطم تولولاتی ایله
ایکلهین قبهٔ تهی سویله !
سویله ، سن هر صدایه معکسك ،
شو هیا های ایچنده هانکی سسك
عکسی ـ فوقنده اعتلا فرمود
اولان ـ أیوان کبریایه صعود
ایده بیلمش ، وسویله هانکی دعا
مستجاب اولمش ؟ . . أی آله سما ،
سنی آباء دین اولانلردن
دیکلهدم : « بی شبیه وبی نقصان ،
« حی وقیوم و قادر و متعال ،
باسط الرزق ، واهب الامال ،
قاهر ومنتقم ، علیم و خبیر ،

ظـاهر وباطن و سـميع و بصـير ،
مستمندانه صاحب وناصر ،
ذاتی هر يرده ناظر و حاضر . . . »
ديه وصف أيليورلر ؛ اك پارلاق
صفتك « لاشريك له » كن باق :
شو بطاقلقده قاچ شريكك وار ؛
هپسی قيوم و قادر و قهـار .
هپسنك « لاشريك له » صـفتی ،
هپسـنك أمر و نهي ، سـلطنتی ؛
هپسـنك بر سـپهر الهـامی ،
هپسـنك مهری ، ماهی ، أجرامی ،
هپسـنك بر خفـای مسـجودی ،
هپسـنك بر بهشـت مو عـودی ،
هپـنك بر وجودی ، بر عـدمی ،
هپسنك برنبئ محترمی ،
هپـنك جنتنـده حـوريلر ،
هپسنك طعمهٔ جحيمی بشر!...
هپـی خلقتدن ايسته‌يور ، مقهور

ایکی بوکلوم برانقیاد صبور ..
بن ، که هپسندن اشتباه ایده‌رم ،
کیمه صورسه‌م دیورکه : یوق خبرم .
کیم بیلور ، بلکه هپسی وهمیات ،
بلکه آلدانمق احتیاج حیات ،
کیم بیلور ، بلکه هپسی طوغروده بن
بی خبر کندی سهو حسمدن ،
واری یوق بیلمك ایسته‌دم ، یوقی وار .
اشتباه ، ... اثبته تهمم ، نه‌ضرر ؟!
شبهه برنوره طوغرو قوشمقدر ،
حقی تنویر عقول ایچون حقدر .
کیم بیلور ، بلکه بر عدم موجود ،
بلکه عقباده وار .. فقط بووجود
صنعی اولمقله صانع أبدكْ
نه‌یه اولسون أسیری بیك دردكْ ؟
هم نیچون یوقدن ایلیوب ایجاد
ویرمك آنجق زواله استعداد ؟!
کیم بیلور ، بلکه اصلمز طوپراق ،
اونی بر مضطرب چامور یاپمق

ـ كه مسـاماتى قانله ، ياشـله طولو ـ
هـانكى خائن تصـادفك ايشى بو؟!
بونى برخالق ارتكاب ايتمز ،
خـلق ايدن محـو ايدر خراب ايتمز !
ايشته أك زورلى خصمك ، أى خلاق ؛
سنى قارشـيكده أيلهين اخـلاق ...
بزه وقتيله زهر غيظكدن
ويرديكك جرعهدر ، اودر بو يـلان .
بيلهجكسك بوخصمى ألبت سـن :
شبهه . . . اك ظالم ، اك قوى دشمن ؛
بزه اك مغفلانه تسـليطك ،
ياخود اك غافلانه تغليطك .
اوبوكون ـ خدعه ، شيطنت ، اغوا ، ـ
سنى ملككدن ايلهيور اجـلا ؛
اوفلهيور معـبدكده مشـعلكى ،
قيريور اللريله هيكلـكى
وبوتون قدرتكله سن مفلوج ،
دوشـيورسك .. نه انعدام بروج ،
نه صواعق ، نه بر هبوب ژيان ،

نه جهنملرکده بر غلیان ....
نه نظرلر خبیری مأمك ،
نه قولاقلرده بر طنین حزین ...
قوپسه برذره جسم خلقتدن
طویولور بر تظلم او لسون ؛ سن
کوچیورسك‌ده عرش و فرشکله
یوق طبیعتده بر ایکلتی بیله !..
بالعکس هر طرفده « قاه‌قاه ! » لر ،
کذبه یالکز ریا وحمق آغلار .

صوك

فی ۱۵ نیسان سنه ۳۲۱

تاریخ قدیمه ذیل

– منلا صراطه –

بن که اوچ ، بش پولی ترجیحندن
پروتستانلره زانغوجلق ایدن
شاعرم. زیور کرسیٔ یقین ،
شاعر مجتهد دین مبین،
حضرت منلا صراطه ، ادبی ،
احتراماتمی تقدیم ایله بی
تردد دییورم زانغوجلق
اطف توصیفنه لایق اولدق ،
لکن آ لدانماصانین استادم ،
بن ده برپارچه موحد زادم .
بکا اکلاتما او رعنا دینی
بیلیرم بن ده سنك بیلدیکمی .
اوقودم بن ده کتاب غیبی ،
دیکله دم بن ده خطاب غیبی .
بن ده ذاتك کبی جامع جامع
دولاشوب خالقه اولدم راکع

شوق جنتله خیالم مشغول ،
یوره‌کم خوف جهنمله ملول .
بن‌ده طرماندم اولو طوبایه ،
بن‌ده چیقدم ملاء اعلایه .
بن‌ده عاشقدم اذان نغمه‌سنه ؛
بن‌ده قوشدمدی اوالله سسنه؛
بن‌ده تسبیح ودعا صوم وصلات
هپسنی هپسنی یاپدم هیهات !
چونکه تلقینلره آلدانمشدم،
قاندیغك شیلره هپ قانمشدم؛
بیلمه‌دن ، کورمه‌دن ایمان ایتدم.
سودم اللهی‌ده پیغمبری‌ده،
او آلای قالدی بوکون هپ کریده
آکلادم چونکه حقیقت باشقه
باشقه یولدن واریلیرمش حقه .
صایدیغك خارقه‌لر ، معجزه‌لر
بررافسون ذکادر که‌بشر
بی توقف آچیورسرلرینی
معجزات اهلی اونوتمش یارینی.
مفضل و مفضل وعیسی، موسی،
کهنه برکذب مطلسمدرعصا.

بشرك بويله ضلالتلرى وار ،
پوتنى كندى ياپار ، كندى طاپار .
آرا ، كيت دينى ، كز كعبه سنى ،
ديكله تكبيرى ، ايشيت چاك سسنى .
كوره جكسك كه بوتون بوشلقدر
اومديغك ، بكله ديكك شى يوقدر ،
دوزمه اللهى كبى شيطانى
بوداسى ، اهرمنى ، يزدانى ؛
طوپنك خالقى بر : وهم جبين !
كولكه لر كولكه لر اونلرده درين
بر قاراكلق سزه رك چوريلدم ،
آجى برضربه يبوب دوريلدم .
شيمدى بى قيدجنان و يزدان
سوزه رم فطرتى حيران حيران .
بن نه معبود ، نه معبد بيليرم ،
كنديمى خلقته عابد بيليرم .
كوكده بيكلرجه مساجد كورورم .
اونده وجدانمى ساجد كورورم .
بوسجود ايشته بنم طاعاتم ،
بو عبادتله كچر ساعاتم .
بو عبادتده فخور وخرم ،
بن بنى برقايادن فرق ايده مم .
بركوچوك قوشله برم طاپمقده
بنده تهليل ايده رم اسحق ده .

دوغرولق حب وفا، محویت
مرحمت ، خیر ومحبت نصفت،
صوکرا، برشاعره زانغوج دیمه مك
ایشته وجدانمه بونلرمحرك .
دوشونوب ایشلهمك آیینمدر،
یاشامق دینی بم دیمدر.
مؤمنم وارلغه ایمانم وار ،
هرقاناد برملك ایلراقرار.
انبیادن یاشارم مستغنی
بر اوروجمك کوتورور حقه بنی .
کتابم صحن طبیعت کتابی ،
بنده‌در خیر وشرك اسبابی .
واریرم بویله جه مرقده‌دك ؛
بعث وعقبایه محل کورمم پك.
طاشیرم قلب شغف پیماده
بشرك عشقنی آلامنی‌ده .
دین‌حق بنجه بوکون دین حیات
سن نه‌دیرسك بوکا ای ملا صراط ! . .

توفیق فکرت

بابائے جمہوری

خان عبدالغفار خان

روزِ مخلوع

رباب جوابی

ثروت‌فنون عائله‌ٔ فکریه‌سنه شکرانه‌ٔ صمیمیت
اولمرق اتحاف اولوندی .
- ١٩ کانون ثانی : ١٣٢٧ -

— دملودر ، أی رباب حزینم ، غنوده‌سك ؛
بیلغین بر أبکمیتك اوستده حر سك
بیللرجه طالغه‌لاندی ؛ بو قسوتلی محبك
چاتلاق ، صاغیر دیوارلری صیحه‌کله ایکله‌دی ؛
بیکلرله قلب او صیحهٔ بیداری دیکله‌دی .
بیللرجه صوصمادك ، وَباغیردك درین درین .
ظلمك غضوب آیاقلری آلتنده تللرك

قوپمق دگل ، چلیك کسیلیرکن ، بوگون نیچین
ـ بر اوقلرندن آیری دوشن یای قادار ـ حزین .
صامت ، کوشه‌کده توزلانیورسك ؟.. بواحتضار
بر وقفهٔ سکون ایله بیتسین ... بلا ، خسار ،
عدوان و وحشت ، آتش غلظت ، سموم ویل ،
وجدانه ، فکره ، حقه تعدی ... بوتون بوسیل
گرداب زهری ، صرصر قهری‌له چاغلایور ؛
باق ، آغلایور وطن بینه ، باق ، آنه آغلایور !

« باغرم ! دییور وطن ؛ آجیك ، بیك ییلان دیشی
« باغرمده صاپلی ؛ قرحه‌لرك أك مخرشی .
« یورغون جگرلرمده ؛ مدید اوکسوروکلرم ،
« حمالرم‌له بن بینه سینه‌مده بسله‌رم ،
« بسله‌ر وَصاقلارم سزی سینه‌مده بی‌فتور ؛
« لاکن بر آز نفس بکا ، بر پارچه‌جق حضور ! »

بر پارچه‌جق حضور ونفس ، أك بویوك کرم ...
هیهات ! ایشیتمه‌یور گییسك ، أی رباب‌غم ،
آفاقی ایکله‌تن بومقدس ایکیلتی‌یی !
سن باقما چنك صنعتی ، آهنك هیهی

حقك رعود لومنه ترجيح ايدنلره ؛
سن باق : ناصل طوكوب دوشيور نغمه‌لر يره ؛
سن باق : ناصل بكيزلر اوچوق ، نظره‌لر ملول ؛
سن باق : ستاره‌لر ناصل آمادهٔ افول ؛
سن باق : شو بوزلو طالغه‌لرك غور شومنه ؛
سن باق : شو كتله‌نك طبقات ظلومنه ؛
سن باق : نه بنيه‌لر بوغيور غول انحطاط ،
هپ ده‌وريلن اميد وتسلى ، ذكا ، ثبات !
هپ ليل وهول ؛ اوزاق وَياقين هپ شقاق وشور ؛
هپ جهل وغيظ ولوث ... آجى هنگامهٔ نشور !
هپ قار وَقورقو ؛ صوكره نه بر چيت ، نه بر يووا ؛
بيچاره قوشلر ، اوكلرى ايصسز ، بخيل اووا !
ساحل ديكنلى بر اوچوروم ؛ صوكره تكنه‌سز ،
جان قورتاران ، سكون وَليمان بيله‌ين دكيز !
بالقان ، ياماج ، بوتون خطرأنگيز ، عدم پناه ؛
قارتاللرنده پنجه ، قانات هپ قيزيل ، سياه !
گوك دائما بولوطلو ، گونش دائما نهان ؛
بر قانلى خط دوداقلرى افقك ، شررفشان !
هپ صمت ورعشه ؛ صاقلى بو وادىٔ مظلمك
هرخطوه‌سنده شبهه‌لى بر حفره ، بر كمين !

هپ صمت ورعشه ؛ قاپناشیور جانلی گولکه‌لر ؛
بر محشر جنون گیبی ، پرجوش وبی‌خبر !
هپ صمت ورعشه ؛ صانکه ، تیهکار معصیت ،
میلیونله تشنه بکله‌شیور آب مغفرت !
هپ صمت ورعشه ؛ گیزلی بر آواز مضطرب
یوکسلمك ایسته‌یور گیبی ... روحم بو ناشکیب
آواز روحی دویدی ، وَاوربردی ناگهان ...
سنسك ، سن ، أی رباب خموشم ، بوحایقیران !
بز دویماسه‌قده صیحه‌لرك صوصمایور سنك ؛
پر ژنك ، اوغولدیور ینه هرتار آهنك .

— هجران بیترمی ، گریهٔ هجران دینرمی هیچ ؟..

بر لحظه اوکجه نه‌یدی او فریاد محتلج ؟
سندك « اویوقلایور ! » دییه ، گویا طوکوق ، دنی
بر قلب دربدر گیبی تلعین ایدن بنی !
سندك باشمده زار وستمکار ایکیلده‌ین ؛
سندك : « وطن خراب اولیور ، آغلایور ! » دیین ،
سنسك ووران بوضربه‌یی ، أی روح بی‌سکون ،

لرزه‌مله شیمدی اورپرییور ، تیتره‌یورمیسك ؟
سن ظن ایدرمیسك که بنم هپ ألملرم ؟
هیهات ! بن نوائب أیامی ایکله‌رم !
تهزیز ایدر بوتللری ، أی روح منکسر ،
آفاقی ایکله‌تن او مقدس ایکیلتیدر .
معکس هر اهتزاره عروقم ، نهان عیان :
بعضاً جری ، گزیده بر امیدی آولایان
برقورشونك صفیر فجیعیله صارصیلیر ،
نفرتله ایکله‌رم ؛ وسم زرد ومحتضر
بر چهره‌نك خطوط خموشنده تیتره‌شن
أوجاعی بسته‌له‌ر ؛ بو یانیق سرنوشتی بن
گونلرله ایکله‌ر ، ایکله‌رم آرتیق ... تغلبك ،
قهرك دمیر دوداقلری ، جهلك ، تعصبك
مصروع ومفترس جاناوار دیشلرنده هپ
انسانلغك عصرلره مودوع وپرتعب
شکوای اکترابنی دیکله‌ر ؛ یاقین ، اوزاق
هر نوحهٔ ألمده بوغوق بر أنین حق ،
سوزشلی بر کتابه اوقور ، ایکله‌رم ... شباب
آغوش آچار قارا گلغه ، بن ایکله‌رم ، خراب ...
افقك بر احمرار کتومنده ، قوشلرك

چیغلقلرنده ، کویلری تکفین ایدن قارك
لونده بر فجیعه دویار ، ایکله‌رم ... وطن
عفریت حرص وغیظك او هر کیفی حق صایان ،
هر شکل التقامی حلال عد ایدن ، « سوزم
قانون ! » دیین تسلطی آلتنده : « اوکسزم ،
« بدبختم ، ایشته کیمسه‌جگك خیری یوق بکا ؛
« بن بر زاوالليم !.. » دییه پرشهقهٔ بکا
ایکله‌رکن ، آرتق ، ایکله‌مه‌مك ، همده أك جسور ،
أك کور سسله ایکله‌مه‌مك بر گناه اولور ...

أی گوزلرنده مائی گونشلر غروب ایدن ،
آلتین باشنده فیرطنه‌لردن ، دیدیشمه‌دن
برتاج نور اولان اوگوزل صاچ دیدیك دیدیك ،
نازان وجودی بر قوجاق اوت ، بر بیغین کیك ،
محزون بر احتفال ایله ماضیٔ شادینك
کردونهٔ شگوهنی تشییع ایدن قادین !
آکلات : اوباغره‌هانگی بیلانزهریدر، آقان ؟
آکلات : جگرلرك نه ایچین یورغون ؟ آه ، اوقان
سینه‌گده ، قوللرگده کیمك ، هانگی جانفدا
عاشقلرك هدیهٔ یاقوتی ، بی‌بها ؟..

اونلرکه آلداتوب سنی « قربانکز ! » دییه
قربان ایدر تسییه ، اقباله ... هرشیه ،
صادق چوجوقلرك اولهماز ، همده اولماسین !
سن هیچ مکدر اولما : سنك اوز اوغوللرك ،
شفقتلی قیزلرکده وار ؛ اونلر صبور ، أصیل
بر عشق فضل وحقله سنك شیمدی پك ملیل ،
پك منخسف طوران او معزز جبینکه
رخشان هلالهلر ئوره‌جکلر ، وَسن بینه
ـ شرقك ملك پریسی ، مبارك ملیکهسی ! ـ
حسنك ، محاسنك وَ فیوضكله هرسمی
پیشکده نغمه‌خیز ایده‌جکسك ، گونش گبی .
بن بویله ایسته‌رم سنی : هپ لیله أجنبی ،
هپ شعله ، هپ سحر طولو بر جبههٔ سفید !
قارشیکده صوك ترانهٔ روحم بنم ، مدید
بر صیحهٔ امید اولهجقدر ... امید !.. امید !..

— قایالر ، ۸ کانون ثانی ! ۱۳۲۷

توفیق فکرت

قصاندن طوغری

بر دوستمه : بنم حیلهٔ یمین ؟
حیلهٔ ایاز یعنی ، ملتك ایسه عنده !
قانون دیه طوپاخده سوریلدی جیلند ؟
قانون دیه ، قانون دیه قانون شیلندی . . .
بیلمه ده قصاندیغی ، بیلمه ده اینلر !

أیواه ! اوقوزاوچیلی اوزهکریلر ،
خاندی ، بکاندی ، أحیا ، ملاقی ،
آلای وداعیسی ، وصلح وسفری
بر سیل کبی اقمده ، سترکل ، تحایا . . .
یازسیده بوقی تاریخ عبرخط زریر !

أی بر رؤیا کبی گچمده قاره کونلر ،
بر لطف ایدن سیه گچیلیرمی نظرلر ؟
دوشونه زده ماضی ، اودرمیه نقطهٔ سفید . . .
حیهات ! اوقوزاوچیلی ، اوقوزاوچیلی بوقه أکدی ؛
حیهات ! . . . نه یوریس ، نه یاتمك مقدر !

سلیم فقط ارض تاریخ سعادت ؛
دوشنه نشین آیه : کوکلکسی بر تاریخ ویسیک
صاقلاو ، ستاندش ، تردد ، تمرد
اوضاع شب ارکلیزنی بر یوم جیشک .
حاله اوسواوسی ، اوسایس ، اوضاسه .

حاله اوشبک ذیل تماویس بوأظلام ؛
حاله اوجهالت ، اوتجاهل ، واو تجاهل ؛
حاله وطنک حصه سی بر قدوهٔ آدم ؛
حاله دوشونه باشلاه حصه لطفاً تکمیل ،
حاله جیدیاف دیشلیه حصه لقوهٔ انعام !

فاله طوغیه ، حسیت ، نسیت ؛
حاله ، بوسنکه ، بونجهٔ قسمی جاری ؛
حاله عقب التذه حقیقتله حمیت . . .
حصه دونکی ترتم ، حسابیدن حسابیدن غایری ؛
حصه نفوسی بالکز : یاشاسیه سوکیلی ملت !

ملت پاشا مانه ، حقه تحدی صولورکمه
صوصمدن دیه دعبانه یورو قراغیسی ؟
ملت پاشا مانه ، انجلس مستحقه اولورکمه
اعفای ایچه ، تهدیدایله تیتره دیسیس ؟
ملت پاشا مانه ، عشر ملت بوغولورکمه !

قانون دیورنه ؟ نرده اوسجود نخیل ؟
دشمه دیورنه ؟ نرده بو ؟ خارجیاس ، نه یس ؟
حریتمزدار ، دیورنه ، شانلی مجلس ؟
دشمه نه قانونی ، یا حریتمز می ؟
برحمله ده نه بوغازی قیراستدن آل اول .

برحملهٔ تحکم تغلبه ده کیشدن
حریتی شخصیه ، قانونی غدره ؟
کیمیاسنه ! اوقدر ادعا بیوکه ایله دوشدن ، دیورسکز
میلتدن شوندستای وعضلتای روحه
یا شبهه اوحای جنه نه اولدی محکم .

أی ملتہ بہ سلہ اولان خدمۂ سنکی ،
أی حضرت قانونی تربیہ صدمۂ بیداد ،
سلیمی ، قانونی مقدس حمایان اولہ
وجدان سنی لفظلہ ، سندلہ ایدہ یاد . . .
دوستوف سطا - میاک تحکم - اکیلہ س ،
قوایسون سنی - بر حصہ دیہ - القیلہ یان اللہ!

توفیق فکرت

تصیلات! . . . هیچ خاطرم تجلیل اتمک! . . .

بر باب احسان اقبال سلمک

آلقیشله ، خطبه لرله قابل یکدیگر اولیه یه

قانونی خیر یاپدیکه ، اوزاده بر خطابدن

- آلنده قورقولر دولاشان ، سونکولر کزن -

بر کیشا ، بر کلیسا دیکلمکی ایجاب

ایدن افشاء آصیلمه ، دیدیکی وقتی

بر فقره یه کولدی . . . « آمان کورهیم! » دیدم .

ای سوشیالیزم ، بنیم اوینایان فحول!

الیته سن ، شو آنده قابل نسیه کتب ، عقول ؛

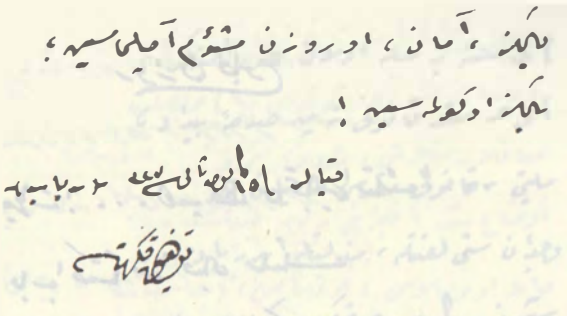
کوتو قضا سیه ، افعه تسلی ده کولمسیه .

الیته سن ، شو کوزلر ، آغیزلر . . . بو زباقان ؛

بو یاپه جی فرحه ایدن ، دوشونمه . . . « جمعه ، تشخ ، وطن ،

قانون! » دیمیه نه وار سیلنسیه اکوه ولمسیه ؛

حتی سما لیونه اصلی قابل نسیه ، وآغلاسیه . . .

رُبابِ شِکَسته

نوفبو فکرت

ÇAĞRI YAYINLARI